Notă pentru arhivare digitală

Acest volum este pus la dispoziție în scop documentar, educațional și de conservare culturală.

Notă privind drepturile de autor

Drepturile de autor aparțin autorilor și deținătorilor legali. Dacă ești titularul drepturilor și consideri că materialul a fost publicat fără acord, te rugăm să ne contactezi pentru clarificare sau remediere.

Notă privind copia privată și utilizarea personală

Conform interpretărilor prezentate de Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, structură a Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), legislațiile statelor membre ale Uniunii Europene permit, în anumite condiții, realizarea unei copii a unei opere protejate pentru uz personal sau pentru cercul familiei și al prietenilor apropiați.

Această situație poate include și realizarea unei copii digitale a unei opere pe care utilizatorul o deține deja în mod legal, inclusiv prin descărcarea unei copii de pe Internet, cu condiția ca opera să fi fost făcută publică, ca utilizarea să nu afecteze exploatarea normală a operei și ca aceasta să nu prejudicieze titularul drepturilor.

Explicații detaliate pot fi consultate în documentul "Frequently

Asked Questions on Copyright" elaborat de Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală (EUIPO):
https://tinyurl.com/ccdrocopy

Cerere de completări și corecturi

Dacă ai remarcat o eroare de scanare sau poți furniza informații documentate privind această ediție, ne poți transmite datele pentru actualizare.

Anastasia

Colin Falconer

CCD

COLIN FALCONER

ANASTASIA

PARTEA I.

CASA CU DESTINAȚIE SPECIALĂ EKATERINBURG, RUSIA, APRILIE 1918 „Anastasia? avea virtuțile ei, desigur. Dumnezeu o înzestrase cu talent la limbi străine și cu o ureche bună; iar ea ce a făcut cu acest talent? l-a folosit ca să râdă de alții. Era un duce care venea uneori cu noi pe iahtul regal Standart; bietul om vorbea sâsâit și am auzit-o de multe ori bătându-și joc de el pe la spatele lui.”

Trenul care ducea trecutul și viitorul Imperiului Rus se mișca încet de-a lungul unui peisaj cu pini cenușii. Primăvara, Uralii erau niște petice de gheață care străluceau în soare, un gol vast și sinistru; câțiva cai pășteau, o pată de fum se vedea ieșind pe coșul unei colibe dărăpănate.

Acest tren nu avea nimic remarcabil din punctul de vedere al trecătorului întâmplător: nici steaguri, nici ghirlandă pe locomotivă, vagoanele nu erau luxoase în mod special. Dâra de fum alb plutea în aer, groasă și nemișcată. După ce dispărea, nu exista nimic care să o înlocuiască.

* * *

Moțăind la fereastră, Anastasia deschise ochii în clipa în care trenul începu să încetinească. Urmă o cotitură și fata văzu un alt orășel trist, o întindere pustie de cer albastru și rece și o pădure de pini întunecată.

— Ei, iată-ne, zise ea. Țara țărănoilor.

Bona lor, Sofia Karlova, îi aruncă o privire aspră, de parcă Anastasia ar fi tras vreun vânt la o ceremonie plictisitoare – faptă măreață pe care fata reușise să o facă de mai multe ori. Nimeni altcineva nu băgă în seamă cuvintele ei. Jemmy îi sări în poală și ea îl mângâie. Jemmy era câinele Tatianei, dar se atașase de Anastasia așa cum se atașează un câine de orice persoană care îi dă o atenție nesfârșită și îl hrănește cu o cantitate suficientă de dulciuri.

Ușurarea pe care o simți la gândul că nesfârșita lor călătorie se terminase lăsă loc unei spaime mărunte. Nu înțelegea politica, deși

tatăl ei încercase odată să i-o explice. Tot ce știa ea era că nu avea să mai danseze niciodată cu ofițerii drăguți pe puntea iahtului Standart și că fiecare zi, fiecare kilometru o îndepărtau de Țarskoe Selo, singura casă pe care o cunoscuse vreodată.

— Nu trebuie să spui astfel de lucruri, zise Sofia.

— De ce nu? n-o să mă audă nimeni.

— Nu va face decât să ne înrăutățească situația.

— Cum poate fi mai rău decât atât?

Se uită pe fereastră. Gara era plină de gărzile revoluționarilor, de țărani și de muncitori în uniforme bolșevice, atât de plini de importanță, dar niciunul din ei nu dădea impresia că ar avea vreun chior. Încă nu era obișnuită să vadă niște expresii atât de arogante pe fețele unor oameni care nu știau nici măcar să-și scrie numele. Aceștia încercară să nu pară impresionați de prizonierii lor regali în timp ce se înghionteau să obțină un loc în rândul din față.

— O să fim bune de cules cartofi, le anunță Anastasia pe celelalte.

Cele trei surori mai mari ale ei o ignorară. Chiar dacă avea aproape șaptesprezece ani, o tratau ca pe un copil.

— Pentru că te porți ca un copil, îi plăcea Sofiei să-i spună.

Jemmy își freca botul de piciorul ei. Fata bägă mâna în buzunar, găsi o bucățică de ciocolată și simți limba udă a câinelui lingând-o dintre degetele ei. O ținu la nivelul genunchiului ca să n-o vadă nimeni, dar ochii cenușii și ageri ai Tatianei se fixară imediat asupra ei.

— Ai ciocolată? întrebă ea.

— E pentru Jemmy.

— Obrăznicătură ce ești!

Nu mâncaseră absolut nimic de când plecaseră din Tobolsk și le era foame tuturor. Anastasia își simți obrajii roșii de rușine.

— De unde o ai, Stuși?

— E a mea.

Anastasia privi cu uimire cum o lacrimă mare se rostogoli pe obrajii surorii ei. N-o văzuse niciodată pe Tatiana plângând, niciodată. Olga își puse o mână pe brațul Tatianei.

— Lasă, Tati. Nu contează, zise ea.

Dar apoi îi aruncă Anastasiei o privire atât de plină de reproș, încât fata fu nevoită să se uite în altă parte. Începu să-și planifice răscumpărarea în felul ei obișnuit: le va face să o ierte făcându-le pe toate să râdă.

Trenul se opri cu un șuierat și un bolșevic urcă în vagon cu o pușcă în mână, purtând o haină groasă din lână, care îl făcea să arate voluminos, și o pălărie înaltă. Surorile se îngrămădiră toate una în alta și Anastasia simți că le era frică.

— Uită-te la el, îi zise ea Tatianei, destul de tare ca să fie auzită și de bolșevic. Fruntea lui e atât de mare, încât cred că e ca și cum ai trăi sub un balcon.

Omul se uită fix la ea. Era uriaș, iar haina lui mirosea ca o capră care a stat prea mult în ploaie. Avea o față ca un cartof stricat și ochi enormi, negri și răi, care ar fi trebuit să o sperie și să o reducă la tăcere.

— Unde suntem? îi zise ea.

— Asta nu te p-p-privește pe tine, t-t-tovarășă!

Anastasia își îndreptă atenția asupra cățelului negru din poala ei.

— Nu te t-t-teme, Jemmy. N-o să-l las pe omul ăsta r-r-rău să te rănească.

Olga și Tatiana îi aruncară o privire. Chiar și acum continuau să fie aceleași tinere prințese decente și serioase. Ei bine, Anastasia refuza să fie așa! era clar că omul era un prost și nu avea să-l lase să o intimideze.

Știa că nu-i va face nici un rău. Revoluție sau nu, ea era încă prințesă, iar el era doar un țărănoi care răspundea în fața unui comitet al poporului sau cine știe cărei tâmpenii despre care vorbeau ei.

— Ce-o să se întâmple? îi șopti Maria Tatianei.

— O să-i vedem pe mama și pe tata foarte curând, răspunse Tatiana și își mângâie sora pe păr.

— Probabil că o să ne facă să scoatem cartofi, zise Anastasia, iar Maria deveni palidă.

— Taci, Stușa! șopti Tatiana.

— Sau să spălăm toalete, adăugă ea și fu încântată de reacția Mariei.

Un alt bărbat urcă în tren, mergând așa de fudul de parcă ar fi fost colonel în garda imperială. Purta o pălărie înaltă din astrahan, manșetele hainei erau uzate și avea noroi pe ghete.

— Sunt tovarășul Sokolov, secretar general al Comitetului de Muncitori din Ekaterinburg. Sunteți prizonierele autorităților sovietice din Ekaterinburg. Veți coborî din tren și vă veți supune ordinelor!

Ochii acestui om o înspăimântară cu adevărat. Nu aveau nici un pic de strălucire, erau la fel de morți ca ai unui pește care a stat mai multe ore în coșul unui pescar. Fata observase că mulți bolșevici aveau ochii astfel. Singura dată când fețele lor prindeau viață era atunci când vorbeau despre draga lor revoluție, despre teoriile lor economice și despre propaganda marxistă. Nu erau inspirați decât de banalități.

— Unde suntem? întrebă Tatiana.

— În orașul cartofilor, răspunse Anastasia.

— Nu contează unde suntem! zise Sokolov. Suntem departe de Palatul Alb. Răspunsul ăsta te mulțumește?

— Nu știe nici el unde suntem, șopti Anastasia, intenționat mai tare. Nu știe să citească ce scrie pe tăblița gării.

— Știu să citesc destul de bine cât să știu ce ar fi făcut tovarășul Marx cu cei ca voi!

La modul cum o spusese, ar fi putut la fel de bine să le arunce un pahar cu apă rece în față. Vorbise foarte serios, nu încăpea nici o îndoială în privința asta.

În cele din urmă, Anastasia scoase limba la el, dar omul se întorsese deja cu spatele și plecase.

Sofia își duse o mână înmănușată la gură.

— Proastă mică!

„Nu-mi pasă”, se gândi Anastasia. „Țăranii ăștia n-au decât să mă împuște și mâine dacă vor. Dar nu mă vor vedea plângând.”

Soldați în uniforme cenușii se holbară la ele când se dădură jos din tren. Cândva, l-ar fi pus pe căpitanul gărzilor să-i dea una peste urechi oricui s-ar fi uitat așa la ea. Nu exista nici un pic de milă acolo; erau doar fețele aspre și sălbatice ale unor oameni care își petrecuseră viața în fabrici și pe terenurile cultivate cu cartofi.

Anastasia îl puse pe Jemmy jos și îl lăsă să alerge în jur. Era o adevărată zi de primăvară, pământul era înghețat, cerul era de un albastru extrem de palid, iar vântul rece îi înroșea obrajii. Nu exista peron și peste tot erau bălțoace acoperite de gheață, pământul înghețat transformându-se încet în noroi.

Îi văzu pe bărbați coborând din celălalt vagon: Gilliard, tutorele lor, care tremura de frică, apoi Klementi Nagorni, marinarul pus să-l păzească pe frățiorul ei, Alexei, care îl ținea pe băiat în brațe – marele țarevici Alexei, moștenitorul întregii Rusii; chiar și datul jos din pat îi punea viața în pericol. Suferise de la naștere de o boală pe care doctorii o numeau hemofilie, un cuvânt înșelător de blând care

nu delimita nici pe departe granițele suferințelor lui.

Era atât de palid, ca o păpușă mare de porțelan în brațele lui Klementi. Băiatul ăsta îi ținea pe toți în sclavie, fermecați de boala lui, de genul lui și de dulceața lui. Era greu să nu-l urăști.

— Cel puțin e frumos azi, zise Anastasia. Nu sunt picături de ploaie care să-l rănească pe Prâslea și să-l facă să sângereze.

Olga clătină din cap, într-un gest de disperare. Valizele lor fură date jos din tren și aruncate intenționat în cea mai apropiată băltoacă înghețată. După asta, Sokolov arătă spre ele și ordonă:

— Prizonierii își vor căra singuri bagajele!

Se uitară cu toții la el de parcă le-ar fi vorbit într-o limbă străină.

— Ce trebuie să facem? întrebă Olga.

Soldatul cu pușca făcu un pas în față.

— Vă veți c-c-căra singuri v-v-valizele.

— Nu mi-am c-c-cărat niciodată nimic singură, t-t-tovarășe, îi zise Anastasia.

Privirea pe care i-o aruncă soldatul fu otrăvitoare. Sofia rămase cu gura căscată la ea. „Sunt curajoasă sau doar fenomenal de proastă?" se întrebă Anastasia. Chiar și atunci când era îngrozită, așa cum era acum, nu putea, nu voia să cedeze și să tacă. Mama ei îi spusese cândva că, chiar dacă cineva îi va tăia limba, îi va crește alta la loc, așa cum îi creșteau păianjenului mai multe picioare.

— Nu mai există servitori în noua Rusie, proclamă Sokolov. Dacă nu vă veți căra singuri bagajele, le vom lăsa aici în noroi!

Se îndepărtă, cu mâinile la spate. Anastasia îl imită, exagerându-i mișcările mărunte și pline de importanță astfel încât până și soldații chicotiră. Maria închise ochii și șopti o rugăciune către sfinți să o salveze pe surioara ei de o soartă teribilă primită din mâinile acestor animale.

Anastasia își termină pantomima. Când se întoarse, o văzu pe Olga îndreptându-se spre grămada de bagaje, luând două din cele mai grele valize și începând să le târască prin băltoace. Tatiana și Maria îi urmară exemplul.

Acum Jemmy alerga în cerc, lătrând la soldați. Anastasia îl ridică de jos cu o mână, iar cu cealaltă luă o valiză și începu să o târască prin noroiul înghețat.

Când ajunse la poartă, auzi zarvă în spatele ei. Niște soldați îi înconjuraseră pe Sofia și pe Gilliard ca să-i împiedice să plece. Sofia ținea o batistă brodată la ochi și plângea, fie de rușine, fie de

ușurare, fie de supărare; era imposibil să-ți dai seama.

— Nu pot veni cu voi! strigă ea. Acești oameni au spus că ne trimit înapoi la Sankt Petersburg.

Surorile mai mari începură bineînțeles să verse lacrimi auzind asta. Alergară înapoi și o îmbrățișară pe Sofia, plângând și spunând tot felul de prostii, după cum i se păru Anastasiei. Gilliard privi și își mușcă buza.

Apoi fu rândul Anastasiei.

Sofia o îmbrățișă în timp ce-și lua la revedere. Anastasia își ținu brațele rigide pe lângă corp.

— Te rog să ai grijă, șopti Sofia, ducându-și la ochi batista parfumată. Trebuie să-mi promiți că vei fi cuminte pentru mine.

„Ce rost are?" se gândi Anastasia. Sofia era cea mai bună prietenă pe care o avuseseră vreodată și acum le părăsea și ea. Făcu un pas înapoi. „Pleacă odată!" se gândi ea. „La fel ca ceilalți." Era ca și cum ar fi avut o piatră în gât.

Văzu privirea acuzatoare a Tatianei. „Îmi pare rău, nu pot să fiu ca tine și să plâng din orice."

Sub privirile gărzilor, își târî cu greu picioarele prin noroiul din fața gării până la mașinile care așteptau. Jemmy mergea grăbit lângă ea. Valiza pe care o ducea era grea și o scăpă de multe ori în noroi. Unul din soldați râse. Fata își simți obrajii arzând de furie.

— Unde ne duceți? strigă la ei.

Asta îi făcu pe soldați să râdă și mai tare. Apoi, Sokolov îi strigă unuia din șoferi:

— La casa cu destinație specială!

Își dădu seama că acolo se duceau și se întrebă care putea fi acea destinație specială.

„Îmi amintesc că, de fiecare dată la apusul soarelui, căpitanul iahtului Standart trăgea cu tunul în semn de salut regal. Stăteam cu toții și admiram această priveliște minunată oferită de soarele care se scufunda în mare, dar mica Anastasia strica totul, alergând pe punte cu degetele în urechi și cu ochii dați peste cap, prefăcându-se că tunul trăgea în ea. Și tatăl ei credea că e amuzantă."

Fură îngrămădiți cu toții în spatele unui camion militar acoperit. Anastasia descoperi o ruptură în prelată și privi prin ea să vadă ce se petrecea afară. Merseră printr-o curte mare și o catedrală impunătoare apăru pentru o clipă în fața ochilor fetei.

Camionul trecu huruind de la o viteză la alta. Cu fața lipită de prelată, Anastasia văzu casa pentru prima dată. Avea două etaje și

era din piatră, un palat într-o pustietate ca asta. Nu putea vedea partea de jos a casei pentru că în jurul ei fusese construit un gard din lemn. Doi paznici comuniști se grăbiră să descuie porțile din lemn și camionul intră legănându-se în curte.

Soldatul care se bâlbâia dădu prelata la o parte și lăsă în jos scândura din spate. Ținu pușca la îndemână, cu țeava în sus, ca și cum s-ar fi așteptat la necazuri din partea a patru fete neînarmate și a unui marinar care ținea în brațe un invalid de treisprezece ani. Un alt erou al revoluției.

— Afară! ordonă el.

Anastasia îl privi fix.

— Tot mai trebuie să ne c-c-cărăm singuri v-v-valizele?

— Nu crea probleme! șuieră Olga spre ea, de parcă fiicele țarului Nicolae ar fi putut evita în vreun fel acest lucru.

— Poate că o să ne întâlnim cu mama și cu tata, zise Tatiana, iar asta le ridică moralul.

Intrară în casă în urma paznicilor, Klementi și Alexei fiind primii, restul târând valizele în sus pe scări. Ca niște servitoare ordinare.

O ușă fu deschisă și, peste capetele surorilor ei, Anastasia îi văzu pe mama și pe tatăl ei.

Ah!

Îmbătrâniseră atât de mult! alexandra, palidă și istovită pe scaunul cu rotile, și Nicolae, lângă ea, frumos și totuși oarecum ofilit, de parcă ar fi ieșit dintr-o fotografie veche. Anastasia se gândi cât de încovoiată arăta mama ei acum. Și tatăl ei, câte fire cărunte avea în barbă și în păr! ridurile îi brăzdau pielea ca o pânză de păianjen. Stăteau cu spatele la o fereastră, dar geamurile fuseseră vopsite, camera fiind astfel întunecată chiar și la acea oră a după-amiezei. Geamul opac avea culoarea laptelui.

Anastasia se uită în jur. „Cât de patetic arătăm cu toții!”

Dar pe fața tatălui apăru un zâmbet de încântare absolută și asta transformă totul. Olga, Tatiana și Maria se repeziră spre el, în timp ce Klementi se îndreptă spre mamă, cu Prâslea în brațe. Țarina scoase un strigăt și își întinse mâinile, continuând să stea pe scaunul cu rotile. Din pricina artritei de care suferea, îi era foarte greu să se ridice în picioare.

Tatăl ei le îmbrățișă pe toate, strângându-le la piept ca un urs și făcând-o chiar și pe robusta Olga să chelălăie. Anastasia își îngropă fața în lâna aspră a uniformei lui, ascultă strigătele de încântare ale

mamei ei și în cele din urmă începu și ea să plângă, în faldurile tunicii lui, acolo unde nu o putea vedea nimeni. Totul avea să fie în ordine acum.

* * *

Nicolae le spuse mai târziu că respectiva casă aparținea unui inginer și industriaș pensionat, pe nume Nikolai Ipatiev. Era un conac în comparație cu așteptările lor. Aveau apă caldă și lumină, căci Ipatiev fusese un om cu o oarecare stare. Aveau chiar și toalete în interior.

— Nu credeam că cineva din țara țărănoilor știe ce e aia o toaletă, zise Anastasia, destul de tare ca să fie auzită de paznici.

Casa fusese construită în stilul gotic rusesc; cadrul ușilor și ferestrele erau decorate cu arce și cu ornamente asemănătoare unor suluri. Deși casa era destul de confortabilă, nu exista nici o încercare de a imita bucătăria prerevoluționară a lui Ipatiev. Cina lor constă în acea seară din pâine neagră și ceai, servite într-o sufragerie fără ferestre și care mirosea puternic a mucegai. Dar ar fi putut la fel de bine să fie un banchet în Palatul Alexandru; vorbeau și râdeau toți laolaltă, fericiți și emoționați că erau în sfârșit din nou împreună. Trecuseră două luni de când nu se mai văzuseră; două luni de când mama și tatăl lor fuseseră obligați să călătorească înainte fără Prâslea și fără să știe dacă se vor mai revedea vreodată cu toții. Aceasta putea fi doar o altă închisoare, mai îndepărtată, dar cel puțin erau din nou împreună.

În acea primă noapte nu avură destule paturi, iar Anastasia și surorile ei aruncară mantii și perne pe podeaua din scânduri. Alexei se cuibări în patul mamei.

Dar niciunul nu putu să doarmă. Alexei striga întruna de durere din pricina genunchiului său umflat. Anastasia o auzi pe mamă murmurând, încercând să-l liniștească. Doctorul ei, Botkin, dormea într-o cameră alăturată și veni de mai multe ori să-l vadă pe băiat; Anastasia îl auzi implorând paznicii de pe coridor să-i dea comprese reci. Aceștia ziceau mereu că nu se putea face nimic. Nu le păsa, voiau ca el să sufere.

* * *

Probabil că sufrageria fusese măreață cândva; scaunele erau încrustate cu sculpturi în formă de grătar, pe pereți erau oglinzi aurite, iar de tavan atârna un candelabru cu filigran. Camera căzuse în paragină; un strat subțire de praf acoperea fiecare suprafață plată, iar fotografiile înrămate ale unor străini de pe polița

șemineului nu făceau decât să adauge un sentiment și mai adânc de tristețe. Anastasia ghici că Ipatiev fusese nevoit să fugă în grabă și că nu mai avusese timp să-și salveze comorile personale.

Caracterul oficial al camerei contrasta cu mâncarea sărăcăcioasă care le fu servită la micul dejun; nu aveau față de masă și, deși li se aduseseră câteva linguri murdare de argint, nu avură ce face cu ele, căci masa consta din nou din ceai negru și pâine neagră uscată. Un soldat le aduse supa rămasă de la paznici, dar Olga îl văzuse scuipând în ea în timp ce urca scările, așa că nu se atinse nimeni de ea.

Anastasia mestecă o bucată de pâine tare, uitându-se la tatăl ei. Acesta privea fix masa, fața lui fiind neagră de furie. Era un om blând și rar îl vedeai enervându-se; în astfel de ocazii, ochii se lăsau în jos și nimeni nu mai scotea o vorbă.

În cele din urmă, tatăl ei se ridică în picioare și i se adresă paznicului care stătea într-un colț al camerei:

— Spune-i lui Avdeiev că vreau să vorbesc cu el.

Omul își târșâi picioarele și privi țâfnos în podea. Nicolae înaintă spre el.

— Acum!

Poate fu din pricina faptului că tovarășul Romanov fusese cândva țar; poate fu din pricina șocului de a-l vedea pe blândul lor prizonier atât de înfuriat: paznicul se întoarse și coborî scările ca să-l găsească pe temnicerul lor.

Anastasia și surorile ei îl văzură acum pentru prima oară pe Avdeiev. Acesta intră în cameră cu pieptul scos în afară, la fel de arogant și de gras ca un ambasador prusac. Era clar că fusese trezit dintr-un somn al beției, căci mirosea puternic a transpirație și a vodcă. Partea din față a uniformei lui purta urmele uscate și slinoase ale cinei luate cu o seară înainte. Tatăl lor le spusese că Avdeiev fusese cândva șef de echipă la rafinăria locală; acum era gardianul țarului și țarinei Rusiei și această responsabilitate i se cam urcase la cap.

— Ce vrei, cetățene Romanov?

— Încerci să ne omori prin înfometare?

Avdeiev privi disprețuitor masa.

— Asta erau nevoiți să mănânce oamenii obișnuiți în timp ce voi vă îndopați cu icre negre.

„Ce prost!” se gândi Anastasia. „Caviarul era păstrat special pentru banchete. Dacă ar fi luat masa cu noi la Țarskoe Selo, ar fi

fost foarte dezamăgit.” Dar tatăl ei trecu peste asta.

În schimb, zise:

— Vrei să spui că nu sunt pui și vaci în Urali? chiar și cel mai umil fermier are puțin lapte și niște ouă proaspete, nu-i așa?

— Nu aveți voie să mâncați ouă sau lapte.

— Din ordinul cui?

Avdeiev își mușcă enervat buza de jos.

— La naiba cu voi! scrâșni el și ieși ca o furtună din cameră.

Tatăl se uită urât după el. Mama se întinse peste masă și îi luă mâna. O bătu cu blândețe.

— O să fie bine, Niki.

— Nu înțeleg ce am făcut ca să meritățm asta.

— Nu e decât un prost.

— Există mulți proști ca el și viețile noastre sunt în mâinile lor.

Atmosfera de sărbătoare din seara precedentă se risipise. Anastasia o privi fix pe Maria; ochii fetei se umpluseră de lacrimi.

— O să fie bine, îi zise tatăl ei.

Mușcă dintr-o bucată de pâine neagră și luă o înghițitură de ceai. Ceasul de pe polița șemineului bătu ora fixă. Era zece. Îi aștepta o zi lungă.

„O, Anastasia! olga și Tatiana erau atât de calme; se putea conta pe ele. Înalte și maiestuoase, ar fi fost niște prințese extraordinare. Iar Maria, o copilă blândă și fericită, zâmbea mereu. Dar Anastasia. Ce copilă rea! și atât de diferită de surorile ei! a fost întotdeauna puțin îndesată, dar a devenit de-a dreptul grasă în adolescență. Și așa o rușine pentru noi!”

În zilele care au urmat, fură îngrozitor de torturați de plictiseală.

Așa cum le spusese Nicolae, casa aparținuse cândva unui om de afaceri pe nume Nikolai Ipatiev. Înainte de sosirea țarului, membrii Comitetului Bolșevic al Muncitorilor din regiune îi dăduseră douăzeci și patru de ore să plece, apoi puseseră stăpânire pe casă pentru propriile planuri, redenumind-o – folosind vocabularul greu de înțeles, dar sinistru care devenise trăsătura lor distinctivă – „Casa cu destinație specială”.

Familia era ținută închisă la etajul superior, camera paznicilor fiind chiar dedesubt. Lui Nicolae și soției lui li se dăduse dormitorul din față; avea două paturi, o canapea, o bibliotecă și un singur dulap în care să încapă hainele celui mai bogat împărat și ale celei mai bogate împărătese din lume.

După acea primă noapte petrecută pe podea, fură aduse paturi de campanie, iar Anastasiei și surorilor ei li se dădu o cameră aflată lângă cea a părinților lor, pe care o împărțiră cu Alexei. Camerista Alexandrei, Anna Demidova, primi o cameră mică în spatele casei, doctorului Botkin i se dădu salonul, în timp ce un valet, Alexei Krupp, și un bucătar pe nume Karitonov dormeau în hol pe paturi de campanie. Mai mulți soldați stăteau de pază tot timpul.

Înghesuiala îi deranja mai puțin decât faptul că nu aveau nimic de făcut. Se trezeau în fiecare dimineață în jurul orei nouă și la zece își luau micul dejun, care nu varia niciodată: pâine neagră și ceai negru fără zahăr. Își spuneau rugăciunile, apoi Alexandra citea din Evanghelii. După aceea, o jumătate de oră le era permis să se plimbe prin grădină, apoi erau trimiși înăuntru să se distreze cu cărțile de joc sau să citească până la prânz, care era servit la ora unu. Se putea să mai primească permisiunea de a sta o altă jumătate de oră la soare în timpul după-amiezei. Gustarea era la cinci, ceaiul la șapte. Apoi Nicolae le citea, tot din Biblie; pasajele lui favorite erau din Iov. La nouă luau o cină ușoară și se duceau la culcare. În fiecare zi era această rutină exasperantă.

La două zile după sosirea copiilor, avură parte de ultima zăpadă a iernii, dar vara veni repede, fără șoaptele plăcute ale primăverii. Într-o după-amiază, fulgerele brăzdară cerul, ploaia umplu rapid jgheaburile și căzu în valuri de pe streșini. A doua zi, aerul era ca o melasă caldă și, în mai puțin de o săptămână, orașul fu copleșit de o căldură sufocantă.

În Siberia, fie mureai de cald, fie înghețai de frig.

Casa din piatră se încingea repede și, din moment ce Avdeiev nu le permitea să deschidă vreo fereastră, în camere devenea insuportabil de cald. Mirosurile care veneau din bucătărie, unde Karitonov se hotărâse să le coacă singur pâinea, pluteau în aer, iar căldura suplimentară de la cuptor le sporea lipsa de confort. Fiecare tânjea după răgazul scurt în care erau lăsați să iasă în grădină, deși chiar și acolo era neplăcut de cald și, în loc să se plimbe, Anastasia și surorile ei stăteau la umbra tufișurilor, lipsite de vlagă.

Nicolae încercă să anuleze decretul lui Avdeiev cu privire la ferestre. Cândva cel mai puternic om din lume, țarul fu nevoit acum să se lupte timp de două săptămâni ca să fie lăsat să deschidă o fereastră în propriul dormitor. În cele din urmă, șase din autoritățile sovietice locale veniră într-o dimineață să inspecteze camera și să decidă care fereastră putea fi deschisă. Se pare însă că acești

oameni nu erau în stare să ia singuri această decizie extrem de importantă și în zilele care urmară veniră mai mulți oficiali, singuri sau câte doi, ca să examineze în tăcere dormitorul, studiind ferestrele de parcă ar fi fost o enigmă arhitecturală.

În cele din urmă, după ce trecuseră trei săptămâni din iunie, doi soldați intrară neanunțați și deschiseră o fereastră. Toată familia se îngrămădi în locul respectiv, respirând aerul curat. Cea mai mică adiere de vânt fu întâmpinată cu exclamațiile cuvenite sosirii unui prinț în vizită.

Cândva, tatăl ei fusese comandantul unei armate de un milion de oameni, dar Anastasia se întrebă dacă obținuse vreodată o victorie mai dulce ca asta.

* * *

Toaleta era la capătul holului.

Un soldat înarmat stătea în fața ei cu o pușcă pe genunchi. Era soldatul din tren, cel pe care Anastasia îl ironizase din pricina bâlbâielii lui. Îi apăruse o bubă pe nas de când îl văzuse ultima dată și era greu să nu te uiți la ea, să nu te întrebi când avea să se spargă această bubă roșie și plină de puroi. Plutea deasupra mustății lui de culoarea gălbenușului de ou cu o intenție sinistră.

Soldatul rânji când fata se apropie.

— Unde te duci, t-t-tovarășă? întrebă el.

Anastasia se uită la toaletă; ușa fusese dată jos.

— Nu sunt t-t-tovarășa ta, răspunse ea, cu obrajii în flăcări. Numele meu e Anastasia Nicolaevna Romanov și aș vrea puțină i-i-intimitate.

Soldatul își controlă furia și o privi cu o expresie de surpriză teatrală.

— Dar ce ai de gând să faci acolo, t-t-tovarășă?

Anastasia se uită din nou la toaletă și apoi la paznic. Se luptă cu impulsul de a lovi animalul în fluierele picioarelor. Se întrebă dacă putea să mai țină până când avea să se schimbe garda în seara aceea și ajunse la concluzia că nu putea. Omul voia să se răzbune pentru ironiile ei sau poate că hărțuirea asta era o altă formă meschină de tiranie de-a lui Avdeiev.

— Ce s-a întâmplat, t-t-tovarășă?

„Uite la el cum rânjește la mine!” Dădu din umeri, ca și cum această nouă umilire nu avea importanță. Intră în toaletă.

Cineva făcuse un desen pornografic pe perete; o reprezenta pe mama ei, purtând pe cap coroana de diamante a țarinei și având

picioarele desfăcute, între care stătea Rasputin, cu penisul umflat. Anastasia icni și-și acoperi gura cu mâna.

Privi peste umăr și îl văzu pe paznic făcându-i cu ochiul, distrându-se de minune.

Nimic din viața ei nu o pregătise pentru asta. Fusese prizonieră în Tobolsk și la Țarskoe Selo, dar cel puțin acolo fusese tratată cu respect. Aici erau neajutorați, la mila unor oameni care se purtau ca niște animale. Nu fusese niciodată mai înspăimântată ca acum.

„Cum pot să ne facă așa ceva?"

Paznicul continua să o privească.

N-o să se uite la el, o să încerce să pretindă că nu e acolo. Își ridică rochia cât de puțin putu și își dădu jos lenjeria intimă fără să-i permită acestui porc, acestui animal să vadă absolut nimic. Apoi se așeză pe toaletă și așteptă să curgă șuvoiul.

— Ce s-a întâmplat, t-t-tovarășă? bănuiesc că o toaletă din lemn nu e la fel de bună ca aceea din a-a-aur cu care te-ai obișnuit!

Voia atât de mult să urineze. De ce nu putea, când vezica ei mai avea puțin și exploda?

Paznicul își înclină capul într-o parte.

— Poate că o prințesă nu se p-p-pișă ca toți ceilalți, făcu el.

— Vrei să întorci capul, te rog? îi zise Anastasia.

— De ce? nu f-f-faci nimic.

Pur și simplu nu putea să se ușureze când el se uita la ea. Îl auzi chicotind. Câștigase.

În cele din urmă, auzi șuvoiul curgând șuierător în toaletă. Când termină, își dădu seama că nu putea să se șteargă fără ca el să vadă sub rochia ei. Așa că se năpusti afară din toaletă, trecu pe lângă el încă murdară și îl auzi bătându-și joc de ea tot timpul cât alergă de-a lungul coridorului.

* * *

După cum află apoi, numele pazniculului era Grișkin. Nu era soldat, era muncitor în fabrică, la fel ca majoritatea oamenilor lui Avdeiev. În uzina punctelor negre, presupunea Anastasia, dacă fața lui ar fi putut fi luată drept ghid cu privire la talentele pe care le avea. Acum, ori de câte ori trebuia să stea de pază, considera că e de datoria lui să se posteze în fața toaletei. Fetele încercau să evite să folosească toaleta în timpul zilei, când știau că Grișkin avea să fie acolo. Nicolae se plânse lui Avdeiev, care îi răspunse în felul lui obișnuit, de parcă această cerere de a beneficia de puțin respect echivala cu cererea de a avea homari fripți la micul dejun.

Doar Anastasia alese să nu-l evite. Asta ar fi însemnat o recunoaștere a înfrângerii, o supunere a spiritului. Refuza să cedeze în fața acestei intimidări meschine. Folosi toaleta ori de câte ori avu chef și, după acea primă ocazie, nu-i mai dădu nici măcar satisfacția de a-i arunca vreo privire.

Într-o zi, pe peretele coridorului apăru un desen. Anastasia văzu câțiva paznici adunați în jurul lui, râzând din toată inima. Grișkin se apropie greoi și privi peste capetele celorlalți, cu un rânjet strâmb pe față. Se gândea fără îndoială că era un alt desen dezgustător de-al lor, în care Rasputin umilea un alt membru al familiei ei.

Dar apoi expresia i se schimbă.

Căci era o caricatură care îl reprezenta pe Grișkin însuși, cu nasul mare cât corpul lui umflat și acoperit de bube pline de puroi. Stătea de pază în fața toaletei, cu mușteleroind în jurul capului.

Dedesubt scria: „Am găsit o modalitate de a împiedica mușteleă intre vara în toaletă, t-t-tovarășe."

Fața lui Grișkin se contorsionă. Se întoarse și, văzând-o pe Anastasia, își dădu imediat seama cine făcuse desenul.

Mai târziu, când fata se duse la toaletă, Grișkin era acolo, așteptând.

Ea îl ignoră și intră. Aproape imediat făcu un pas în spate și ieși iar afară. Pereții și toaleta fuseseră mânjite cu excremente. Și un nou desen fusese adăugat tapetului obscen, înfățișându-l pe tatăl ei aplecat peste o masă, Rasputin regulându-l din spate.

Își simți ochii umplându-se de lacrimi. „Nu mai pot suporta situația asta! n-o voi mai suporta!"

Bătu din picior și se întoarse spre Grișkin.

— Ești un porc!

El păru foarte satisfăcut de această manifestare de irascibilitate.

— Ce s-a întâmplat, t-t-tovarășă? n-ai mai văzut rahat până acum?

— Sunt nevoită să-l văd în fiecare zi, când trec pe lângă tine pe coridor!

El încetă să mai zâmbească și privirea i se înăspri.

— Biată prințesă, zise el. Unde vor mai roi m-m-muștele acum?

„Mica Anastasia! își mișca întruna mâinile, înnodând marginea batistei, stând aplecată mult în față, cu un picior în spatele celuilalt, niciodată relaxată, mintea ei neobosită lucrând mereu, fiindu-i teamă ca nu cumva altcineva să fure atenția care i se cuvenea,

gândindu-se înaintea ei la o glumă sau la o farsă. Nu era frumoasă în sensul clasic al cuvântului, așa cum era Tatiana, dar ochii ei albaștri luminoși și personalitatea ei neastâmpărată îi confereau magnetism."

Era ora nouă și terminaseră de mâncat o altă cină constând din ceai și pâine neagră, iar acum stăteau împreună în Camera Galbenă, așa cum era numit dormitorul părinților. Tatiana și Alexandra citeau din Biblie, din profetul Amos. Tatiana fu nevoită să-și ridice vocea, ca să acopere glasurile paznicilor beți care cântau la parter.

Anastasia recunoscu cântecul: „Ai căzut victimă luptei." Era acompaniat de cineva care cânta îngrozitor la pianul din salon.

Plictiseala aproape că o amorțise. Olga și Maria păreau concentrate asupra scripturilor. Încercă să fie la fel de pioasă ca surorile ei, dar mintea i se îndepărta mereu de la planurile diavolului și se trezi gândindu-se la altceva.

La parter, paznicii cântau acum „Să uităm de vechiul regim", iar Anastasia începu să fredoneze și ea încet împreună cu ei.

Nu trecu mult și auzi grupul de beți urcând scările. Tatiana continuă să citească din Amos, deși știa că urma să fie întreruptă în orice clipă. Anastasia fu singura care se uită spre ușă.

Avdeiev dădu buzna în cameră. Era bineînțeles beat și își adusese cu el câțiva prieteni de la fabrică. La fel ca Avdeiev, duhneau toți a vodcă ieftină.

— Iată-l! croncăni Avdeiev. Nicolae Sângerosul!

Ceilalți se îngrămădiră în pragul ușii și se holbară la ei de parcă ar fi fost exponate din grădina zoologică.

Nicolae se ridică în picioare, cu ochii arzând de mânie.

— Ce înseamnă asta?

— Prietenii mei erau curioși să te cunoască, cetățene Romanov. Poți să stai jos acum!

Îi vorbi ca și cum ar fi fost un servitor ordinar: ca să-și impresioneze prietenii, fără îndoială.

Cu mâinile ținute regește la spate, Nicolae înaintă spre el. Viră în ultima clipă și puse mâna pe unul din țăranii nebărbieriți aflați în pragul ușii.

— Ce-i asta? zise el, pipăind cămașa omului.

Omul era îmbrăcat în cel mai uimitor fel pe care Anastasia îl văzuse vreodată: purta pantaloni țărănești încinși cu o curea din piele uzată și una din cămășile cu monogramă ale tatălui ei. Efectul era extrem de ridicol, dar omul era prea beat sau prea prost ca să-și

dea seama.

— Asta îmi aparține! strigă Nicolae.

Se întoarse spre un alt om din mulțime, un bărbat îmbrăcat într-un palton greu.

— Și ăsta!

Îl percheziționă pe om ca și cum ar fi căutat arme. Băgă o mână în buzunarul paltonului și scoase o sticluță de parfum: By Royal Appointment. O vârî sub nasul lui Avdeiev.

— Ai șterpelit lucruri de la noi!

— Lenin a desființat proprietatea personală. Totul aparține poporului acum.

— Minunat. Atunci poate că ni se va permite să mâncăm câteva din ouăle Rusiei la micul dejun. La urma urmei, aparțin tuturor!

Avdeiev își dădu seama că Nicolae dobândise un avantaj asupra sa în fața prietenilor lui. Își umflă pieptul.

— Nu-mi poți ordona ce să fac. Eu sunt șeful aici!

— După cum îmi amintești întruna. Prin urmare, îți asumi întreaga răspundere pentru faptul că ai dat proprietatea Rusiei prietenilor tăi?

Când văzu că Avdeiev nu răspunde, Nicolae se întoarse cu spatele la el.

— O să fac un raport complet superiori lor tăi. Acum fii amabil și lasă-ne în pace. E târziu.

Avdeiev se clătină.

— La naiba cu tine! scrâșni el și plecă, trântind ușa în urma lui.

* * * „Prâslea a îndurat multe suferințe”, se gândi Anastasia. Patul lui fusese acum mutat în Camera Galbenă. Fata nu-și putea imagina să zacă acolo toată ziua, doar cu mama și cu Sednev, băiatul de la bucătărie, care să-i țină companie. Era destul de rău că era prizonier în căsuța asta. Micul Alexei își petrecuse majoritatea vieții în acest fel.

Boala caracterizată de hemoragie însemna că până și cea mai mică rană la genunchi sau la cot îi provoca o durere îngrozitoare, care devenea din ce în ce mai acută cu trecerea zilelor sau chiar a săptămânilor. Doctorul Botkin încercase să-i explice boala; el zicea că, din pricina faptului că sângerarea nu se oprea, sângele se aduna în interiorul încheieturii și presiunea o deforma încet.

Uneori, rana originală era atât de măruntă încât Prâslea nici nu-și mai amintea de ea. Se trezeau pur și simplu într-o dimineață și Prâslea striga:

— Mamă, azi nu pot să merg!

Anastasia învățase să se teamă de aceste cuvinte, căci însemnau începutul unui alt episod care se termina cu țipete oribile de durere. Nu-și mai amintea de câte ori îl auzise strigând din patul lui:

— Mamă, mamă, ajută-mă! fă ceva, te rog!

Dar nici doctorul Botkin, nici altcineva nu putea face nimic, decât să aplice pungi cu gheață și să se roage unui Dumnezeu milostiv care nu avea nici un pic de milă pentru Prâslea.

Tatăl ei zicea că mama încărunțise din pricina stresului provocat de boala lui Alexei. Anastasia era de părere că mama ei arăta deja ca o femeie bătrână, mult mai bătrână decât Nicolae.

Dar nimeni nu se săturase de această suferință mai mult decât Prâslea. Vorbea deseori despre dorința lui de a fi la fel ca alți băieți. Țareviciul ar fi preferat să se fi născut Sednev, băiatul de la bucătărie, dacă asta ar fi însemnat că se putea juca în zăpadă. În ultimul an devenise nesăbuit, de parcă și-ar fi invitat boala să facă tot ce putea, în loc să se ferească de ea. Chiar înainte de a pleca din Tobolsk, se dăduse pe scări cu o sanie făcută în casă.

De atunci rămăsese bineînțeles invalid, un episod teribil după care începuse abia acum să-și revină.

Mama stătea trează noaptea ca să-l îngrijească dacă durerile erau puternice. Aici, la fel ca în Țarskoe Selo, nu vorbea decât despre Prâslea. Dimineața, când se adunau cu toți să ia micul dejun, ea zâmbea uneori și zicea „Prâslea a avut o noapte liniștită” și ziua părea puțin mai strălucitoare. Dar erau momente când conversația lor de la micul dejun se rezuma doar la de câte ori reușise Prâslea să adoarmă și cât de mult suferise. Zilele lui erau măsurate în grade de durere și în circumferința încheieturilor lui umflate. Uneori era scos în grădină în scaunul cu rotile, dar cel mai des stătea în pat, cu genunchiul în ghipsul făcut de Botkin.

Anastasiei îi era milă de Prâslea, bineînțeles, dar compătimirea ei era epuizată de runda nesfârșită de victorii mărunte și de înfrângeri chinuite; nu i se putea dedica așa cum făceau Tatiana și Olga. În timpul zilei stăteau cu el, îi citeau povești, jucau cărți cu el. Sfinte în devenire, desigur; Anastasia se gândea cu răutate că într-o zi li se vor ridica statui.

* * *

Dar nu erau acolo – nimeni nu era – în ziua în care Klementi fu omorât din cauza lui Prâslea. Erau cu toții în grădină, fugind de căldura din casă. Alexei stătea în pat, rezemat de perne, privindu-l

fix pe Voronin, unul din paznici. Voronin stătea pe coridor pe un scaun, morocănos și nervos. Își ridica din când în când privirea în direcția țareviciului de parcă acesta era oaia altcuiva pe care el ar fi vrut să o masacreze ca să o mănânce.

Jucăriile lui Alexei erau împrăștiate pe o tavă în fața lui, iar el se juca trist cu un pachet de cărți de joc. În ochii lui se citea plictiseala și, când surprinse privirea lui Voronin, se uită fix la el. Voronin se uită și el fix la țarevici.

Alexei luă o bucată de pâine neagră de pe farfuria lui și o aruncă în direcția paznicului.

— Tu, îi zise Alexei.

Mușchii de pe fața lui Voronin se încordară.

— Vreau ciocolată!

Voronin sări în picioare, iar scaunul lui căzu cu zgomot pe podea. Klementi, care moțăia într-un colț, se trezi tresărind și se ridică și el în picioare, alarmat și uimit.

— N-ai auzit ce-am spus? se răsti Alexei la Voronin. Nu mai căsca gura la mine ca un bou!

— Nu mai poți vorbi așa cu mine, îi răspunse Voronin.

— Nu știi cu cine vorbești?

— Acum suntem cu toții tovarăși, zise Voronin. Dacă vrei ciocolată, ia-ți-o singur!

Klementi se duse la căpătâiul lui Alexei.

— Ce s-a întâmplat, Maiestate?

Băiatul arătă cu un deget alb spre Voronin.

— M-a insultat.

Klementi se întoarse spre paznic.

— Ieși afară de-aici!

— Invalidul ăla mic nu poate vorbi așa cu mine!

Klementi se îndreptă spre el și Voronin pipăi siguranța de la pușcă.

— Ieși afară! ordonă Klementi.

Voronin nu înțelegea cum puteau oamenii ăștia să-i mai dea ordine. Dar singurul mod de a-l opri pe paznicul țareviciului era să-l împuște, iar el nu voia să aibă necazuri. În plus, nu mai împușcase pe nimeni până atunci și nu era sigur că voia să o facă acum.

— O să raportez asta tovarășului Avdeiev, strigă Voronin în timp ce cobora scările.

— N-ai decât, țăran gras ce ești! zise Klementi.

Alexei râse.

* * *

A doua zi, Voronin își reluă postul de pază în fața Camerei Galbene. Klementi Nagorni fu luat de patru din paznicii comuniști ai lui Avdeiev. Nu mai auziră niciodată nimic despre el.

„Râsul ei este lucrul de care-mi aduc aminte cel mai bine. Dacă se întâmpla vreo ticăloșie, puteai să pui pariu că Anastasia era de vină. Avea cei mai frumoși ochi albaștri, dar nu se uita niciodată drept la tine; spunea ceva – o calomnie la adresa uneia din mătușile ei sau a unuia din servitori – și te privea cu coada ochiului, apoi râdea. Nu te puteai abține și râdeai și tu, dar distracția ei era uneori pur și simplu răutăcioasă. Le punea chiar piedică servitorilor dacă se plictisea și nimeni nu o mustra pentru asta, nu în ultimii ani."

Nicolae stătea pe marginea patului, privindu-l fix pe Prâslea. Avea o expresie plină de tandrețe amară pe față. După patru fiice, Dumnezeu îi dăruise în cele din urmă fiul pe care și-l dorise atât de mult, dar era un fruct otrăvit. Un Dumnezeu crud, un om bun.

— Cum te simți azi? întrebă el.

Prâslea reuși să zâmbească. Era atât de palid încât puteai vedea păienjenișul mic și albastru al vaselor de sânge de la tâmplele lui și de pe dosul palmelor.

— Mai bine, răspunse Alexei.

Nicolae își puse o mână peste a lui.

— Asta e bine.

— Tată, când o să ne ducem acasă?

Nicolae reuși să zâmbească.

— Curând.

Minciuna fu acceptată de Prâslea fără probleme, așa cum fuseseră acceptate atâtea altele.

— O să ni se întâmple ceva? îl întrebă fiul.

Anastasia își ținu respirația, întrebându-se ce avea să spună tatăl ei.

— Să fim recunoscători că suntem din nou împreună.

— Dar o să ni se întâmple ceva?

Nicolae râse.

— Crezi că regele Angliei o să stea cu mâinile în sân și o să-și lase familia să pățească ceva? suntem veri.

„Atunci mai există speranță", se gândi Anastasia. „Dar, dacă regele ne este un prieten așa de bun, de ce ne-a lăsat deja să suferim atât de mult?"

* * *

Anastasia observă într-o dimineață că unul din pantofii ei avea o gaură în talpă. Nu i se permisese să ia decât o singură pereche din bagajele pe care le aduseseră de la Tobolsk și purtase aceeași pereche de la sosirea lor aici.

Când Avdeiev veni ca de obicei să inspecteze la întâmplare camerele înainte de prânz, Anastasia se postă în cadrul ușii, blocându-i ieșirea. Omul puțea ca de obicei și nu se bărbierise. Noua față a Rusiei!

— Ce este, cetățeană Romanov? făcu el.

— Am nevoie de o nouă pereche de pantofi. Din bagajul meu.

El se holbă la ea cu niște ochi încețoșați, iar fata crezu că citește atât iritare, cât și vinovăție pe fața lui. Își dădu seama ce însemna acea privire; totul fusese șterpelit.

— La naiba cu tine! strigă el și o împinse la o parte.

Anastasia îl văzu pe Grișkin stând acolo, triumfător.

— Nu-ți face griji din pricina pantofilor tăi, îi zise el. Cei pe care îi ai o să te țină o viață întreagă.

Într-o clipă, frumoasa dimineață de vară deveni nefiresc de rece.

* * *

Dar Anastasia se răzbună pe Grișkin în cele din urmă. Așa cum își promisese.

Uneori, când surorile se plimbau prin grădină, gardienii le lăsau singure ca să cerșească țigări din camera paznicilor sau ca să ia pe furiș o gură de vodcă. Dar într-o zi, Avdeiev se trezi din toropeala lui de după-amiază suficient de mult cât să facă o inspecție rapidă. O găsi pe Anastasia stând pe o bancă de lângă zidul casei, citind din Tolstoi, pe Olga și pe Tatiana lângă ea și nici un paznic în apropiere. Se înfurie la culme.

— Grișkin! urlă Avdeiev.

Anastasia îl auzi pe Grișkin behăind speriat în timp ce se năpustea afară din camera paznicilor, împiedicându-se pe coridor.

Când ajunse la ușă, fata îi puse piedică și-l făcu să zboare cu capul înainte peste prag. Grișkin căzu în nas, iar pușca lui, a cărei siguranță uitase să o pună, se descărcă. Explozia asurzitoare fu urmată de o liniște dramatică, în timp ce Avdeiev și Grișkin așteptară amândoi să audă un strigăt de durere sau de spaimă care era desigur iminent. Dar glonțul fusese tras în aer.

Avdeiev se ghemuise instinctiv la pământ, cu ochii măriți de groază, și arăta atât de comic cocoșat în felul ăsta, încât Anastasia

începu să râdă.

Între timp, Grișkin se ridică bălăbănindu-se în picioare, prea beat ca să-și dea seama ce făcuse Anastasia. Avdeiev era furios. Îl lovi pe Grișkin cu piciorul, îi dădu una tare după ceafă cu latul palmei și îl lovi din nou în fluierele picioarelor. Grișkin stătu acolo ca un țărănoi ce era și înghiți totul.

Anastasia străluci de satisfacție. Fu una din puținele zile fericite pe care și le amintea.

* * *

Dar existară consecințe. Anastasia credea că nu văzuse nimeni ce făcuse ea, dar se înșela. Nicolae văzuse totul. În seara aceea, o luă deoparte în Camera Galbenă, o puse să stea jos și o privi mult timp, iar ochii lui albaștri și triști păreau că spun: „Când te vei învăța minte?”

Anastasia nu se putea uita niciodată drept în acei ochi, pentru că vedeau până în interiorul ei. Ar fi fost mai bine dacă el s-ar fi supărat uneori pe ea, dar, când era rea, tot ce citea în ochii lui era dezamăgire, iar asta o durea mai mult decât cuvintele aspre ale mamei ei sau reproșul tutorelui.

— Știu ce s-a întâmplat azi cu Grișkin, îi zise el în cele din urmă.

— A meritat-o.

Nicolae clătină din cap.

— Așa este, insistă ea.

— De asta ai făcut-o?

— E un porc.

— E adevărat că unii oameni nu se poartă la fel de frumos ca alții, zise el.

„O, tată!” se gândi ea. „Asta e tot ce poți să spui despre ei? după tot ce ți-au făcut și după tot ce ne-au făcut?”

— Nu poți să pui piedică întregii lumi, Anastasia.

— Pot să încerc.

El oftă.

— Într-o zi o să înveți.

Ea simți că se înfurie. Își dori să se stăpânească, dar, ca întotdeauna, fu purtată de val ca niște dărâmături luate de potop.

— Ce-o să învăț, tată?

— O să înveți să fii amabilă.

— Așa ești tu când îi lași să ne calce în picioare, când renunți la imperiu fără luptă? așa ești tu, tată? amabil?

Iată! o spusesei! lucrul pe care nu trebuia să-l spună niciodată, nici măcar să-l gândească. Ar fi putut la fel de bine să scuipe pe Sfânta Cruce. „Ce m-a făcut să spun așa ceva?”

Durerea din ochii lui era insuportabilă; fata presupuse că nu cuvintele rostite îl îndureraseră, ci faptul că fuseseră rostite de una din fiicele lui iubite. Își dădu seama în acea clipă că nici măcar închisoarea și umilințele din ultimele luni nu-l afectaseră până acum. Pe fața lui apăru tristețea.

— Nu am fost întotdeauna un tată bun? o întrebă el, iar inima părea că e gata să i se zdrobească.

Anastasia își dădu clar seama că așa se măsura el. Nu conta că era cel mai bogat om din lume și conducătorul unuia din cele mai mari imperii. Își măsura valoarea în funcție de părerea bună pe care familia lui o avea despre el.

Vru să-i spună că îi părea rău pentru ceea ce zisese, dar nu-i veneau cuvintele. Din mândrie, desigur. În plus, știa că era prea târziu. Nu poți să iei înapoi un cuțit după ce acesta a fost aruncat, mai ales când a fost aruncat cu atâta putere și cu o precizie atât de ucigătoare.

— Nu te înțeleg, zise el. Sper că într-o zi îți vei aduce aminte cu regret de clipa asta.

Se ridică, se întoarse cu spatele la ea și își aprinse o țigară. Surorile ei o priveau din celălalt capăt al camerei de parcă era diavolul în persoană.

Dar nici măcar sentimentul de vinovăție nu-i stinse furia. Îl ura pe acest om taciturn pentru că-i lipseau răutatea și focul; îl ura la fel de mult cum se ura pe ea însăși pentru aceleași calități, pe care se pare că le avea din abundență.

* * *

În după-amiaza următoare, toate fetele stăteau împreună în grădină, Anastasia între Olga și Tatiana, iar Maria la capătul băncii. Anastasia asculta zumzetul insectelor, găsind plăcere în a sta pur și simplu afară la aer, privind un cer albastru perfect. Auzea sunetele de zi cu zi ale orașului aflat dincolo de zidurile înalte ale grădinii, copitele măgarilor pe pietre, strigătele vânzătorilor de pe stradă.

Anastasia se trezi întrebându-se cum ar fi viața dacă ar reuși printr-un miracol să se transporte dincolo de ziduri, într-un loc unde nimeni n-ar ști că e prințesă. Presupuse că fusese întotdeauna într-un fel de închisoare, palatele din Sankt Petersburg sau Țarskoe Selo fiind doar un alt tip de captivitate.

Dar cel puțin în Țarskoe Selo era mereu ceva de făcut.

Îl privi pe tatăl ei vorbind cu unul din paznici, bătrânul Voronin. Nicolae îi oferi o țigară și începu să discute despre vreme. Era obiceiul tatălui ei să vorbească nepăsător cu servitorii, ceea ce nu-i stătea deloc în fire mamei ei.

Voronin purta una din cămășile cu monogramă ale tatălui ei. Anastasia se întrebă dacă tatăl ei știa că vorbește cu un hoț. Cum putea să nu observe că era una din cămășile lui? presupuse că cedase pur și simplu, așa cum făcea întotdeauna.

Tatăl ei era îmbrăcat ca de obicei, cu o cămașă soldățească de culoare kaki, o cingătoare de ofițer și ghete uzate din piele de culoare neagră. Nu era deloc țarul pe care și-l imaginau oamenii și mai ales dușmanii lui. Fusese întotdeauna uimită de el, nu din pricina măreției lui, ci a faptului că era un om atât de obișnuit. Știa că sufletul ei nu va putea niciodată să fie la fel de simplu. El putea vorbi cu ușurință cu oricine, fie că erau ambasadori prusaci sau grăjdari, diplomați englezi pompoși sau cazaci grosolani din cavalerie. Iar acum vorbea chiar și cu țăranii care furau de la el.

Îl părăsi pe Voronin și se îndreptă spre fete. Stătu lângă ele o vreme, fumând o țigară, privind cerul și scoțând fum albastru și subțire pe nări. Își dădură seama că avea ceva important să le spună și așteptară până când avea să fie gata să vorbească; marea și serioasa Olga, Tatiana atât de senină, cu mâna odihnindu-se pe mâna Mariei. Și Anastasia, care voia să se strâmbe, să facă o glumă. Dar nu-i venea nimic în minte de data asta.

— Niciunul din noi nu știe ce ni se poate întâmpla mâine, zise el în cele din urmă.

— Tată? întrebă Olga.

— E ceva ce trebuie să știți.

Trase din nou din țigară, nepăsător, ca și cum ar fi comentat o schimbare în rău a vremii.

— Dacă situația o va cere, aveți niște bani puși de-o parte la Banca Angliei din Londra. Cinci milioane de ruble fiecare. Dacă veți avea nevoie de bani, veți găsi acolo un domn pe nume Bardenov. Spuneți-i că doriți să aveți acces la aceste conturi. Vă va cere codul acestor depozite. Codul este „Otma”.

„Otma”: Olga, Tatiana, Maria, Anastasia.

Le spuse toate astea fără să se uite la ele, iar în vocea lui nu exista nici o inflexiune.

Apoi zise:

— Cred că e mai rece azi.

Maria își lăsă capul în jos și păru că e gata să izbucnească în plâns.

— Nu-i vom lăsa să ne mai despartă, suspină Olga.

— Uneori se întâmplă lucruri pe care nu le putem controla, zise el. Orice va fi mâine, trebuie să vă amintiți mereu cine sunteți și că prin venele voastre curge sângele Romanovilor.

Tăcură cu toții. Nicolae puse o mână pe umărul Mariei. Continuă să fumeze, privind cerul de un albastru palid.

— S-ar putea să fie mai cald mâine, continuă el.

„Dacă stai să te gândești, bănuiesc că n-a avut de ales. Olga era moștenitoarea, Tatiana era cea drăguță și Maria era cea deșteaptă. Probabil că, din momentul în care a fost în stare să meargă, ea s-a hotărât să fie cea rea. Altfel nu avea cum să concureze cu ele. Nu impresiona prin manierele, prin frumusețea sau prin deșteptăciunea ei, așa că avea să șocheze oamenii."

Voronin privi din cadrul ușii.

Anastasia purta una din cămășile militare de culoare kaki ale fratelui ei și ținea în mână o sticlă goală de vodcă pe care o găsise în grădină. Cele trei surori ale ei stăteau pe pat, uitându-se la ea, Maria chicotind cu mâna la gură.

Anastasia se prefăcu că se clatină și se apucă de o masă ca să se sprijine.

— Subcomitetul Poporului din Sub-subcomitetul Muncitorilor din Sovietul Suprem din Urali a consultat manifestul tovarășului Lenin și acum îți dă ție, cetățeană Tatiana Romanov, permisiunea de a pune zahăr în ceai!

Tatiana făcu o reverență.

— Eu vreau să se deschidă fereastra! strigă Maria.

— Crezi că poți asupri muncitorii cu ferestre deschise și cu aer curat?

Anastasia luă o înghițitură zdravănă din sticla goală și se dădu în spate clătinându-se.

— La naiba cu ei!

Fetele izbucniră în râs la vederea acestei imitații sarcastice. Dar apoi Anastasia se întoarse și-l văzură toate pe Voronin.

Nimeni nu zise nimic.

Voronin își îndreptă spatele și se îndepărtă.

— La naiba cu ele! mormăi el printre dinți și încercă să se abțină să nu râdă.

* * *

Voronin ajunse la concluzia că după un timp îți pierea sentimentul de ură. Ca o monedă care îți cădea printr-o gaură din buzunar. O căutai într-o zi și nu o mai găseai. Era ușor să urăști pe cineva pe care nu-l cunoșteai. Fusese ușor să-l urască pe țar înainte să-l cunoască. Asta era problema.

Dar cum să urăști un om și pe familia lui când îi vedeai în fiecare zi apropiați în felul ăsta, când erai martorul neajutorării lor? cum să-l urăști pe Nicolae Sângerosul, Monstrul din Sankt Petersburg, când îți vorbea în fiecare zi despre vreme și își ducea fiul invalid în brațe ca să stea în grădină și să se bucure de soare? ce motiv avea să se teamă de această bătrână țintuită la pat despre care se spunea că e Împărăteasa Rusiei?

Era greu, chiar imposibil să nu-ți fie milă de ei ca ființe umane. De fapt, era mai ușor să-l disprețuiești pe Avdeiev. În fond, el părea mai degrabă tiranul decât ei. Cine le refuza unor tinere neajutorate și unui băiețel invalid câteva ouă și puțin lapte la micul dejun, când erau de ajuns în oraș? ce fel de om i-ar face pe alții să implore să li se deschidă o fereastră pe o vreme îngrozitoare ca asta?

„Și atunci eu ce sunt?" se gândi Voronin. „Poate că nu sunt decât un om simplu, doar un muncitor în fabrică pentru restul vieții mele, dar mie mi se pare că chinuirea acestei familii nu răscumpără nici o nedreptate făcută nouă de Rusia în trecut. Mă simt murdărit de treaba asta."

Se gândi la cele trei fiice ale lui.

„Le-ar fi rușine dacă m-ar vedea acum! asta e familia pe care am fost învățați să o urâm și de care am fost învățați să ne temem? se pare că își văd de treburile lor zilnice la fel ca noi; beau ceai negru și mănâncă pâine neagră la micul dejun, au grijă unii de alții când sunt bolnavi, se ciondănesc și se agită.

Cred că Avdeiev e monstrul în toată povestea asta.

De fapt, nu m-ar îngrijora dacă ar evada. Mi-aș dori să o facă. Dacă i-aș vedea fugind spre poarta aceea chiar acum și dacă Avdeiev mi-ar ordona să-i împușc în spate, mă întreb ce-aș face. Ei bine, cred că știu ce-aș face. L-aș împușca pe Avdeiev!"

* * *

Anastasia stătea la umbra unui liliac, respirând parfumul unui caprifoi care se agăța de zid. Rămăsese singură pentru o clipă; Tatiana și Maria se plimbau cu tatăl lor, Olga era înăuntru cu Prâslea și cu mama, care erau prea bolnavi să iasă afară azi. Olga

era o adevărată sfântă, renunțând la timpul pe care l-ar fi putut petrece în grădină ca să le citească lor. Aceste minute prețioase în grădină trecură mult prea repede; gândul că trebuia să se întoarcă în acel cuptor era de nesuportat.

O umbră întunecă soarele. Anastasia își ridică privirea. Era bătrânul paznic, Voronin, cel care o surprinsese bătându-și joc de Avdeiev.

Avea o țigară lipită de buza inferioară și, când vorbea, aceasta se mișca. Era un om ciudat, cu ochi enormi și triști și cu o mustață mare și căruntă care îl făcea să arate ca o morsă.

— E o zi înăbușitoare, cetățeană Anastasia, îi zise el.

Ea îl ignoră. Nu avea de gând să înceapă să converseze cu muncitorii din fabrică, în ciuda faptului că aveau puști. Era încă o prințesă a Rusiei, iar ea nu uitase asta, chiar dacă el uitase.

Voronin se uită în jur și acum era ceva bizar în comportamentul lui. Băgă mâna în buzunar și îi întinse pumnul în care strângea ceva.

— Repede, făcu el. Ia-le.

Ea întinse mâinile. Trei ouă! se uită la ele cu uimire, apoi fu uimită de ea însăși. Se gândi la podoabele pe care Fabergé le făcuse pentru mama ei, niște ouă din aur încrustate cu bijuterii. Ceea ce îi dăduse acest Voronin o impresionase mai mult decât orice îi arătase bijutierul regal mamei ei. Ce i se întâmplase de prețuia acum ceva atât de banal ca un ou obișnuit?

— Nu te holba așa la ele! îi șuieră Voronin. Ascunde-le! bagă-le în rochie! avdeiev o să mă împuște dacă te vede!

Anastasia făcu ce i se spusese. Își ridică privirea spre Voronin, dar soarele era în spatele capului lui și nu-i putu distinge clar trăsăturile.

— Mulțumesc, reuși ea să-i spună.

Acest cuvânt ciudat îi rămase în gât.

— Va trebui să le împarți cu ceilalți, zise el, inutil de altfel, apoi se îndepărtă.

* * *

Ticăitul jalnic al unui ceas de pe polița șemineului.

Seara se apropia alene. Tatiana îi citea lui Prâslea; Botkin și Olga jucau bridge cu mama și cu tata. Anastasia încercă să se concentreze asupra cărții pe care o citea, dar aerul cald ajungea la ea prin fereastră și tânji enorm de mult să fie afară.

— O să scăpăm vreodată de aici, tată? întrebă.

— Aliații noștri nu sunt departe, malenkaia, zise el.

Malenkaia: micuțo. Trecuse mult timp de când nu-i mai spusese așa.

— Nu știm ce-o să se întâmple mâine.

Și asta era cel mai rău: să nu știe. Erau complet izolați de lumea exterioară, nu știau dacă războiul decurgea în favoarea sau în defavoarea lor. Într-o zi, auziseră o demonstrație în piața orașului și focuri de armă urmate de strigăte și de țipete. Avdeiev le spusese că era o răscoală a anarhiștilor din regiune și că trebuiau să fie gata să evacueze în orice moment. Dar nu se întâmplă nimic.

— Nu vine nimeni să ne salveze? întrebă Olga.

ÎI văzu pe doctorul Botkin aruncându-i o privire tatălui ei. Probabil că își transmiseseră un mesaj, căci doctorul spuse pe neașteptate:

— V-a zis Șura ceva înainte să coboare din tren?

Șura era numele cu care familia o alinta pe Sofia Karlova, bona lor.

Anastasia se întrebă de ce ar pune doctorul o astfel de întrebare. Olga se uită la celelalte pentru confirmare, apoi clătină din cap.

— Exista un plan, zise Botkin. De îndată ce Șura avea să fie eliberată, trebuia să-i alerteze pe cei din Armata Albă și să le spună unde ne aflăm. Dar suntem aici de peste două luni deja și nu ne-a contactat nimeni. E posibil să fi fost omorâtă.

— Sau ne-a trădat, zise Alexandra. Urmă o tăcere lungă.

— N-ar face asta niciodată, răspunse Tatiana.

Nimeni nu zise nimic.

— Nu Șura, repetă Tatiana.

„Anastasia avea părul blond, lung, ondulat și moale, cu reflexe roșietice. Și niște ochi albaștri minunați, ca ai tatălui ei. Erau albaștri ca de gheață. Aș fi dat orice să am astfel de ochi. Și sprâncenele ei. Subțiri și frumoase, aproape că se uneau la mijloc. Dar nu era frumoasă. Nu te puteai gândi la ea în felul ăsta. Era grasă. O adevărată gogoașă."

Era o dimineață perfectă de vară, aerul era proaspăt și răcoros, nu prea fierbinte. Poate că azi nu se vor coace.

Nu există nici un semn că ceva se schimbase; în locul unui Avdeiev cu ochi încețoșați și puțind a băutură se prezentă în camera lor un bărbat brunet cu o haină neagră din piele, însoțit de un detașament de ofițeri Ceka. Nicolae se ridică în picioare și îi privi cu precauția unui om care a trăit mult timp în culoarul morții și

suspectează orice abatere de la rutină ca fiind periculoasă.

— Cetățene Romanov, sunt doctorul Iacob Iurovski, zise străinul. Eu voi fi șeful aici de-acum încolo.

Avea o mustață neagră și un barbișon negru. Bărbații care îl însoțeau purtau uniformele poliției secrete bolșevice.

— Unde e Avdeiev? întrebă țarul.

— Tovarășul Avdeiev a fost înlocuit.

— Înțeleg.

Anastasia îl văzu pe tatăl ei întinzându-i străinului mâna. Iurovski o privi cu dezgust și-și ținu mâinile în buzunarele hainei negre de piele.

— Nu vreau să dau mâna cu tine, spuse el.

Se priviră unul pe altul, detestându-se reciproc. Iurovski zise:

— S-au raportat bețiii și purtări indecente aici. Autoritățile sovietice din Urali nu vor tolera un astfel de comportament!

— Se pare că l-au tolerat destul de bine până acum.

Iurovski îi ignoră cuvintele. Cercetă camera cu privirea. Anastasia îi simți ochii oprindu-se asupra ei pentru o secundă și se înfioră. Ochii lui erau goi; nu se citea nimic în ei.

— S-au raportat de asemenea furturi, zise el.

— Majoritatea lucrurilor ne-au fost luate la gară și nu ne-au mai fost date înapoi, încuviință tatăl ei.

— Situația va fi remediată, zise Iurovski. Vom percheziționa aceste camere pentru a face un inventar. După aceea nu vor mai exista discrepanțe.

Tatăl și mama ei își aruncară o privire.

— Asta a spus și predecesorul tău bețiv înainte de a-mi fura parfumurile și de a șterpeli hainele soțului meu, zise Alexandra.

Tatăl fu mai împăciuitor.

— Vom coopera cum vom putea, bineînțeles.

Iurovski își lovi unul de altul călcâiele ghetelor negre din piele și ieși din cameră.

După plecarea lui, se lăsă tăcerea. Se uitară cu toții la Nicolae.

— Caută medicamentele, spuse el.

Medicamentele: cuvântul pe care îl foloseau când se refereau la bijuteriile pe care le aduseseră cu ei de la Țarskoe Selo.

Alexandra își strânse Biblia la piept.

— Dumnezeu ne va da puterea de a trece prin toate încercările.

— Sper, zise Nicolae. Căci specimenul ăsta nu-mi place deloc.

* * *

Sosirea lui Iurovski le îmbunătăți întrucâtva situația. Noii lor paznici erau letoni, leți după cum își spuneau ei, mai sobri decât miliția locală, dar mai disciplinați și nu la fel de predispuși la beție. Hărțuirea meschină din drumul spre toaletă încetă o dată cu plecarea lui Grișkin.

Altfel zilele lor continuară să se scurgă cu aceeași monotonie neîndurătoare. Singurele lucruri care le ofereau varietate și interes erau bolile lor și capriciile vremii. Cea de-a șaptesprezecea aniversare a zilei de naștere a Anastasiei trecu fără ceremonie.

De la țar la bucătar, deveniseră cu toții în aceste împrejurări o familie mare. Doctorul Botkin stătea cu mama și cu tatăl ei după cină să discute și să joace cărți, iar ziua stătea cu Alexandra și cu Prâslea în timp ce ceilalți se plimbau prin grădină. Krupp împărți sarcina de a-l duce pe Prâslea afară și Karitonov le arătă fetelor cum să facă aluat și să coacă pâine în bucătărie. De la Demidova învățară cum să țeasă ciorapi și rufărie. Când doctorul se îmbolnăvi grav de colici, Alexandra fu cea care stătu la căpătâiul lui timp de cinci zile și avu grijă de el.

Dar fantoma lui Iurovski atârna amenințătoare deasupra tuturor.

* * *

Mama stătea întinsă în pat. Cu excepția bolii lui Botkin, nu părăsise mai deloc Camera Galbenă de când sosiseră cele patru fete la sfârșitul lunii aprilie. Zăcea acolo în fiecare zi, cu capul sprijinit pe pernă, cu ochii închiși din pricina migrenelor persistente, în timp ce Tatiana sau Olga îi citeau din Biblie sau din Viața Sfântului Serafin.

Arăta atât de bătrână acum, iar lumina albicioasă care pătrundea prin ferestre îi accentua fiecare rid de pe față. Părul ei era aproape complet alb, deși era de aceeași vârstă cu Nicolae.

Era bolnavă de când ținea Anastasia minte, fie de nervi, fie de inimă. Ea și Prâslea erau uniți în suferință.

Dar azi mama îi anunță:

— Cred că voi ieși puțin în grădină în dimineața asta.

Anastasia își mușcă buza și se întrebă cum avea să o afecteze această decizie dramatică.

— Vreau să stai tu cu Rază de soare cât timp eu voi fi afară.

Rază de soare: era noul nume cu care îl alinta pe Alexei. Deci asta era: era rugată să-și sacrifice timpul petrecut în grădină.

— De ce nu stă Olga sau Tatiana? întrebă ea. Lor le place.

O expresie țâfnoasă apăru pe fața mamei. Își coborî vocea ca să n-o audă Alexei.

— Și când ai stat tu ultima oară cu Prâslea?

Anastasia știa că mama ei avea dreptate. Nu-și petrecea aproape deloc timpul cu el. „Dar Alexei se bucură de destulă atenție”, se gândi ea. „Poate dacă aș avea și eu o boală caracterizată de hemoragie mi s-ar acorda și mie mai multă atenție.”

Fără îndoială că mama voia să o pedepsească pentru că nu era o soră pioasă și devotată ca Tatiana și ca Olga. Tăcu morocănoasă în timp ce tatăl ei și doctorul Botkin o ajutară pe Alexandra să se dea jos din pat și să străbată coridorul.

Anastasia privi peticul de cer albastru și fragmentele de acoperișuri, singurele lucruri din lumea exterioară pe care puteau să le vadă.

Își îndreptă atenția asupra lui Alexei. Ieri făcuse prima lui baie de când plecaseră din Tobolsk. Mama spusese că intrase și ieșise din baie fără ajutor și fusese la fel de mândră de parcă băiatul ar fi condus un atac al cavaleriei.

Era îmbrăcat ca de obicei cu pantaloni țărănești și cu o cămașă militară fără guler, la fel ca tatăl lui. Erau singuri; fără mama, fără Tatiana sau Olga. Prâslea avea o tavă în fața lui, cu un pachet de cărți de joc și niște soldați de jucărie pe ea. Deschise o cutie de conserve și îi răsturnă conținutul; niște bucăți de sfoară, monede, cuie și dopuri de sticlă pe care îi plăcea să se colecționeze.

„Ar trebui să-mi fie milă de el”, se gândi ea. „În fond, stă închis aici în fiecare zi.” Dar nu se putea gândi decât la soare, la grădină și la felul cum îi fusese furat micul răgaz.

— Aș vrea să fiu mort, zise el.

Atenția lui era concentrată asupra bucăților de sfoară din cutie și nu era nimic pe fața lui sau în comportamentul lui care să sugereze că scosese vreun cuvânt.

Ea se așeză pe scaunul de la capul patului lui și îl privi cum face o grămăjoară din niște cuie și cum le pune apoi din nou în cutie, unul câte unul.

— Aș vrea să fiu mort acum, adăugă el. Dar ar întrista-o mult pe mama.

— Nu trebuie să spui așa ceva.

El își ridică privirea spre ea și, pentru o clipă, ochii lui semănară cu ai unui om bătrân.

— Ție îți e ușor să vorbești, Stuși. Tu nu sângerezi.

Ea nu știu ce să-i spună.

— Dacă ai putea să faci orice ai vrea, ce-ai face? o întrebă el.

Anastasia dădu din umeri, deranjată de această stare de spirit lugubră.

El își întoarse privirea de la ea și se uită la peticul de cer care se zărea prin fereastra deschisă.

— Mi-ar fi plăcut să fiu soldat, zise el.

Prâslea! soldat!

— Mie îmi place să fiu prințesă, răspunse Anastasia. Nu vreau să fiu nimic altceva.

Dar el nu o asculta. Ochii lui erau fixați asupra ferestrei. Erau goi și lipsiți de strălucire, ca cerul.

* * *

Tatiana se trezi în miez de noapte, se dădu fără zgomot jos din pat și străbătu coridorul, îndreptându-se spre toaletă. Doi leți stăteau pe scaune la capătul holului. Îi simți cum o privesc, dar încercă să-i ignore.

O umbră se strecură în spatele ei, nevăzută, neauzită și o mână îi astupă gura. Paznicii săriră de pe scaune și niște mâini puternice îi imobilizară brațele în timp ce era dusă zbătându-se spre dormitorul din celălalt capăt al casei. Cei trei bărbați îi vârâră o cârpă în gură și o ținură la podea.

Apoi își satisfăcură poftele cu marea ducesă. Ei bine, era o ocazie prea bună pentru a fi ratată; un om nu avea prea multe șanse în viață de a i-o trage unei prințese.

„Iată ce îmi amintesc eu despre ea: îmi amintesc că o uram. Când am auzit că i-au masacrat pe toți, mi-a părut rău de Nicolae, un suflet atât de blând, și de Maria, bineînțeles, și de băiat, care nu a făcut niciodată rău nimănui. Dar de ea. Mi-am zis: sper că a suferit. Da, știu, e un lucru îngrozitor să spui așa ceva. Dar n-ați cunoscut-o cum am cunoscut-o eu."

Anastasia nu înțelese imediat ce se întâmplase. Când se trezi a doua zi de dimineață, Tatiana nu era în patul ei. Auzi plânsete din Camera Galbenă și crezu că era Prâslea, că avusese iar o noapte proastă. Își puse halatul și se strecură pe ușa întredeschisă.

Tatiana zăcea pe canapea, încă în cămașa de noapte. Doctorul Botkin era lângă ea. Nicolae stătea la fereastră, întors cu spatele. Fața mamei ei semăna cu un cap de mort. Chiar și plânsetele lui Prâslea erau ignorate în dimineața asta.

Nicolae se întoarse. Tremura de furie. Dar pe chipul lui se citea

ceva ce Anastasia nu mai văzuse niciodată: frică.

— Du-te înapoi în camera ta, malenkaia, îi zise el.

Și fata îl ascultă.

Restul zilei trecu în tăcere. Luară masa fără să vorbească; era ca și cum ar fi murit cineva din familie. Paznicii erau și ei ciudat de potoliți, vorbindu-și în șoaptă în timp ce patrulau pe coridoare.

Se întrecuse măsura. Anastasia ghici ce se întâmplase cu mult înainte ca doctorul Botkin să-i șoptească în cele din urmă adevărul.

* * *

În acea seară, preotului din regiune, părintele Storozhev, i se permise să vină și să țină vecernia; asta era doar a doua oară când le era permis acest lucru. Părintele era un tânăr sobru, îmbrăcat complet în negru, la fel ca Iurovski. Anastasia presupunea că erau preoți din lumi diferite, dar amândoi erau investiți cu puteri obscure.

Coborâră cu toții scările, unul în spatele altuia, îndreptându-se spre un salon aflat departe de curte, Anastasia ținându-se de Olga și de Maria, mergând cu toții în liniște, în afară de Tatiana, care suspina în timp ce se agăța de tatăl ei. Mama se îmbrăcase cu cea mai bună rochie mov a ei, iar doctorul Botkin o ajută să coboare scările și să se așeze pe scaunul cu rotile.

Când slujba începu, Nicolae căzu în genunchi. „E un act de umilință sau un act de renunțare?" se întrebă Anastasia. „Suntem de-a dreptul deznădăjduiți acum."

Apoi cântară liturghia împreună și se rugară Sfintei Fecioare pentru salvarea lor, dacă nu pe lumea asta, atunci pe cealaltă.

„Anastasia era o diavoliță. Nimeni n-o punea niciodată la punct. Mama ei își petrecea tot timpul rugându-se și stând cu Prâslea, după cum îi spunea ea lui Alexei, și închizându-se singură cu preotul ăla nebun. Copiii erau pur și simplu lăsați în plata Domnului, făceau ce voiau ei. Anastasia era o bătăușă; dacă nu-i făceai pe plac, te lovea cu piciorul, te zgâria și te trăgea de păr. Nu avea nimic bun în ea. După părerea mea, e mai bine că a scăpat lumea de ea."

Auziră o fanfară în piața orașului, zgomot de pași care mărșăluiau, probabil un detașament de voluntari din Armata Roșie aflat în drum spre front. Toată săptămâna auziră focuri de artilerie îndepărtate și își dădură seama că Armata Albă se apropia de oraș.

La început, dimineața fu cenușie și zăpușitoare, dar mai târziu soarele ieși din nori și le ridică moralul. Zgomotul focurilor de armă însemna că salvatorii lor erau la doar câțiva kilometri distanță.

Ieșiseră cu toții să se plimbe prin grădină în acea dimineață, cu excepția lui Prâslea și a mamei, ca de obicei. După aceea, la sfatul Alexandrei, toate fetele își aranjară „medicamentele”, în caz că aveau să plece în grabă.

După ceai, mama citi din Biblie; Tatiana se cuibări în pat lângă mama ei, așa cum făcea când era mică. Așa arăta Tatiana acum: ca o fetiță. Nu făcea decât să doarmă și să plângă.

Doar Prâslea părea mai senin. Mâncă ouăle fierte pe care i le adusese Iurovski; un act de bunătate inexplicabilă din partea temnicerului lor care nu zâmbea niciodată.

Chiar înainte de cină, Sednev, băiatul de la bucătărie, primi un mesaj de la unchiul lui din casa Popov. Era nevoie urgent de el acolo. Anastasia se întrebă dacă aveau să-l mai vadă vreodată pe băiat; era în firea bolșevicilor să facă pe cineva să dispară fără avertisment sau explicație. Ca și pe Klementi.

Neputând să doarmă, Anastasia stătu trează în acea noapte, ascultând cum mama și tatăl ei jucau cărți în cealaltă cameră.

Se întrebă dacă va mai veni vreodată o vreme când va sta în pat și se va gândi liniștită la viitor.

* * *

Iurovski se opri pentru o clipă în fața ușii de la camera doctorului ca să-și aranjeze uniforma și să-și adune gândurile. Sosirea târzie a camionului îl făcuse să devină agitat și acum, spre spaima lui, descoperise că-i tremurau mâinile.

Până în acest moment, fusese sigur că va fi ținut minte ca unul din cei mai mari oameni din istoria Rusiei. Acum se întrebă prea târziu dacă nu cumva grăbise lucrurile. În orice caz, nu mai era timp pentru asta. Armata Albă va fi în Ekaterinburg peste câteva zile, iar el va trebui să fie deja departe atunci.

Un paznic îl privea. Își zise că trebuie să fie calm. Când generațiile viitoare vor vorbi despre această seară, era important ca martorii istoriei să-i remarce stăpânirea de sine și precizia.

Deschise ușa de la camera doctorului Botkin.

Doctorul sforăia.

Iurovski aprinse lumina și se apropie de pat. Botkin se trezi. Nu-și purta proteza dentară și arăta mult mai bătrân fără ea.

— Ce s-a întâmplat? mormăi Botkin.

— Orașul e agitat. Nu e un loc sigur. Scoală-i pe ceilalți. Spune-le să se îmbrace și să fie gata de plecare într-o oră!

Iurovski ieși și se întoarse în camera paznicilor de la parter.

Aruncă o privire agitată spre ceasul din perete. Camionul ar fi trebuit să ajungă până acum. Deja planurile lui elaborate cu grijă începeau să se dea peste cap.

* * *

Anastasia se spălă pe față cu apa rece din ulciorul aflat lângă pat și se îmbrăcă repede, fără să uite medicamentele. Membrii familiei erau deja adunați pe hol, iar mama ei îi aruncă o privire mânioasă pentru că fusese gata ultima. O durea capul din pricina lipsei de somn și bâjbâia prin ceața unor vise pe jumătate uitate.

Tatăl ei purta cămașă și pantaloni militari, ghete din piele și șapcă din paie. Îl ținea pe Prâslea în brațe. Mama mergea cu greu, sprijinindu-se în baston și ajutată de Olga. Tatiana îl ținea pe Jemmy în brațe și, când Anastasia vru să ia cățelul, refuză să i-l dea. Bănui că era pedeapsa ei pentru că întârziase. Doctorul și Demidova aveau cu ei perne pentru Prâslea.

Anastasia își dădu prea târziu seama că-și uitase pălăria și mantia.

Iurovski era acolo, acel omuleț îngrozitor, îmbrăcat în negru ca de obicei. Îi conduse la parter. Fata se întrebă unde intenționau bolșevicii să-i mai trimită acum. Tatăl ei zise că bolșevicii voiau să-i evacueze înainte ca Armata Albă să înconjoare orașul. Oricum, era incitant. Era o schimbare față de monotonia ultimelor luni.

Ieșiră în curte. Era o noapte cu cer senin, stelele erau împrăștiate ca un pumn de diamante pe o catifea neagră. Anastasia tremură și inspiră adânc aerul rece, încercând să se învioreze.

Intrară în urma lui Iurovski pe ușa de la subsol care ducea la camera paznicilor. La capătul coridorului era o cameră nefolosită și pătrunseră cu toții în ea în șir indian. Înăuntru nu era nici un scaun, nici un fel de mobilă; camera avea o singură fereastră arcuită, baricadată cu un grilaj greu din fier. În celălalt capăt al încăperii era o ușă și Iurovski verifică dacă era încuiată.

Începu să-i aranjeze pe toți prin cameră, de parcă ar fi pozat pentru un portret.

— Tu, cetățene, vei sta aici, zise el, adresându-se lui Nicolae. Tu – ordonă, arătând spre Alexandra – aici.

Erau prea obosiți ca să se mai certe cu el. Anastasia se întrebă despre ce ar putea fi vorba. În cele din urmă, Iurovski se dădu în spate, vizibil satisfăcut.

— Și acum? îl întrebă Nicolae.

— Veți aștepta aici.

— Cât timp? mormăi Nicolae nemulțumit. N-aveți niște scaune? nu putem măcar să stăm jos?

Iurovski arătă de parcă ar fi fost un deranj prea mare să onoreze chiar și această cerere simplă. Dar dădu oricum ordin să se aducă niște scaune și apoi părăsi camera.

Doi paznici intrară cu scaune pentru țarină și pentru țarevici.

„Ce Dumnezeu se întâmplă?" se întrebă Anastasia.

* * *

Lui Iurovski nu-i venea să creadă că țarul și familia lui nu știau ce se întâmplă. Iar milițienii rurali aveau cu toții pe față niște expresii de parcă ei ar fi fost cei care urmau să fie împușcați. Îl dezgusta cât de sentimentali erau acești necioplți. Mergeau fuduli de colo-colo, lăudându-se cu credința jurată lui Lenin și cauzei bolșevice, dar, la o adică, refuzau șansa de a intra în istoria Rusiei pentru că trebuiau să împuște câteva femei. De parcă sexul ar fi avut vreo importanță. Susțineau cu toții că renunțaseră la vechile principii morale prostești, dar înăuntrul oricărui țăran găseai cățelul credincios al bisericii.

Cel puțin letonii nu aveau scrupule.

Poate. Când intră în camera paznicilor, aerul era plin de fum de țigară și de miros de vodcă. Câțiva leți se jucau cu siguranțele de la pistoale. Chiar și ei păreau agitați. Ce era cu oamenii ăștia? nu voiau să fie liberi?

— Țintiți spre inimile lor, le ordonă Iurovski. Vor muri mai repede și nu vom avea prea multă mizerie de curățat după aceea.

Scaunele zgâriară podeaua din beton când se ridicară în picioare. Unii nu se puteau uita drept în ochii lui Iurovski. Acesta își dădu seama că, atunci când va sosi Armata Albă, jumătate din oamenii ăștia vor aprinde lumânări în catedrală și îi vor mulțumi lui Dumnezeu pentru salvarea lor.

* * *

Membrii familiei țarului stăteau exact așa cum îi aranjase el. Erau atât de liniștiți! nici prin cap nu le trecea să se înspăimânte. „N-au cunoscut frica așa cum am cunoscut-o noi", se gândi Iurovski. „N-au trăit o viață întreagă terorizați de poliția secretă, n-au îndurat exilul și tortura în lagăre. Nu-și pot imagina cum e să mori. Ei bine, asta o să se schimbe!"

Erau unsprezece oameni în plutonul de execuție, câte unul pentru fiecare persoană din grup. Se convinse că erau toți la locul lor. Leții se îngrămădeau în cadrul ușii din spatele lui, în urma lor

înghesuindu-se alți paznici, care voiau să asiste și ei la scenă. Se împinseră chiar unii pe alții, întrucât cei din spate încercau să ajungă într-un loc de unde să vadă totul mai bine.

Uită-te la ei!

Țarul și țareviciul purtau cămăși militare; un bătrân care nu participase niciodată la o bătălie și un băiat care nu trăsese niciodată cu arma. Îl dezgustau.

O ultimă verificare.

Țarina stătea sub fereastră lângă perete, iar prințesa grasă stătea în picioare lângă ea. Botkin stătea în spatele scaunului băiatului, cu mâinile așezate protector pe spătar. Celelalte prințese erau aliniate de-a lungul peretelui, camerista într-o parte, valetul și bucătarul în cealaltă parte.

Auziră cu toții cum camionul dădea cu spatele, apropiindu-se de intrare. Nicolae se ridică în picioare, gata de plecare. Se uită la ceilalți și dădu ușor din umeri, ca și cum ar fi vrut să spună: „Ei bine, iar o luăm de la capăt."

Băiatul își puse șapca din paie pe cap și Krupp întinse mâna să ia perna de pe scaunul țarului, gândindu-se fără îndoială să o pună sub dosul regal în timpul călătoriei zdruncinătoare cu camionul.

Șoferul ambala motorul chiar în fața ușii de la subsol și zgomotul era asurzitor. Nicolae se întoarse spre Iurovski.

— Omul tău n-a învățat să conducă?

* * *

Anastasia se întrebă ce se petrecea. Simțea că urma să se întâmple ceva; chiar și Iurovski părea speriat.

Acesta se apropie de Nicolae și scoase o bucată de hârtie din buzunar. Anastasia de-abia îl putu auzi din pricina zgomotului infernal pe care îl făcea motorul camionului:

— Nicolae Alexandrovici, apropiații tăi au încercat să te salveze și nu au reușit. Sovietul Suprem din Urali v-a condamnat pe tine și pe familia ta la moarte pentru crimele săvârșite împotriva poporului rus. Suntem obligați acum să vă împușcăm pe toți!

Nicolae fie nu-l putu auzi din cauza zgomotului provocat de camion, fie nu-i veni să-și creadă urechilor.

— Ce? făcu el. Ce?

Se auziră plânsete în cameră. Mama își făcu semnul crucii. Anastasia simți un șuvoi cald de urină curgându-i pe picioare. Privi peste umărul lui Iurovski la soldații înghesuiți în cadrul ușii, vreo doisprezece la număr, înghiontindu-se unii pe alții în timp ce-și

îndreptau armele spre ei.

Auzi din nou vocea tatălui ei.

— Ce?

Iurovski își scoase pistolul Colt din teacă. Ținti spre pieptul lui Nicolae și trase. Împușcătura răsună de parcă ar fi tras cu tunul.

Tatăl se prăbuși la pământ.

Acum începură să țipe cu toții.

Un alt ceka intră în cameră și își descărcă pistolul Mauser în gura mamei. Fața Anastasiei fu împroșcată cu sânge cald. Fata țipă.

Doctorul Botkin își ridică mâinile și își întoarse capul în altă parte. Ofițerul Ceka trase din nou și Anastasia văzu glonțul străpungând gâtui lui Botkin. Doctorul se apucă cu mâinile de gât, sângele țâșnind printre degetele lui ca niște viermi mici și roșii. Alte două gloanțe îl loviră pe doctor în stomac și, când se aplecă în față, un alt glonț făcu deodată o gaură neagră în vârful capului său chel și doctorul se prăbuși la pământ. Soldații trăgeau nebunește, gloanțele ricoșau prin cameră și sunau ca grindina. Anastasia își băgă degetele în urechi și-și dori să moară repede. Îl văzu pe tatăl ei zăcând pe spate pe podea, cu capul într-o baltă de sânge închis la culoare și cu ochii deja sticloși.

* * *

Iurovski tresări nervos din pricina zgomotului. Gloanțele șuierau pe lângă umeri și capul său și se înspăimântă, dându-și seama că ar putea fi el însuși împușcat în cap. Simți o durere înțepătoare când un glonț chiar îi zgârie obrazul.

Continuă să tragă, dar prințesele nu mureau. Gloanțele păreau să ricoșeze în ele. Blestemata de cameristă stătea ghemuită lângă perete, ascunzându-se după două perne. Fulgii zburară prin aer când gloanțele le loviră, dar femeia continua să stea ghemuită acolo, de parcă s-ar fi adăpostit în spatele unei baricade din fier.

Leții înjurau cu voce tare acum, camera se umplea de fum și le era greu să-și mai distingă țintele.

De ce nu mureau?

* * *

Cât ținu acest masacru? o viață întreagă.

Maria țipă, apucându-se cu mâna de coapsă, fața ei contorsionându-se de durere; părea să spună: „Ajutați-mă!”

Anastasia simți ceva lovind-o cu putere în piept. Icni de durere. Apoi, Olga căzu peste ea și o doborî la pământ.

Dar mai putu încă să vadă soldații înarmați, mai putu încă să

miroasă sângele. Se întrebă dacă murise, dacă privea toate astea acum ca fantomă; îl văzu pe Jemmy alergând și lătrând, îl auzi pe Iurovski dând ordine. Mama ei zăcea lângă ea, cu o gaură înspăimântătoare și însângerată în mijlocul feței; biata Demidova continua să țipe undeva în încăperea învăluită în fum.

Prâslea se zvârcolea pe podea.

Anastasia închise ochii, dorindu-și să se termine totul, căutând refugiu în uitare.

* * *

Iurovski gâfâia puternic. Unul câte unul, soldații încetară să mai tragă, întrucât li se terminase muniția. Dădu un ordin, dar nu-și auzi vocea; zgomotul îl asurzise. Camera era plină de fum, nu se vedea mai nimic, singurul bec din încăpere părând un felinar pe o stradă învăluită în ceață. În mod incredibil, camerista încă mai mișca și câțiva din cei împușcați gemeau. Până și câinele continua să latre. De câte gloanțe fusese nevoie ca să omoare unsprezece oameni?

În cameră se simțea un miros înțepător de praf de pușcă și mirosul ca de cupru al sângelui. Podeaua era plină de sânge. Două femei stăteau ghemuite lângă perete și plângeau. Iurovski nu-și putu da seama cine erau.

Respira prea repede. Mai mulți paznici din spatele lui deveniseră isterici.

Cineva intră alergând în încăpere.

— Tovarășe Iurovski, se adună oamenii pe stradă. Aud toți împușcăturile!

— Aduceți-vă baionetele! strigă el.

Soldații îngrămădiți în cadrul ușii se repeziră spre camera paznicilor ca să le aducă.

Unul câte unul, letonii se întoarseră în fugă în încăpere și începură să lovească și să înjunghie ca nebunii tot ce mișca.

Țareviciul încă se mai zvârcolea pe podea. Fața lui era contorsionată de durere și se agăța de cămașa tatălui lui.

— Tată, gemea el. Tată!

Un paznic îl lovi cu gheata în cap; sună ca și cum cineva ar fi călcat pe o varză. Gâtul băiatului se rupse, iar el rămase nemișcat. Iurovski își îndreptă pistolul Colt spre el, dar apoi își aduse aminte că era gol. Își scoase pistolul Mauser din buzunar și îl împușcă pe țarevici de două ori în cap.

Blestemata de cameristă nu voia să moară. Paznicii o

înjunghiau cu baionetele în timp ce ea se mișca încoace și-ncolo de-a lungul peretelui, țipând ca din gură de șarpe. Unul din leți începu să râdă. Femeia ținea ridicate rămășițele pernei din fulgi a țarinei, încercând să se apere de ei. În cele din urmă, unul din paznici îi smulse perna din mână. Tovarășul lui încercă să o străpungă cu baioneta, dar lama era tocită și femeia o apucă cu ambele mâini, ținând-o departe de ea. Incredibil! în sfârșit, un alt soldat o înjunghie în piept. Înjură frustrat, neputând să scoată lama din corpul ei. Își puse piciorul pe stomacul ei, în timp ce camerista se prăbușea la podea, și se opinti până când baioneta ieși cu zgomot afară. Apoi tăbărâră ceilalți pe ea. Acum că jocul se terminase, își descărcară nervii, înjunghiind-o iar și iar. Blestemata de femeie încă mai țipa.

Soldații se învârteau prin cameră, lovind trupurile cu paturile puștilor. Iurovski ieși. Simțea ca și cum tot sângele din el i se scursese în ghete. Nu bănuise niciodată că va fi atât de dificil să omori câțiva oameni. Pentru prima dată în viața lui se simți cuprins de o îndoială superstițioasă; poate că erau într-adevăr fermecați.

Imposibil. Astea erau povești de adormit copiii. Genul ăsta de gândire băgase Rusia în buclucul în care era acum.

Când se întoarse din nou în cameră, leții își vedeau în continuare de treabă, cu fețele strălucind de transpirație. Unul din ei înjunghia ceva, dar atenția îi fu distrasă de câine, care schelălăia într-un colț. Se duse la el și îi zdrobi capul cu patul puștii. Iurovski se uită la ceas. Nu-i veni să creadă. Unde zburase timpul? de ce nu puteau oamenii ăștia să moară pur și simplu?

* * *

Împușcăturile încetaseră. Anastasia încercă să strige, dar nu reuși să scoată nici un sunet, așa că presupuse că era moartă. Atunci, de ce nu se putea mișca prin cameră, așa cum făceau fantomele? simți ceva greu apăsând-o pe piept și își aminti că Olga căzuse peste ea.

Zăcea întinsă pe burtă. Deschise ochii, dar nu văzu decât niște umbre într-o perdea de fum. Urechile îi țiuiră și apoi totul se întunecă.

* * *

Iurovski ieși în grădină. Cămașa îi era udă de transpirație, iar aceasta se răci repede și țesătura i se lipi de spate. Își șterse fața cu mâna. Nu se cuvenea să-i lase pe oameni să-l vadă atât de slab. Șoferul camionului încă mai ambala motorul. Alergă la el și-i strigă

să oprească blestemăția aia.

„Idiotul!”

Urechile îi țiuiau, iar obrazul îl ustura de înnebunea. Îl atinse ușor și își dădu seama că avea o arsură de la unul din revolverele Nagan ale letonilor.

„Vino-ți în fire!”

O luă înapoi pe coridor. Leții terminaseră. Se uită la ceas. Trecuseră treizeci de minute de când trăsese primul foc. Întreaga operațiune ar fi trebuit să dureze doar două minute.

Paznicii locali erau îngrămădiți pe coridor și șușoteau, cu ochii mari cât cepele. Știa ce gândeau: cu doar cincisprezece luni în urmă, țarul era încă divin. Erau profund înspăimântați. Poate că unii credeau cu adevărat că omorâseră un zeu în seara asta.

Iurovski intră în cameră și începu să verifice semnele vitale. Numără douăsprezece cadavre și-și dădu seama că numărase un corp de două ori. Le numără din nou și de data asta îi ieșiră zece.

Pereții erau împroșcați până sus cu sânge. Soldații o făcuseră harcea-parcea pe Demidova și mațele ei erau împrăștiate pe podea; arăta ca resturile pe care le găsești în mod normal în spatele unei măcelării. Gata și cu intenția de a face cât mai puțină mizerie posibil. Luă de jos perna din fulgi de care femeia se agățase cu atâta disperare. Era incredibil de grea.

Înăuntru era o cutie din metal, găurită de gloanțe. O scoase afară și forță încuietoarea cu un cuțit. Cutia conținea brățări, broșe, icoane, aur, diamante, argint, comoara pe care o căutaseră ei de când ajunsese familia pentru prima oară la Ekaterinburg. O avere.

Nu e de mirare că nu reușiseră s-o omoare pe blestemata aia de femeie.

Verifică trupul țarului. Ceasul de la mână îi dispăruse.

— Unde e? întrebă el furios.

Tăcere. Se auzi târșâit de picioare, nimeni nu voia să se uite în ochii lui. Letoni. Nu știau să tragă cum trebuie și nu se putea avea încredere în ei.

Simți cum pierde controlul situației.

— Când mă voi întoarce în cameră, ar fi bine să găsesc ceasul ăla la locul lui, zise el și ieși afară cu cutia ciuruită de gloanțe a Demidovei la subțioară.

Mai întâi o să pună asta undeva în siguranță. Apoi o să se întoarcă să se ocupe de ticăloșii ăștia de letoni.

* * *

Voronin nu se putea opri din tremurat; încercă să pretindă că-i era frig. Ridică de subțiori unul din trupuri – fața fusese atât de rău mutilată de paturile puștilor, încât nu putea fi sigur dacă era Krupp sau doctorul – și îl cără până la camion împreună cu un alt paznic, Beborodev. Niște membre atârnau în afară de sub o prelată, care era năclăită de sânge închis la culoare, puțin din el scurgându-se pe pământ printre scândurile de lemn ale camionului. Când dădură la o parte prelata ca să urce trupul în camion, Voronin văzu una din fete holbându-se la el, cu o grimasă de groază înghețată pe față.

„Dumnezeule!"

Se întrebă dacă va fi chemat să dea socoteală pentru ziua asta, dacă nu în viața de acum, atunci sigur în cea de apoi. Paradisul muncitorilor lui Lenin suna foarte bine, dar când mâinile tale erau mânjite de sângele țarului, principiile lui bolșevice nu mai erau la fel de convingătoare. Puteau să scoată sângele divin în afara legii, dar nu puteau să-l spele de pe mâinile tale; puteau să nege existența lui Dumnezeu, dar asta nu însemna că El nu era acolo, așteptându-te la final.

Corpurile fură îngrămădite unul peste altul, ca niște stârvuri la abator. Se întrebă care din ele era mica Anastasia.

„Dumnezeu să mă ierte. Cândva eram doar un muncitor în fabrică. Poate că eram sărac, dar aveam onoare. Apoi, ca într-o poveste, am întâlnit o prințesă și ea mi-a zâmbit. Bănuiesc că ar trebui să mă disprețuiesc pentru faptul că mă simt atât de înnobilat de ea. Dar am fost un om mai bun decât sunt acum atunci când i-am dat ouăle. Înainte de seara asta, nu eram trădător și nici măcelar."

Aruncară din nou prelata peste cadavre, în timp ce un alt comisar, pe nume Ermakov, și ticălosul ăla arogant de Iurovski se urcară în camion lângă șofer, Liukanov. Voronin și Beborodev se urcară într-un alt camion și ieșiră pe poartă în urma lui Iurovski și a lui Ermakov.

Piața era plină de lumini. Toată lumea era trează, tot orașul auzise împușcăturile. Iurovski le spusese soldaților că treaba avea să fie făcută în secret! până dimineață aveau să afle despre asta toți locuitorii din Urali.

Farurile lor luminară tablourile înghețate ale nopții: un câine vagabond care ronțăia mațele cine știe cărui animal găsit la marginea drumului; ochii portocalii ai unei pisici sau vulpi la marginea pădurii; un bătrân nebun care stătea în mijlocul Pieței Înălțării, strigând la ei atunci când trecură pe lângă el.

Nici Voronin, nici Beborodev nu ziseră nimic. Era frig în camion și radiatorul nu mergea; Beborodev conducea; Voronin stătea pur și simplu acolo, tremurând și privind fix drumul.

„Ar fi culmea dacă ea ar fi cea care a supraviețuit. Olga era fata mamei, Tatiana era maiestuoasă și senină, iar Maria era un înger. Anastasia? era diavolul deghizat într-o fetiță grasă."

Drumul deveni din ce în ce mai prost, camionul zdruncinându-le ficații în timp ce sălta peste făgașele înghețate.

— Iurovski știe să ajungă la Cei Patru Frați pe întuneric? întrebă Beborodev, rupând tăcerea.

— Nu și-ar găsi nici dosul fără să aprindă lumina, zise Voronin.

Era ca și cum ar fi mers printr-un tunel; pădurea din jur îi atrăgea înăuntru, neagră, rece și tăcută. Farurile lor luminară pentru o clipă camionul lui Iurovski, iar Voronin văzu un braț atârnând afară de sub prelată și nu-și mai putu lua ochii de la el.

„Sunt nebun că mă amestec în chestia asta. Soldații din Armata Albă sunt doar la câțiva kilometri distanță; dacă află că am fost implicat în treaba asta, Dumnezeu știe ce-mi vor face!" Auzise că niște soldați din Armata Roșie fuseseră crucificați în unele locuri. Ce i-ar face unui om care i-a făcut rău divinului Nicolae?

Acum înaintau pe un pământ mai moale și Voronin văzu roțile de la camionul lui Liukanov intrând în noroi. Liukanov ambală motorul și roțile se afundară și mai mult.

— Nu mai iese de-acolo, făcu Beborodev. Idiotul naibii!

Înjurătura pluti ca un blestem pe deasupra capetelor lor.

„Suntem cu toții niște idioți", își zise Voronin. „Doar pentru faptul că suntem aici."

— O să încingă motorul, zise Beborodev.

Opriră camionul și se dădură jos. Liukanov își afundase și mai mult camionul în mlaștină, aruncând noroi în aer. Voronin tot nu-și putea lua ochii de la brațul alb care ieșea de sub prelată și se luptă cu dorința nebună de a-l băga frumos la loc.

— Idiotul ăla de Liukanov! repetă Beborodev.

Iurovski se dădu jos din camion. Fața lui era palidă din pricina frustrării. Îi strigă ceva lui Liukanov, care opri motorul și ieși afară. Se uitară la roțile din spate, îngropate acum în noroi până la osii.

— Ai nevoie de scânduri, zise Beborodev. N-o să-l scoți niciodată de acolo fără scânduri.

— Și de apă, adăugă Voronin. Ai nevoie de apă pentru motor.

Acum, că era liniște, auziră radiatorul șuierând și pocnind.

Beborodev avea dreptate. Liukanov arsese motorul.

Iurovski înjură violent printre dinți. Voronin îi evită privirea. Omul era furios și nu voia să-i stea în drum. Nu era vina lui că lucrurile merseseră prost, desigur, dar nu știai niciodată la ce să te aștepți din partea ticăloșilor ăstora de ceka.

* * *

Iurovski simți că începe din nou să transpire. Trebuiau să se trimită rapoarte scrise la Moscova mai târziu și era important pentru viitorul lui ca nimic să nu stea în calea primirii unei laude extraordinare din partea lui Lenin.

Beborodev arătă cu mâna în direcția copacilor.

— Ce-i aia? întrebă el.

Acum Iurovski văzu și el o lumină galbenă, la aproximativ două sute de metri distanță prin pădure.

— În direcția aia e calea ferată, zise Liukanov. Probabil că lumina vine de la o stație de semnalizare.

Iurovski își puse mâinile în șold, încercând să gândească. Nu trebuia să-i lase pe proștii ăștia să-și dea seama că era pe punctul de a intra în panică.

— Ești sigur? întrebă el.

— Am trăit toată viața în orașul ăsta, răspunse Liukanov, de parcă ar fi fost ceva de care să fie mândru.

Iurovski se duse să ia o lanternă din camion. Îl auzi pe Ermakov sforăind. Se îmbătase și adormise. Țăran nefolositor! se aplecă și-l înghionti cu putere.

— Trezește-te!

Îndreptă lanterna spre fața lui, iar Ermakov gemu și încercă să-și protejeze ochii.

— Ieși afară de-acolo! zbieră Iurovski.

Trebuiau să se întâlnească cu oamenii lui Ermakov în pădure, undeva în apropiere de locul unde se aflau acum; aceștia aduceau cărucioare cu care să ducă trupurile până la destinație. Dar Iurovski trebuia mai întâi să găsească locul de întâlnire.

Ermakov ieși din camion și căzu în noroi.

Dezgustat, Iurovski se întoarse la ceilalți.

— Du-te până la stația de semnalizare, îi zise el lui Liukanov. Vezi dacă au apă și scânduri.

— N-am lanternă, protestă Liukanov.

— Îndreaptă-te spre lumină.

Îl auzi pe Ermakov ridicându-se în picioare.

— Noi o să căutăm restul grupului. Voronin, tu și Beborodev păziți cadavrele!

Îl lăsă pe Ermakov să o ia înainte prin întuneric. Avea să se lumineze curând. Trebuia să ia cadavrele de-acolo înainte de ivirea zorilor. Își aminti că, atunci când venise pe același drum cu câteva zile în urmă, se vedeau șinele de tren de la mina Cei Patru Frați. Nu puteau fi văzuți îngropând cadavrele, altfel, când vor sosi soldații din Armata Albă, cineva le va arăta unde sunt. Moscova insistase ca execuția să rămână secretă.

Simți firele rupându-se, planurile lui dându-se peste cap.

— Haide să intrăm înapoi în camion, propuse Beborodev, dar niciunul din ei nu se mișcă.

Rămaseră acolo, uitându-se la brațul alb care ieșea de sub prelată. Deasupra lor erau stelele reci și indiferente; în jurul lor era pădurea.

Beborodev își aprinse o țigară.

— Ai auzit? întrebă el.

Voronin își ținu respirația ca să asculte. Nimic.

— Mi s-a părut că am auzit ceva.

Apoi auzi și el. Cineva gemea.

— Sfântă Fecioară! exclamă Voronin.

Niciunul din ei nu se mișcă.

Se auzea ca și cum plângea un copil.

— Ce facem? întrebă Beborodev.

„Dacă am avea vreun pic de minte, ne-am preface ca n-am auzit nimic”, se gândi Voronin. „Am intra înapoi în camion și am fuma până la întoarcerea lui Iurovski și a lui Ermakov și apoi am face ceea ce ne-ar spune ei.”

— Unul din ei e încă în viață, remarcă Beborodev.

Voronin se gândi la țar, care îi oferise una din țigările lui și discutase cu el despre vreme; la micul țarevici, zăcând bolnav în pat, jucându-se cu cutia lui plină de tot felul de lucruri; se gândi la prințesa amuzantă, cu obrajii ei plinuți și cu buclele ei aurii, și își aminti cât de recunoscătoare fusese când îi dăduse acele ouă.

„Ermakov și Iurovski sunt deja la cel puțin două sute de metri distanță de aici”, se gândi Voronin. „Destul de departe.”

Beborodev trase atât de tare din țigară, încât Voronin auzi tutunul trosnind ca lemnele de foc. Aștepta ca Voronin să facă prima mișcare.

Voronin dădu la o parte prelata și se dădu înapoi din pricina

mirosului de sânge și de excremente. Aproape de fața lui, proprietara brațului alb avea întors spre el chipul pe care înghețase un strigăt, trăsăturile ei fiind distruse complet de loviturile paturilor de pușcă. Execuția era una, dar Iurovski și ofițerii lui ceka erau niște animale.

Văzu mișcare în grămada încâlcită de membre, o zvâcnire a unor degete, ca o pasăre care încearcă să-și miște aripa.

— Aici, zise el.

Trase de un corp. Voronin se opri să asculte eventualele zgomote de pași. Dacă Iurovski se întorcea acum, era terminat. Își îndreptă din nou atenția asupra camionului și, aprinzând un chibrit, se uită prin încâlcitura de corpuri.

Un braț zvâcni și se auzi un geamăt. Era una din prințese. Rochia și corsetul fuseseră sfâșiate de o baionetă. Beborodev băgă degetul în ruptură și trase afară un colier gros din diamante albe strălucitoare.

— Sfântă Fecioară! exclamă el uimit.

De asta muriseră atât de greu. Corsetele lor erau pline de diamante și le apăraseră de gloanțe și de cuțite ca niște armuri. Dumnezeule!

Voronin apropie chibritul de chipul fetei. Părul ei era murdar și negru de sânge, iar o parte a feței era umflată cât o baniță. Dar o recunoscu.

— Anastasia, șopti el.

PARTEA a II-a.

SHANGHAI, 1921

MICHAEL.

Unii bărbați nu se îndrăgostesc; se pierd. Eu m-am pierdut din clipa în care am văzut-o pe Anastasia Romanov într-un club de noapte în acea primă seară.

Seara a început ca oricare alta în Shanghai: am băut până târziu la Clubul American, apoi ne-am dus cu toții acasă să ne îmbrăcăm de gală. Uniforma era compusă dintr-o haină albă, o cămașă albă și subțire și pantaloni negri. Majoritatea serilor mi le petreceam la Carlton, unde luam cina și asistam la programul de varietăți, înainte de a-mi părăsi respectabilii colegi căsătoriți și de a mă duce în oraș de unul singur, bând poate un absint la clubul francez de pe strada Cardinal Mercier, apoi îndreptându-mă spre Ambasador, Casanova sau Venus și ringurile lor de dans. Rusoaicele lucrau în toate aceste cluburi, cerând de la zece cenți la un dolar pentru un bilet de dans;

puteai dansa toată noaptea cu prințese și cu contese și încă îți mai rămânea rest de la o bancnotă de douăzeci.

Nu pretind că-mi făceam iluzii cu privire la genul de fete care lucrau în locurile alea și nu căutam să salvez niciuna, cu atât mai puțin o târfă rusă. După trei ani în Shanghai, mă consideram imun la trucurile și șmecheriile fetelor din cluburile de noapte, indiferent de culoarea pielii lor. Dar problema cu mine și cu majoritatea bărbaților este că noi nu ieșim noaptea în oraș ca să căutăm fericirea. Ieșim ca să căutăm ceva ce nu putem avea.

Anastasia Romanov nu era chiar imposibil de avut, nu în sensul acesta. Nu ieșea cu nimic în evidență dintre celelalte dansatoare profesioniste elegant îmbrăcate, cu ruj de un roșu strălucitor pe buze și cu tocuri cui. A venit la mine imediat ce am intrat în club și mi-a cerut să-i fac cinste cu un pahar de șampanie. Nu e șampanie, bineînțeles, ci ceai rece și niciuna din fete nu se atinge de el. De fapt, le cumperi timpul, iar timpul lor aparține casei.

Uneori întâlnești o femeie cu o anumită însușire pe care nu o poți defini, cu ceva care te atrage fără voia ta. Încerci poate să o atribui unei trăsături fizice: felului în care merg ele, timbrului vocii lor sau, de cele mai multe ori, unui „ceva” din ochii lor. Anastasia avea cei mai triști ochi pe care îi văzusem vreodată. Chiar și atunci când se uita drept la tine, îți dădeai seama că se gândește la altceva, de parcă sângera de moarte sub rochia ei și încerca să ascundă acest lucru. Ochii ei aveau acea expresie îndepărtată pe care o vezi la oamenii de pe paturile de spital când știu că sunt pe moarte.

Da, era frumoasă, dar nu mai mult ca alte o sută de femei pe care le sedusesem sau le plătisem în tinerețea mea. Avea păr blond, un corp frumos – poate puțin prea slăbănog pentru gusturile mele – și cei mai triști și mai albaștri ochi pe care îi văzusem vreodată.

Nu avea nici un pic de tehnică; nu eram sedus. Mi-a cerut un pahar cu ceai rece și apoi a stat acolo, privind în gol și fumând o țigară; n-a încercat să mă convingă să mă culc cu ea, așa cum făceau alte fete, singurul motiv pentru care bărbații albi și necăsătoriți ca mine veneau la cluburile de noapte. Dar ei chiar nu-i păsa deloc.

Vedeți cum s-a întâmplat; eu vreau întotdeauna ceea ce nu e la ofertă, orice nu trebuie să am.

— Vrei să te culci cu mine? am întrebat-o eu, iar astea au fost primele cuvinte pe care i le-am spus.

— Douăzeci de dolari, a zis ea, ceea ce era un preț scandalos de

mare.

Nu-mi puteam permite să dau atâția bani, așa că am încercat să mă tocmesc cu ea, dar m-a ignorat complet. A continuat să-și fumeze țigara ca și cum nici n-aș fi fost acolo.

În mod normal renunț când sunt într-o situație ca asta. În cluburile de noapte oricum nu primești niciodată lucrul pentru care ai plătit. Fetele stau pur și simplu întinse acolo, uitându-se în tavan, gândindu-se la chirie sau la copilul lor din Whangpoa, și așteaptă să termini ca să treacă la următorul client. Nu știu ce m-a făcut să accept. I-am plătit douăzeci de dolari pentru ceva ce aș fi putut primi pentru cinci oriunde în oraș.

* * *

Și-a dat rochia peste cap și a lăsat-o să cadă jos. Apoi a rămas acolo, goală, cu o expresie aproape disprețuitoare pe față, de parcă nu-i venea să creadă că am plătit atât de mult pentru atât de puțin.

Dar presupun că oricărei femei îi e greu să-și imagineze ce obține un bărbat dintr-o întâlnire ca asta. Nu cumperi dragoste, nici măcar o imitație a ei. Contribui cu fantezia ta la momentul respectiv, iar plăcerea pe care o obții ți-o creezi singur. M-a lăsat să o împing pe pat și apoi a stat acolo în timp ce eu am luat lucrul pentru care plătisem.

Ești avertizat în privința genului ăsta de fete, auzi poveștile când ești la școală: du-te cu fete care o fac pentru bani și o să te procopsești cu o boală. Ei bine, eu fusesem întotdeauna atent până atunci.

Singura mea noapte cu Anastasia Romanov mi-a lăsat ceva în sânge, dar nu era niciuna din bolile pe care le capătă marinarii în bordelurile de pe docuri. Era ceva mult mai rău; ar fi fost mai bine dacă aș fi fost călcat de un tramvai pe Bund.

ANASTASIA.

Sunt dansatoare în cluburi de noapte, asta e tot ceea ce sunt și tot ceea ce voi fi vreodată.

Îți zici în gând: sunt doar afaceri. Te uiți la un bărbat și te gândești: cât va plăti? nu contează că e gras ca un porc, că pute a usturoi; doar banii contează, Stuși, vânzarea în sine, nu cumpărătorul.

Dar contează, în adâncul ființei tale; uneori, stau noaptea în pat și mă gândesc la un bărbat în vârstă, transpirând și grohăind peste mine și îmi vine să țip, îmi vine să mă arunc în râu.

Mă întreb dacă în cealaltă viață a mea, în viața de care nu-mi

mai amintesc, mă întreb dacă m-am uitat vreodată la un bărbat și dacă mi-am zis: „Aș vrea să-l sărut, aș vrea să dansez cu el.” Nu pentru bani, nici pentru nimic altceva, ci doar pentru că mi se pare drăguț.

Cel mai bun client al meu e chinezul. Chinezul va plăti o grămadă de bani ca să se culce cu o femeie albă, chiar dacă e vorba doar de o rusoaică. Mă întreb dacă într-o zi voi putea să mă răscumpăr și să plec din locul ăsta doar culcându-mă cu chinezi. Ei nu vor toate chestiile alea, așa cum vor rafinații domni englezi, nu vor discuții amabile. Nici domnul chinez nu mă place; strâmbă din nas și închide ochii atunci când o face, la fel ca mine. Dar după aceea el se poate duce la prietenii lui să le spună: „I-am tras-o unei dudui albe!” Și data viitoare, când domnul englez nu-l va lăsa să intre în parcul sau în clubul său, secretul lui va fi ca o mică răzbunare, care va putea să-i confere prestigiu și să-i aducă noroc și consolare.

* * *

Când a intrat în club, nu arăta ca și cum ar fi avut prea mulți bani, așa că nici o fată nu s-a deranjat. Acum mă întreb ce m-a făcut să mă ridic și să mă duc la el; poate că mă săturasem de chinezii grași și bătrâni și de englezii palizi cu privirile lor reci. Bărbatul ăsta avea o șuviță de păr care îi acoperea ochiul drept, era brunet și avea niște ochi de un albastru atât de închis, încât te făceau să te gândești la apă. Dar părea beat, poate chiar puțin nebun. Acum însă nu mă mai deranja dacă clientul era periculos.

L-am flatat puțin, iar el mi-a zâmbit. Privirea lui părea încețoșată și, când am stat lângă el, am simțit mirosul de whisky din respirația lui. Vorbea engleză cu accent de yankeu și mi-am zis că o să-mi aducă necazuri, pentru că americanii erau zgârciți pe atunci.

Dar el a fost de acord să-mi dea atât cât i-am cerut; nu s-a certat cu mine și nici nu mi-a spus că eram o târfă de doi bani care se arunca la preț, așa cum fac altele. Am fost nevoită să-l sprijin când am ieșit afară, iar el s-a urcat împleticindu-se în ricșă și, după ce m-am urcat și eu lângă el, i-a dat omului care o conducea adresa lui. Era o noapte caldă, fără stele, iar sirenele șampanelor1 făceau râul să răsune. Nu simțeam nimic. Făcusem asta de nenumărate ori.

Am crezut că ne vom duce într-o cămăruță îmbâcsită din Whangpoa, dar n-a fost așa; locuia în cartierul francez, într-o casă destul de frumoasă. Servitorul lui m-a privit de parcă aș fi fost un gunoi; îmi venea să-l plesnesc; nu era decât un chinez necalificat și

prost plătit, dar m-a tratat de parcă aș fi fost o târfă cu pielea galbenă.

Ne-am dus sus în dormitorul lui. M-a pus să mă dezbrac, în timp ce el a stat pe întuneric, fumând o țigară.

— Cum te cheamă? m-a întrebat.

— Cum vrei să mă cheme?

— Nu vreau să te cheme în nici un fel.

— Anastasia.

— Ești rusoaică, nu-i așa?

Nu voiam să vorbesc. Eu îmi fac treaba, tipul îmi dă banii, așa preferam să decurgă lucrurile.

— Ce-ți place?

Am îngenuncheat în fața lui și mi-am plimbat degetele pe piciorul lui. Era excitat, se vedea asta prin pantaloni. Am început să-i deschei nasturii.

El mi-a apucat mâna și mi-a îndepărtat-o. M-am gândit că poate o s-o ia razna și o să mă bată. Se mai întâmplase.

— Ești frumoasă, a șoptit el.

Bineînțeles că sunt. Orice fată e frumoasă pe întuneric.

— Te vreau acum! i-am susurat eu.

Nu e ușor să fii convingătoare când ești atât de obosită încât nu vrei decât să cazi jos și să mori.

I-am luat mâna și i-am pus-o pe pieptul meu. El m-a ridicat în brațe și m-a dus în pat. Avea un corp frumos, suplu și musculos, iar eu l-am lăsat să-și facă treaba, având grijă să nu-mi rupă noii chiloți de mătase sau să-mi păteze rochia. Trebuia să port rochia aia când mă întorceam la club.

N-a durat mult și după aceea l-am dat jos de pe mine. A adormit curând. M-am îmbrăcat la loc și, tocmai când mă pregăteam să plec, i-am văzut haina atârnând pe spătarul scaunului. În portofel avea o sută de dolari americani și atât i-am luat pentru serviciile mele. Era mai mult decât voia să plătească, dar am fost întotdeauna de părere că, indiferent ce cumpărau clienții mei, nu se compara niciodată cu cât vindeam eu. Ei primeau doar sex; eu dădeam o bucățică din mine.

Am pus banii în poșetă, am coborât în grabă scările și am traversat curtea. Am găsit o ricșă pe o stradă și m-am întors la club ca să dansez un tangou cu un chinez gras. Mi-a făcut cinste cu trei ceaiuri reci. Șeful a fost foarte mulțumit de mine în seara aia. A zis că mai sunt speranțe să facă din mine o adevărată profesionistă.

MICHAEL.

Chinezii îi spun jenao; nu există nici un cuvânt în engleză care să însemne același lucru. Este ca o zarvă care copleșește simțurile. Jenao descria perfect orașul Shanghai. Pe atunci era un oraș liber, ceea ce însemna că nu aveai nevoie de pașaport ca să locuiești acolo, și atrăgea tot felul de jefuitori, aventurieri și refugiați.

Când am pus pentru prima dată piciorul pe Bund, m-am îngrozit. Totul venea imediat spre tine, asaltându-te într-un oarecare fel: cerșetorii, conducătorii de ricșe, zăngănitul tramvaielor, vânzătorii ambulanți care te trăgeau de haine și acea duhoare specifică de urină, usturoi și încă ceva, un miros pe care nu am reușit să-l identific nici după toți acești trei ani petrecuți aici; poate că e doar mirosul transpirației. În primele cinci minute după ce am pus piciorul pe doc am văzut trei lucruri pe care nu le mai văzusem până atunci: un cerșetor bolnav de lepră, o chinezoaică de zece ani care îmi oferea sex și un cadavru care zăcea neacoperit pe stradă.

Am plătit prea mult pentru ricșă și am reușit cumva să mă urc împreună cu toate bagajele în mica trăsură. Nu voiam decât să părăsesc docul, să-mi găsesc hotelul și să mă ascund. În timp ce conducătorul sprinten ca o vrăbiuță al ricșei mă purta pe străzi, eu descopeream orașul Shanghai și mă simțeam ca un copil aflat la prima lui vizită la grădina zoologică, uitându-mă cu gura căscată la toate și neînțelegând nimic.

Am văzut englezi cu gambete pe cap trecând peste grămezi de zdrențe care stăteau cu mâinile întinse și care țineau în brațe copii dezbrăcați, polițiști sikh cu turbane stacojii care fluierau nebunește și dirijau traficul aglomerat, chinezoaice în cheongsamuri2 strânse pe corp care se strecurau prin nebunia de ricșe și de troleibuze, extrem de exotice, dureros de frumoase.

Venisem în Shanghai să mă fac ziarist. De fapt, nu e chiar așa; venisem în Shanghai să fiu cât mai departe posibil de părinții mei. Pe vremea aceea, meseria de ziarist nu oferea unui om care aprecia plăcerile vieții un salariu din care să poată trăi. Din fericire, mai aveam o sursă de venit: familia îmi finanțase absența din New York. Singura condiție a acestei mărinimii era să nu mă întorc până când nu mă voi fi maturizat. Cuvintele tatălui meu.

Ne-am despărțit într-o atmosferă de dispreț reciproc.

Părinții mei m-au ajutat să-mi găsesc o slujbă în noua mea țară. China Press era considerat cel mai bun ziar american din Shanghai

și editorul, John B. Powell, era un prieten de-al părinților mei. Când am fost angajat, am primit două instrucțiuni de la editor: unu, prestigiul Statelor Unite trebuia susținut în articolele mele, indiferent dacă adevărul avea de suferit; doi, să nu încerc să învăț chineza, că deveneam ciudat.

Am închiriat o locuință în Concesiunea Franceză și am început să fac tot ce era necesar ca să evit „maturizarea". Orașul Shanghai era cu siguranță locul potrivit pentru asta; era impregnat de opiu, de escrocherii, de prostituție și de jocuri de noroc. Puteai obține tot ce doreai în Shanghai. În barurile marinarilor din Blood Alley puteai face sex în spatele unei perdele cu o fată de doisprezece ani în schimbul unui pahar cu bere botezată; într-unul din hotelurile din spatele Bundului, heroina era livrată o dată cu serviciul în cameră.

Tot ce voiam era să beau, să mă culc cu femei ușoare și să nu-mi fac griji pentru ziua de mâine. Mă descurcam destul de bine până când am întâlnit-o pe Anastasia Romanov.

* * *

Nu cred în coincidențe. Suntem acolo unde suntem în anumite momente din viața noastră pentru că lucrurile trebuiau să se întâmple astfel și nu din alt motiv. Un om pierde vaporul sau feribotul, acesta se scufundă și toată lumea moare înecată. Pentru mine asta înseamnă pur și simplu că omului nu-i era menit să moară în ziua aceea. Nu e nici noroc, nici destin; nimic nu are loc întâmplător.

Nu cred că a fost pură întâmplare faptul că traversam podul în noaptea aceea chiar în clipa în care ea se urca pe parapet.

Ca de obicei, băusem prea mult pentru binele meu, dar când ai douăzeci și patru de ani nu prea te gândești la binele tău. Era două noaptea, iar eu stăteam tolănit într-o ricșă care traversa Podul Whangpoa, întorcându-mă acasă de la un club de noapte. M-am uitat de cealaltă parte a podului și am văzut-o, cu părul blond căzându-i pe umeri, cu pantofii cu tocuri cui aruncați din picioare și zăcând pe trotuar, cu rochia ridicată până la genunchi în timp ce se urca pe balustradă.

Am văzut-o aruncând bancnote în râu. Acestea au plutit în lumina fantomatică a unei luni aproape pline. Apoi și-a ridicat brațele în aer, ca o pasăre exotică cu străluciri stacojii care își întinde aripile spre soare. Nu știu cât timp a stat așa. Doar câteva secunde. Conducătorul ricșei se încordase și gâfâise până ajunsese

pe creasta podului, iar acum cobora iute de cealaltă parte, fără să bage deloc în seamă stafia nebună în rochie roșie.

Am strigat:

— Hei!

Dar a fost prea târziu; nu m-a auzit sau nu i-a păsat. Am văzut o licărire de mătase roșie și femeia a dispărut.

— Oprește aici! am strigat eu și, sărind din ricșă, am alergat înapoi spre mijlocul podului.

O recunoscusem? bineînțeles că nu. Am recunoscut-o mai târziu. N-am văzut decât o femeie albă frumoasă care sărea de pe un pod și reacția mea nechibzuită și ametită de băutură a fost să sar după ea și să o salvez.

ANASTASIA.

Nu sunt nici acum sigură când am ajuns la concluzia că viața nu merită trăită. Era epuizant chiar și să rămâi în viață; faci asta și faci aia ca să mănânci, să bei și să ai unde să dormi, dar a doua zi trebuie să o iei iar de la capăt. Într-o zi, am hotărât pur și simplu că ar fi mai ușor să n-o mai fac.

Unii oameni mi-au spus că mă simt așa pentru că nu am amintiri care să mă susțină, că aș fi avut de ce să mă agăț dacă aș fi avut un trecut. Poate că aveau dreptate. Nu aveam decât amintiri urâte, amintiri despre toți chinezii și englezii grași care tratau o fată ca pe o bucată de hârtie igienică, folosind-o și apoi aruncând-o la gunoi.

În noaptea aceea mă simțeam atât de obosită, atât de goală pe dinăuntru, atât de murdară! aveam toți acei bani în mână și nu aveam unde să mă duc în altă parte decât înapoi la club. Așa că m-am urcat pe pod și am aruncat banii, i-am privit zburând prin aer ca fulgii de zăpadă și căzând în râul întunecat. Au plutit la suprafață, învârtiți și luați de curent, până când au dispărut în întuneric.

Și mi-am zis: „Iată cum se duce toată treaba murdară. Iată cum se duce păcatul meu.”

M-am ridicat pe vârfuri, mi-am întins brațele și am privit cerul negru. I-am zis lui Dumnezeu: „Prinde-mă!” Apoi a urmat un arc lent, care m-a purtat spre apă cu o grație perfectă, și, doar pentru o clipă imponderabilă și minunată, am crezut că pot zbura.

MICHAEL.

În starea în care eram, am avut noroc că nu m-am înecat și eu în râul ăla sau că nu m-am ales cu cine știe ce boală mortală; numai

Dumnezeu știa ce murdărie arunca orașul Shanghai în blestematul ăla de canal. Șocul apei reci m-a trezit rapid din beție și m-a făcut să-mi dau seama ce prost eram. Apa era uleioasă și întunecată, iar curentul era puternic. Verile petrecute în Hampton mă transformaseră într-un bun înotător; totuși, abia am reușit să ajung la ea.

Era inconștientă și m-am gândit că poate se lovise la cap când căzuse în apă. M-am îndreptat spre mal, spre o lumină aflată de cealaltă parte a podului. Am auzit un fluierat și voci care strigau în mandarină. Am recunoscut doar două cuvinte: Qiu ming! salvați viața! nu erau decât patruzeci și cinci de metri până la mal, dar să înoți cu fata împotriva curentului în starea în care eram eu, ar fi putut la fel de bine să fie patru sute cincizeci și cinci. Eram aproape terminat când am ajuns acolo.

Conducătorul ricșei coborâse pe mal; el era cel care striga; poate credea că sărisem în râu ca să nu fiu nevoit să-l plătesc. Mai era cineva cu el, ținând o lanternă în mână. Când am ajuns la mal, am văzut că era un polițist sikh. Probabil că fusese în apropiere, patrulând. Mi-a întins o mână când am ajuns acolo unde apa era mai puțin adâncă, a încercat să nu-și ude prea mult uniforma și m-a scos la mal. Am luat fata în brațe și am dus-o pe Bund, în timp ce conducătorul ricșei încă mă bălăcărea.

Și tot n-am recunoscut-o. Era întuneric, părul îi acoperea fața, iar ea vărsa pe pantofii mei. Mai mult apă. Cel puțin trăia. M-am așezat pe jos, mi-am pus capul între genunchi și am încercat să-mi trag răsuflarea. Am început să tremur, parțial din pricina apei reci și parțial din pricina adrenalinei. Mi-am dat seama că nu fusesem prea departe de a mă îneca.

— Ce s-a întâmplat, domnule? mă întrebă polițistul sikh, de data asta în engleză.

— Am văzut-o pe doamnă căzând în râu.

Și-a îndreptat lanterna spre ea. Femeia tușea și zăcea fără vlagă, acoperită de noroiul și de murdăria din râu. Nu arăta ca o doamnă; avea fața mânjită de ruj roșu și i se rupsese o bretea de la rochie.

M-am întrebat ce naiba să fac acum. Puteam să o duc la spital, dar nu era bolnavă. Totuși, nu puteam să plec și să o las acolo, nu după ce era să mor din pricina ei.

— Ești teafără? am întrebat-o, lucru care mi s-a părut o stupiditate monumentală.

Ea a deschis ochii, dar nu mi-a răspuns.

— Ce naiba te-a apucat să faci așa ceva?

Tot nu mi-a răspuns.

— Vrei să te duc undeva?

A clătinat negativ din cap.

Polițistul a țâțâit și a dat deznădăjduit din cap, așa cum fac sikh-ii, ca și cum toată lumea era nebună în afară de el. Nu cred că știa ce să facă cu acest american nebun și cu femeia albă pe jumătate înecată. Poate spera că voi hotărî eu în locul lui.

Ceea ce am și făcut. Am luat-o în brațe ca pe o grămadă de zdrențe ude și am pus-o pe această nebună în ricșă, apoi i-am spus conducătorului să ne ducă acasă la mine, în strada Nanking. Omul încă mai striga și mai dădea din mâini și nu s-a oprit decât după ce am ajuns la locuința mea și i-am dat doi dolari americani uzi pentru deranjul lui.

* * *

Gordon s-a uitat la mine de parcă aș fi luat un cadavru de pe stradă și aș fi vrut să-l bag în casă. Gordon era servitorul meu și pe vremea aceea nici o gospodărie a albilor nu putea supraviețui în Shanghai fără așa ceva. Era în pijama și avea pe față o expresie de reproș la fel ca a tatălui meu când mă întorceam acasă târziu de la o petrecere. Eu îl plăteam pe el, fir-ar să fie, dar nu ți-ai fi dat seama de asta!

Fata se sprijinea de mine, iar el a crezut probabil că eram amândoi beți. O țineam pe după talie ca să nu cadă, în timp ce o dirijam spre dormitorul meu.

— Adu două prosoape și două halate! i-am strigat servitorului.

S-a încruntat văzând bălțoacele pe care le lăsam pe podelele lui curate, dar s-a dus să aducă ce-i cerusem.

— Ar fi mai bine să-ți dai jos hainele alea ude, i-am zis femeii.

Am aprins lumina. M-am uitat bine la ea pentru prima dată. Tot n-am recunoscut-o. Plânsese tot timpul în ricșă, ochii ei erau umflați și roșii de parcă o bătuse cineva, iar părul îi acoperea fața. Nu mi-a trecut prin cap că o cunoșteam.

— De ce faci asta? m-a întrebat.

I-am recunoscut mai întâi vocea, ușor răgușită și cu accent rusesc sau german. Mi-am amintit că adusesem acasă de la un club de noapte o rusoaică frumoasă cu părul blond și aveam o amintire vagă despre o bâjbâială de om beat și despre faptul că mă trezisem a doua zi de dimineață cu portofelul zăcând gol pe podea, cu o mahmureală îngrozitoare și cu un miros slab de parfum în baie.

Doar nu era aceeași fată, nu-i așa?

Ea și-a trecut o mână prin părul ud, în timp ce o băltoacă se forma pe covorul din mătase.

— Chinezii spun că, dacă îi salvezi cuiva viața, trebuie să ai grijă de acea persoană până la sfârșitul vieții ei. Asta vrei?

— Asta vrei tu? am întrebat-o.

Și-a lăsat ochii în jos.

— Ce făceai pe pod?

— Căutam ieșirea din Shanghai, a zis ea și s-a lăsat moale pe marginea patului meu, cu labele picioarelor întoarse spre interior, arătând ca o școlăriță pierdută.

Mi-am dat seama ce presupuneri prostești făcusem. Era una să salvezi viața cuiva; dar nu înseamnă întotdeauna că acel cineva vrea să fie salvat. Și avea dreptate în privința chinezilor; ei cred că viața e o povară, că ai destule greutăți de dus și fără să te mai încarci cu ale altuia.

— Ar fi mai bine să-ți dai jos hainele alea ude, am repetat eu.

Prin asta înțelegeam ca ea să se ducă în baie sau în spatele paravanului. Dar s-a ridicat în picioare, și-a scos rochia și combinezonul peste cap și apoi și-a dat chiloții jos, dar fără măiestria de care dăduse dovadă la prima noastră întâlnire. Ce priveliște ofeream! eu stând acolo, cu o băltoacă în jurul pantofilor, și această fată frumoasă cu părul blond, goală, înfrigurată, slabă și nestânjenită.

Gordon a intrat în cameră și a rămas în cadrul ușii, holbându-se la ea.

— Mulțumesc, am spus și i-am smuls prosoapele și halatele din mână și am închis ușa.

Neajutorarea ei a trezit un grăunte de omenie în mine. Bănuiesc că asta era adevărata mea slăbiciune. Tot voiam s-o salvez.

— Ia astea, am zis eu și i-am întins prosopul și halatul.

S-a uitat la ele de parcă n-ar fi știut la ce foloseau.

— Voiam să mor în noaptea asta, a șoptit.

Vocea ei avea o nuanță de acuzare.

— Presupun că ți-am stricat planurile.

A luat prosopul și a început să se șteargă cu el. M-a surprins în timp ce o priveam.

— Bănuiesc că acum vrei să te culci cu mine.

— Există căi mai ușoare de a agăța fete decât săritul în râu.

Și-a pus pe rând picioarele lungi pe un scaun și le-a șters cu

prosopul.

— Poți să te culci cu mine dacă vrei, a repetat ea, ca și cum nu-i păsa.

Iar asta m-a făcut să mă hotărăsc. Deja voiam să-i pese și nici măcar n-o cunoșteam pe-atunci.

— M-a costat o sută de dolari să mă culc cu tine data trecută. Mi-am cheltuit alocația pentru fete pe un an întreg.

A fost prima dată când am văzut o reacție din partea ei. Ce era? amuzament? surpriză? rușine? nu mi-am dat deloc seama.

— Nu-ți amintești?

Ea a clătinat negativ din cap și m-a zdrobit.

— Unui bărbat îi place să știe dacă a făcut impresie bună.

— Îmi pare rău, a făcut ea, de parcă n-ar fi avut nici o importanță.

A început apoi să-și usuce părul. Dumnezeule! era atât de frumoasă cum stătea acolo în lumina strălucitoare a lămpii! ca orice bărbat, din câte presupun, nu mă satur niciodată să privesc formele unei femei, să mă minunez de ele. N-aș putea să-mi întorc privirea nici dacă aș vrea. Uneori sunt dezgustat de mine însumi.

Ea a aruncat prosopul pe jos și și-a pus halatul. A oftat încet, nu de tristețe sau de resemnare, ci pentru acomodare; era oftatul unui supraviețuitor care se adaptează la niște împrejurări noi și neașteptate. A cercetat camera cu privirea de parcă ar fi văzut-o pentru prima dată. Poate că așa și era. Ultima dată când fusese aici era întuneric, iar ea era oricum concentrată doar asupra portofelului meu.

— Ai făcut băltoacă pe jos, a vorbit ea în cele din urmă, uitându-se la covor.

Mi-am scos și eu hainele. Poate că speram să creez puțină intimitate între noi, dar ea s-a întors cu spatele și nu s-a uitat la mine, nici măcar o dată; eu nu fusesem în stare să-mi iau ochii de la ea. Și astfel a obținut prima ei victorie asupra mea, prima ei răzbunare pentru faptul că o împiedicasem să scape de Shanghai și de viața ei mizerabilă.

— Nu-mi aduc aminte cum te cheamă, am zis eu.

— Anastasia Romanov, a răspuns.

Anastasia; orașul era plin de numele ăsta. Fiind un oraș liber, Shanghai se umpluse de ruși după revoluție, iar Anastasia era un nume rusesc des întâlnit.

— Ar fi mai bine să dormi aici, am adăugat.

A încuviințat din cap, de parcă acest lucru fusese deja stabilit dinainte. Presupun că fusese. Nu m-a întrebat unde aveam să dorm eu, nu a fost deloc curioasă în privința mea, cu excepția acelei prime întrebări: „De ce faci asta?”

De ce am făcut-o? nu știu.

Am privit-o băgându-se în patul meu și am ezitat; să mă bag lângă ea sau să dorm pe canapeaua din sufragerie, ca un domn.

M-am dus în sufragerie și m-am culcat pe canapea. Dacă m-aș fi băgat în pat, știam că nu m-aș fi putut abține să n-o ating. Dacă aș face dragoste cu ea, ar vedea-o ca pe o răsplată pentru faptul că-i salvasem viața, iar asta m-ar fi făcut să par un ticălos. În plus, voiam să-mi fie recunoscătoare, să mă găsească la fel de interesant cum o găseam eu pe ea.

Și asta a fost prima mea greșeală.

ANASTASIA.

N-o să-l înțeleg niciodată pe bărbatul ăsta, n-o să înțeleg ce l-a făcut să sară în râu în toiul nopții ca să salveze o fată, o străină. Și mai e ceva: știe că i-am furat toți banii în noaptea aceea, iar acum mă lasă să dorm în patul lui și își lasă din nou portofelul nesupravegheat, chiar pe comodă. De parcă mi-ar spune: „Te rog, rănește-mă iar. Dovedește-mi că nu pot avea încredere în tine.”

Dar acum bineînțeles că poate avea încredere în mine. Mi-a salvat viața; sunt povara lui. O povară va fi întotdeauna prezentă, chiar și atunci când te-ai săturat de ea.

A doua zi de dimineață, m-am așezat la fereastră, cu ceaiul pe care mi-l adusese menajera lui. Am deschis obloanele vopsite în verde și am privit vrăbiuțele jucându-se în cireș. Jos în curtea mică și murdară, băiatul de la spălătorie lovea rufele ude de marginile albiei.

Un alai de nuntași își croi drum printre casele de pe uliță, mireasa stând în lectică pe scaunul ei roșu și dat cu lac, iar servitorii strigând în timp ce-i deschideau calea. În spate veneau alți servitori, care îi cărau zestrea: scaune, vaze mari și lăcuite, gâște. Sunetul clopotelor de nuntă era asurzitor.

— Chinezii nu fac niciodată nimic fără să provoace o adevărată zarvă, a remarcat el.

Nu-l auzisem intrând în cameră. Purta un halat alb, deschis la gât, iar părul negru și cârlionțat de pe piept era ud după baie. Ținea în mână o ceașcă de cafea americană, care mirosea foarte puternic.

— Văd că menajera ți-a adus ceai. Ai prefera cafea în loc?

Am încuviințat din cap și mi-a dat ceașca lui.

— M-am întrebat dacă o să mai fii aici dimineață.

— Unde altundeva aș putea să mă duc?

A dat din umeri. L-am văzut aruncând o privire spre portofelul de pe comodă. De parcă aș fi fost o hoață. Data trecută îi luasem un preț mai mare, nu furasem. N-aș fura niciodată.

— Sunt toți acolo. Vrei să-i numeri?

În obrajii lui a apărut brusc o culoare asemănătoare bronzului lustruit.

I-am băut cafeaua și i-am dat ceașca înapoi.

— Mai mult zahăr data viitoare.

— Văd că te simți mai bine.

Ce prostie spusese! nu înțelegea; nu era vorba de a mă simți mai bine. Eu nu simțeam absolut nimic.

Stătea foarte aproape de mine și mirosea frumos: a săpun, a apă de colonie, a cafea.

— De ce ai făcut-o? m-a întrebat.

Îmi salvase viața și acum avea dreptul să-mi pună toate aceste întrebări.

— M-am simțit prost că ți-am luat banii, am răspuns. N-am putut suporta sentimentul de vinovăție.

La început n-a înțeles că-mi băteam joc de el. Era o cruzime din partea mea, dar asta era problema cu Anastasia Romanov. Făcea lucruri pe care nu le înțelegeam și nu puteam decât să stau și să privesc.

S-a dus la dulapul vechi din colț și a scos o cămașă și un costum și a început să se îmbrace, chiar acolo în fața mea, de parcă am fi fost soț și soție. Poate credea că o mică parte din mine îi aparținea acum.

M-am uitat pe fereastră și m-am întrebat ce să fac cu această nouă zi pe care nu credeam niciodată că o voi mai vedea. Puteam să mă întorc la club ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Sau puteam să stau pur și simplu aici, să nu fac nimic și să văd dacă el o să mă dea afară. Dacă o s-o facă, podul nu era chiar atât de departe. Sau poate că mă va lăsa să stau, iar eu îl voi lăsa să aibă grijă de mine, în calitate de povară a lui, așa cum spun chinezii.

MICHAEL.

Englezii și cluburile lor!

Clubul Shanghai, aflat la numărul 3 pe Bund, se lăuda cu cel mai mare bar din lume, treizeci de metri de la un cap la altul;

puteai să stai acolo cu un pahar de gin tonic în mână, să privești docurile și mahalalele orașului Shanghai și să te simți superior tuturor, lucru la care englezii se pricep cel mai bine. Sau mai era Clubul Shanghai Race: fără femei, fără chinezi, trebuia să fii prezentat celor din comitet de un membru al clubului, să te târăști la picioarele lor și să-i implori să-ți accepte cotizația. Afară, lângă pista de alergare, aveau un turn cu ceas cunoscut sub numele de Big Bertie. Așa sunt englezii: dau nume drăgăstoase lucrurilor de parcă acestea ar fi oameni; îi tratează pe oameni ca pe niște lucruri și îi țin la distanță, chiar dacă îi cunosc de ani de zile. Cealaltă mare instituție din Shanghai era Clubul Britanic: douăzeci și șase de hectare de grădini minunate pe strada Bubbling Well, propria sală de bal, terenuri de tenis și piscină.

Acolo aranjasem să mă întâlnesc cu Mackie.

Îmi plăcuse întotdeauna de Mackie. Era scoțian, așa că probabil îi ura pe englezi mai mult ca mine, deși se pricepea de minune să ascundă acest lucru. Cu excepția cazurilor în care bea prea mult gin. Era doctor și lucra la Spitalul American, dar avea amantă o chinezoaică. Acest aranjament îl plasa într-un fel de lume inferioară, întrucât nimeni din Concesiune nu știa cum să se poarte cu el, dacă să se plece în fața lui pentru că era doctor sau să-l ignore pentru că se înhăitase cu băștinașii.

Noi doi ne înțelegeam întotdeauna bine, uniți în disprețul nostru față de dușmanul comun.

Îl rugasem pe Mackie să o examineze pe Anastasia pentru ca nu cumva baia pe care o făcuse în râu să aibă vreun efect neplăcut; cel puțin asta îi spusesem ei. Adevărul era că mă așteptam la mai mult. Speram ca prietenul meu să-mi poată da vreun indiciu cu ajutorul căruia să aflu cine era ea și de ce încercase să se sinucidă.

Mackie mi-a făcut cinste cu un gin și apoi și-a pus ochelarii de citit în buzunar.

— Fascinantă femeie! a început el.

Eu n-am răspuns, nu era nevoie. Știam că gelozia era inerentă, la fel ca mila. Oricine ar fi putut să-mi spună că nu putea ieși nimic bun dintr-o relație cu o rusoaică dansatoare în cluburi de noapte.

— Ai examinat-o?

— Fizic, pare să fie bine. Există câteva ciudățenii medicale. De exemplu, degetul cel mare de la piciorul drept este complet îndoit spre exterior; denumirea medicală pentru asta e hallux valgus. În cazul ei, deviația este atât de pronunțată, încât probabil că a avut-o

de la naștere. Are o cicatrice mică și albă pe omoplatul drept.

— Dar cum ți se pare?

Când a ezitat, eu am adăugat:

— Din punct de vedere mental.

— Nu sunt specialist în psihiatrie, a răspuns el.

Și-a aprins pipa. Putea; numai Dumnezeu știa ce fel de tutun băga în ea; pe cutiuța de metal în care își ținea tutunul scria „Player", dar o reumpluse de atâtea ori, încât ar fi putut fi orice în ea.

— Crezi că e nebună?

— Nu, cred că tu ești nebun!

M-a privit drept în ochi. Avea dreptate, desigur. Ce dorință de autodistrugere ar atrage un bărbat spre o astfel de femeie? era o prostituată și poate chiar puțin sărită de pe fix. Dar nu puteam rezista unei frumuseți atât de teribile și atât de fragile. Știam că sunt un prost. Dar, dacă aș fi vrut o viață ușoară și lipsită de complicații, aș fi rămas acasă în New York.

— Zice că nu-și amintește nimic înainte de Harbin, am adăugat eu.

El a început să se joace cu pipa. Era bună doar să tragi de două sau de trei ori din ea, apoi se stingea. Cred că îi plăcea mai mult să se joace cu ea decât să o fumeze.

— Așa susține ea. E posibil.

— Probabil că i s-a întâmplat ceva îngrozitor în Rusia, am insistat.

— Tuturor celor din Rusia li s-a întâmplat ceva îngrozitor. Bănuiesc că starea ei de acum ar putea avea nu numai o cauză emoțională, ci și una fizică.

— Dar ai zis că e bine din punct de vedere fizic.

El și-a dus mâna la tâmplă.

— Are o cicatrice chiar aici și o adâncitură a craniului care ar putea fi rezultatul unei lovituri cu un obiect contondent. Mai are de asemenea o cicatrice în spatele urechii drepte care se poate să fi fost făcută de un glonț.

— Crezi că asta este?

— N-am nici cea mai vagă idee. E doar o ipoteză, Michael. E imposibil de spus cu siguranță. După cum am zis, nu sunt specialist în psihiatrie sau în neurologie.

M-am întrebat cum ar fi o viață fără trecut. Istoria e cea care ne ancorează în prezent și ne spune cine suntem. Îmi petrecusem

fiecare zi din ultimii zece ani încercând să-mi dezgust și să-mi dezamăgesc tatăl, încă o mai făceam, deși el era în New York, la șaisprezece mii de kilometri depărtare. Nu era rațional și nu era foarte deștept din partea mea, dar ăsta eram eu; astfel de conflicte mă defineau pe mine.

Mackie și-a terminat de băut paharul și a început să se joace din nou cu pipa.

— Ești un ticălos nebun, a zis el.

— De ce?

— Sunt destule femei în Shanghai. De ce să te ostenești atât pentru ea?

— Nu știu.

Am chemat chelnerul chinez și am mai comandat două pahare cu gin tonic.

— Să-mi trimiți nota de plată, Mack.

— E din partea casei.

Am dat din umeri. Știam că o să spună asta.

— E doar o altă prințesă a sălilor de dans, a adăugat el, cu capul învăluit într-un nor de fum înțepător.

— Da, știu, am răspuns, dar fără s-o cred.

Anastasia Romanov era diferită de toate femeile pe care le întâlnisem vreodată, mă convinsesem de asta. Și, după ce mă convinsesem că era diferită, aveam de gând să o fac diferită, chiar dacă era sau nu așa.

* * *

Trebuie să înțelegeți ce însemna să fii rus în Shanghai în anii '20.

După revoluție, refugiații luaseră cu asalt comunitatea internațională, intrând prin orașul Harbin. Erau oameni fără țară, fără pașapoarte, iar la început populației i-a fost milă de ei. Erau albi la fel ca noi și câțiva europeni chiar au vrut să-i ajute. Mulți refugiați erau din clasa mijlocie, oameni de afaceri, foști ofițeri de armată și profesori universitari; din punct de vedere al educației, nu ni se păreau chiar atât de diferiți. Unii au găsit slujbe ca șoferi, ca paznici sau ca gărzi de corp, alții au predat limbi străine sau echitație. Dar, în cele din urmă, nu a mai fost suficientă milă pentru toți și, când oamenii i-au văzut conducând ricșe sau având indecența de a muri de foame pe stradă, opinia publică s-a întors împotriva lor.

De-abia atunci când rusoaicele din cluburile de noapte au

început să se culce cu chinezii de rând s-au supărat cu adevărat bancherul englez care își sorbea ginul tonic în Clubul Shanghai și matroana americană care mânca delicatese în grădina de pe acoperișul Carltonului. Era una ca un bărbat să se culce cu o rusoaică, iar mulți dintre noi o făceau; dar când o făcea un chinez, se estompau granițele privilegiului. Colonia a încetat să le mai considere rusoaice albe; le-a considerat chinezoaice albe.

Prin urmare, a lua la mine în casă o târfă rusă nu era numai o gafă socială; îmi băteam joc de întreaga comunitate de străini.

* * *

Imaginați-vă! e o seară umedă și bate musonul. Te întorci acasă la nebunia familiară și confortabilă a gospodăriei tale chinezești, unde menajera țipă la servitorul tău, puii de găină se sfădesc în curte și păsările cântă în coliviile lor din bambus. Urci la etaj, intri în camera ta și auzi un adagio din Bach. Te aștepți să-ți ajungă la ureche sunetul zgârietor al gramofonului, dar în loc de asta vezi o femeie cu spatele la tine, stând la vechiul pian pe care l-ai moștenit o dată cu celelalte piese de mobilă când ai închiriat locuința.

Ce-ați face?

Am stat acolo, fermecat, și am ascultat. Anastasia stătea dreaptă, degetele ei albe și lungi mișcându-se cu precizie pe clapele de fildeș îngălbenite. Pianul avea nevoie să fie acordat, căci n-avea deloc rezonanță, dar nu muzica a fost cea care m-a mișcat, ci expresia de concentrare profundă de pe fața ei. Nu se uita la clape, se uita la perete, iar liniile chipului ei erau imobile.

Am simțit un fior rece pe spate.

Primele picături de ploaie au lovit acoperișul ca o cantitate enormă de cuie și Anastasia s-a oprit din cântat. S-a întors și m-a văzut uitându-mă la ea. Fața ei era palidă în lumina ciudată și fantomatică a furtunii.

— Ai venit, a zis.

— Știi să cânți la pian.

— Da.

S-a ridicat repede în picioare și s-a îndepărtat de pian de parcă ar fi mers prin somn și acum era surprinsă să vadă că nu mai e în pat. Și-a șters mâinile pe rochie ca și cum ar fi fost murdare.

— Cânți frumos. Unde ai învățat?

A zâmbit dureros.

— Nu-mi aduc aminte.

Mi-am plimbat degetele pe marginea pianului.

— Cred că n-a mai cântat nimeni la vechitura asta de ani de zile.

Era ca și cum s-ar fi simțit vinovată că fusese prinsă asupra faptului. Cazul meu dificil, dansatoarea mea care se săturase de viață la. Cât ar putea să aibă? douăzeci, douăzeci și unu de ani? nu era decât o romantică, la urma urmei, o romantică iubitoare a muzicii lui Bach.

Am observat că nu era nici o partitură pe pian.

— Ai cântat din memorie, am remarcat.

Ea a dat din cap, la fel de uimită ca mine. Furtuna se întețea, afară se făcea din ce în ce mai întuneric, ploaia picura din jgheaburi și cădea torențial în curtea pietruită.

De ce m-ar surprinde talentul ei la muzică? oricine era, fusese clar de la început că primise o educație bună. Vorbea fluent engleza, în ciuda anumitor particularități. Am presupus că făcea parte cel puțin din clasa mijlocie a unui mare oraș din Rusia. Totuși, mai era ceva, ceva în felul în care se purta, acea aroganță specifică pe care o capeți atunci când ai bani și un lacheu care să-ți strângă hainele murdare, să-ți aducă micul dejun și să-ți facă patul seara. M-am întrebat dacă, pe lângă rude, rămăsese în Rusia și un titlu.

— Aș vrea să cânți în continuare, am mai spus.

— Nu mai am chef.

S-a așezat pe pervazul ferestrei și a privit haosul traficului de pe strada Nanking, tramvaie care își croiau drum pe străzi în care intrai deja în apă până la glezne, conducători de ricșe care erau uzi leoarcă și nefericiți, în timp ce clienții lor strigau la ei să se grăbească și să nu-i mai țină în ploaie.

Un singur felinar palid îi scotea puternic în relief trăsăturile cizelate. Tristețea ei era nedescris de frumoasă. Nu mă făcea decât să o doresc și mai mult.

— Nu eram sigur că aveam să te mai găsesc aici, am adăugat.

— Unde altundeva m-aș putea duce? m-a întrebat.

— Nu știu.

— Ți-am spus. Acum trebuie să ai grijă de mine.

— Ești a mea, am zis eu.

— Da. Sunt a ta.

Dar asta era, bineînțeles, o minciună.

* * *

Bundul era o curbă lungă de unsprezece kilometri, plină de docuri, care pornea de la Golful Soochow și se îndrepta spre sud, o

mărturie a splendorii Occidentului și paradisul opiului. Acolo găseai bănci, hoteluri și cluburi, toate cu fațade din bronz și granit, Jardine, compania marelui magnat asiatic, sediul ziarului North China Daily News și masivul edificiu al Băncii din Hong Kong și Shanghai, care era încă în construcție pe atunci; se înălțau spre un cer înnorat, domurile și coloanele amintind de Londra și de Paris. Erau acolo și statuile severe și virtuoase ale câtorva englezi onorabili; puteai fi iertat pentru gândul că Imperiul Britanic fusese construit cu profiturile religiei, un drog care nu-ți șubrezea sănătatea. În fotografiile îngălbenite pe care le-am păstrat din vremea aceea, arăta nespus de romantic și de atrăgător. Dar, când ieșeai afară, tot China era.

Bundul părea că fusese acolo de secole, dar era rezultatul unei munci de câțiva ani. O astfel de permanență era o iluzie; emigranții ruși ar fi putut să ne spună asta.

Clubul Shanghai stătea în vârful Bundului, cu marile lui cupole severe și eterne. Când intrai, treceai pe sub coloane înalte din granit Ningpo, ajungeai într-o sală mare și răsunătoare din marmură neagră și albă și urcai o scară din marmură albă siciliană ca să ajungi în bibliotecă, în sala de lectură, în sala de biliard și în sala de mese.

Dacă erai membru, puteai mânca aici un mic dejun constând din ouă cu șuncă, în timp ce priveai dincolo de râul Whangpoa la mahalalele aflate de cealaltă parte, care păreau întotdeauna mai atrăgătoare de la distanță. Iarna, chelneri chinezi îmbrăcați în haine albe serveau porridge fierbinte cu pâine prăjită și cu marmeladă Oxford. Ziarul tău de dimineață ajungea pe masă proaspăt călcat cu fierul.

În această seară, în timpul musonului din 1921, am fost adus ca oaspete în club de prietenul meu Mackie. Am urcat la etaj și ne-am croit drum spre barul în stil Iacob cu panouri din stejar, plin de la un cap la altul de englezi îngâmfați. La capăt, barul cotea la stânga și mergea pe o distanță scurtă paralel cu Bundul, iar de aici puteai să ieși pe balcon și să privești joncile3 de pe râu. Directorii de bănci rezervau această secțiune favorizată a barului pentru ei înșiși.

Mackie a comandat două ginuri roz și am încercat să găsim un loc liber ceva mai încolo. Niște bancheri, prieteni de-ai lui Mackie, ne-au făcut cu mâna și ne-am dus la ei. Pe unul, Crichton, îl cunoșteam; avea un râs de parcă răgea un măgar și niște obraji roz care îl făceau să arate ciudat de tânăr pe un bărbat care își pierdea

repede șuvițele de păr blond.

La fel ca majoritatea celor din rasa lui, Crichton se simțea superior tuturor pentru că se născuse în Anglia, iar ultima dată când îl întâlnisem făcuse niște remarci peiorative la adresa Americii și a americanilor, remarci pe care le-am ignorat de dragul lui Mackie. Nici lui Mackie nu-i plăcea de el; dar era cumnatul lui, așa că îl tolera.

Se purta o conversație dezlânată despre cricket, care a continuat o veșnicie. Apoi, pe neașteptate, Crichton s-a întors spre mine și a zis:

— Am auzit că ți-ai găsit o prințesă rusă.

Nu i-am răspuns. Nu era o întrebare și mi s-a părut nepoliticos ca subiect de conversație. Din nefericire, el a luat tăcerea mea ca pe o încurajare.

— Sunt destule pe-aici. Azi-noapte m-am culcat cu țarina. Talbot, aici de față, zice că s-a culcat cu țarul. Dar îl știi pe Talbot.

Ceilalți au râs.

— E în ordine atâta timp cât nu le lași să se mute la tine în casă, le-a zis el celorlalți. Majoritatea provin din căsătorii în sânul aceleiași familii, ca galezii. Nu vor decât să-ți ia banii și put ca niște sconcși.

Acum făcea pur și simplu spectacol. Mackie a fost singurul care nu a râs. Și eu, bineînțeles.

— Te deranjează? l-am întrebat.

— Ce să mă deranjeze, bătrâne?

— Să fii atât de prost.

Mi-a zâmbit, lucru care l-a făcut să arate extraordinar de răutăcios. Unul din sufletele pline de ostilitate ale legiunii vieții; Dumnezeu știe cum ajung să fie așa.

— E bună la pat, nu-i așa?

Am sărit la el; știa că o voi face. Dar prietenii lui erau acolo, împăciuitori, calmând spiritele, în timp ce el clătina din cap și-mi zâmbea liniștitor, făcându-mă să par nesăbuit. M-am scuzat și am plecat, păstrându-mi puțină demnitate, înainte ca ei să mă dea afară.

Și mă făcusem de râs, nu încăpea nici o îndoială. Să te culci cu o prințesă rusă era una, dar s-o ții în casa ta și să-i aperi onoarea în public, ei bine, asta te cataloga drept un om inferior din punct de vedere social. Două bile negre în defavoarea mea; eram american și țineam o chinezoaică albă în locuința mea. Aș fi putut la fel de bine

să intru în Carlton cu un porc la subțioară.

Iisuse! englezii ăștia sunt îngrozitori. Cred că sunt Dumnezeu cel Atotputernic și că Iisus Hristos a fost coleg de școală cu ei!

* * *

Nimic nu e mai rău decât iluzia iubirii. O voiam pe fata asta mai mult decât orice pe lume; o voiam pentru că nu puteam să o am și pentru că ea nu era interesată deloc de mine. O voiam pentru că era frumoasă, pentru că era retrasă și pentru că era misterioasă. Întruchipa tot misterul sexului opus.

Într-o seară, am auzit-o vorbind cu cineva. N-am înțeles ce spunea din pricina ploii care răpăia pe acoperiș. M-am dat jos din pat. Stătea la fereastră, cu obloanele deschise, astfel că ploaia inundase podeaua. Fixa curtea cu privirea și nu și-a ridicat ochii atunci când am intrat în cameră.

Vorbea la telefon.

Am fost cuprins de gelozie; Anastasia avea un iubit. Primul meu instinct a fost să-i smulg receptorul din mână și să fac scandal. Nu era oare locuința mea, telefonul meu, nu-mi datora ceva pentru tot ce făcusem pentru ea? dar ceva m-a oprit. Așa că am stat acolo în umbră, privind-o și simțind fiori pe șira spinării.

Silueta ei se contura pe fundalul întunecat al cerului furtunos și era luminată din când în când de fulgerele care apăreau departe, deasupra Mării Chinei.

M-am străduit să aud ce spunea. Apoi mi-am dat seama că vorbea în rusește.

A lăsat brusc telefonul jos fără să pună receptorul în furcă și s-a băgat din nou în pat. Am ridicat receptorul și am ascultat. Nu era nimeni la celălalt capăt, bineînțeles. L-am pus la locul lui în furcă și am ieșit din cameră. N-am întrebat-o niciodată despre asta și incidentul nu s-a mai repetat de atunci. N-am reușit niciodată să-i dau de cap, n-am aflat niciodată cine era la celălalt capăt al firului la ora trei noaptea.

Mă îndoiesc că a fost cineva.

* * *

Ziarul North China Daily News fusese fondat în 1854 fiind cel mai mare ziar britanic din Shanghai și cel mai prestigios. Unii oameni considerau că era singurul ziar care merita citit.

La China Press, personalul nostru nu era niciodată suficient și aveam de obicei probleme financiare, la fel ca majoritatea celorlalte ziare cotidiene. Așa că noi cei de la ziarele mai mici ne-am unit, am

creat propria listă de oameni, lucrând ca o singură echipă în loc de mai multe. Ne adunam în fiecare dimineață la Clubul Broadway, un bar aflat lângă hotelul Astor, ca să ne împărțim sarcinile pe ziua respectivă. Unul se ocupa de curțile de justiție, altul de Secția Centrală de Poliție, alții de încărcăturile care soseau cu vaporul, iar restul de principalele evenimente sportive. La sfârșitul fiecărei zile, ne redactam subiectele și lăsam o copie la club pentru ceilalți.

De cele mai multe ori, planul nostru a funcționat fără probleme. Dar, într-o zi, unul din băieți s-a hotărât să-și petreacă după-amiaza cu amanta în loc să se ocupe așa cum fusese convenit de meciul de fotbal dintre Pușcașii din Lancashire și o echipă de la Poliția Municipală. A scris ulterior că polițiștii au câștigat jocul cu scorul de patru la doi și a făcut un articol de două sute de cuvinte. Scorul real era de șapte la unu în favoarea militarilor, dar fiecare cotidian din Shanghai – cu excepția ziarului North China Daily News – a scris că polițiștii câștigaseră și News a fost cel care s-a ales cu o reputație proastă de pe urma incidentului, fiind singurul ziar din toată colonia care a publicat un scor diferit.

Întrucât eram american, nu mi-a păsat deloc și, întrucât rezultatul nu afecta în mod nefavorabil Statele Unite ale Americii, iar articolele nu erau scrise în chineză, nici editorului meu nu i-a păsat. Asta demonstrează – dacă mai e nevoie s-o spun – că legenda devine adevăr dacă oamenii o cred.

Întrebați-o pe Anastasia.

* * *

Aranjasem să mă întâlnesc cu Mackie la Clubul Race ca să bem ceva. Stăteam în salonul unde se servea cafeaua; îmi amintesc că clubul era enorm, că salonul avea un șemineu mare din cărămidă și că pereții aveau panouri din lemn de tek închis la culoare. Se zicea că era chiar și o sală de popice și o saună pe undeva pe-acolo. În holul de la intrare era o scară uriașă din marmură, dar aceasta era folosită în exclusivitate de membri de gen masculin; femeile aveau o scară separată, ca să-i împiedice pe acești gentilomi englezi atât de cuviincioși să se uite pe sub fustele lor când urcau pe trepte.

Era genul de tablou shanghaian care îmi dădea dureri de dinți: domnii, stând pe scaune din răchită, fumând trabucuri și discutând despre bani, și nici o femeie în jur. Părea întotdeauna destul de plăcut, dar se simțea o tensiune în atmosferă. Acești bărbați îmi aminteau de gangsterii pe care îi văzusem în New York. Dacă i-ai fi transportat pe acești magnați din salonul Clubului Race într-un bar

din Lower East Side, n-ai fi zis că sunt într-un loc nepotrivit. Fețele lor erau identice: lipsite de expresie și nemiloase.

— Ai văzut asta? m-a întrebat Mackie.

Era una din acele ilustrate pe care turiștii le cumpără să le trimită acasă la familiile lor din Oxford sau Chicago. Când am întors-o pe partea cealaltă ca să mă uit la fotografie, mi-am dat seama că era diferită; fotografia reprezenta portretul unei familii. Am recunoscut-o imediat, căci se pare că, de trei ani, întreaga lume era fascinată de acești oameni și de soarta lor. Era vorba despre ultimul țar al Rusiei, Nicolae, de țarină și de cei cinci copii ai lor, o fotografie celebră, una din ultimele făcute înainte de revoluție.

— Se vând cu sutele în fiecare zi în Mica Rusie, a zis Mackie.

M-am întrebat despre ce era vorba.

— Uită-te la fata din dreapta, a continuat el. E Anastasia, cea mai mică dintre fiice.

Am văzut o adolescentă cu păr lung și blond și cu o expresie solemnă pe față. Mi-am dat seama cu o tresărire că mi se părea cunoscută, dar ideea era atât de absurdă, încât am început să râd.

— Se spune că avea niște ochi albaștri strălucitori, a zis Mackie.

— Mulți oameni au ochi albaștri strălucitori.

— Din punct de vedere statistic, nu chiar atât de mulți, a murmurat el.

— Ți-ai pierdut mințile.

— Eu cred că există o asemănare ciudată. Nu ești de aceeași părere?

— Nu chiar.

M-a privit mirat.

— Nu?

I-am dat înapoi ilustrata.

— E imposibil.

— Sunt de acord. E imposibil. Dar e o asemănare remarcabilă.

— Bolșevicii i-au omorât pe toți.

— Totuși, există zvonuri.

Se zvonea că una din fiicele familiei Romanov scăpase din Urali în 1918, că, exact înainte de sosirea Armatei Albe în Ekaterinburg, bolșevicii cercetaseră cu disperare zona, scotocind fiecare tren care intra și care ieșea din oraș; căutând o tânără. Dar mai existaseră și alte zvonuri aiurite: că țarul fusese împușcat, dar că familia lui scăpase și trăia în exil în Beijing; că țarul fusese văzut la Londra, plimbându-se pe Regent Street; că întreaga familie fusese văzută în

vacanță pe Riviera Franceză.

De-a lungul istoriei, despoții au atârnat capetele dușmanilor lor în țeapă pe zidurile orașelor; dacă îi lași pe oameni să-și vadă foștii eroi putrezind acolo, mâncați de ciori, atunci aceștia nu se vor mai putea întoarce niciodată din morți ca să te bântuie. Dar, dacă împuști prinți într-o pivniță, lași loc impostorilor și zvonurilor.

— Nu seamănă deloc cu ea, am zis eu, deși era clar că semăna.

De ce m-am înverșunat? ideea că aș putea adăposti o prințesă rusă în locuința mea cu două dormitoare din Concesiunea Franceză părea pur și simplu prea bizară. Și totuși, o parte din mine era neliniștită, nu voia să atragă curiozitatea lumii asupra Anastasiei Romanov a mea. Dacă un om descoperă un obiect misterios în grădina lui, vrea să-l înțeleagă înainte de a renunța la el și de a-l pierde pentru totdeauna.

Bănuiesc că despre asta era vorba. Voiam să fie a mea; nu eram gata – nu știam dacă voi fi vreodată gata – să o redau lumii.

* * *

Într-o după-amiază, stăteam amândoi în sufrageria locuinței mele, ascultând strigătele înăbușite ale vânzătorilor ambulanți de pe strada Nanking. Anastasia stătea lângă fereastră pe șezlong, cu picioarele sub ea, purtând un kimono din mătase verde pe care i-l cumpărasem din piață.

M-am ridicat și am ieșit în balcon. Dacă deschizi fereastra, orașul te va asalta cu un val de zgomote, zi sau noapte: clinchetul soneriilor de la biciclete, gălăgia claxoanelor de la mașini, fluieratul ascuțit al vaselor auxiliare de pe râu. Țineau așa la nesfârșit. Nu încetau niciodată.

Iarna, orașul Shanghai era cenușiu: zidurile cenușii ale clădirilor de pe Bund, cerul cenușiu, panglica lucioasă și cenușie a râului Whangpoa care se unduia prin oraș ca un șarpe unsuros.

Lampa de pe masă împrăștia o lumină palidă în cameră. Puteam să-i deslușesc vena de la gât care pulsa și firele fine de păr de pe brațe, acolo unde mâneca se îndepărta de încheietură.

— Spune-mi ce-ți amintești, am rugat-o eu.

Ea a oftat.

— De ce e important trecutul? trecutul e trecut.

— Trecutul face parte din prezent. Trecutul te-a adus aici.

A respirat adânc și tremurător.

— Îți amintești cum ai ajuns în Shanghai? am insistat eu.

— Îmi amintesc că trăiam pe străzi în Harbin. N-aveam bani.

Niște bărbați, chinezi, au avut grijă de mine, mi-au cumpărat ceva de mâncare și mi-au găsit o cameră într-un hotel. Apoi mi-au spus că trebuie să-mi plătesc datoria față de ei.

— Triade.

Ea a dat din umeri; nu-i păsa cum îi etichetam.

— M-au suit pe un vapor spre Shanghai împreună cu alte patru fete. Ne-au obligat să semnăm niște contracte; erau scrise în chineză, dar nu contează, nu-i așa? doar nu te vor da în judecată dacă fugi; nu vor face decât să-ți taie fața cu lama, nu?

Traficul de rusoaice era o afacere mare în Shanghai. Întrucât era un oraș liber, nu aveai nevoie de acte ca să intri; aveai nevoie de ele doar ca să ieși și, o dată ce aceste rusoaice ajungeau în comunitatea internațională, rămâneau prinse acolo, fără speranța de a le înapoia traficanților banii pe care aceștia susțineau că li-i datorau pentru că le scoseseră din Harbin. Multe dansatoare din cluburile de noapte fuseseră racolate în felul ăsta.

— Dar ce-ți amintești înainte de Harbin? ea a clătinat din cap.

— Te-ai trezit vreodată dimineața și ai încercat să-ți aduci aminte ce-ai visat? visele sunt chiar acolo, aproape că le simți, dar, oricât de mult te-ai strădui, nu ți le poți reaminti.

A rămas pe gânduri și, când a vorbit din nou, vocea ei s-a auzit vag, ca prin vis.

— Nu-mi aduc aminte decât că eram într-un tren; trebuie să fi fost înainte de Harbin. Dar, când încerc să mă gândesc mai intens la asta, e ca și cum doar mi-aș fi imaginat totul.

— Poate că familia ta era bogată.

— La ce-mi folosește să-mi aduc aminte de vremea când eram bogată și poate fericită? acum sunt aici și nu pot schimba nimic. Vezi? trecutul nu e o consolare. De ce să vreau să-mi amintesc de el, doar ca să mă chinuiesc singură? de ce-ți pasă atât de mult de asta?

— Poate că e important.

Și-a întors privirea.

— Nu este.

Se înșela; trecutul este important. Eram sigur că o parte din ea și-l amintea. Altfel de ce nu zâmbea niciodată?

ANASTASIA.

Orașul era învăluit în ceață. Sirenele vaselor de croazieră și de război răsunau de-a lungul râului. Duhoarea care venea dinspre docuri părea și mai insuportabilă în aceste dimineți cenușii și liniștite: un miros neplăcut de alge, de canal și de fum de cărbune.

Stăteam pe marginea ferestrei, uitându-mă la bucata de râu care se vedea de la balcon. Era seară și luminile licăreau de-a lungul Bundului.

— Cum e în America? am întrebat.

Michael a zâmbit, de parcă aș fi spus ceva amuzant.

— Nu ți-ar plăcea. E plină de americani.

— De unde știi că nu-mi plac americanii? sunt toți ca tine?

— Nu toți.

— Vezi?

El a rânjit, și-a pus un genunchi pe pervaz și și-a aprins o altă țigară, protejând flacăra cu mâinile.

— Unde te-ai născut?

— În New York.

— Cred că familia ta nu e foarte bogată.

— De ce crezi asta?

— Trebuie să muncești. Să scrii articole.

Se părea că îl amuzasem din nou. În cele din urmă, a zis:

— Tatăl meu e agent de schimb. Are un apartament cu vedere spre Central Park și o casă de vacanță în Long Island. Mama e descendenta familiei Vanderbilt. Dar bănuiesc că nu ai auzit niciodată de familia Vanderbilt.

— Prin urmare, familia ta e bogată?

El a încuviințat din cap.

— Atunci de ce locuiești aici în căsuța asta?

— E o poveste lungă.

— O să stau cuminte și o să te ascult.

— Nu mă înțeleg cu tatăl meu. Eu cred că e un ticălos arogant, iar el crede că sunt un risipitor și un bețiv. Am plecat din New York ca să nu-l mai văd în spatele meu ori de câte ori priveam peste umăr. Încă mai țin minte expresia de dezaprobare de pe fața oamenilor când le spuneam cine sunt. „O, ești, fiul lui J. S. Sheridan!” Toți cei de-acolo fie îl iubesc, fie îl urăsc. Dacă îl iubeau, nu mă plăceau pentru că eram fiul neascultător care îl făcuse să sufere atât de mult. Dacă îl urau, ei bine, eram doar un alt membru al familiei Sheridan, odrasla diavolului. Așa că am plecat din New York ca să-mi croiesc singur drum în viață, să fiu independent. Să-i dovedesc că nu eram un risipitor și un bețiv. Nu m-am descurcat prea bine până acum, nu-i așa?

Auzindu-l vorbind astfel, m-am întrebat din nou cum erau mama și tatăl meu. Oare îi iubeam sau îi disprețuiam așa cum îi

disprețuia Michael pe părinții lui?

— Cel puțin tu ai o casă unde să te întorci.

— Cred că da, dacă o să vreau vreodată să renunț la toată demnitatea și respectul de sine pe care le am.

E ușor să vorbești despre demnitate și respect de sine atunci când ai stomacul plin și un acoperiș deasupra capului. Eu îmi vindeam demnitatea și respectul de sine ca să supraviețuiesc, iar în momentul acela mi se părea o afacere bună.

El și-a aruncat țigara pe geam, iar eu am privit mucul strălucitor descriind un arc în întuneric.

— Ai frați și surori?

— Un frate, agent de schimb ca tatăl meu. Nu vorbește decât despre iahturi și despre bursă.

— Nu îți e dor de familia ta?

A oftat.

— Nu e nimic rău în a începe o viață nouă. Așa afli cine ești cu adevărat.

— Eu am o viață nouă, Michael. Tu doar ai început un alt capitol din cea veche.

— Foarte amuzant, a zis el, ridicându-se în picioare. Vrei să ieșim în oraș? am putea să bem ceva la Clubul American, să chefuim toată noaptea.

— Vrei să-ți etalezi noua iubită?

— N-aș zice chiar iubită.

A întins mâna și m-a mângâiat pe obraz. Eu nu mă așteptam la asta și mi-am întors repede capul, ca și cum aș fi primit o palmă.

— Sunt chiar atât de respingător?

Cum puteam să-i explic? cum puteam să-i spun că mi se încrețea pielea de fiecare dată când mă atingea un bărbat, că închideam ochii și mă străduiam din răsputeri să nu fug atunci când dansam cu acei bărbați în clubul de noapte, că mă sufocam atunci când își puneau labele pe mine? o făceam pentru bani; nu însemna că-mi plăcea vreodată. Lui trebuia să-i mulțumesc că nu mai eram obligată să mă întorc acolo și nu voiam să-l rănesc.

— Eu ies în oraș, a mai spus și a trântit ușa în urma lui.

MICHAEL.

The Line avea o tăbliță de aramă pusă discret pe ușa de la intrare. Matroana, o americancă fermecătoare pe nume Grace Gale, împodobise interiorul cu mobilă Chippendale și cu covoare orientale și avea cea mai mare bibliotecă cu cărți străine din

întregul oraș. Domnii erau încurajați să trateze casa ca pe un club, un loc unde să intre după terminarea orelor de serviciu ca să citească ziarele sau o carte bună și să bea ceva sau să bârfească cu prietenii. The Line era un loc de afaceri legitim pentru mine, era locul unde un ziarist bun putea obține informații despre orice, de la bursa de acțiuni până la ultimele manevre ale comandanților militari. Nu semăna deloc cu un bordel adevărat.

Grace servea doar șampanie franțuzească și avea unul din cei mai buni bucătari chinezi, pe nume Fat Lu, care gătise cândva pentru delegația Imperiului Rus la Beijing. Fetele erau toate din America, iar favorita mea – pentru conversația ei – era o fată cunoscută sub numele de Big Annie, care stătea pe un scaun și tricota eșarfe și lucruri din lână atunci când nu erau mulți clienți. Grace folosea sistemul servirii pe credit: semnai o chitanță pentru distracția ta, iar la sfârșitul lunii ea îșI trimitea bancherii chinezi să ia banii de la biroul tău. Era singurul loc din lume unde un bărbat putea avea o femeie pe credit.

La patru dimineața, stăteam în salonul lui Grace, bând și refuzând politicos cererile cu jumătate de gură ale lui Big Annie de a-i da o alternativă la tricotat. Nu aveam unde altundeva să mă duc la acea oră, decât acasă la acea rusoaică nebună care nu mă lăsa să o ating. Așa că m-am hotărât să rămân în oraș, să mă cufund în gânduri și să beau.

În ultimele luni mă împrietenisem cu reprezentantul local al agenției Reuters, un absolvent înalt al universității din Cambridge, pe nume Sebastian Beaumont. Seb, după cum îi plăcea să i se spună, era un cameleon care părea să se adapteze oricărui grup social în care se afla, o calitate admirabilă la un ziarist.

Sebastian era burlac ca și mine și ne trezeam de multe ori în The Line la primele ore ale dimineții, împărțind o sticlă de băutură. Trecutul lui se asemăna cu al meu; se născuse într-o familie cu bani și privilegii, disprețuia și una, și alta, dar nu putea trăi fără ele. Ne-am povestit unul altuia despre îngrozitorii noștri tați, despre americancele și englezoaicele din colonie cu care am fi vrut să ne culcăm și ne-am vândut reciproc ponturi cu privire la bursă.

Deodată, el a zis:

— Am auzit că ești îndrăgostit.

Am devenit numaidecât precaut.

— Cine ți-a spus asta?

— Mackie. A zis că ții o rusoaică la tine în casă. Din câte am

auzit, e o tipă super.

Super. Englezii aveau multe expresii școlărești de genul ăsta. Am dat din umeri și m-am întrebat cum să răspund cât mai abil la întrebarea asta; era prea complicat să-i explic relația mea cu Anastasia.

— O cheamă Anastasia Romanov, a fost tot ce am spus.

El a tras din țigară, m-a privit circumspect și mi-a dat de știre că Mackie îi spusese restul.

— Ca pe marea ducesă, am adăugat.

— Romanov este un nume des întâlnit în Rusia, a zis el. La fel Anastasia. De când sunt în Shanghai, am avut aproape o duzină de tipe numite Anastasia Romanov.

O roșcată pe nume Lotus s-a urcat pe o masă cu o sticlă de șampanie în mână și a început să danseze cancan. Sebastian a luat o înghițitură și am crezut că avea să lase baltă subiectul, dar apoi a continuat:

— Totuși, există niște zvonuri.

— Da, știu.

— Oricum, probabil că nu te culci cu marea ducesă a Rusiei.

— Nu, nici eu nu cred asta.

— M-am culcat cu două ducese și cu un mare duce săptămâna trecută, a adăugat. Dacă aș mai fi dat încă cinci dolari, l-aș fi putut avea și pe Rasputin.

— Uneori se poartă de parcă ar fi o prințesă.

— Toate femeile fac așa până să te însori cu ele.

Probabil că am adormit pe scaun. Când m-am trezit, Seb plecase și Lotus dormea întinsă pe spate, pe jumătate goală, strângând sticla de șampanie la piept ca pe un iubit. M-am furișat afară, am oprit o ricșă, m-am întors acasă și m-am îmbrăcat să plec la serviciu.

ANASTASIA.

Într-o zi, am cedat și l-am lăsat să mă scoată în oraș, exact ca pe o iubită.

Se dădea o petrecere acasă la un om pe nume Tony Keswick, mare magnat la compania lui Jardine Matheson. Sub un pavilion din grădină cânta o orchestră militară și, întreaga după-amiază, toată lumea s-a prefăcut că nu plouă torențial, așa cum numai englezii pot s-o facă. Femeile purtau rochii lungi, pălăvrăgind sub umbrelele lor, cu tivul atârnând în băltoace și cu tocurile înalte afundate în peluză.

Un bărbat s-a apropiat de mine, englez, foarte afectat, cum se

spune. Fuma o țigară fixată într-un portțigaret din fildeș și avea o anumită expresie pe față care m-a speriat. Când întâlneam pe cineva pentru prima oară, aveam deseori acest sentiment, această bănuială că știa mai multe despre mine decât știam eu însămi.

— Prin urmare, tu ești Anastasia lui Michael, a zis el.

— Ne cunoaștem de undeva?

— Sunt Sebastian Beaumont, s-a prezentat și mi-a întins mâna.

Nu eram sigură ce să fac. Michael mă lăsase acolo singură și se dusese în celălalt capăt al camerei să discute cu nu știu ce om de afaceri, să adune informații și noutăți. Zicea că asta era slujba lui.

— Vorbește despre tine tot timpul.

— Serios?

Nu știam ce să răspund. Toate acțiunile lui Michael mă făceau să simt că îi eram îndatorată. Le vorbea tuturor despre mine de parcă aș fi fost o persoană specială, când eu știam că sunt doar o dansatoare în cluburi de noapte, o oportunistă care încearcă să supraviețuiască într-o sală de oglinzi. Am văzut adevărul în ochii acestui Sebastian: știe ce sunt și știe că nu am dreptul să am un om ca Michael.

— Ești rusoaică? vorbești foarte bine engleza.

— Mulțumesc.

— Michael e un prinț, a zis și a zâmbit, ca și cum ar fi fost o glumă.

— E ziarist.

— E doar o expresie. Înseamnă că e generos, atrăgător, fermecător, că ar face orice pentru oricine. Un prinț. Nu mi-ar plăcea ca cineva să profite de el.

— Crezi că acel cineva sunt eu?

— N-o să se căsătorească cu tine, să știi, a spus, de parcă asta aș fi vrut eu de la Michael. Dacă vrei un pașaport, cere-i-l pur și simplu. O să-ți facă rost de unul; așa e el. Nu e nevoie să-i spui poveștile astea.

— Ce povești?

— Cum că ești o prințesă rusă. Probabil că ești fenomenală în pat. De obicei el nu e așa de credul.

Am vrut să-i trag o palmă, dar o dansatoare în cluburi de noapte își pierde dreptul de a pălmui bărbații atunci când începe să se culce cu ei pentru bani. În plus, nu-l condamnam; Michael era prietenul lui și voia să-l protejeze.

— Nu asta vreau eu de la el. Nu știu ce vrea el de la mine.

— Nu e evident? a întrebat repede.

— Nu. Întreabă-l. Dacă afli răspunsul, spune-mi-l și mie.

Am plecat de la petrecere și am mers până acasă prin ploaie, în rochia nouă și albă pe care mi-o cumpărase Michael. Când am ajuns, eram fleașcă. Gordon s-a uitat la mine de parcă aș fi fost un câine ud și nici măcar nu s-a oferit să-mi aducă apă caldă să fac o baie. M-am șters cu un prosop cât de bine am putut și apoi m-am cuibărit goală în pat și, pentru prima dată din câte îmi aduceam aminte, am început să plâng. Nu făcusem asta nici când bărbații de la club mă băteau, nici când mi-era atât de foame în Harbin încât mâncam buruienile care creșteau pe străzi.

Nu știu ce m-a făcut să plâng atunci. Cred că era din cauza faptului că începusem să-mi placă puțin de Michael și știam că prietenul lui Sebastian avea dreptate. Era un prinț, iar eu eram doar o dansatoare în cluburi de noapte și nu aveam ce căuta în viața lui.

* * *

Într-o noapte, m-am trezit și am auzit ceartă în curte. M-am dus la fereastră să văd despre ce era vorba. În curte era lumină de la o ușă deschisă și am văzut doi chinezi; i-am recunoscut imediat: erau gangsteri de la clubul de noapte. Strigau la Michael. Îi auzeam spunând numele meu chinezesc, Mica Porumbiță. Michael striga și el la ei, le spunea că nu știe despre ce vorbeau.

Mi-am zis: nu vreau să-i mai fac necazuri acestui om. E timpul să mă întorc la club, să trăiesc ca înainte.

Mi-am împachetat toate hainele și lucrurile drăguțe pe care mi le cumpărase el: mica perie cu mâner din carapace de broască țestoasă, rochia din mătase cu un dragon brodat pe ea, brățara din argint pe care știam că nu și-o putea permite. Prietenul lui avea dreptate: era un prinț. De ce nu mi-am dat seama de asta mai înainte? nu știu. Poate pentru că eram atât de nefericită încât nu mă gândeam la nimeni altcineva decât la mine.

Strigătele din curte au încetat și am auzit pașii lui Michael pe scara de lemn.

Ușa s-a deschis și a apărut în prag, sprijinindu-se de toc.

— Te căutau.

— N-o să mă trimiți înapoi?

— Nu.

De ce nu? nu mă vrea pentru sex; atunci pentru ce mă vrea? știam că acei gangsteri nu vor renunța atât de ușor. Poate că vor supraveghea casa, vor încerca să pună mâna pe mine pe stradă sau

poate că-l vor bate măr pe Michael pentru că mă adăpostise la el. Valoram o grămadă de bani pentru oamenii ăia.

— Ce vrei de la mine? l-am întrebat.

A dat din umeri de parcă gestul ăsta ar fi fost suficient ca răspuns, de parcă eu trebuia să știu ce era în capul lui.

— Vrei să mă culc cu tine? l-am întrebat.

— Tu vrei să te culci cu mine?

De ce aș vrea să mă culc cu el, cu orice bărbat? dar el fusese bun cu mine și, dacă asta era ceea ce dorea în schimbul a tot ce făcuse pentru mine, eram bucuroasă să-i fac pe plac.

Văzând că nu răspund, Michael a oftat.

— Va trebui să te scoatem de aici.

— Ar fi mai ușor dacă m-aș întoarce la club.

— Și într-o noapte te-ai arunca pur și simplu de pe pod. Dar atunci nu va mai fi nimeni să te scoată iar afară din apă.

— De ce-ți pasă?

— Al naibii să fiu dacă știu!

Aștepta să spun ceva, să fac ceva. Îi eram recunoscătoare, bineînțeles, dar mă simțeam ca paralizată.

— Probabil că mi-am pierdut mințile, a zis și a închis ușor ușa în urma lui.

Mai târziu m-am întrebat dacă aș fi putut să spun ceva, dacă aș fi putut să-i arăt o anumită bunătate care ar fi schimbat acțiunile lui ulterioare.

MICHAEL.

Uneori stai în pat pe întuneric, gata să adormi, și auzi un țânțar bâzâind în cameră. Ești prea obosit ca să mai aprinzi lumina și să-l mai cauți, dar bâzâitul te ține treaz și te face să te zvârcolești neliniștit în pat. În cazul meu, țânțarul era ilustrata pe care mi-o arătase Mackie; nu mă împiedica să dorm, ci să am liniște interioară.

Librăriile rusești apăreau în tot orașul ca ciupercile după ploaie și am intrat în una din ele și mi-am cumpărat o copie a acelui portret de familie pe care mi-l arătase Mackie. Am adus ilustrata acasă și m-am uitat la ea ore întregi, comparând-o pe furiș pe fetița din dreapta pozei cu Anastasia Romanov a mea, ascunzând ilustrata între paginile unei cărți pentru ca ea să nu-și dea seama ce fac.

Existau asemănări; dar fetița din poză era plinuță, bine hrănită, își petrecuse întreaga viață ca o prințesă răsfățată; Anastasia mea murise de foame pe străzi și lucrase ca prostituată pentru gangsteri

chinezi. Îmi închipui că asta te schimbă, nu numai din punct de vedere emoțional, ci și fizic. Nu te mai poți baza pe comparații.

Anastasia mea nu voia să fie decât ceea ce era: o refugiată care nu-și mai amintea trecutul. Dacă cineva avea să dezlege misterul trebuia să fiu eu acela.

* * *

Trebuie să înțelegeți că rușii nu erau o anomalie în Shanghai. Făceau parte din viața de acolo la fel de mult ca și chinezii. Trăiau și în zonele cele mai sărace, și în zonele cele mai bogate. Erau peste tot și nu erau nicăieri.

După revoluție, cei care aveau norocul să dețină un cont în bancă au fugit în Europa. Ceilalți traversaseră Siberia spre Vladivostok. După ce acesta căzuse în mâinile bolșevicilor în 1920, se instalaseră în Harbin sau își croiseră drum spre Tianjin și Shanghai.

Îi găseai peste tot prin oraș, dar mai ales pe strada Joffre din Concesiunea Franceză, majoritatea șomeri, pierzându-și vremea în jurul cafenelelor, așteptând să se ivească ceva – și nu exista stradă din Concesiunea Franceză care să nu aibă cel puțin un restaurant rusesc. Chiar și firmele erau scrise în chirilică. Mergeai pe stradă și îți venea miros de pâine caldă și de prăjituri din locuri precum De De. Îi auzeai vorbind în rusă în cafenele în timp ce se certau sau discutau despre politică și îți ajungea la ureche sunetul unei vioare venind dinspre o fereastră deschisă. Rușii iubeau muzica. Muzica însemna totul pentru ei. Puteau fi săraci lipiți pământului și puteau locui într-o pivniță umedă, dar ultimul lucru pe care l-ar amaneta ar fi violoncelul sau pianul lor.

Anastasia nu-și manifestase niciodată dorința să se ducă în vreunul din aceste locuri. Mă întreb ce i s-ar fi întâmplat, ce ni s-ar fi întâmplat, dacă aș fi ținut-o departe de Banișevski. Poate că nimic. Și-ar fi pierdut încet mințile stând în acea cameră mică, privind Bundul în fiecare zi.

Ca să se întâmple ceva în viața ta, trebuie să riști. Viața, adevărata viață, înseamnă risc, nu-i așa?

Știam că Banișevski va fi împreună cu prietenii lui la cafeneaua Golden Bear în ziua aceea. Spre deosebire de alți pretendenți care mergeau fuduli pe străzile Concesiunii, el făcuse parte cu adevărat din cercul de intimi ai țarului. Locuia într-o casă luxoasă, cu vedere la Bund, iar refugiații îl tratau ca pe un rege.

Am dus-o pe Anastasia acolo în ziua aceea pentru că voiam să

văd ce va face Banișevski când o va vedea. Voiam să-și întoarcă privirea imediat; voiam ca reacția lui să-mi confirme faptul că ea era doar o altă biată emigrantă rusă. Voiam să se uite la ea cu dispreț, așa cum se uita la toți ceilalți.

Și dacă ar fi făcut așa? ce-aș fi făcut eu? s-ar fi terminat cu obsesia? i-aș fi spus să-și facă bagajele și să plece? dar, dacă îmi examinez motivele cu sinceritate, știu că nu sunt sigur ce aș fi făcut dacă misterul Anastasiei ar fi fost rezolvat atât de ușor.

* * *

Numele întreg al lui Banișevski era contele Andrei Sergheiovici Banișevski și făcuse parte din cercul de intimi ai țarului până la abdicarea lui Nicolae în 1917. Desigur, pe vremea aceea, mai toți rușii pretindeau că fuseseră ba cel mai apropiat consilier militar al țarului, ba membru al cercului de cusut al împărătesei; dar, în cazul lui Banișevski, lucrul ăsta era adevărat și se putea demonstra. Văzusem celebra fotografie făcută la Coburg în 1894, când țarul se logodise cu Alexandra, iar Banișevski stătea în spatele reginei Victoria și a prințului de Wales. Apărea de asemenea într-o altă fotografie vestită, făcută la Mogilev în 1916, în care era împreună cu țarul și cu ducesa Tatiana. Fusese general în armata țarului, deși nu prea luase parte în persoană la bătălii: îi plăceau uniformele, la fel ca țarului.

În mod provocator, i-am cumpărat Anastasiei o rochie albă și lungă până la glezne, asemănătoare celor purtate de marile ducese în ilustrate. Am făcut-o să se îmbrace cu ea și chiar am împrumutat un șirag de perle de la o fostă iubită.

Când am ajuns la cafenea, Banișevski și anturajul lui stăteau la o masă din colț, discutând politică. Era singurul subiect de discuție abordat de exilați; vorbeau în fiecare zi despre trecut, ca un câine care roade întruna un os vechi, plictisiți, închiși în cușcă și neavând nimic altceva de făcut cu timpul lor: dacă țarul ar fi făcut asta; dacă Împărăteasa s-ar fi purtat așa; lucrurile vor fi altfel data viitoare.

Data viitoare. Trăiau pentru data viitoare.

Era dimineața târziu și cafeneaua era plină de mirosul scârbos al țigărilor rusești tari. Cu costumele, cu acele de cravată și cu eleganța lor ofilită, rușii contrastau puternic cu împrejurimile ponosite, cu scaunele șubrede și cu vechile fotografii sepia de pe perete ale membrilor familiei țarului.

Eu și Anastasia ne-am așezat la o masă. Un lustragiu chinez se plimba printre mese; suferea de paralizie și o parte a feței lui arăta

de parcă ar fi fost făcută din ceară topită. I-am dat câteva monede și l-am lăsat să-mi lustruiască pantofii, mai mult de dragul lui decât de dragul meu.

— De ce m-ai adus aici? m-a întrebat ea.

— N-ai fost niciodată aici?

Ea a dat negativ din cap. Am așteptat să văd dacă o să ia de pe masă ziarul în limba rusă, dar ea l-a ignorat. De fapt, singura dată când am auzit-o vorbind rusește a fost în acea noapte când a fost somnambulă dacă asta a fost într-adevăr ceea ce s-a întâmplat.

Se uita la fotografiile vechi de pe pereți, tremurând ca un iepure surprins de lumina unei lanterne.

— Te simți bine? am întrebat-o.

— Nu-mi place locul ăsta, a răspuns ea.

M-am uitat spre masa lui Banișevski. Acesta se holba la noi și își încrunta sprâncenele ca și cum încerca să-și amintească ceva, iar pe fața lui se mai citea ceva – ce era? frică. Arăta de parcă ar fi văzut o fantomă. În cele din urmă, s-a ridicat în picioare și a venit spre noi.

M-am ridicat și eu. EI mi-a întins mâna și a făcut o plecăciune.

— Sunt contele Andrei Sergheiovici Banișevski, s-a prezentat el.

— Michael Sheridan. Ne-am mai întâlnit la un dineu de la Ambasada Americană.

Mi-am dat seama că nu-și mai amintea. Mi-a strâns mâna, dar nu se uita la mine, se holba la Anastasia.

— Aceasta e domnișoara Anastasia Romanov, am zis eu.

S-a uitat la mine de parcă ar fi crezut că mă jucam cu el. I-a luat mâna, și-a plecat ușor capul deasupra ei și și-a lovit călcâiele unul de altul.

— Ne-am mai întâlnit undeva? a întrebat-o el.

— Nu cred, a răspuns Anastasia.

El s-a holbat la ea puțin mai mult decât era politicos, iar ea s-a înroșit și și-a întors capul.

— Îmi pare rău. Probabil că mă înșel.

Și-a îndreptat din nou atenția asupra mea, deși fără tragere de inimă, și m-a privit cu un aer de superioritate aristocratică de parcă aș fi fost unul din soldații lui la o paradă. În fond și la urma urmei, nu eram decât un american; în ochii lui, nu aveam cultură, nu aveam educație, iar strămoșii mei erau revoluționari.

Îl cunoșteam doar după reputație; îi plăcea cocaina și avea apetitul sexual al unui motan. Era înalt și slab, cu buze ca ale unei femei și cu mâini de pianist. O ușoară chelie îi lăsa descoperită o

frunte care părea că îi ocupă tot capul și avea o expresie de dispreț pe față, de parcă tocmai mușcase din ceva dezgustător. Avea peste patruzeci de ani și purta mult prea multe bijuterii pentru un bărbat. Nu se ducea nicăieri fără bastonul lui de abanos cu mâner de fildeș, de care se sprijinea chiar și atunci când stătea jos.

— Trebuie să-mi cer iertare, mi-a zis el. Fața doamnei îmi este foarte familiară. Am crezut că o cunosc de undeva.

— De cine îți aduce aminte?

Nu era obișnuit cu francheța mea colonială. În loc să răspundă, s-a prefăcut că e derutat.

— Atâtea nume, atâtea fețe. Majoritatea sunt moarte sau îngropate în trecut. N-am vrut să fiu nepoliticos.

Am crezut că o s-o lase baltă, dar, în loc de asta, el a arătat spre scaunul dintre noi.

— Îmi permiteți să iau loc? a insistat.

Acum, prea târziu, îmi doream să nu fi făcut lucrul ăsta, să n-o fi adus aici. Eram ca un copil cu o comoară secretă, care o arată în sfârșit lumii cu riscul de a-i fi luată sau ca magia ei să fie murdărită de disprețul altuia.

Banișevski a pocnit din degete și un chelner rus a apărut imediat lângă el. I-a vorbit într-o rusă aprigă, iar chelnerul s-a îndepărtat ascultător. La fel ca pe vremuri.

S-a așezat lângă mine, dar toată atenția lui era îndreptată asupra Anastasiei.

— Îmi permiți să te întreb de când ești în Shanghai? i s-a adresat el.

— Cred că. De vreun an și ceva.

— Credeam că eu cunosc toți exilații din familiile bune din patria-mamă. Sunt uimit că nu te-am mai întâlnit până acum.

— Ce te face să crezi că e dintr-o familie bună? l-am întrebat.

A părut iritat de întreruperea mea.

— Este, nu-i așa?

Stătea dreaptă pe scaun și nu învățase asta lucrând în cluburile de noapte.

— Îmi permiți să te întreb de unde ești? i-a repetat el.

Ea s-a uitat la mine, apoi din nou la Banișevski.

— Nu-și aduce aminte, am răspuns eu în locul ei.

— Nu-și aduce aminte? a întrebat el mirat. Ce vrei să spui?

Începea să mă calce pe nervi.

— Tu ce crezi că vreau să spun?

Chelnerul și-a făcut apariția cu cafeaua, noroiul negru și gros pe care îl preferă rușii. Niște firișoare subțiri de abur pluteau deasupra marginilor cețitor mici și albe.

— Doctorul ei crede că s-ar putea să aibă o amnezie provocată de o traumă.

Mackie nu spusese asta; era ceva ce descoperisem eu, citind o carte de medicină pe care mi-o dăduse el.

— Biata fată, a făcut el.

Și-a proptit bastonul cu mâner de fildeș între picioare ca să-și poată odihni ambele mâini pe el și a părut că meditează intens.

Anastasia părea stânjenită de atenția pe care i-o acorda. S-a uitat disperată la mine ca să o ajut.

— Nu-ți amintești nimic înainte de venirea în Shanghai? a întrebat-o el în rusă.

Încercasem să învăț întrucâtva limba asta de când se mutase Anastasia la mine. Erau cunoștințe rudimentare, înțelegeam mai mult decât vorbeam.

— Am stat în Harbin pentru o vreme.

— Și cum ai ajuns în Shanghai?

Banișevski mă ignora complet acum, de parcă aș fi fost un servitor care îi făcuse un comision și aștepta să i se spună să plece. Începeam să mă enervez din ce în ce mai tare.

Anastasia s-a uitat din nou la mine, întrebându-se dacă o să-i spun contelui că venise în Shanghai ca prostituată.

— Nu-și amintește mare lucru, am zis eu în rusa mea șovăielnică.

Banișevski și-a ridicat cu asprime privirea, uimit probabil că înțelegeam ce spunea. Prietenii și lingușitorii lui se uitau la noi, întrebându-se ce i se părea atât de interesant la american și la tânăra lui însoțitoare.

El a clătinat din cap.

— Am senzația că te-am mai văzut undeva. Sunt sigur că, dacă aș avea destul timp să reflectez la asta, poate să mai pun câteva întrebări, aș putea să te ajut să-ți amintești unele lucruri.

Dar, în loc să mai pună întrebări, a început să vorbească verzi și uscate.

Anastasia i-a răspuns monosilabic, arătând ca un animal prins în cursă. L-am ascultat amândoi flecărind despre munca lui în comunitatea de exilați ruși, despre conversații cu țarul de mult uitate, despre ce se va întâmpla când bolșevicii vor fi în cele din

urmă răsturnați de la putere. Mi-am dat seama că încerca să obțină o reacție din partea ei și, dacă era într-adevăr așa, probabil că a fost foarte dezamăgit.

Ne-am terminat de băut cafeaua, iar eu m-am ridicat să plec. Rusul a părut dezamăgit și a zis – adresându-i-se ei – că spera să se revadă curând. Apoi i-a șoptit ceva în rusa familiară, pe care n-o cunoșteam la acea vreme. Anastasia a părut surprinsă, dar nu i-a răspuns.

— Ce ți-a spus? am întrebat-o eu când am ieșit afară.

— Mi-a spus la revedere în rusă, atâta tot, a răspuns ea.

Dar eu știam că minte. În timp ce ne întorceam acasă, m-am întrebat ce făcusem. Credeam că în acea dimineață voi scăpa de suspiciuni în cafeneaua Golden Bear. În loc de asta, îmi sporisem bănuielile.

ANASTASIA.

Zgomotul de la parter a fost cel care m-a trezit: Gordon și menajera strigau unul la altul în mandarină. Se auzea tropăit pe scări. Mi-am pus un halat și am ieșit să văd despre ce era vorba.

Gordon îl ajuta pe Michael să urce scările, menajera agitându-se În spatele lor, dând instrucțiuni. Cămașa lui Michael era plină de sânge. Avea o tăietură la ochi, sânge uscat În păr, iar buza și nasul Îi sângerau. Un ochi era umflat ca o minge.

— Ar trebui să-l vezi pe celălalt tip, a croncănit el când m-a văzut.

Gordon m-a dat la o parte, l-a târât pe Michael în cameră și l-a pus pe vechiul șezlong de lângă fereastră. Gordon și menajera au mai strigat puțin unul la altul, apoi menajera a fugit din cameră și s-a întors cu o cârpă și cu un vas cu apă.

A încercat să dea o mână de ajutor, dar Gordon a dat-o la o parte. Atunci, Michael i-a zis:

— Nu vreau să mă oblojești tu, vreau s-o facă duduia!

Gordon a aruncat dezgustat cârpa în vasul cu apă și a făcut un pas în spate. Mi-a aruncat o privire de-a dreptul feroce înainte de a părăsi înciudat camera. Îl considera pe Michael proprietate personală; nu voia să renunțe la el în favoarea mea.

După plecarea lui Gordon și a menajerei, am înmuiat cârpa în apă și am încercat să-i curăț sângele de pe față.

— Ce s-a întâmplat?

— M-am bătut.

— Unde?

El a dat din umeri drept răspuns.

— Ai nevoie de un doctor.

— O să mă duc la Mackie mâine dimineață. Nu e atât de rău pe cât pare.

— N-ai cum să vezi cum pare.

Avea o tăietură mare deasupra unei sprâncene, de aproape doi centimetri lățime, carnea era umflată și crăpată ca un fruct stricat. Pe frunte avea o tăietură și mai mare. Unul din dinți i se mișca.

— A fost o bătaie urâtă.

— Au fost altele și mai urâte.

Respirația lui mirosea a alcool. Băuse iar. Poate că tatăl lui avea dreptate: era un bețiv și un risipitor. Posibil, dar era bețivul și risipitorul meu deocamdată.

L-am curățat cum am putut mai bine. Nu voia să-mi spună adevărul, repeta întruna că fusese doar o bătaie într-un bar. După un timp, s-a plâns că-l durea când îl curățam eu, mi-a smuls cârpa din mână și mi-a zis că o să se ocupe el de asta. M-a trimis la culcare.

Când m-am trezit a doua zi de dimineață, plecase deja. Nu mai rămăseseră decât niște pete uscate de sânge pe șezlong și apa murdară din vas.

* * *

A venit să mă vadă într-o zi când Michael nu era acasă. Gordon mi-a spus că aveam un musafir și, când m-am dus în salon, l-am văzut acolo, cu un ac de cravată cu diamant strălucindu-j la gât, cu un rubin pe degetul mic și cu alt diamant pe degetul inelar de la mâna cealaltă. A făcut o plecăciune de parcă aș fi fost cine știe ce mare doamnă, și nu amanta rusă a unui ziarist american.

Mi-am amintit ce îmi șoptise în ziua aceea, când ne pregăteam să plecăm din cafenea: „N-am crezut că o să vă mai văd vreodată, Maiestate.”

De atunci mă întrebasem mereu ce voise să spună cu asta. Ce Maiestate credea el că sunt? ăsta era motivul pentru care Michael îmi punea tot timpul întrebări despre lucruri pe care nu mi le puteam aminti?

— Maiestate! mi s-a adresat contele Andrei Sergheiovici Banișevski.

Nu știam ce să fac, nu aveam nici cea mai vagă idee ce să-i spun. Părea că așteaptă o reacție din partea mea, de parcă aș fi avut un secret pe care îl ascundeam de lume, iar el îmi dăduse parola de

acces.

Gordon stătea și se uita. Andrei s-a răstit la el și i-a spus să aducă niște ceai. Era clar că era un om obișnuit să dea ordine. S-a așezat pe fotoliul favorit al lui Michael, împreunându-și mâinile. M-am așezat și eu, întrebându-mă ce voia, în ce fel viața mea putea fi pe punctul de a se schimba.

— Sper că nu te deranjează, a început el.

— Ce anume?

— Că am venit să te văd așa, neanunțat.

— Poate că îl va deranja pe Michael.

S-a strâmbat.

— Domnul Sheridan. Da.

A luat de pe masă un pachet de țigări de-ale lui Michael, o marcă americană ieftină. Le-a pus la loc cu o expresie de dispreț pe față.

— Sunt curios. Unde l-ai cunoscut?

— Aici, în Shanghai.

A zâmbit; acum ne jucam unul cu altul.

— E adevărat că nu-ți amintești nimic?

— Îmi amintesc că am venit aici, în Shanghai. Îmi amintesc niște lucruri din Harbin.

— Dar ești rusoaică și e clar că ai sânge de nobil în tine. Probabil că suferi din pricina faptului că nu știi de unde ești și cine e familia ta.

Tocmai atunci, Gordon s-a întors cu ceaiul. Andrei s-a uitat la el de parcă tocmai intrase un porc de pe stradă. A bătut nerăbdător cu unghia în mânerul bastonului său de abanos, în timp ce Gordon a turnat ceaiul fierbinte în niște cești micuțe.

În cele din urmă, Gordon a ieșit din nou din cameră, dar Andrei nu s-a sinchisit să-și ia ceașca. Niciunul din noi nu voia ceaiul; Andrei pentru că lui îi plăcea doar cafeaua rusească tare, iar eu pentru că știam că-l făcuse pe Gordon să-și piardă prestigiul și, ca să se răzbune, Gordon scuipase mai mult ca sigur în ceainic.

— Ce vrei de la mine? l-am întrebat.

A mângâiat cu o unghie îngrijită vârful de fildeș al bastonului și a mai bătut de două ori în el. Și-a strâns buzele gânditor.

— Am crezut că poate ești o cunoștință din trecut.

În pieptul meu părea că se zbate o pasăre; era doar inima mea, care începea să bată din ce în ce mai tare. Speranța și teama sunt gemene; dacă el știa într-adevăr cine sunt, va fi mai bine sau mai

rău pentru mine?

Ce lucruri ar putea să-mi spună? aveam o mamă bună? dacă era moartă, atunci cum a murit? tatăl meu era un monstru care mă bătea sau un om blând care suferea din pricina mea? aveam frați și surori? eram mândră, eram bună, eram talentată, eram săracă? și de ce nu-mi aduceam aminte de lucrurile astea?

Putea acest om să-mi spună cine sunt și ce fel de persoană sunt?

Îmi spusesem de mii de ori că nu mai avea importanță pentru mine, că voi fi oricum ca și ceilalți refugiați nenorociți din Shanghai, chiar dacă știam de unde eram și ce viață avusesem înainte; fie că eram ducesă, fie că eram profesoară, mă voi trezi a doua zi fără să am nici un viitor și nici o modalitate de a ajunge acasă. Dar fiecare om are nevoie să-și înțeleagă trecutul, căci fără identitate nu suntem nimic.

Am așteptat ca Andrei să-mi spună mai multe, dar el a zâmbit și a așteptat să fac eu următoarea mișcare, știind că sunt prinsă în plasa lui. Dacă mă cunoștea de pe vremea când eram în Rusia, atunci probabil că aveam sânge de nobil în mine, căci el fusese cândva un apropiat al țarului însuși.

— De cine îți aduc aminte?

— Dacă îți voi spune și se va dovedi că mă înșel, mă voi face de râs și te voi chinui inutil. Mi se pare că ai suferit destul.

Din puținul pe care îl știam despre el, nu părea genul de om care să se ostenească peste măsură din pricina suferințelor altora.

— Ăsta e motivul pentru care ai venit azi aici, Andrei Sergheiovici? ca să te joci cu mine?

— Nu, voiam să fiu sigur că nu mă înșel.

— Și ești sigur?

— Din păcate, nu. Tânăra pe care mi-o amintesc eu – dacă ești ea – nu era atât de. Frumoasă, dacă îmi permiți să spun așa. Era mai plinuță și avea un temperament mult mai diferit de al tău. Totuși, există o oarecare asemănare tulburătoare. Ce să înțelegem din asta?

A oftat teatral.

— Cum l-ai cunoscut pe domnul Sheridan? ești amanta lui?

— Asta e o întrebare impertinentă.

— Și vei răspunde la ea?

— Nu. Aș prefera să pleci imediat!

Ce m-a făcut să spun asta? ardeam de nerăbdare să aflu cât știa sau cât ghicise el în legătură cu identitatea mea. Voiam să sar peste masă și să-i scot ochii la cât de furioasă eram că se juca așa cu

mine. Dar o altă parte din mine era prea mândră ca să-l lase să vadă cât de supărată eram. Oricum, poate că totul era doar o minciună.

— Ei bine, ești destul de arogantă ca să fii ea, a zis el zâmbind, apoi, lovind de două ori covorul cu bastonul, s-a ridicat în picioare. La revedere, malenkaia.

Cum mi-a spus? micuța. M-am uitat la el complet nedumerită.

A părut dezamăgit că nu am reacționat în nici un fel.

— Înainte de a pleca, îmi permiți să-ți văd piciorul drept? a întrebat el.

Acum eram speriată. Era cumva sărit de pe fix, poate chiar periculos? unii din foștii mei clienți de la club aveau o obsesie cu picioarele.

A zâmbit văzându-mi nedumerirea.

— E în legătură cu fata de care îmi amintesc. Structura oaselor de la piciorul ei drept era. Deosebită.

Mi-am scos pantoful. Zâmbetul de pe buzele lui a pierit și a fost înlocuit de altceva. Ce era? nedumerire, nesiguranță. M-a privit scrutător.

— Nu-ți amintești nimic despre Rusia? absolut nimic?

Vocea lui se schimbase brusc; părea aproape că mă implora.

Am dat negativ din cap.

A făcut o plecăciune și a plecat. L-am văzut de la fereastră urcându-se într-o ricșă care îl aștepta afară. Am vrut din tot sufletul să alerg după el, să-l implor să-mi spună tot ce știa sau cel puțin ceea ce bănuia, dar chiar și atunci am fost prea mândră. Îmi dăduse speranțe și nimic nu poate chinui mai mult un suflet decât speranța.

Am stat trează în noaptea aia, privind stelele de la fereastră, încercând să navighez printre puținele amintiri pe care le aveam, să fixez momentul precis în care trecusem granița dintre amintiri și vid. Dar era imposibil, nu existau decât frânturi înainte de Harbin, era ca și cum ai fi traversat podul Whangpoa într-o seară cu ceață, câteva lumini și un sunet ici-colo, dar nimic atât de bine definit încât să-ți poți da seama unde te afli.

Nu-mi puteam scoate din minte expresia de pe fața lui Andrei, nu puteam uita cum ochii lui mă priveau sfredelitor, cum mă făcuse să mă simt importantă. Încetasem să cred că o dansatoare în cluburi de noapte ca mine putea fi importantă pentru cineva.

MICHAEL.

Trăiam cu toții pe picior mare în Shanghai și asta se datora mâinii de lucru din China. Servitorii chinezi erau ieftini, demni de

încredere și, în marea majoritate a timpului, erau cinstiți. Sau, mai degrabă, erau cinstiți după moda chinezească. Nu te înșelau pe față, dar își opreau mereu comision pentru orice serviciu făcut. Eu țineam sub observație acest obicei, ca să fiu sigur că nu scăpa de sub control.

Într-o seară, curând după întâlnirea noastră cu Banișevski, m-am așezat la birou să verific cheltuielile gospodăriei. Gordon stătea lângă mine, vizibil agitat. Am verificat facturile și chitanțele mai meticulos ca de obicei, gândindu-mă că avea ceva de ascuns.

Știam din experiență că Gordon era ingenios când venea vorba să-și suplimenteze veniturile, folosindu-se de mici trucuri pe care credea că eu n-o să le observ. Îl prinsesem o dată că adăuga mâncare pentru pisici la notele mele de plată, deși eu n-aveam pisică.

— Ce-i cu nota asta de plată de cinci dolari pentru mâncare pentru pisici în fiecare lună? strigasem eu. Știi foarte bine că stăpânul n-are pisică. Nu vreau să mai văd nici o notă de plată de cinci dolari pentru mâncare pentru pisici.

Așa că luna următoare a apărut o nouă cheltuială: „O pisică, zece dolari."

— De ce ești trist? l-am întrebat.

Gordon privea în pământ.

Am dat cu pumnul în birou.

— De ce? am strigat eu, sătul până peste cap de jocul ăsta.

— Duduia aia, a mormăit el. A venit un bărbat aici, a vorbit cu duduia, a băut ceai, nu mi-a mirosit a bine, șefule.

— Azi?

— Azi, șefule!

La ce puteam să mă aștept de la o dansatoare?

Misterul era doar o iluzie de-a mea. Era doar o târfă rusă ca oricare alta, nu-i așa?

Nu-mi ceruse să o ajut, nu-mi ceruse nimic. Probabil că eram nebun dacă țineam la mine în casă o fată pe care n-o cunoșteam, cu care nici măcar nu mă culcam.

— Du-te și adu-o pe duduie, i-am zis. Adu-o la mine imediat!

Gordon s-a dus s-o caute. Eu am fixat peretele cu privirea, transpirând din cauza căldurii verii și scărpinându-mi iritat subțiorii încinși și înțepători. Anastasia mă făcuse de râs; nu, mă făcusem singur de râs.

* * *

Casa Astor de pe strada Whangpoa era cel mai luxos hotel din Shanghai. Când i-am dat telefon lui Banișevski, am aranjat să ne întâlnim acolo să luăm prânzul, înțelegând că el avea să plătească totul.

Mi-am croit drum prin grădina de palmieri spre restaurant. Acesta se lăuda acum cu un celebru bucătar francez, care lucrase la Maxim în Paris și despre care se spunea că era unul din cei mai buni din Europa. Restaurantul era plin de bancheri, diplomați, negustori de arme și personalități sociale. Se discuta despre acțiuni, dacă să aibă o poziție radicală în ceea ce privește argintul, dacă să vândă pe dolari americani, dacă să cumpere grâu cu livrare la termen în Chicago, dacă să vândă o mie de baloți de bumbac din Liverpool. Toată lumea făcea bani zilele astea. Era la modă, era ușor și era amuzant.

La intrare, mi-am luat o atitudine de yancheu, plin de aroganță și lipsit de maniere, știind că tatăl meu i-ar fi putut cumpăra și vinde pe toți cei aflați acolo. Nu mă aflam într-un loc care era prea scump pentru mine; eram doar furios că păream așa.

Banișevski se integra ușor în mediul înconjurător: tacâmuri de argint, țesături irlandeze, parfumuri fine, vinuri franțuzești, ace de cravată cu diamant. Părea relaxat, de parcă ar fi făcut o baie caldă. Când chelnerul a venit la masa noastră, contele a comandat supă de broască țestoasă și homari, apoi s-a rezemat de spătarul scaunului și a măsurat sala cu privirea, zâmbind și înclinându-și capul când spre unii, când spre alții.

M-am întrebat de unde avea atâția bani. Nu mai existau stipendii regale, nu mai existau averi care să-i finanțeze stilul de viață luxos. Se spunea că fugise din Rusia cu o avere în ruble și mă întrebam cât de mare era averea aia.

— Ai venit s-o vezi pe Anastasia zilele trecute, i-am aruncat eu.

Anastasia îmi spusese asta în cele din urmă, când o întrebasem despre misteriosul ei musafir. Crezusem că se prostitua pe timpul meu; eram furios că Banișevski făcuse lucrul ăsta fără știrea mea.

— Prin urmare, sărim peste conversația măruntă? a observat ironic el. Sărim peste fineturi?

— Nu le am cu fineturile.

— Da, am observat lucrul ăsta chiar din clipa în care ne-am întâlnit.

N-am zis nimic acum, dar încă o remarcă la fel ca asta și mi-am promis că o să-l iau de gât și o să-l arunc într-un palmier. Oricum,

voiam să-mi mănânc homarul mai întâi. Trecuse mult timp de când nu mai mâncasem homar; suma pe care o primeam de la tatăl meu nu era chiar atât de generoasă.

— De ce te interesează Anastasia?

— Mă întrebam același lucru despre tine, domnule Sheridan. Te culci cu ea?

— Te privește cumva?

— Așa mi-a spus și ea.

— Foarte bine.

— Ți-a zis despre ce am discutat?

Am dat negativ din cap.

— A fost mută ca un pește.

— Mută ca un pește. O expresie încântătoare. N-am mai auzit-o până acum.

— Mă surprinde. Engleza ta e foarte bună.

— Mai bună decât a ta, cred. Dar tu ești american.

Am zâmbit și eu.

— Iar tu ești un ticălos arogant care trăiește din glorii trecute. Cel puțin eu am pașaport.

El a zâmbit auzind lucrul ăsta.

— Mă judeci greșit, domnule Sheridan. Am și eu pașaport. Mama mea era din Germania. Dar asta e o altă poveste.

Chelnerul a adus supa, iar Banișevski și-a netezit șervetul și a tras adânc aer în piept, savurând aroma de parcă ar fi fost un vin bun. A mâncat din supă, concentrându-și atenția asupra ei, apoi a zis pe neașteptate:

— Cine crezi că e ea, domnule Sheridan?

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Mă îndoiesc.

Presupun că asta ar fi trebuit să-mi dea o oarecare satisfacție. În schimb, am simțit că vreau s-o protejez. Numai Dumnezeu știe de ce, pentru că Anastasia nu-mi arătase nici măcar un strop de tandrețe până atunci.

— Tu cine crezi că e? l-am întrebat eu.

— Cred că avem amândoi bănuieli asemănătoare, dar pare prea fantastic ca să fie adevărat, nu-i așa? diferența între mine și tine este că eu sunt în măsură să fac ceva în privința acestei descoperiri extraordinare. Tu nu ești.

— Sunt ziarist.

— Atunci, vrei să profiți de pe urma ei?

— N-am zis asta.

El și-a îndreptat din nou atenția asupra supei.

— Îți place mâncarea?

— Supa e bună.

— Delicioasă e cuvântul pe care l-aș fi ales eu, dar asta e o altă diferență între noi. Eu sunt un cunoscător. Prețuiesc lucrurile fragile și frumoase. Tu ești ziarist.

— Vrei să spui ceva cu asta?

El s-a șters la gură cu șervetul, dar n-a răspuns. Avea bineînțeles dreptate în privința diferenței dintre noi: subtilitatea.

— Crezi că e adevărat că nu-și amintește nimic? m-a întrebat el.

— De ce-ar minți?

— Într-adevăr. E o tragedie dacă e adevărat. La fel ca tine, la fel ca toți cei care îi aud povestea, aș vrea să știu cum a fugit din Rusia.

Chelnerii au venit să ia farfuriile cu supă.

— O iubești?

— Nu, am zis eu.

— Asta mă surprinde. În fond, stă la tine în casă, depinde de generozitatea ta. Altfel de ce ar avea un bărbat grijă de o femeie în felul ăsta?

— Sunt un filantrop.

A râs, a făcut gestul teatral de a-și șterge lacrimile de la ochi, apoi a zis:

— Deci un om sapă în grădina lui. Găsește poate cea mai mare comoară pe care a văzut-o vreodată, o comoară care ar putea schimba cursul istoriei. Ce face cu ea? o adevărată dilemă.

— Cum rămâne cu dilema ta?

— Ce pot să fac? nu posed această comoară și nici nu pot dovedi că e autentică până când n-o duc undeva unde să fie examinată de experți. Așa că spune-mi, domnule Sheridan, ce dorești?

— O mie de dolari.

El a rămas șocat. Cred că nu se aștepta la o asemenea franchețe, nici chiar din partea mea.

— Vrei s-o vinzi?

I-am spus toată povestea. În timp ce îi dădeam detaliile sordide, el a tăcut, n-a zis nimic când chelnerii au adus homarii, rămânând încruntat.

— Ai dreptate, nu pot face nimic pentru ea, oricine ar fi, am zis eu la sfârșit. Nu-i pasă câtuși de puțin de mine și e o povară pentru finanțele mele. Dacă nu mă scapi de ea, o s-o dau oricum afară.

Vorbeam serios atunci, sau așa credeam eu. Îmi ziceam că Anastasia îmi dădea prea multă bătaie de cap și mă gândeam că în felul ăsta nu va pierde nimeni, iar eu puteam avea în continuare o părere bună despre mine însumi.

— O mie de dolari, a repetat el și a gustat din homar.

Am încheiat afacerea pe loc. Eu urma să i-o trimit pe Anastasia, ca și cum i-aș fi trimis niște bagaje. După aceea, în timp ce ieșeam din hotelul Astor în soarele fierbinte al amiezii, plin de mâncare rafinată și de vinuri franțuzești, m-am simțit ușurat, de parcă mi s-ar fi ridicat o povară de pe umeri. Puteam să mă duc acasă în seara asta fără să mă mai uit înapoi, să-mi reechilibrez cheltuielile și să aduc femei în locuința mea oricând voiam. Nu m-aș mai fi uitat în oglindă să văd un prost care fusese dus de nas de o dansatoare în cluburi de noapte. Mi-am zis că, de îndată ce va ieși din viața mea, nu mă voi mai gândi niciodată la ea. Ce prost eram! dar n-aveam decât douăzeci și patru de ani.

ANASTASIA.

M-am trezit brusc. Michael era în cameră și trăgea jaluzelele. A deschis fereastra, lăsând să intre zgomotele de afară, strigătele conducătorilor de ricșe, zăngănitul tramvaielor de pe strada

Nanking. A început să arunce haine într-o valiză maro uzată.

— Ce faci?

— Trebuie să pleci de aici, a răspuns el.

— De ce?

— Tu de ce crezi?

Nu știam, dar nu aveam dreptul să mă cert cu el. Fusese bun cu mine, mă hrănise, îmi dăduse un pat în care să dorm, îmi cumpărase haine și nu ceruse nimic în schimb. Acum se săturase de mine și voia să plec.

Eram ca o frunză, suflată de vânt dintr-un loc în altul, ceva care cădea pe jos și, când se schimba direcția vântului, eram dusă în altă parte. Nu-mi păsa.

M-am dat jos din pat, mi-am scos cămașa de noapte și am căutat haine cu care să mă îmbrac. Michael se uita la corpul meu gol și știam că mă dorește; asta era ultima mea răzbunare pentru faptul că mă dădea afară. Acum că plecam, voiam să rămân, voiam să trăiesc pentru totdeauna în camera asta și să nu fiu nevoită să mă întorc în lume.

Mi-a aruncat niște haine.

— Îmbracă-te!

— N-am unde să mă duc, Michael.

— Prietenul tău Banișevski o să aibă grijă de tine.

— Andrei?

— Te surprinde?

— Vrei să mă duc la Andrei?

— Bineînțeles că vreau, a răspuns și a închis valiza.

Zgomotul a semănat cu închiderea unei uși. Mi-am dat brusc seama că o să-mi fie dor de el.

— Să fii gata în zece minute, a mai zis el. Banișevski o să vină aici să te ia. Eu trebuie să plec la serviciu.

Și ăsta a fost felul în care ne-am luat la revedere.

* * *

Faptul că m-am dus să locuiesc cu Andrei n-a fost atât de ciudat pe cât mi-am imaginat. Era ca și cum mă întorceam acasă.

Avea o casă pe strada Cardinal Mercier, în stilul unei colibe englezești de pe vremea dinastiei Tudor, după cum zicea el. Locuința avea ferestre cu grătar și lemnărie falsă, paturile aveau cearșafuri cu monogramă din pânză irlandeză, iar în baie erau plăci de faianță negre și albe. În fiecare dimineață, un servitor aducea ziarul local în limba rusă, proaspăt călcat cu fierul.

N-am avut nevoie de instrucțiuni din partea lui cu privire la tacâmurile de argint pe care trebuia să le folosesc la masă – nu știam unde învățasem lucrurile astea, la fel cum nu-mi aminteam unde învățasem engleza și franceza – și Andrei a fost încântat când a descoperit că știam să cânt Mozart și Chopin la pianul mare și alb din salon.

În acea primă după-amiază m-a dus la Madame Gamet, cel mai scump magazin de haine din Shanghai, ca să-mi cumpere haine noi: rochii subțiri din mătase franțuzească, jerseuri cusute de mână. Mi-a plăcut felul în care angajații se gudurau pe lângă mine pentru că eram cu Andrei. La fel ca în cazul tacâmurilor de argint și al pianului, am descoperit că îmi era ușor să fiu arogantă.

Știam că mă supraveghează, că-mi urmărește fiecare gest și fiecare cuvânt, cum face un detectiv cu un suspect, așteptând să mă incriminez în vreun fel. Eram agitată, desigur, dar asta din pricina faptului că nu știam ce vrea, nu știam cum să mă port.

Am presupus că o să vrea să se culce cu mine, dar, când ne-am întors acasă în seara aia, servitorul lui m-a condus într-un dormitor aflat la celălalt capăt al casei. În tot acest timp mă culcasem cu bărbați în schimbul câtorva dolari; acum aveam o viață cu totul nouă și era gratis.

Asta pentru că Andrei credea că sunt cineva important. Dar mi-aș fi dorit să-mi spună și mie cine sunt.

* * *

Albumele de fotografii erau legate în piele moale de culoare verde și miroseau a praf. Fotografiile alb-negru fuseseră lipite cu drag la locul lor, șiruri întregi, parada unei vieți acum dispărute. Le-a pus în fața mea și a așteptat – ce? un suspin de recunoaștere, poate un deget pus absent pe o fotografie, în timp ce o amintire șovăitoare încerca să iasă la suprafață.

Am recunoscut într-adevăr câteva persoane din fotografii, dar ilustrate cu țarul și cu familia lui se găseau de vânzare în fiecare cafenea și restaurant rusesc din cartierul francez; se născuse o adevărată industrie în jurul lor. Deveniseră echivalentul unor icoane religioase pentru emigranții din Shanghai.

Andrei nu mi-a spus nimic, a continuat să întoarcă paginile albumelor, așteptând ca eu să zic sau să fac ceva. Eram din ce în ce mai neliniștită. Voiam să-i fac pe plac. Dacă mă dădea afară acum, unde puteam să mă duc?

Am încercat să mă concentrez.

Andrei apărea în multe fotografii. A început să le comenteze cu voce scăzută: aici cobor în urma țarului pe scara palatului din Kremlin; aici merg în urma țarului și a familiei lui în Peterhof, iată fiicele țarului îmbrăcate în rochiile lor albe și purtând ciorapi negri; aici sunt cu marile ducese la un dans pe puntea iahtului regal Standart, cu ocazia onomasticii bătrânei împărătese în 1912; aici iau prânzul cu țarul și cu ceilalți ofițeri și adjuncți la Stavka, sediul central al armatei ruse în timpul războiului.

În timp ce vorbea, punea cu respect degetul pe fiecare fotografie în parte, de parcă ar fi trasat conturul unui chip familiar, ar fi pipăit lâna aspră a unei uniforme, ar fi simțit căldura unei mâini. Fața lui își pierdea răceala obișnuită și, când își ridica privirea spre mine, îmi dădeam seama că se aștepta să citească aceeași nostalgie pe chipul meu. Dar eu nu simțeam absolut nimic și știam că îl dezamăgisem.

A continuat să întoarcă paginile, înșiruind fără încetare numele marilor duci și ducese, ale conților și conteselor. Îi cunoștea pe toți, știa în ce relații de rudenie erau cu țarul și unii cu alții. În timp ce cântecul conducătorilor de ricșe de pe stradă și zgomotul transatlanticelor companiei Blue Funnel care navigau pe râu pătrundeau prin ferestrele deschise, Andrei a reînviat o lume uitată, iar mie mi s-a făcut milă de el.

Când termina cu un album, lua altul, scoțându-le pe fiecare în parte din cutiile lor și din hârtiile fine în care erau înfășurate. Când le-a terminat pe toate, după-amiaza aproape că trecuse. Aplicele de perete aruncau o lumină palidă pe masă.

— Care din femeile astea crezi tu că sunt? l-am întrebat.

— Nu-ți amintești nimic din toate astea?

Am dat negativ din cap.

— Poate că te înșeli în privința mea.

— Poate.

S-a apropiat atât de mult de mine, încât am simțit mirosul de țigări rusești tari din respirația lui.

— Trebuie să fii tu!

Am simțit fiori pe șira spinării. Am vrut să strig la el, să-mi spună: „Cine sunt eu?”

— Se pare că ai uitat totul în afară de nume, a zis.

M-am uitat la ultima pagină a albumului; nu era o fotografie, ci o ilustrată, cumpărată dintr-o librărie din Shanghai, un portret făcut în 1916, reprezentându-le pe marile ducese ale ultimului țar din

dinastia Romanovilor: Olga, Tatiana, Maria și Anastasia.

N-am fost șocată sau surprinsă sau copleșită.

Ideea era pur și simplu prea bizară ca să o iau în serios.

— Imposibil, am protestat.

— O să te fac să fii ea, chiar dacă ești sau nu!

A închis albumul de fotografii, s-a ridicat în picioare și s-a dus la culcare, lăsându-mă acolo în întuneric, întrebându-mă ce a vrut să spună.

* * *

Când am coborât la parter a doua zi de dimineață, el stătea lângă glasvand, privind musonul transformând în lac o peluză tunsă cu grijă. Își ținea mâinile la spate, de parcă ar fi inspectat un batalion de soldați.

— Vrei să te scot din Shanghai? m-a întrebat.

— Nu știu ce vreau, cu excepția faptului că vreau să aflu cine sunt.

M-am auzit rostind aceste cuvinte și mi s-au părut ciudate, ca o frază într-o limbă străină pe care o experimentam pentru prima dată. Înainte nu-mi păsa de mine sau de trecutul meu.

El s-a așezat pe un scaun, ca un om care se pregătește să abordeze o problemă de disciplină cu unul din copiii lui.

— Trebuie să plec la Berlin.

— La Berlin?

— Urmează să se formeze un guvern provizoriu în exil acolo. Vreau să fac parte din el, firește. Nu pot trăi aici pentru totdeauna.

Berlin. Încă o dată, eram o frunză în vânt.

— Vreau să vii cu mine!

— Nu sunt Anastasia, am zis eu.

— Nu știi cine ești. Cum poți să știi cine nu ești?

Albumele de fotografii stăteau încă deschise pe masă. A luat unul și a căutat până a găsit ilustrata cu cele patru ducese.

— Nici eu nu sunt sigur. Există o asemănare stranie, dar. Ultima dată când le-am văzut pe ducese a fost cu un an înainte de revoluție. Sunt deja cinci ani de-atunci și mintea îți joacă feste.

— Crezi că sunt fetița aia grasă din.

— Fetița grasă ar fi mult mai slabă după ce a murit de foame pe stradă în Siberia și în Harbin.

— Nu văd nici o asemănare.

— N-ai cunoscut-o.

Am încercat să-mi sondez sentimentele, dar mă simțeam ca

paralizată în interior. Acum voiam cu atâta disperare să-mi descopăr identitatea; nu-mi imaginasem niciodată că o dată cu asta va veni și această povară a responsabilității. Nu-l credeam; un bărbat va vedea întotdeauna ceea ce vrea să vadă. Mi-am amintit ce îmi spusese cu o seară înainte: „O să te fac să fii ea, chiar dacă ești sau nu!”

— Dacă aș fi eu aceea, aș ști. Mi-aș aminti ceva.

— Chiar așa?

N-am putut să-i răspund. Avea dreptate: chiar mi-aș aminti?

— Trebuie să te iau cu mine la Berlin. Dacă am dreptate, asta o să provoace o adevărată senzație.

— Și dacă te înșeli?

A dat din umeri.

— Poți să te întorci să trăiești cu ziaristul tău american. Asta vrei?

Iată ce vreau eu: să nu mă mai întorc la club. Să nu mai dansez cu bărbați în schimbul unui ceai rece, să nu mă mai culc cu bărbați pentru bani. Nu trebuie decât să mă prefac și sunt foarte pricepută la asta. Pot să mă prefac că-mi place să fac dragoste cu un bărbat, dacă mă plătește suficient de mult. Dacă pot să fac asta, atunci pot să pretind că sunt o mare ducesă, dacă asta vrea Andrei.

— Pot să-ți fac rost de un pașaport; am prieteni la Ambasada Germană. Dar mai întâi va fi nevoie să ne căsătorim.

Să ne căsătorim. Cuvintele fuseseră rostite cu dezgust.

— Să ne căsătorim?

— Bineînțeles. Ce credeai?

* * *

Ne-am căsătorit la Ambasada Germană. Un bărbat într-un costum negru a citit ceremonia de pe un carton tipărit; a durat trei minute.

Andrei n-a invitat pe nimeni. A zis că nu voia ca prietenii lui să ne vadă împreună în Shanghai. A zis că era important pentru planurile noastre din Berlin, de parcă eu aș fi avut vreun rol în facerea lor.

Am luat cina la Astor, apoi ne-am petrecut noaptea nunții în casa din strada Cardinal Mercier. A fost ceva lipsit de pasiune, la fel de rapid și de neplăcut ca de fiecare dată când o făcusem pentru bani, iar Andrei și-a pus după aceea un halat pe el și s-a întors în dormitorul lui fără să zică nimic.

L-am trimis pe unul din servitorii lui Andrei acasă la Michael

să-i spună că plec. N-am primit nici un răspuns. Două zile mai târziu, am părăsit orașul Shanghai la bordul transatlanticului Kashmir. Înainte de a ne îmbarca, am stat pe docuri și l-am așteptat să vină, privind vasele de război cenușii ancorate pe râu și vapoarele care se îndreptau spre largul mării, lăsând în urmă o dâră de fum negru. M-am așteptat să-l văd pe docuri, făcându-mi cu mâna, până în clipa în care ne-am urcat în sampanul care avea să ne ducă la bordul Kashmirului.

Două ore mai târziu, în timp ce soarele apunea ca o minge portocalie murdară deasupra mahalalelor din Pudong, Kashmir a pornit pe râu în jos, îndreptându-se spre mare, dar Michael n-a venit.

PARTEA a III-a.

BERLIN, 1923

ANASTASIA.

Sunt o foaie de hârtie albă pe care n-a atins-o nici un condei, o mână de lut gata să fie modelat, o istorie care așteaptă să fie scrisă. Sunt creația lui, pânza pe care și-a pictat amintirile și speranțele; cu toate astea, nu simte nimic pentru mine, absolut nimic. Sunt o poveste fără început. Tânjesc după o arhivă proprie și tânjesc după dragoste.

Sunt prețuită ca o bijuterie, dar nu aprind nici o dorință. În Shanghai era de ajuns să-mi dau hainele jos. În Berlin n-am nimic de vândut, decât un trecut furat din amintirile altora.

Mă întreb de ce mai face dragoste cu mine. Sunt momente când vorbește fără seriozitate despre copii, dar copiii sunt fructul iubirii și pasiunii, lucruri care lipsesc din viața noastră de cuplu. Sunt momente când mă duce în pat și mă sărută cu o ardoare disperată, ca un actor care joacă rolul unui iubit pe scenă. Dar e un actor foarte prost.

După aceea, se îndepărtează de mine, își pune halatul de mătase și, aprinzându-și o țigară, iese din cameră. Eu stau întinsă în pat, dezamăgită nu de el, ci de viața mea.

Pentru că știu că poate fi și altfel; văd uneori îndrăgostiții din Berlin în timp ce se plimbă ținându-se de mână de-a lungul străzii Unter den Linden sau se îmbrățișează în pragul ușilor seara târziu sau își vorbesc șoptit în cafenelele de pe strada Kurfürstendamm. Și, deși hainele și fețele lor sunt diferite, îi recunosc pe acești îndrăgostiți după felul în care s-au izolat de lume. Sunt singuri chiar și în mulțimile de pe Friedrichstrasse. Și îi invidiez.

Au ceva ce nu găsești în cluburile de noapte din Shanghai sau pe Chaussierstrasse, oricât de mulți bani ai avea în buzunar. Singurătatea le este străină. Nu stau întinși noaptea în paturile lor, așa cum fac eu, privind cum cade zăpada pe pervazul ferestrei, simțindu-se la fel de departe de pământ și de toți oamenii de pe el ca luna de pe cer.

Într-o zi, aș vrea să fiu femeia care își așteaptă cu nerăbdare iubitul în cafenea. Acel moment va fi începutul trecutului meu.

* * *

Din clipa în care am ajuns în Berlin, am început să învăț despre mine însămi. Mi s-a cerut să-mi învăț trecutul, dacă era, într-adevăr, al meu.

Am plecat din Shanghai dansatoare; am ajuns în Berlin mare ducesă. Așa m-a prezentat Andrei peste tot unde mergeam și eram întâmpinată fie cu teamă, fie cu neîncredere; nu era, nu putea fi, o cale de mijloc. Aș fi fost batjocorită de toți pentru o astfel de pretenție, dacă nu le-ar fi fost teamă de Andrei. Toată lumea auzise de Andrei Banișevski; dacă el credea că eu eram acea Anastasia Romanov, mulți erau gata să renunțe la batjocură, cel puțin în fața mea.

Nu exista o singură populație de emigranți ruși; erau sute, mii. În funcție de opinia politică, fiecare își formase propria clică, iar acestea erau enorm de multe la număr. Andrei și-a format curând propriul cerc de discipoli, din care făceau parte cei care credeau în restaurarea dinastiei Romanovilor și care credeau de asemenea că eu eram singura supraviețuitoare a familiei țarului Nicolae. Cred că spera ca prezența mea să-i facă rost de susținători pentru propria cauză; dacă asta voia, atunci probabil că a fost dezamăgit de numărul mic de susținători din Berlin. Nici acum nu știu dacă Andrei credea cu adevărat că eram Anastasia sau doar mă folosea ca să-și atingă scopurile. Dar o să spun un lucru în favoarea lui: n-a renunțat niciodată.

Comunitatea rusă din Berlin era o societate cu susul în jos; existau arhiduci ruși care conduceau taxiuri, în timp ce clienții lor, care cu zece ani în urmă aprovizionau cazane în trenuri, discutau pe bancheta din spate despre principii anarhiste și manifeste comuniste; conții lucrau ca ușieri în hoteluri, salutându-și foștii muncitori în fabrică, atașați acum noii Ambasade bolșevice din Berlin.

Recepționerul din hotelul nostru fusese mareșal în armata

țarului.

Berlin era o adevărată nebunie și nimeni nu se aștepta ca orașul să-și revină prea curând. În această lume ciudată, mai conta oare cu adevărat Anastasia Romanov, marea ducesă a Rusiei?

* * *

Andrei mă ducea uneori la un restaurant numit Allaverdi, de pe strada Kurfürstendamm. Deși patronii restaurantului erau aproape toți monarhiști, mai exista o masă într-un colț care era rezervată în exclusivitate sovieticilor. Karl Radek, trimisul personal al lui Lenin, frecventa des acest restaurant. Unii ziceau că venea aici pentru că șașlikul era cel mai bun din Berlin; eu cred că venea ca să fie servit de foștii arhiduci.

Într-o zi, eram acolo cu Andrei și cu restul adunăturii. Subiectele de conversație erau cele obișnuite: dacă țarul ar fi trebuit să fie mai ferm cu Împărăteasa în privința lui Rasputin, dacă ar fi trebuit să lase conducerea războiului pe mâna generalilor, obișnuita refacere a istoriei.

Plictisită, mi-am îndreptat privirea spre masa comuniștilor și am văzut un bărbat stând acolo cu Radek, îmbrăcat cu uniforma militară în stil țărănesc pe care o preferau sovieticii. Era slab, cu barbă neagră și cu cei mai negri și mai pătrunzători ochi pe care i-am văzut vreodată. N-am putut să-mi întorc privirea de la el. Probabil că a simțit că îl privesc, pentru că s-a întors și și-a ațintit asupra mea acei ochi înspăimântători. A fost ca un șoc electric.

Mi-am spus că asta era în sfârșit o amintire, căci, pentru o clipă, a trezit ceva în mine. Am încercat să o împiedic să dispară din mintea mea, dar era ca și cum aș fi vrut să prind un fir de fum. Aproape imediat, amintirea s-a risipit.

Andrei s-a întors spre mine.

— Te simți bine? ești cam palidă.

— Cine e bărbatul acela?

— Radek.

— Nu el. Celălalt.

A dat din umeri.

— Nu știu. Nu l-am mai văzut până acum.

S-a întors din nou spre ceilalți și a început să spună cu voce tare că, dacă ar fi fost după el, l-ar fi împușcat personal pe Rasputin.

A doua zi, Andrei s-a întors acasă de la o reuniune a Consiliului Monarhist Suprem, s-a așezat pe fotoliul lui, a desfăcut ziarul și mi-a zis, aproape ca din întâmplare:

— Apropo de bărbatul pe care l-ai văzut, de bolșevicul din restaurant. Numele lui e Iurovski.

Numele nu însemna absolut nimic pentru mine.

* * *

Eram în Berlin de aproape șase luni când am descoperit de ce îi era atât de greu lui Andrei să mă iubească. Mă lăsa rar să ies singură din casă, dar aveam niște dureri de cap care nu-mi mai treceau și m-am dus la doctor. Poate că nu m-a auzit când m-am întors acasă; când am intrat în dormitor, l-am găsit stând în fața comodei, dându-se pe buze cu rujul meu. Am țipat, crezând că e un intrus; purta o rochie roșie mulată, cea pe care mi-o cumpărase de la Madame Garnet, și pantofi roșii cu toc înalt. Pe cap avea o pălărie elegantă, înclinată într-o parte, și sub ea era o perucă blondă. Roșul din obraji îi accentua vârsta.

Ne-am uitat șocați unul la altul.

— Andrei. Am murmurat.

A pus rujul jos și s-a privit afectuos în oglindă.

— Ce faci, Andrei?

— Ce ți se pare că fac?

— De ce te-ai îmbrăcat cu hainele mele?

— Am plătit pentru ele, a zis el, de parcă explicația asta ar fi fost de ajuns, și s-a ridicat în picioare.

Nu știu, poate că se hotărâse pur și simplu să scape cu fața curată mințind. S-a apropiat de mine, fiind mult mai înalt în pantofii cu toc pe care îi purta.

— Arăți ca una din târfele de pe strada Kurfürstendamm.

— Tu ar trebui să știi mai bine.

— De ce te-ai îmbrăcat cu hainele mele? am repetat.

— Pentru că așa vreau eu! a strigat și mi-a tras cu putere o palmă peste față.

Probabil că i-a plăcut, pentru că m-a lovit din nou, și mai tare. Apoi a mai făcut-o de două ori. Spre rușinea și groaza mea, am căzut în genunchi. Atunci, a început să mă lovească cu pantofii mei roșii. M-am făcut ghem, cu genunchii strânși la piept, m-am auzit țipând, dar el a continuat să mă lovească și, după o vreme, am leșinat.

* * *

Când mi-am revenit, Andrei era din nou îmbrăcat cu hainele lui și își ștergea rujul de pe buze cu o batistă cu monogramă. Părea mulțumit de el însuși.

— Sper că ne-am înțeles! m-a avertizat.

Ce puteam să zic? valul de spaimă care mă copleșise atunci când m-a lovit era uluitor. Lovea ca o femeie. De ce mă înspăimântasem așa? m-am ridicat în capul oaselor, întrucât nu aveam încredere că puteam să mă ridic în picioare; genunchii încă îmi mai tremurau.

— Cine ești tu, de fapt? a zis el.

— Sunt cine vrei tu să fiu.

— Crezi că ăsta e un joc?

— Nu știu. Dacă este, n-am câștigat.

— Ai crezut că pe tine te vreau? a zis el, ceea ce mi s-a părut un lucru ciudat din partea unui bărbat care tocmai își ștergea rujul de pe buze.

— Nu sunt atât de îngâmfată încât să cred asta.

— Eu cred că n-ai vrut decât banii mei și un pașaport, a zis el și a ieșit din cameră.

Umbrele serii au căzut pe covor, iar eu m-am ghemuit pe podea, ca un câine care se ascunde ca să-și lingă rănile. Am mai trăit încă doi ani cu acest bărbat rece, ciudat și dificil, doi ani în care am pretins că sunt această Anastasia, oricine o fi fost ea. Am rămas pentru că nu aveam unde altundeva să mă duc și cine altcineva să fiu.

MICHAEL.

Am ajuns în Berlin în vara anului 1923 și am devenit imediat un om bogat. În New York aș fi fost doar un alt ziarist care se străduiește să scrie articole pentru The Tribune sau New York Times, dar în Berlin puteai trăi ca un rege cu ceea ce ar fi fost un salariu de mizerie în Statele Unite. În Shanghai aveam servitori; în Germania aș fi putut închiria camere în Reichstag. Capitala uneia din cele mai mari țări europene se transformase într-un azil de nebuni.

Berlinezii trăiau de parcă erau într-o gară, de parcă mâine ar fi plecat spre un loc mai bun, dar azi erau nevoiți să-și poarte toată averea într-un geamantan și să se descurce cum puteau mai bine.

Viața devenise o suferință care trebuia suportată cu stoicism, ca o durere de dinți. Bărbații care rămăseseră invalizi în urma marelui război vindeau șireturi în fața porților Tiergarten-ului și cântau cântece populare pentru câțiva bănuți în peșterile răsunătoare ale metroului. Dar străinii ca mine trăiau ca niște regi. Cu o sută de dolari pe lună puteai trăi într-un apartament luxos, având nu una, ci

două cameriste, și puteai mânca în fiecare noapte la cele mai scumpe restaurante, în timp ce localnicii beau un înlocuitor de cafea, puneau miere artificială pe pâinea lor mucegăită și se hotărau ce lucruri să vândă ca să-și plătească cina din seara următoare.

Dar germanii nu erau chiar ultimii pe scara socială. Erau aproape cinci sute de mii de refugiați ruși în Germania, o sută de mii trăind în Berlin. De fapt, pe atunci era un oraș atât german, cât și rus; existau biserici rusești, cluburi rusești, cinematografe rusești. Existau chiar și trei cotidiane publicate în rusă. Auzeai vorbindu-se în rusă peste tot și, în timp ce te plimbai de-a lungul străzii Kurfürstendamm la prânz, sunetul balalaicilor și al viorilor țigănești din restaurante aproape că acoperea zăngănitul tramvaielor.

Majoritatea foștilor aristocrați din Europa de Est dormeau acum pe băncile din Tiergarten sau în toaletele bărbaților din grădina zoologică din Banhof. Ca să se încălzească, foști duci și contese se înfășurau în ziare rusești aruncate la gunoi, dar, când venea iarna, cei mai mulți mureau oricum, visând la baluri costumate în Palatul de Iarnă, la șampanie franțuzească și la cocaină. Unii oameni ziceau că e un fel de dreptate divină, căci nici unuia nu îi păsase de milioanele de țărani care înghețau de frig și mureau de foame în Rusia țaristă, dar mie tot îmi era milă de ei.

Rușii nu fugiseră de conflictele din țara lor; le luaseră cu ei. Existau monarhiști, anarhiști, fasciști și, bineînțeles, comuniști. Dacă francezii au inventat sexul, atunci rușii au inventat politica. Peste tot vedeai afișe sau steaguri ale cine știe cărei asociații politice, transmițându-și mesajul în litere chirilice stridente. Rușii făceau în exil ceea ce făcuseră și bolșevicii: complotau, făceau planuri, întocmeau legi, discutau. Toți știau că bolșevicii nu aveau cum să stea prea mult la putere, așa că monarhiștii se pregăteau pentru iminenta lor întoarcere în sfânta patrie-mamă. În fond, ei erau speranța vechiului regim.

* * *

Tot datorită politicii am ajuns și eu în Germania. Curând după ce Anastasia a plecat din Shanghai, prietenul meu Sebastian Beaumont a obținut un post la ziarul Times din Londra. Câteva luni mai târziu, mi-a scris să-mi spună că aveau un post vacant, dacă mă interesa. L-am acceptat. Timp de un an și ceva cât am stat acolo am muncit mult și mi-au fost publicate câteva articole politice. Probabil că am impresionat pe cineva, pentru că cei de la Reuters mi-au oferit un post la agenția lor din Berlin. De îndată ce m-am instalat

într-un apartament, primul lucru pe care l-au făcut a fost să mă trimită la München pentru trei săptămâni; dar, când m-am întors, am început să-l caut pe Banișevski. Nu mi-a luat mai mult de o zi ca să-i dau de urmă. În fond, sunt ziarist. La fel ca un polițist, știu cum să găsesc oamenii.

Era duminică, iar el era în curtea Bisericii Memoriale Ruse de pe strada Unter den Linden. Vindea obișnuitul gunoi monarhist: istorii ale războiului civil, scrise în grabă și tipărite prost, povestite din punctul de vedere al dreptei radicale; fotografii și ilustrate reprezentându-l pe țar alături de familia lui; manifeste care îi chemau pe ruși să se întoarcă și să lupte pentru țara lor. Am luat un manifest și l-am citit. În esență, pretindea că revoluția fusese o conspirație sionistă și adopta aceleași puncte de vedere antisemite pe care tocmai le auzisem de la un omuleț supărat din München.

Curtea s-a umplut deodată de oameni care ieșeau din biserică, majoritatea exilați, foști duci care se întorceau la apartamentele lor cu un singur dormitor din spatele Pieței Nollendorf, foști amirali care se întorceau să servească la mese în ceainăriile rusești. În timp ce soarele de vară încălzea curtea pietruită, oamenii s-au oprit să se agite în jurul cărților și al ilustratelor, asigurându-se reciproc că vremurile bune de odinioară se vor întoarce curând.

După o jumătate de oră, cei mai mulți din ei plecaseră și portarul a început să închidă porțile. Banișevski fusese ocupat cu prietenii lui și până atunci nu dăduse nici o atenție tânărului cu pălărie care citea diferitele feluri de pamflete îngrămădite pe taraba lui.

— Pot să vă ajut cu ceva? m-a întrebat el, după ce ultimul fost ofițer îl salutase respectuos și plecase.

Mi-am scos pălăria și am zâmbit.

— Domnule conte Andrei Sergheiovici. Îți mai aduci aminte de mine?

I-a luat ceva timp. Când și-a dat seama cine sunt, singurul semn de recunoaștere a fost o licărire de iritare în priviri.

— Americanul! a făcut el. Din Shanghai.

— Michael Sheridan.

— Ce cauți în Berlin?

— Muncesc.

— Sper că nu lucrezi tot pentru fițuica aia americană din Shanghai, nu?

— Acum lucrez pentru agenția Reuters.

M-a privit neîncrezător, arătându-se surprins de faptul că o astfel de instituție nobilă ar angaja pe cineva ca mine.

— Ce vrei? a mormăit el și a început să-și împacheteze cărțile și fotografiile.

— Ce mai face Anastasia?

— Dacă te referi la marea ducesă, nu cred că te mai privește.

Marea ducesă Anastasia. Mă rog.

— Sunt o grămadă de mari ducese în Berlin. Mă refeream la femeia pe care am cunoscut-o amândoi în Shanghai.

— Cât vrei?

— Ce?

— Presupun că de asta ești aici.

— Nu vreau banii tăi.

N-a părut convins.

— Ai venit să provoci necazuri, nu-i așa?

— Nu vreau decât s-o văd. Să văd dacă e bine.

— E într-o stare de sănătate perfectă. Și nu vrea să te vadă.

A continuat să pună cărțile și ilustratele în două valize maro uzate.

— Este. I-ai stabilit identitatea?

— Te-am plătit o dată.

— După cum am spus, nu vreau banii tăi. N-a pățit nimic, nu-i așa?

A oftat adânc și s-a întors cu fața la mine.

— După cum ai zis și tu, în momentul de față există multe pretenții mincinoase în legătură cu dinastia Romanovilor. Mi-a luat mai mult decât m-am așteptat să stabilesc adevărata identitate a soției mele.

— Pot să o văd?

— În nici un caz.

— Poți să-i spui că m-ai văzut și că am Întrebat de ea? am mai încercat o pistă

— Bineînțeles, a mințit el.

Dar era prezența mea aici doar o întâmplare? din momentul în care plecase din Shanghai, o parte din mine căuta o modalitate de a o regăsi. Nu voisem să recunosc lucrul ăsta, dar iată-mă din nou, făcându-mă de râs din pricina unei femei. Încercasem să o uit. Nu puteam. Unii europeni se întorceau cu o dependență din perioada petrecută în Orient; de obicei, era o dependență de opiu, nu de o femeie.

În Londra aveam un apartament, o prietenă, o viață echilibrată. Dar dependența mea îmi chinuia sufletul și hotărârea mea de a o uita se dusese pe apa sâmbetei atunci când mi se oferise șansa să plec la Berlin.

Totuși un bărbat trebuie să se facă de râs dintr-un motiv sau altul, dacă nu vrea să moară de bătrânețe cu o grămadă de regrete. Alternativa la a fi un tânăr prost este să fii tânăr și înțelept, dar nimănui nu i s-a întâmplat nimic extraordinar dacă a fost înțelept. Există multe lucruri din pricina cărora te poți face de râs; caii și whiskyul, de exemplu. Eu n-am avut în viața mea decât un singur viciu adevărat, și anume femeile, Anastasia mai presus de toate.

— Zu später4, am mormăit eu în germana mea îngrozitoare și am plecat.

Simțeam privirea lui Banișevski arzându-mi în ceafă. Bănuiesc că știa că aveam să găsesc o modalitate de a-i strica toate planurile.

Dacă asta gândea, ei bine, avea dreptate!

ANASTASIA.

Pe strada Kurfürstendamm era un restaurant numit The Eagle; era preferatul lui Andrei; mergeam acolo tot timpul. El zicea că era ca și cum Dumnezeu ar fi luat o cafenea din vechiul Sankt Petersburg și ar fi pus-o pe o stradă din Berlin. Putea deveni foarte sentimental când era vorba de Rusia; era singurul lucru care îl făcea să fie sentimental.

Zgomot. Intrai într-un adevărat vacarm: zăngănitul farfuriilor, zbârnâitul balalaicilor, chelnerii care strigau în rusă. Pe pereții din cărămidă erau îngrămădite fotografii reprezentând familia regală. Eu și Andrei ne făceam întotdeauna o intrare triumfală și, în timp ce mergeam printre mese, părea că toată lumea vrea să se încline, să-mi ia mâna și să-mi facă complimente. Eram familia regală pe care aceste suflete pierdute nu crezuseră că o vor mai vedea vreodată în viața lor distrusă; chiar și cei care nu credeau că eram Anastasia îmi spuneau ducesă. Voiau să creadă și asta era de ajuns pentru ei.

Comesenii noștri erau cam aceiași tot timpul; aveam întotdeauna cel puțin un duce sau o contesă cu noi la masă și un anume tânăr care părea că ține foarte mult la Andrei și ai cărui ochi erau remarcabil de strălucitori. Din pricina cocainei, după cum mi-a șoptit la un moment dat unul din comesenii mei.

În ziua aceea, musafirul nostru de onoare era o frumoasă contesă de vârstă mijlocie, care tocmai sosise la Berlin. Andrei m-a

asigurat că îl cunoscuse pe țar și pe fiicele lui, și că avusese cunoștințe suspuse la curte. Numele ei era Natașa Ludmilova.

— Trebuie să o impresionezi, mi-a ordonat Andrei, înainte de a pleca de acasă. E vital să-i obținem sprijinul.

Ca de obicei, eram expusă asemenea unui obiect, jucând rolul Anastasiei pentru el. Nu exista clipă în Berlin în care să nu mă simt privită, să nu mă simt scrutată. Nu e de mirare că tânjeam din ce în ce mai mult să fiu singură și că mi-era dor de solitudinea casei noastre din Grünewald.

Chelnerul, un bărbat cu părul cărunt și cu o mustață enormă, ne-a adus mâncarea și s-a purtat extrem de ostil și de nepoliticos cu noi. Fusese cândva duce și era de aceeași vârstă cu Andrei, deși, în situația în care se găsea acum, el și soțul meu abia dacă și-au vorbit. Contesa Ludmilova le-a spus celorlalți în șoaptă și pe un ton afectat că îl cunoscuse în Rusia și că fusese la un bal la moșia lui aflată în afara orașului Sankt Petersburg. Era un om vulgar, după cum ne-a sugerat ea. Strămoșul lui se făcuse de rușine la Austerlitz, lăsându-se capturat de Napoleon.

Pe masă și-au făcut apariția farfuriile cu aperitive, blini, șașlik și borș.

Am simțit privirea contesei Ludmilova fixată asupra mea, urmărindu-mi fiecare mișcare. Deodată, s-a aplecat spre mine și toți și-au întrerupt conversațiile ca să asculte.

— Nu mă recunoști?

— Îmi pare rău. Sunt sigură că ți s-a spus. Nu-mi amintesc nimic despre Rusia.

Mă privea atât de sincer, încât am fost nevoită să-mi întorc capul.

— Asemănarea e stranie, i-a murmurat ea lui Andrei.

Părea copleșită de o emoție puternică.

— O, Maiestate, nu se poate să mă fi uitat!

Am vrut să spun ceva care să o liniștească. Așa se întâmpla întotdeauna; aveam acest sentiment de vină, de parcă ar fi trebuit să plătesc o datorie de mult uitată. Lecțiile primite încontinuu de la Andrei îngreunaseră și mai mult situația; nu eram sigură dacă imaginile care îmi veneau în minte erau amintiri adevărate sau o închipuire inspirată de legendele și zvonurile pe care le auzisem de la el și de amintirile lui vagi.

Toată lumea se holba la noi, așteptând să fiu acceptată sau respinsă. Dar Natașa Ludmilova n-a făcut decât să dea din cap.

— A trecut atâta timp de atunci, a zis ea.

Am văzut fața lui Andrei cu coada ochiului, i-am văzut dezamăgirea, dezgustul. Creația lui nu se bucurase de succesul sperat.

— Ai zis că ai întâlnit-o de multe ori, i-a șuierat el printre dinți contesei Ludmilova.

— Era doar o fetiță pe atunci. Acum e femeie în toată firea. Memoria îmi joacă feste.

Tocmai atunci, chelnerul a adus la masă o altă farfurie cu șașlik.

— Dacă femeia asta e marea ducesă, eu sunt Vladimir Ilici Lenin, a scrâșnit el și a plecat.

Andrei și-a aruncat șervetul pe masă și s-a ridicat în picioare.

— Ticălosul ăla era un nenorocit de general, iar acum e un amărât de chelner! a strigat el. O să-l arunc n stradă!

A ieșit ca o furtună din sală, cerând să-l vadă pe șeful localului.

S-a lăsat o tăcere îngrozitoare.

Când bătrânul chelner s-a întors în sală, rânjea pe sub mustață, vizibil încântat de scandalul pe care îl provocase. Când a trecut pe lângă mine, i-am pus piedică. A căzut la pământ, iar farfuriile cu borș au descris un arc perfect și apoi au aterizat pe podea, făcându-se zob. Borșul a ajuns pe pereți, stropind o fotografie a familiei regale, ca niște picături de sânge.

M-am uitat la bietul bătrân, îngrozită de ceea ce făcusem. S-a uitat la mine dintre resturile de farfurii și borș cu atâta ură în priviri, încât am fost nevoită să-mi întorc capul. Ce-mi venise să fac așa ceva?

Andrei s-a întors în sală chiar în clipa în care Natașa Ludmilova a strigat:

— Exact asta ar fi făcut Anastasia!

Apoi, această străină, mirosind a parfum ieftin, s-a ridicat de la locul ei și m-a îmbrățișat. Toată lumea a aclamat, a bătut din palme și a plâns, iar Andrei a cerut șampanie. Eram încă o dată centrul tuturor lucrurilor, cheia speranțelor lor. N-am avut nici un sentiment de împlinire, doar o groază nesfârșită față de situația mea.

În mijlocul acestei scene de bucurie, l-am văzut pe bătrânul duce plecând pe furiș, cu haina albă distrusă din pricina petelor, datoria lui față de monarhie fiind în sfârșit făcută.

* * *

În spatele barului din restaurantul The Eagle era o scară

circulară care ducea la clubul de noapte de la subsol, unde, dacă aveai destui bani, te puteai întinde pe canapele într-o cameră prost luminată și puteai bea șampanie franțuzească și mânca ciuperci murate până a doua zi de dimineață. De obicei era câte un biet emigrant care cânta la vioară pe o scenă mică, în schimbul unor bacșișuri.

Contesa Natașa Ludmilova era încântătoare de la distanță. Doar atunci când te apropiai de ea vedeai că frumusețea ei era artificială și îți dădeai seama după ridurile de la ochi și după încrețiturile de la gât că era probabil cu zece ani mai în vârstă decât crezuseși la început. Pielea ei arăta ca hârtia ce rată a măcelarului și trupul îi era consumat probabil de tuberculoză. Fuma prea mult, iar accesele de tuse o lăsau de multe ori să se zbată minute în șir ca să respire.

Ca toți emigranții, nu vorbea decât despre trecut: despre petrecerea asta și balul ăla costumat, despre prieteni morți, sărăciți sau dispăruți, despre sezoane sociale demult uitate, despre case nobile și familii bune, acum dispărute pentru totdeauna. Făcea față noii ei vieți în Berlin prefăcându-se că aceasta nu există.

— Ți-l amintești pe fratele țarului, Maiestate? m-a întrebat ea, apoi și-a cerut imediat scuze. Îmi pare rău. Bineînțeles că nu ți-l amintești. Mereu uit asta.

Și a râs de mica ei glumă. Mi se părea deconcertant felul în care unii oameni îmi spuneau Maiestate, iar alții nu, în funcție de profunzimea convingerii lor.

— Am văzut poze cu marele duce, i-am zis eu. Toate așa-zisele mele amintiri provin din albume de fotografii. Trecutul meu – dacă e al meu – a fost schițat în culori sepia. Istoria mea a fost confecționată din povestirile și amintirile lui Andrei.

— Era un om minunat. Atât de amuzant! am avut o relație amoroasă cu el.

M-am întrebat ce trebuia să răspund. Avusese o relație amoroasă cu unchiul meu. Asta ne făcea prietene intime?

— Era un afemeiat. Nu era deloc ca Andrei.

A zâmbit dușmănos. A fixat o țigară în portțigaret și a aprins-o.

Pe scenă era o femeie, una din cele mai frumoase pe care le văzusem vreodată. Era subțire ca o trestie, avea părul blond și lung și un fel obsedant și exagerat de a se mișca. Tocurile înalte îi scoteau în evidență mușchii gambelor, iar fața ei avea o frumusețe atât de eterică încât ar fi putut să fie din marmură. Ca femeie, am simțit că mă cuprinde gelozia. Andrei o devora din priviri. La mine

nu se uitase niciodată așa.

Femeia a început să cânte un cântec rusesc vechi, de dinainte de revoluție, acompaniată de o vioară și de o balalaică. Sala era cufundată în tăcere.

— Bineînțeles, Andrei nu vrea decât milioanele tale.

— Ce?

Întinsă pe canapea ca o împărătească, Natașa mi-a urmărit reacția cu ochii pe jumătate închiși.

— Se spune că în Banca Angliei zace o adevărată comoară în lingouri de aur și în bijuterii. Dacă baba aia din Copenhaga o să decidă vreodată că tu ești adevărata Anastasia, o să primești toți banii.

Baba. Adică bătrâna împărătească.

— Presupun că merită și el ceva pentru tot ce a făcut pentru mine.

— E mai mult decât ceva, dragă. Dacă tu vei fi aleasa, Andrei al nostru va deveni regent.

Era pentru prima oară când îmi dădeam seama cu adevărat de miza pentru care jucau acești oameni. De îndată ce bolșevicii aveau să fie răsturnați de la putere – și Andrei zicea că era doar o chestiune de luni, după cum mergeau lucrurile – monarhiștii aveau să se certe pe tronul rămas liber. Eu tot nu puteam accepta ideea că Andrei era gata să-l revendice în numele meu. Noțiunea era prea ridicolă.

Indiferent cât de des mă prezenta Andrei drept marea ducesă, eu nu mă puteam gândi decât la faptul că această ducesă se culcase cândva cu chinezi grași și cu englezi rigizi.

— Mă întreb dacă e în stare să aibă un moștenitor, a șoptit Natașa.

L-am văzut pe Andrei uitându-se la noi, supărat că vorbeam în timp ce femeia cânta. La naiba cu el!

— Chiar crezi că aș putea fi ea? am întrebat-o.

Mi-am ținut respirația în timp ce am așteptat să răspundă. Aș putea fi eu această fantomă misterioasă numită Anastasia?

Dar Natașa n-a putut sau n-a vrut să răspundă.

În loc de asta, s-a aplecat spre mine și mi-a șoptit:

— Uită-te la oamenii ăștia. Trăiesc cu toții într-o lume de vis. Idioții!

Apoi a apucat-o un acces de tuse convulsivă. Andrei s-a uitat urât la ea, după care și-a îndreptat din nou atenția asupra frumoasei

cântărețe de pe scenă.

MICHAEL.

Șeful meu de la Reuters era Jeremy Sanderson; studiase la Oxford, știa cinci limbi străine, avea un păr cu cărare exact la mijloc și vorbea de parcă avea prune în gură. Era genul de englez pe care îl uram de cum îl vedeam, un alt măgar îngâmfat cu un complex nesuferit de superioritate. Dar Sanderson era un om pe care îl puteai cu greu detesta, chiar și atunci când erai predispus la asta; avea farmec, un simț sec al umorului, Medalia de Onoare pentru curaj în marele război și o provizie nesfârșită de țigări. E greu de spus care din aceste numeroase calități minunate m-a cucerit.

De îndată ce am ajuns în Berlin, Sanderson m-a luat sub aripa lui, explicându-mi tot, de la complexitatea politicii germane până la cea mai bună modalitate de a deosebi o fată de un bărbat îmbrăcat ca o fată – mărul lui Adam – în barurile de pe Friedrichstrasse. Așa că, bineînțeles, Sanderson a fost omul la care m-am dus să cer sfaturi cu privire la misterul Anastasiei Romanov.

— Romanovii sunt o afacere mare acum, a zis el. E această Anna Andersen, de exemplu, chiar aici în Berlin. Anul trecut a fost o femeie în Paris care pretindea că e marea ducesă.

Eram într-una din cafenelele de pe strada Kurfürstendamm, privind parada care trecea prin fața noastră, travestiții care mergeau legănându-și șoldurile, emigranții din clasa mijlocie care se plimbau pe stradă împodobiți cu nestemate, evitând cerșetorii de pe trotuar care vindeau șireturi pentru câțiva bănuți.

— Nu e vorba de o prințesă pierdută. E vorba de politică. E vorba de lupta pentru succesiune. Dacă Anastasia ar fi în viață, ar complica totul. Vezi tu, amice, sunt trei pretendenți principali la tronul Rusiei. E marele duce Nicolae din Paris, un om apreciat, destul de inteligent, dar originea lui e pusă sub semnul întrebării. Apoi mai e Chiril, fratele țarului. El ar trebui să fie succesorul, dar nu se grăbește nimeni să-l ierte pentru ceea ce a făcut.

— Pentru ceea ce a făcut?

— În 1917, a mărșăluit pe Nevski Prospekt cu soldații lui și și-a oferit serviciile Dumei în lupta împotriva țarului. La acea vreme, președintele Dumei încerca de fapt să-l păstreze pe Nicolae pe tron, așa că i-a spus lui Chiril să se ducă acasă. Chiril s-a întors la palatul lui și a arborat steagul roșu pe acoperiș. Cei mai mulți monarhiști ruși ar prefera să-l vadă pe Lenin pe tron decât pe Chiril.

— Cine e al treilea pretendent?

— Ducele de Hesse, celălalt frate al lui Nicolae. Bătrâna împărătească – care locuiește într-un castel din Danemarca – rămâne capul familiei Romanov și probabil că l-ar susține pe duce în defavoarea lui Chiril, dar nu va recunoaște că pe dragul ei Niki îl mănâncă viermii. Asta e principala problemă. Oricine va fi ales, are nevoie de aprobarea bătrânei.

— Și Anastasia?

— E moartă, amice. Împreună cu restul familiei.

— Dar dacă n-ar fi? ipotetic vorbind.

A dat din cap, dar a intrat în joc.

— În primul rând, ar trebui să găsești pe cineva care să o poată identifica dincolo de orice îndoială. Problema e că membrii familiei s-au retras la Țarskoe Selo în ultimii ani, au trăit ca niște pustnici. Există doar câțiva oameni încă în viață care și-ar putea aduce aminte cum arăta Anastasia în ultimii ani. Nu uita, era cea mai mică din cele patru fiice, așa că nu era considerată foarte importantă.

Și-a terminat de băut cafeaua.

— Acum cât timp ai plecat din New York?

— Acum patru ani.

— Te-ai mai întors vreodată?

Am dat negativ din cap.

— Bine. Să presupunem că toți cei care te cunoșteau, familia ta, aproape toți prietenii tăi, dispar luați de un val uriaș de apă. Cine mai rămâne? o mătușă, bona ta de când erai mic, un învățător. Te întorci în New York și pretinzi că ești moștenitorul averii familiei. Dar un verișor pe care nu l-ai cunoscut niciodată nu vrea ca tu să primești moștenirea, așa că spune că ești un impostor. Cât de ușor crezi că va fi să dovedești cine ești dacă nu ai documente?

— Dacă mătușa mea își aduce aminte de mine.

— Dar dacă te-ai schimbat, dacă nu mai ești individul cu fizic superb pe care îl am acum în fața ochilor? să presupunem că te-ai îngrășat sau că ți-a mai căzut din păr, iar mătușa ta nu mai are nici ea o memorie prea bună. Învățătorul tău nu e sigur, a trecut mult timp de atunci. Bona te ține minte doar de acum zece ani. Se ajunge la tribunal, există oameni care te-au văzut de câteva ori și sunt destul de siguri că ești tu, până când un avocat deștept îi cheamă ca martori și le pune întrebări care să-i încurce, sădește îndoiala în mintea juraților. În cele din urmă, totul depinde de bunica ta. Bunica e o cățea certăreață, pe jumătate nebună de durere, care l-a

preferat întotdeauna pe verișorul tău și are interes să pretindă că nu ești cine zici tu că ești.

— De ce-ar face asta?

— Pentru că atunci ar trebui să accepte că fiul ei favorit a murit. Și este atât de înnebunită de durere, încât s-a amăgit că acesta încă trăiește. Asta s-a întâmplat cu bătrâna Împărătească. Poate că Olga, Tatiana, Maria și Anastasia erau nepoatele ei, dar Niki era cel pe care îl iubea. Niki era totul pentru ea.

Am înțeles ce voia să spună. În fond, Romanovii erau celebri pentru excentricitatea lor dinainte de răscoala bolșevicilor. Citisem biografiile: când țarul era pe front în timpul marelui război și zeci de mii de soldați ruși erau măcelăriți în jurul lui în fiecare zi, Nicolae scria în jurnalul lui aproape numai despre vreme. Între timp, soția lui primea sfaturi cu privire la probleme medicale și politice de la un călugăr desfrânat ambulant.

— Prin urmare, chiar dacă această fată despre care ți-am vorbit este Anastasia, zici că n-ar putea-o dovedi niciodată.

— Exact. Deși, ca femeie, n-ar putea moșteni tronul prin legea paulină, dacă ar fi acceptată ca fiind adevărata Anastasia, deciziile ei cu privire la succesiunea imperială ar fi de netăgăduit. Hesse nu va lăsa să se întâmple așa ceva; vrea tronul pentru el. De fapt, din motive diferite, nimeni din familia ei nu vrea ca Anastasia să fi supraviețuit. Și, întrucât nu vor să creadă, nu vor crede.

S-a aplecat spre mine.

— Mai e bineînțeles și chestiunea banilor.

— Ce bani?

— Se zvonește că hoașca bătrână din Danemarca a fugit din Rusia cu milioane de dolari în diamante și bijuterii. Se zice că le ține sub pat într-un cufăr mare din piele. Anastasia ar avea dreptul la o parte din bani. Îmi pare rău să spun asta, dar povestea se rezumă la cine primește banii.

M-a privit mirat.

— Doar nu crezi că femeia asta pe care o cunoști e adevărata prințesă, nu-i așa?

Am dat din umeri, ca și cum n-ar fi avut nici o importanță pentru mine, ca și cum ar fi fost doar o poveste care îmi înflăcărase instinctele de ziarist.

— Nu chiar, am zis eu.

El a zâmbit.

— Știi, amnezia e un truc isteț.

— Un truc?

— Amice, dacă aș vrea să mă dau drept o anumită persoană, asta aș face. Nu contează că ești o actriță bună, mai curând sau mai târziu vei face o greșeală: numele unui câine sau al unui servitor, mâncarea ta preferată. Nu poți ști niciodată totul despre viața altcuiva, e imposibil. Dar, dacă spui că ți-ai pierdut memoria, atunci totul se reduce la asemănarea fizică și nimeni nu poate dovedi nimic cu adevărat. În alte împrejurări, Banișevski ar fi putut să reușească.

— Nu cred că Anastasia se preface, l-am contrazis.

— Gândește-te puțin: memoria ta te reprezintă, amice, este totalul personalității tale. Dacă n-ai memorie, nu știi de unde ești, nu știi ce evenimente ți-au marcat viața, nu știi nimic despre tine. Memoria este sufletul tău. Dacă fata asta chiar nu-și amintește nimic, și-a pierdut identitatea. Înseamnă că poate să-și inventeze una nouă.

Era ziarist; cinismul făcea parte din profesie.

— Cred că ai dreptate, am murmurat eu.

M-am gândit la Anastasia așa cum o văzusem pentru prima dată în acea seară în clubul de noapte: o fată fără suflet. I se potrivea perfect. Atâta doar că acum avea un trecut, iar eu făceam parte din el. Știam ce evenimente îi marcaseră viața, fusesem acolo și contribuisem la producerea lor.

Cu alte cuvinte, Anastasia făcea parte din trecutul meu acum, făcea parte din mine. Știam că trebuie să o văd din nou, să exorcizez fantomele, să o scot din mintea și din viața mea.

* * *

Atmosfera din Douglavari Egel era plină de fumul scârbos al țigărilor rusești tari. Scârțâitul îngrozitor al unei viori se auzea dintr-un colț întunecat, un chelner a trecut pe lângă mine ducând farfurii cu blini și șașlik. În toate fotografiile de pe pereții închiși la culoare și acoperiți cu panouri din stejar era fie țarul, fie familia lui: iată-l aici pe Nicolae sosind la Palatul de Iarnă în 1913 pentru a sărbători trei secole de domnie a dinastiei Romanov; iată-l din nou, în uniforma lui cenușie și cu cozoroc pe cap, inspectând trupele pe o câmpie plină de noroi; iată-l acolo, într-o uniformă albă marinărească, pozând pentru un portret oficial împreună cu familia lui.

Restaurantul era aglomerat și mi-a luat ceva timp să găsesc persoana pe care o căutam. Banișevski era împreună cu prietenii lui

la o masă din colț, aflată în fundul restaurantului; la dreapta lui era o tânără subțire și blondă, iar la stânga o rusoaică în vârstă, mai degrabă chipeșă decât frumoasă. În jurul lui era obișnuita adunătură de nobili exilați, în toată splendoarea lor veștejită. L-am auzit din celălalt capăt al încăperii discutând despre nu știu ce problemă politică. Apoi, toți au început să vorbească rusește și nimeni nu s-a sinchisit de mine. Am stat la capătul mesei, fixând-o pe Anastasia cu privirea.

Se schimbase, desigur. Eu țineam minte o persoană fără adăpost, înspăimântată și palidă, cu cearcăne la ochi și cu niște mâini osoase care se mișcau neliniștite, ca un fluture alb care zbura dintr-un loc în altul. Se însănătoșise, asta era clar; acum avea culoare în obraji și carne pe acele oase delicate.

Dar cea mai mare schimbare nu era de ordin fizic; era o metamorfoză a spiritului, vizibilă în felul în care stătea la masă, cu ochii strălucitori și sprijinindu-și bărbia cu mâna. Era atentă și încrezătoare în sine. Anastasia mea se reunise cumva cu lumea.

Când m-a văzut, a făcut ochii mari. A pus mâna pe brațul lui Banișevski, iar el și-a întrerupt fraza și și-a ridicat privirea. Pe fața lui se citeau mânia și cred că și spaima.

Deodată, toți s-au oprit din vorbit și s-au uitat de-a lungul mesei la acest străin care venise neanunțat la mica lor adunare.

— Bună, Anastasia, am început eu.

— Michael!

Poate că era bucuroasă să mă vadă; nu mi-am putut da seama. N-am reușit niciodată să descifrez expresiile de pe chipul ei.

— Andrei Sergheiovici, am salutat, dând din cap spre Banișevski.

Probabil că știa că o voi căuta; îl avertizasem în privința intențiilor mele în curtea Bisericii Memoriale Ruse. Mi-a întins mâna cu o oarecare grație, iar eu i-am strâns-o.

— Acest domn este o cunoștință de-a mea din Orient, le-a spus el celor de la masă. Ziarist.

Mi-am îndreptat din nou privirea spre Anastasia. Uitasem cât de frumoasă era, cât de mult mă afecta. Nu aveam cum să explic lucrul ăsta, nici mie, nici altcuiva. Nu avea nici o logică. M-am uitat la ea și am simțit că încep să ard.

— Andrei, unde îți sunt bunele maniere? a întrebat femeia chipeșă. N-ar trebui să-i oferi un loc musafirului nostru?

Contele arăta de parcă ar fi vrut mai degrabă să-mi taie gâtul.

Dar a intrat în joc și m-a întrebat dacă doresc să stau cu ei la masă. A fost vizibil ușurat când am refuzat. În schimb, am băgat mâna în buzunar și am scos o carte de vizită. I-am dat-o Anastasiei.

— Lucrez la biroul de aici al agenției Reuters.

Se vedea că Banișevski ar fi vrut să i-o smulgă din mână și să o facă bucăți, dar ar cam fi bătut la ochi dacă ar fi făcut asta în fața tuturor.

— Reuters?

— Nu pot să rămân un pierde-vară o veșnicie.

Pe fața lui Banișevski se citea un dispreț total.

— Arăți minunat, i-am zis eu Anastasiei.

— Mulțumesc.

— Mă bucur să te văd din nou. Dă-mi un telefon când ai timp.

Am plecat, întrebându-mă în timp ce ieșeam la soare ce rezolvasem cu asta. Nu știam decât că trebuia să o văd din nou, singură, dar nu credeam cu adevărat că mă va suna vreodată și am avut dreptate.

ANASTASIA.

Când l-am revăzut, sentimentele mele au fost pe cât de puternice pe atât de neașteptate. Mă gândisem de multe ori la el de când plecasem din Shanghai, uneori blestemându-l pentru viața la care mă condamnase, alteori rugându-mă pentru sufletul lui, căci îmi salvase viața.

Într-o dimineață, curând după sosirea noastră la Berlin, eu și Andrei luam micul dejun în vila noastră de pe strada Kurfürstendamm, iar soțul meu îmi arătase în ziar un articol despre răscoalele comuniste din Shanghai. Era menționat și numele lui Michael, iar eu îmi amintisem cu drag de el. Andrei avea pe față acea expresie pe care ajunsesem să o recunosc; însemna că se pregătea să spună ceva extrem de răutăcios.

— Ei, el avea desigur o părere bună despre tine.

— Ce vrei să spui cu asta? îl întrebasem eu, știind că ardea de nerăbdare să-mi spună.

— Nu ți-am zis atunci pentru că n-am vrut să te supăr. Dar mi-a cerut bani când i-am spus că vreau să te iau cu mine la Berlin.

— L-ai plătit?

A pus ziarul pe masă și s-a uitat la mine cu atâta condescendență încât am vrut să-i trag o palmă.

— Biata de tine. N-ai bănuit? mi-a cerut o mie de dolari. I-am dat bucuros banii, desigur. Dar tipul e un adevărat ticălos.

O mie de dolari.

Așadar, cavalerul meu în armură strălucitoare mă vânduse ca pe o bucată de carne. Dar ăsta n-a fost singurul motiv pentru care am ajuns să-l urăsc. Pe măsură ce mi-am dat seama de iadul în care coborâsem cu Andrei, mi-am amintit cu drag de apartamentul lui Michael de pe strada Nanking, căci fusese sanctuarul și adăpostul meu și l-am urât pe Michael pentru faptul că mă făcuse să-l părăsesc. Poate că vă mirați de lipsa mea de recunoștință; în fond, dacă n-ar fi fost el să mă pescuiască din râu cu atâta curaj, n-aș fi ajuns acolo. Ce pot să vă spun? inima nu are logică.

Dar tandrețea a supraviețuit, uneori chiar a înflorit, dedesubtul disprețului meu rece. În scurtul meu trecut nu era decât clubul de noapte și apoi Michael. Anumite clipe petrecute cu el în Shanghai erau singurele amintiri frumoase din trecutul meu brutal.

Și care a fost moștenirea lui? bunătate și curaj temperate de lăcomie și egoism. M-a salvat și apoi m-a vândut. Ce să înțeleg din asta?

MICHAEL.

În vara anului 1923, florăriile aflate de-a lungul străzii Unter den Linden erau o adevărată explozie de culori. Cafenelele erau pline de matroane în vârstă îmbrăcate după moda de la Paris, în timp ce de cealaltă parte a Weidendammbrücke-ului fetițele se vindeau bărbaților de vârstă mijlocie, iar copiii mureau de tuberculoză în parcuri.

Andrei Banișevski și-a ridicat o sprânceană vopsită în negru și și-a pus leneș un braț pe spătarul scaunului.

— Vreau să o lași în pace! mi-a strigat el.

Aranjasem să ne întâlnim aici, îi spusesem că va fi în folosul lui. În cele din urmă, fusese de acord să discute cu mine, deși fără tragere de inimă.

Am privit parada ștearsă de funcționari și de oficiali mărunți ai guvernului care se îmbulzeau pe Friedrichstrasse, ducându-se să ia prânzul. Silueta Brandenburg Tor-ului se contura pe fundalul unui cer de un albastru palid.

— Ai auzit ce-am spus?

— Vreau să-i iau un interviu.

— Ce?

— Cred că e un subiect de articol bun. Și ai nevoie de publicitate.

Andrei s-a schimbat la față.

— Tot despre bani e vorba? a făcut el, cu o notă de uimire în voce.

— Mă faci să râd.

— Dacă n-aș fi fost eu, ar fi lucrat și acum într-un club de noapte din Shanghai.

— Cum spui tu, amice, am zis eu.

N-are decât să creadă lucrul ăsta, dacă așa vrea. Doi travestiți au trecut pe lângă noi, braț la braț, fete ieșite la plimbare. Am văzut dorința din ochii lui. În lumina strălucitoare a soarelui, ravagiile provocate de dependențele lui erau și mai vizibile; auzisem că era dependent de cocaină, printre alte vicii pe care le mai avea. Droguri, șampanie, băieței frumoși, un stil de viață destrăbălat și probabil că era o povară chiar și pentru resursele lui bogate. Avea nevoie ca investiția lui să dea roade curând.

— Deci ce zici? n-o să dureze decât o oră, poate două. Poți să fii prezent în cameră tot timpul, dacă asta vrei.

A dat din umerii lui slabi.

— Aș putea să aranjez treaba asta, contra cost.

Am râs.

Chelnerul a adus cafelele, dar n-am vrut să mai prelungesc conversația. Mi-am aruncat cartea de vizită pe masă.

— Atunci dă-mi un telefon, am încheiat, și am plecat.

Îmi cunoșteam omul și știam că Andrei n-o să lase să-i scape ocazia asta. Era un om disperat.

Dacă ar fi știut el că eu eram la fel!

* * *

Banișevski locuia la capătul străzii Kurfürstendamm, în Grünewald. Casele erau îngrămădite unele în altele într-o pădure de pini întunecată și cenușie, un loc liniștit, cu excepția lătratului câinilor cumpărați de stăpânii lor să alunge intrușii.

Am fost întâmpinat la intrare de o menajeră cu șorț alb. Mi-a spus că sunt așteptat pe tonul cuiva care aștepta să vină antreprenorul de pompe funebre. M-a condus înăuntru.

Eram într-o vilă în stil rococo, care mirosea puternic a mucegai. Casa era plină de comorile adunate de conte în timpul șederii lui în Shanghai: vaze chinezești de pe vremea dinastiei Ming, pipe de opiu încrustate cu bijuterii, un cap din gresie provenit din Cambodgia sau Siam. Această colecție variată nu se împăca deloc cu tablourile cu rame aurite și pline de praf care acopereau pereții: cazaci răniți, căzuți în posturi eroice pe câmpuri de bătălie învăluite în fum,

arătând obosiți și îngrijorați, de parcă tocmai s-ar fi întors de la o petrecere zgomotoasă. Nu se vedeau pe nicăieri mâini și picioare dezmembrate sau cranii zdrobite, caii păreau furioși, dar nu-și vărsau mațele pe jos și nu erau femei violate sau copii măcelăriți. Glorii rusești trecute, așa cum oamenii ca Banișevski voiau să le țină minte.

Mă așteptau în salon, așezați unul lângă altul ca și cum ar fi pozat pentru un portret. El purta smoching și fuma o țigară fixată într-un portțigaret din fildeș, o parodie a propriei persoane. Anastasia stătea lângă el, pe un scaun cu spătar în formă de aripă. Purta o rochie albă cu mâneci lungi, tivită cu dantelă, amintind de fotografiile marilor ducese pe care le văzusem eu, fotografii făcute înainte de abdicarea tatălui lor. Părea palidă, calmă și eterică.

Ceea ce bănuiesc că era și intenția lui Banișevski.

M-am așezat pe un scaun, iar menajera a ieșit grăbită, la ordinul lui Banișevski, să aducă ceștile de cafea. Mi-am scos carnețelul și stiloul din buzunar, simțind tot timpul privirea Anastasiei ațintită asupra mea.

— Îți mulțumesc că ai fost de acord să vorbești cu mine, am zis eu, frază cu care începeam fiecare interviu.

— Andrei a zis că ți-a dat o mie de dolari pentru mine. Sunt mulți bani, mai ales că tu m-ai cumpărat angro. Ai obținut un profit bun.

M-am uitat la Banișevski. Fața lui era la fel de plată și de lipsită de expresie ca o lopată nouă.

Anastasia mea se schimbase. De unde învățase să fie atât de tăioasă? era influența soțului ei, fără îndoială.

— Nu e rău, a continuat ea, insistând asupra subiectului.

Să-i spun? nu. La naiba cu ea!

— Nu, nu e rău, am încuviințat eu.

— Ar fi trebuit să ceri mai mult. Se pare că unii oameni cred că sunt o mare ducesă. O mie de dolari? andrei te-a păcălit.

— Eram disperat să scap de tine. El nu știa cum e să stea omul cu tine în casă.

S-a înroșit. Mare ducesă sau nu, căpătase cu siguranță temperamentul unui aristocrat din Berlin. Părea că ar fi vrut să-și pună servitorul să mă biciuiască pentru neobrăzarea mea.

— Tot mai mâzgălești? a întrebat ea.

— Da.

— Cum ai reușit? nu ți-au citit cei de la Reuters articolele?

— Cred că nu, am răspuns, refuzând să mușc momeala.

Într-un fel, o preferam așa, înflăcărată, decât să fie acea ființă tristă și fragilă pe care o cunoscusem în Shanghai.

— Putem să începem odată? a sărit Banișevski iritat.

Menajera a adus cafeaua – cafea adevărată, nu înlocuitor – iar eu am început interviul, punând întrebări al căror răspuns îl cunoșteam deja: dacă își amintea cum a fugit din Rusia? cum fusese primită de emigranții din Berlin? dacă șovăia, Banișevski intervenea prompt și o ghida spre răspunsurile pe care le repetase fără îndoială cu ea. Îmi dădeau impresia unei mari actrițe, copleșită de mărimea rolului ei, și a unui sufleor.

M-am întrebat din nou de ce făceam asta; voiam s-o văd reușind sau eșuând? un articol din partea agenției Reuters va atrage cu siguranță atenția, va grăbi într-un fel rezultatul.

— Ce le-ai spune oamenilor care pretind că ești o impostoare și că amnezia ta este doar o stratagemă?

— Asta crezi tu? m-a întrebat ea, de parcă o trădasem cumva punând o astfel de întrebare.

— Nu contează ce cred eu.

— Tu ești cel de la care a pornit totul.

Banișevski nu s-a putut abține.

— Mulți oameni care au cunoscut familia regală înainte de revoluție au recunoscut-o imediat, așa cum am făcut și eu. Am cerut tot ajutorul medical posibil ca să o ajutăm să-și recupereze memoria, lucru care cred că va dovedi fără putință de tăgadă adevărata identitate.

M-am uitat la Anastasia, care a dat ușor din umeri. Auzise discursul ăsta de o mie de ori.

— Mai este o femeie în Berlin care pretinde că este marea ducesă. Numele ei este Anna Andersen. Ai auzit de ea?

— Bineînțeles.

— Nu crezi că existența a două Anastasii într-un singur oraș dăunează pretenției tale?

— Sunt sigură că da.

— Nu te deranjează?

Ochii albaștri și limpezi s-au oprit asupra mea și privirea ei a trecut prin mine.

— Mă deranjează, dar nu pot face nimic în privința asta.

— Ce poți să-mi spui despre succesiunea Romanovilor?

A deschis gura să răspundă, dar Banișevski a intervenit din nou.

— Chestiunea succesiunii Romanovilor va fi hotărâtă de îndată ce marea ducesă va fi fost recunoscută legal.

— De bătrâna împărătească?

— Da.

— Și când crezi că se va întâmpla asta?

Surprinzător, Anastasia a răspuns fără să ezite.

— Vreau să-mi văd din nou familia. Vreau să știu cine sunt și cum am ajuns aici. Mă rog doar ca bătrâna împărătească să fie de acord să mă primească și să-mi spună dacă sunt sau nu nepoata ei. Nu vreau decât să știu cine sunt.

— Nu vei publica asta, mi-a cerut Banișevski.

L-am ignorat.

— Te gândești vreodată la Shanghai? am întrebat-o eu.

Banișevski a sărit în picioare.

— Interviul s-a terminat! a intervenit el.

Ochii albaștri ca de gheață ai Anastasiei s-au oprit asupra mea și efectul a fost tulburător. Am simțit că ard de dorință. O doream de multă vreme și în acel moment m-am hotărât să fac orice ca s-o iau înapoi de la el.

— Sper că îți vei ține cuvântul și nu vei face nimic care să o discrediteze pe soția mea în ochii lumii.

— Mai am doar o întrebare.

— Interviul s-a terminat!

Mi-am băgat la loc stiloul și carnețelul și m-am ridicat. Stătea între mine și Anastasia, așa că n-am putut să-i urez o după-amiază plăcută. Banișevski m-a luat de braț, dar mi l-am smuls din mâna lui. N-a știut niciodată cât de aproape am fost să-i sparg nasul.

Am plecat și am auzit ușa trântindu-se făcând câinii să latre din nou prin tot Grünewaldul. Era o după-amiază superbă de vară. Căldura soarelui îți făcea sângele să fiarbă. Trebuia să o iau înapoi!

ANASTASIA.

Andrei îmi interzicea să ies din casă, mă supraveghea mereu, cenzura ce spuneam, ce făceam. Dar nu putea fi cu ochii pe mine chiar tot timpul. A încercat să-i monteze pe servitori împotriva mea, dar ei îl disprețuiau și mințeau pentru mine dacă eu îi nesocoteam vreodată instrucțiunile. Ăsta e prețul pe care îl plătești pentru aroganță.

* * *

Natașa Ludmilova stătea singură în cafenea, expunându-și eleganța blănii de vulpe și a perlelor false unor străini care treceau

pe lângă masa ei fără să spună niciodată nimic. Felul în care arătai însemna totul în Berlin și era singurul lucru pe care mulți oameni îl mai aveau. Natașa obișnuia să stea acolo și să-și bea înlocuitorul de cafea, arătând mândră și teribilă, cu părul grizonat strâns în coc la spate. O consideram singura mea prietenă și confidentă dintre toți sateliții care orbitau în jurul strălucitorului meu soț.

N-am înțeles niciodată care fusese statutul ei social în Sankt Petersburg înainte de revoluție; ea zicea că-și aducea aminte de mine, că mă recunoscuse din prima clipă în care mă văzuse. Era liniștitor să te confrunți cu o astfel de siguranță. Mai mult decât oricine, Natașa m-a convins că eram cine ziceau ei că sunt, că șmecheria era să învăț pur și simplu să mă joc pe mine însămi din nou.

Sau poate că nu era decât atât, o șmecherie. Acum, când priveam fotografiile de pe pereți, durerea pe care o simțeam în piept era una fizică reală. Plângeam pierderea unei familii de care nu-mi aminteam, puteam chiar să mă fac că vărs lacrimi pentru ei. O dată, am surprins niște oameni din restaurant privindu-mă și mi-am dat seama că plângeam. Au dat din cap și au schimbat între ei priviri pline de înțeles, lacrimile mele confirmându-le că eram într-adevăr Anastasia. Și astfel iluzia a sporit.

Era într-una din primele zile de toamnă. Andrei se dusese la țară să participe la o altă ședință a Consiliului Monarhist Suprem. Dacă bolșevicii ar putea fi învinși cu vorba, el și prietenii lui i-ar fi masacrat cu mult timp în urmă. În timp ce el era plecat, i-am nesocotit instrucțiunile și m-am dus să mă întâlnesc cu Natașa, să mai fac să treacă câteva ore și să-i privesc pe ciudați în rochiile lor frumoase plimbându-se țanțoș pe strada Kurfürstendamm.

După scena din restaurant, Natașa voise să afle totul despre frumosul american care venise la masa noastră din Douglavari Egel. Fusese iubitul meu în China? venise după mine aici? părea că toată lumea avea în cap numai idei prostești.

— E doar un ziarist în căutarea unui subiect de articol, am răspuns.

— Poate să scrie despre mine oricând dorește, a zis Natașa și a râs gutural, părând aproape că mârâie. Aș vrea să mă întind pe mașina lui de scris, iar el să scoată un reportaj senzațional din mine.

Azi am vorbit despre celelalte Anastasii; erau câteva în Paris, iar aici, în Berlin, Anna Andersen era favorita ziarelor. Am încercat să nu mă gândesc la ele ca la rivalele mele, am încercat să-mi aduc

aminte că pretenția mea ar putea fi o greșeală îngrozitoare. Dar încet, zi după zi, absorbeam siguranța Natașei, a lui Andrei și a restului clicii noastre și m-am trezit devenind la fel de scandalizată ca ei de celelalte pretendente.

Cândva fusesem extrem de cinică în privința identității mele. Acum eram aproape convinsă că ei aveau dreptate. Păreau cu toții atât de siguri.

După ce ne-am băut cafeaua, Natașa m-a rugat să merg cu ea. Zicea că avea niște fotografii vechi pe care voia să mi le arate. Eram îngrozită de asemenea invitații. Căutam albume de fotografii așa cum părinții își caută în pădure copiii pierduți, la început cu speranță, apoi copleșită de disperare. Fiecare căutare care nu dădea rezultate mă convingea că n-o s-o mai văd niciodată pe Anastasia Romanov a mea.

Dar am acceptat. Știam că Andrei n-o să se întoarcă în seara asta. Și am recunoscut în invitația Natașei o femeie singură care îmbătrânea și care avea nevoie de bunătatea mea.

* * *

Acele străzi cenușii medievale sugerau o măreție pierdută, acele alei căzute în paragină erau un refugiu perfect pentru exilații care plângeau vechea Rusie. Deasupra fiecărui arc și a fiecărei uși erau blazoane și vulturi din piatră, acoperite cu un strat de murdărie și de funingine vechi de o sută de ani. Zgomotul pașilor noștri era înăbușit de o pătură de ceață rece de toamnă.

Un tren a zăngănit pe podul de cale ferată în timp ce treceam pe sub el. Doi bărbați stăteau unul lângă altul jos pe trotuar; unul găsise un muc de țigară în canal și îl aprinsese, împărțindu-l cu prietenul lui. Am scotocit prin poșetă ca să le dau ceva. Cândva erau de ajuns câteva monede. Acum, cu un milion de mărci germane ar putea să-și cumpere doar un cârnat pe care să-l împartă între ei.

— N-ar trebui să faci asta, m-a mustrat Natașa în timp ce mergeam mai departe. Îi încurajează.

— Păreau că au nevoie de încurajare.

Un bătrân cânta la armonică în pragul ușii unei case frumoase care devenise o locuință dărăpănată de închiriat. Am intrat într-o curte sinistră și Natașa a scotocit prin geantă după cheie.

— Aici locuiești? am întrebat.

— Te obișnuiești, a răspuns ea.

Până atunci crezusem că toți emigranții trăiau ca mine, în vile

triste și mucegăite, ascunse în pădure. Apartamentul mic al Natașei mirosea a umezeală și a putreziciune, ferestrele dădeau spre o curte murdară, țevile erau ruginite și pereții din cărămidă erau pătați de funingine. Avea un dulap, un pat, o bucătărie mică, o masă și câteva scaune cu spătare tari. În timp ce stăteam acolo și mă uitam înspăimântată în jur, am avut senzația că Natașa își etala sărăcia. „Uite cât de multe ai tu", părea să spună sinistra cameră. „Acum uită-te la cât am eu. Acum că ai văzut asta, îmi datorezi ceva pentru loialitatea mea."

Am băut un înlocuitor de cafea, apoi Natașa a adus albumul de fotografii, mânuindu-l cu respect, de parcă ar fi fost o șuviță din părul unui copil mort. În acel moment am recunoscut nu slăbiciunea ei, ci pe cea a soțului meu. Andrei exagerase importanța Natașei ca să ascundă numărul mic al susținătorilor din Berlin, ca să crească în ochii mei. Pe măsură ce discutam, mi-am dat seama cu disperare că Natașa nu era contesă; masca a căzut și, fără să mi se spovedească, fără să-și ceara scuze, mi-a spus că nu era contesa, ci tutoarea copiilor acesteia. Era ca și cum crezuse că știam lucrul ăsta de la bun început.

Poate că avea dreptate; bănuiesc că o parte din mine știuse. Asta dintotdeauna.

— Îți aduci aminte de balurile mascate? a întrebat Natașa, în timp ce ploaia se prelingea pe ferestrele murdare. Cât de distractive erau! îmi amintesc că doamna contesă obișnuia să poarte cele mai scandaloase costume. O dată s-a îmbrăcat ca o sclavă indiana.

Contesa. De parcă ar fi fost cea mai veche și mai bună prietenă a ei și nu fosta ei stăpână. Ce iluzii își creaseră emigranții cu privire la viețile lor!

— Unde ne-am cunoscut?

Ochii Natașei au strălucit.

— Era la Palatul de Iarnă, cu ocazia sărbătoririi celor trei sute de ani de dinastie. Eram acolo ca să am grijă de copii pe durata slujbei ceremonioase.

— Am vorbit?

Ea a râs.

— Bineînțeles că nu. Tu erai cu draga ta mamă și cu dragul tău tată în procesiune. Dar nu erai la mai mult de un metru de mine. Îmi amintesc chipul tău de parcă ar fi fost ieri.

— Acum zece ani! m-ai convins că mă cunoșteai foarte bine; siguranța ta se bazează pe faptul că mi-ai văzut fugitiv fața acum

zece ani?

— Nu pot să cred că bătrâna împărătească va refuza să te vadă, a continuat ea. Că și-ar putea abandona propria nepoată! parvenitele astea sunt de vină, bineînțeles, dar tot nu pot să înțeleg cum a putut să amâne reîntâlnirea atâta vreme. Când își va da seama ce-a făcut, n-o să și-o ierte niciodată.

A închis albumul și a mângâiat cu drag coperțile simple, de parcă ar fi fost din catifea.

Era frig în cameră; locuința nu era încălzită. Am stat amândouă acolo în întunericul toamnei, iar eu mi-am dat seama ce speranțe purtam pe umerii mei de pretendentă. Oamenii ăștia nu vor adevăr sau ordine; vor o prințesă dispărută. Vor frumusețe, romantism și strălucire. Cred în mine pentru că au nevoie să creadă.

— Ține minte că îți suntem cu toții devotați, Maiestate, a șoptit Natașa și și-a pus șovăitor mâna pe mâna mea.

Fusese semnat un contract. Găsisem o supusă devotată și, în schimb, trebuia să o salvez de umezeală și de frig.

Așa că iată-ne acolo, ducese și tutoare împreună, căutând salvarea și speranța.

MICHAEL.

Berlin nu era foarte diferit de Shanghai. Orice oraș din lume în care am fost e caracterizat de viciu, ales după gustul local. În Shanghai era opiul, în New York erau băuturile alcoolice interzise, în Berlin era cocaina. Și sexul, desigur. Sexul era sarea și piperul Berlinului. Berlinul era specializat în sexul păcătos, în depravările care își croiesc drum în orice oraș atunci când banii își pierd valoarea și ziua de mâine nu mai contează.

Pe Chaussierstrasse, prostituatele minore patrulau pe trotuar, niciuna mai mare de doisprezece ani. Aveau codițe împletite, purtau rochii scurte și își legănau poșetele ca niște profesioniste, dispărând cu clienții lor în oricare din hotelurile ieftine care se găseau cu grămada în zonă.

Surorile lor mai mari se ocupau de alte gusturi. Într-o zi, în timp ce mergeam pe Tauentzienstrasse, o femeie a ieșit din umbră și mi-a șoptit când am trecut pe lângă ea:

— Vrei să-mi lingi ghetele? nu te costă decât trei miliarde de mărci și o țigară. E un chilipir, liebschen5!

M-am întors. Purta ghete înalte din piele de culoare neagră și avea o cravașă în mână. Ghetele ei fuseseră lustruite ca ale unui sergent major. Mi-a făcut cu ochiul. Am refuzat-o politicos și mi-am

continuat drumul. Trei miliarde ca să lingi ghetele alea! un chilipir de care aveai parte doar în Berlin.

Cele mai frumoase fete de pe strada Kurfürstendamm erau bărbați. În barurile prost luminate dintre biserica Împăratul Wilhelm și grădina zoologică, funcționari guvernamentali dați cu pudră și rujați își suplimentau veniturile mici făcând curte marinarilor beți și diplomaților străini, oferindu-le androginitate și sex oral.

Ușor de înțeles acum de ce național-socialismul lua amploare.

Nu că eu trăiam ca un călugăr. Bărbatul e bărbat, chiar și atunci când e îndrăgostit. Erau câteva nemțoaice atrase de țigări, de dresuri de mătase și de mesele cu care le făceam cinste în restaurante. Ne ajutam reciproc și nici ele nu mă iubeau.

Dar nu mi-o puteam scoate pe Anastasia din minte. Am scris articolul, așa cum promisesem, și l-am făcut în așa fel încât să atragă atenția unei anumite bătrâne Împărătese din Copenhaga. Nu mai lipsea decât să spun că Reuters o credea în întregime.

Apoi am așteptat telefonul Anastasiei. Am așteptat atât de mult, încât aproape că încetasem să mai sper.

* * *

Friedrichstrasse și strada Kurfürstendamm erau arterele orașului, dar sufletul i-l găseai în cafenele, în locuri precum Café, Des Westens, Josty, Schiller și Monopol. Aici veneau berlinezii să citească ziarele – deși toate veștile erau rele – să se întâlnească cu prietenii, să bârfească și să discute politică.

Aranjasem să ne întâlnim în Romanische Café, vizavi de Biserica Memorială Rusă. Era la fel de mare ca o bierkeller; la nevoie, încăpeau în ea o mie de clienți. De asta o alesesem.

Când a sosit, Anastasia s-a uitat în jur, fascinată. Clienții erau o adunătură colorată: unii aveau plete lungi și răzlețe, alții erau rași în cap; unii erau în zdrențe, alții în blănuri; era chiar și un tânăr îmbrăcat ca un cowboy american, cu cizme în picioare și cu pinteni.

— Ce loc e ăsta? m-a întrebat.

— N-ai mai fost niciodată aici?

— Nu ne ducem decât la cafenele rusești.

— Toată lumea vine aici: comuniștii, anarhiștii, dadaiștii, marxiștii. Îmi place să stau aici și să trag cu urechea, să mai aflu câte ceva pentru articolele mele. Îi vezi pe cei doi bărbați care joacă șah? cel din dreapta e Emmanuel Lasker. A fost campion mondial la șah timp de aproape treizeci de ani. Acum doi ani, un cubanez l-a

învins și i-a luat titlul.

— Prin urmare, dacă mă invită să joc cu el, n-ar trebui să pariez.

Am zâmbit.

— Cam așa ceva.

Chelnerul ne-a adus cafeaua, iar eu am privit-o stând acolo atât de dreaptă, de parcă coloana ei vertebrală ar fi fost o vergea din oțel. Mi-am amintit că avea aceeași ținută când eram în Shanghai; cineva o învățase să stea așa. Asta nu dovedea nimic, cu excepția faptului că nu făcea probabil parte din clasa mijlocie.

Deși se schimbase mult, unele lucruri rămăseseră: acei ochi înspăimântați, momentele lungi de tăcere, sentimentul că o parte din ea lipsește. Era o călătoare rătăcită într-o gară necunoscută, așteptându-și bagajele dispărute, un copil pierdut într-o secție de poliție din centrul orașului, cu ochi mari și speriați. Dar cel puțin își recăpătase dorința de a trăi, instinctul care o părăsise în acea noapte în Shanghai.

— Arăți. Minunat, i-am zis.

A dat din cap, acceptând complimentul de parcă ar fi fost un buchet ieftin de flori aruncat în brațele ei de un străin. M-am simțit brusc stângaci și lipsit de tact.

— Cum merg lucrurile cu Banișevski? am întrebat repede, ca să-mi ascund stânjeneala.

— Mă tratează destul de bine.

— Mă bucur să. Știu că ești bine. M-am gândit mult la tine.

A dat iar din cap, dar n-a oferit nici un indiciu cu privire la ce simțea acum, că mă vedea din nou. Așa era ea: nu știai niciodată ce gândea sau ce plănuia. Poate că n-ar fi totuși o pradă chiar atât de ușoară pentru campionul mondial de șah de la masa cealaltă.

— De ce m-ai sunat? am întrebat-o, sperând vag că se va da de gol.

A respirat adânc.

— Nu există decât două persoane aici în Berlin care știu ce am fost. Înainte. Una e soțul meu.

— O să-ți păstrez secretul.

S-a încruntat, ca și cum n-ar fi fost sigură de asta. M-am simțit jignit. Dar între noi era o prăpastie acum; misterioasa mea dansatoare nu mai era decât o amintire dureroasă.

— Așa deci. Marea ducesă Anastasia, am șoptit în glumă.

— Exact, iar felul în care a zis-o m-a șocat, pentru că era foarte

serioasă.

Ce ironie! eu fusesem cel care pornise cruciada, iar acum eram „avocatul diavolului”. Poate că îmi voiam dansatoarea înapoi.

— Ți-e frică? am întrebat-o.

— Nu știu. Ce altă variantă am? anonimatul.

— Pe unii din noi nu-i deranjează asta.

— Pe mine m-ar deranja.

Și lucrul ăsta m-a șocat. Bănuiesc că, o dată ce ai fost sedus de celebritate, de soartă sau oricum s-o fi numind, nu mai poți trăi fără ea, așa cum a zis Anastasia. Precum cocaina, precum opiul, visele ei sunt mai dulci decât lipsa de culoare a vieții. Banișevski îi dăduse să guste o mostră. Acum, Anastasia voia mai mult.

— Dacă mi-aș aminti măcar un lucru! ar pune capăt poveștii ăsteia.

— Crezi? această Anna Andersen își amintește multe lucruri și majoritatea oamenilor tot nu sunt convinși.

— Dar eu arăt ca Anastasia. Ea nu.

— Arăți ca Anastasia în ochii lui Banișevski.

Ne-am băut cafeaua și am discutat, dar n-am ajuns nicăieri cu conversația. M-am întrebat dacă fusese de acord să se întâlnească cu mine ca un act de răzvrătire împotriva soțului ei; cât despre mine, mă făcusem de râs destul. Poate că n-o voi înțelege niciodată cu adevărat pe această tânără femeie ciudată și cu probleme; și pentru prima dată mi-am dat seama că ceea ce i se întâmplase în trecut îi distrusese capacitatea de a iubi un bărbat.

Voia visele pe care i le promisese Banișevski. Părea mai departe de mine ca niciodată.

Aveam și eu mândria mea. Mi-am zis că era timpul să-mi reduc pierderile.

Ne-am strâns mâinile și ne-am despărțit în stradă. În timp ce mă îndepărtam, mi-am zis că asta era ultima oară când aveam s-a mai văd. Va deveni o poveste spusă seara târziu altor bărbați, la un pahar cu vin și un trabuc. Misterul ei va dăinui; va fi dragostea mea neîmplinită și poate că va fi mai bine așa.

Voi pleca și nu mă voi uita niciodată înapoi.

ANASTASIA.

Casa era goală; era ziua liberă a servitorilor. Holul avea ceva schimbat: o vază chinezească de pe vremea dinastiei Ming și un pumnal încrustat cu bijuterii dispăruseră de pe masa ornamentală de lângă oglindă. Mi-am scos pălăria și haina și am îndrăznit să

arunc o privire nervoasă în oglindă. Fața mea era îmbujorată și aveam acea expresie pe care o au femeile când își înșală soțul. Desigur, orice altă femeie ar fi observat asta imediat, dar eu eram convinsă că-l pot păcăli pe Andrei.

M-am oprit la piciorul scării, mi-am ținut respirația și am ascultat. Mai era cineva în casă. Se simțea un miros străin; pe masa din salon erau două pahare, unul mânjit cu ruj de un roșu aprins. M-am simțit ciudat de rănită. Era vorba doar de mândria mea, bineînțeles. Eram chiar atât de respingătoare încât putea să facă dragoste cu o altă femeie, dar nu putea să facă dragoste cu mine?

Pe covor era un pantof din piele de culoare neagră, cu toc cui. L-am luat de jos, gândindu-mă să i-l arunc în cap. Stocasem în mine doi ani de furie împotriva mojiciilor, a pretențiilor și a neglijării lui.

M-am oprit în dreptul ușii și am ascultat. Erau ca două animale în călduri.

Am intrat în cameră. Două capete s-au întors spre mine din așternuturile încâlcite. Unul aparținea cântăreței de la Douglavari Egel, atât doar că acum nu mai avea peruca blondă. Adevăratul ei păr era blond și scurt și, fără perucă, fața ei a căpătat o oarecare familiaritate. În spatele obrajilor dați cu roșu, a rujului întins și al sprâncenelor făcute cu creionul era tânărul de la Douglavari Egel care stătea de multe ori lângă Andrei, bând anason.

În momentul acela, soțul meu era călare pe el, strângându-l de șolduri. Intrase în cabina cântăreței pe ușa din spate, ca să zic așa. Fața lui era puternic machiată, dar, în focul pasiunii, își pierduse și el peruca neagră. Am hotărât pe loc că, dacă va fi să chelesc precum soțul meu, n-o să mă mai machiez. Efectul era ridicol.

Ce proastă fusesem! probabil că imoralitatea soțului meu fusese evidentă pentru toată lumea, cu excepția mea.

Ne-am uitat unii la alții. Mi-a luat ceva timp să mă obișnuiesc cu această nouă privelițe; un alt moment important în mica mea istorie.

Am văzut o picătură de sudoare prelingându-se pe tâmpla soțului meu.

— Închide ușa când ieși, a făcut el.

Și așa am făcut.

* * *

Noiembrie; toate culorile dispăruseră din lume.

Berlin exista doar în nuanțe cenușii și totul era leoarcă din pricina ploii; mirosul orașului era mirosul veșmintelor umede, al

aburului care ieșea din hainele ude, al umbrelelor care făceau băltoace de apă lângă radiatoarele din cafenele. Tramvaiele zăngăneau în ceață, fetele de pe strada Kurfürstendamm se strângeau unele în altele în pragul ușilor, împărțind țigări umede. Vagabonzii suferinzi și tuberculoși ai Berlinului își târau cu greu picioarele pe sub pod un sau mureau în liniște noaptea în Tiergarten, necunoscuți și nejeliți de nimeni.

Pe opt noiembrie, un instigator austriac pe nume Adolf Hitler și fostul cancelar, Ludendorff, au întrerupt un discurs ținut de guvernatorul Bavariei într-o bier-keller din München și, înconjurați de o gloată de susținători, preluaseră puterea. O săptămână mai târziu a avut loc o luptă crâncenă pe străzi și Hitler a fost arestat. Numai despre asta voia lumea să vorbească în cafenele.

Despre asta și despre cum să facă rost de suficientă mâncare. Valoarea mărcii germane scăzuse, ajungându-se de la un milion de mărci cât era un dolar american pe întâi august la o rată de schimb de unu la o sută cincizeci de mii de miliarde de mărci germane.

De fapt, Germania nu mai avea monedă.

* * *

În fiecare zi dispărea câte ceva din apartament. Era ca și cum am fi fost victimele unui hoț care fura puțin câte puțin, dar eram prea politicoși ca să discutăm problema între noi și prea delicați ca să informăm poliția. La început erau doar vazele și alte obiecte ușoare, care puteau fi mutate din loc. Apoi au început să dispară tablourile de pe pereți și covoarele chinezești din salon și din dormitor. Știam ce se întâmplă, dar, întrucât nu puteam face nimic, am păstrat pur și simplu tăcerea și m-am necăjit.

Andrei a devenit din ce în ce mai morocănos, uneori chiar violent. Am învățat să nu-i stau în cale. Dar, într-o zi, inevitabilul s-a produs.

* * *

Era beat când a ajuns acasă. Eu tocmai mă băgasem în pat și l-am auzit bătând din picior prin casă, strigându-le servitorilor să aducă o sticlă de șampanie din pivniță. Apoi a deschis ușa dormitorului, trântind-o de perete.

— Am niște vești minunate! mi-a strigat.

A stat acolo, clătinându-se, cu fruntea strălucind de broboane de transpirație. I-am văzut roșul din obraji pe fundalul pometilor lui palizi.

— Marea ducesă Olga vine la Berlin! bătrâna împărătească în

persoană i-a permis să vină! vrea să te cunoască!

Olga era fiica bătrânei împărătese; marea doamnă nu-și părăsea niciodată castelul din Danemarca, ci o trimitea pe Olga să umble pentru ea prin toată lumea. Probabil că era în sfârșit convinsă că pretenția mea de a fi recunoscută în mod legitim avea temei. Andrei trimitea de luni de zile scrisori în Danemarca și încercase să influențeze toți membrii Consiliului Monarhist Suprem, iar acum, firește, articolul lui Michael stârnise din nou interesul cu privire la cauza mea. Nu-mi venea să cred că acest lucru se întâmplase în sfârșit.

— De îndată ce o să te cunoască, o să știe cine ești. Așteptarea noastră, a tuturor, e pe terminate. De îndată ce o să te cunoască, o să știe cine ești.

Pariase pe mine, convins că va câștiga. Miza era mare; își plasase încrederea ca pe niște jetoane de cazino pe această ducesă care oferea o șansă suplimentară; câștigătorul lua tot: obținea controlul asupra succesiunii Romanovilor și, astfel, asupra Rusiei.

Andrei băuse prea multă șampanie, iar la euforia lui se adăugaseră ușurarea și disperarea. Reacția mea m-a surprins: era groază. Sosise în sfârșit momentul când Olga avea să mă examineze așa cum un negustor de antichități examinează un obiect rar din porțelan, când avea să declare că sunt fie adevărata prințesă, fie o impostoare. Dar dacă avea să fie dezamăgită? dacă aveam să pic testul?

La un moment dat, ajunsesem și eu să cred cu adevărat că sunt prințesa Anastasia. La fel ca Natașa, la fel ca Andrei, credeam pentru că trebuia să cred, pentru că nu aveam altă opțiune acceptabilă. Nu voiam să continuu să trăiesc dacă eram doar o refugiată disperată. Fără Anastasia nu exista speranță.

Menajera a adus șampania și Andrei a desfăcut-o. Dopul care a sărit din sticlă a sunat ca un foc de armă. Spuma a curs pe covor. Andrei a umplut două pahare, vărsând mai mult pe jos, și mi-a vârât un pahar în mână.

— În cinstea marii ducese Anastasia! a toastat.

Și-a golit paharul.

— Avem multe de făcut în vederea pregătirii tale. Olga va fi aici poimâine. Dă-te jos din pat!

A tras de cearșafuri.

— Trebuie să fim pregătiți!

* * *

Și astfel a început instruirea. Eram ca o elevă care tocea înaintea unui examen important. Andrei nu mă lăsa să mă odihnesc deloc. Cărțile zăceau deschise peste tot, pe măsuță, pe canapea, pe podea. Bibliotecile și librăriile rusești din Berlin erau pline de volume legate în piele și de reviste despre familia Romanov, iar Andrei le cumpărase pe toate. Erau destule informații de învățat și de absorbit.

Andrei se plimba încoace și-ncolo prin fața mea, întocmai ca un profesor.

— Tatăl tău avea o cicatrice chiar aici, a zis el atingându-și fruntea. Când era tânăr, încă țarevici, s-a dus în Japonia într-o vizită oficială de stat. În timp ce se plimba pe stradă într-un loc numit Otsu, a fost atacat de un polițist care mânuia o sabie. Omul s-a repezit spre el și l-a rănit cu sabia la tâmplă. I-a lăsat o cicatrice mică și albă. Toți cei din familie îi spuneau „semnul Otsu”.

— Nu-mi amintesc nimic de lucrul ăsta, am zis eu.

— Nu trebuie să ți-l amintești; vreau doar să-l ții minte acum. „Semnul Otsu”, a repetat el și și-a îndreptat din nou atenția asupra cărții pe care o ținea deschisă în mână. Iubeai animalele. Iubeai toate animalele.

S-a oprit, gânditor.

— Poate că ar trebui să-ți cumpăr un animal de casă. Un prepelicar. Un prepelicar regal.

— Acum despre ce mai vorbești? am întrebat.

Mă durea capul. De-abia dacă dormisem vreun ceas în ultimele două zile.

Andrei a răsfoit cartea.

— Iată! sora ta, Tatiana, avea un câine pe nume Jemmy. Ții minte asta? jemmy, Jemmy. Țineai mult la câinele ăla. Îl luai cu tine peste tot de parcă ar fi fost al tău.

Am clătinat din cap.

— Cum se numea câinele?

— Jemmy.

— Mai zi o dată.

— Jemmy!

— Bine. Acum, fratele tău mai mic era invalid. Nu-și putea mișca genunchiul stâng; din pricina bolii, acesta rămăsese strâmb pentru totdeauna. Erau doi marinari care mergeau cu el peste tot; erau paznicii lui și îl țineau în brațe. Se numeau Andrei Derevenko și Klementi Nagorni. Repetă!

— Nu-mi aduc aminte.

— Nu contează. Repetă!

Am sărit în picioare.

— Nu! nu-mi amintesc nimic despre lucrurile astea! de ce să spun că îmi amintesc când de fapt nu e așa?

Mi-a tras o palmă atât de tare, încât m-a usturat obrazul.

— Pentru că așa îți spun eu! pentru că plătesc pentru mâncarea pe care o mănânci și pentru acoperișul pe care îl ai deasupra capului! pentru că sunt soțul tău și ți-o poruncesc!

Am simțit că mă lasă genunchii. Cât de rușinos era să-mi fie atât de frică de el! dar era ceva ce nu puteam controla. Acum stătea aplecat spre mine, cu pumnii strânși. Îmi era groază că mă va lovi din nou. M-am auzit plângând, implorându-l să nu-mi facă rău.

Dar era plin de furie și căința nu avea efect asupra lui. Și-a scos inelul cu rubin de pe deget și mi l-a vârât sub nas.

— Uite! uită-te la ăsta! mâine va trebui să-l vând! nu înțelegi, proasto ce ești? stăm de doi ani în Berlin; de unde crezi că vin banii pentru casa asta, pentru hainele astea frumoase pe care le porți? dacă nu o convingem pe ducesă că tu ești Anastasia, o să fim aruncați amândoi în stradă!

Când și-a terminat peroarația, vocea lui era răgușită și stropi de salivă străluceau ca roua pe rochia mea. Gâfâia puternic, de parcă tocmai ar fi alergat pe scări.

— Acum înțelegi de ce trebuie să învățăm numele astea?

— Andrei Derevenko și Klementi Nagorni, am repetat.

— Nu-mi pasă că ți-ai pierdut memoria. Poate că asta ne ajută. Dar câteva amintiri nu strică. Pot să-ți spun lucruri pe care nu le vei găsi în niciuna din cărțile astea, lucruri care o vor convinge chiar și pe cățeaua aia bătrână din Danemarca de faptul că tu ești nepoata ei. Cum să nu fie înduioșată de biata ei nepoată?

— Andrei Derevenko și Klementi Nagorni.

— Bine.

Era din nou calm; furtuna trecuse.

— Acum o să-ți spun ceva despre Nagorni, a continuat el, pe un ton complet normal. Avea obiceiul să-și bage degetul mic în ureche și să se scarpine. L-am văzut făcând de multe ori asta.

Și astfel am început din nou cu amintirile de mâna a doua, cu trecutul împrumutat, cu singura educație de care îmi amintesc; Andrei era singurul meu profesor și studiam cărțile din micuța noastră vilă umedă din Grünewald până noaptea târziu, până când

mă lua durerea de cap și eram atât de obosită încât visam de fiecare dată când închideam ochii. Și de fiecare dată el țipa la mine și mă zgâlțâia ca să mă trezesc.

Anastasia străbătea camera încordată.

* * *

Am stat toată dimineața în așteptare. M-am trezit în zori să-mi pieptăn părul într-o mie de feluri diferite, să probez toate rochiile pe care le aveam, să repet istoria familiei încă de o mie de ori. În cele din urmă s-a făcut douăsprezece, ora stabilită pentru întâlnire, și nu mai aveam nimic altceva de făcut decât să mă uit pe fereastră, în timp ce Andrei se plimba de colo-colo, fumând țigări pe care le ținea cu degete tremurătoare, răstindu-se la servitori și la mine.

Viețile noastre depindeau de ceea ce avea să se întâmple în următoarele ore.

* * *

Un Sunbeam negru s-a oprit în fața intrării. M-am chinuit să-i văd pe ocupanți printre perdele, dar Andrei m-a chemat de la fereastră și m-a pus să aștept lângă ușă, ca o școlăriță emoționată.

Marea ducesă Olga.

Mă așteptasem la ceva mai măreț. Îmi imaginasem tiare, condescendență regală și bijuterii. În loc de asta, când am văzut-o pentru prima dată, mi-a dat impresia unei femei grase într-o rochie de modă veche, mirosind vag a apă de trandafiri. Era însoțită de un bărbat care își spunea generalul Radzinski, un bărbat de vârstă mijlocie îmbrăcat în uniformă militară, care își dădea multă importanță și care arăta de parcă ar fi stat să cadă în nas în orice moment din pricina greutății medaliilor și decorațiilor de pe piept. Dacă un singur rus ar fi fost atât de curajos ca el, bolșevicii n-ar fi câștigat niciodată lupta. El și Andrei păreau că se cunosc și, din răceala și formalitatea cu care s-au salutat, am avut senzația că se urau de moarte. Dar n-am aflat niciodată dacă era așa sau nu.

Ducesa se holba la mine, iar eu m-am supus acestei inspecții nestânjenite. Eram deja obișnuită cu astfel de scrutări, eram obișnuită ca străinii să-mi studieze în detaliu fața, de parcă încercau să identifice un criminal dintr-o fotografie. Olga părea la fel de emoționată ca mine. S-a uitat la mine, apoi la Andrei, iar buza inferioară a început să-i tremure.

— Maiestate, permiteți-mi să vi-o prezint pe marea ducesă Anastasia, a zis Andrei, făcând o plecăciune.

Ea nu știa sigur ce să facă. Am făcut o reverență, așa cum mă

învățase Andrei.

— Mătușă Olga. Am început.

Mătușă Olga. Era ideea lui.

Pentru o clipă, am crezut că se pregătea să mă îmbrățișeze.

— Chiar ești ea? a șoptit ducesa.

Acum era rândul meu să spun ceva. Andrei mă instruise și în domeniul ăsta, ceva de genul: „Te rog, mătușă Olga, vreau să o văd din nou pe bunica", sau o prostie ca asta. Nici măcar nu știam cum arată bunica asta a mea; chiar și fotografiile cu ea pe care le văzusem fuseseră făcute cu zece ani în urmă. Minciuna mi s-a oprit în gât.

— Chiar ești ea, copilă? a repetat Olga.

Am simțit privirea lui Andrei fixată asupra mea, îndemnându-mă să joc rolul pe care îl scrisese pentru mine. Dar m-am auzit spunând:

— Nu știu.

Dacă nu era un răspuns foarte deștept, cel puțin era adevărul și era tot ce puteam să spun. Așa că am stat amândouă mute și pierdute în dilemele noastre, servitorii, Radzinski și Andrei uitându-se toți la noi.

* * *

Andrei nu făcuse deloc economie în privința prânzului. Stătea acolo în hainele lui din flanel de Riviera, aparent calm și încrezător, în timp ce servitorii se agitau în jurul mesei, servind borș, șașlik și prăjituri cu blini. Cheltuise o avere pe cele mai bune vinuri franțuzești.

Mie nu-mi era foame deloc. Mâncarea îmi cădea greu la stomac.

Era clar că Olga venise pregătită să fie dezamăgită, dar că acum nu mai știa ce să creadă. Nu-și putea lua ochii de la mine. În timpul mesei, Andrei i-a povestit cum mă găsise în Shanghai, eliminând părțile nedorite, dar ea nu părea să-l asculte.

După ce el a terminat de povestit, ducesa mi-a zis:

— Prin urmare, nu-ți amintești nimic, draga mea?

Nu era deloc prințesa înspăimântătoare la care mă așteptasem. Mă simțeam dezarmată de această fată bătrână binevoitoare și sentimentală și nu mai puteam să scot nici un cuvânt, copleșită probabil de importanța întâlnirii noastre. Andrei repetase cu mine de zeci de ori ce trebuia să spun, dar nu eram în stare să-mi joc rolul.

— Nu, îmi pare rău, am răspuns.

— Poate ceva la întâmplare, un lucru cât de mic?

Am dat din umeri și am clătinat din nou din cap. Andrei s-a uitat urât la mine, palid de furie, dar n-am putut s-o fac, nici pentru el, nici pentru ea, nici pentru mine. Voiam atât de mult să fiu Anastasia, încât nu voiam să o cumpăr cu minciuni.

— Aveai un cățel, din câte îmi aduc aminte, a zis Olga.

— Era al Tatianei, am răspuns și, pentru o clipă, am văzut un zâmbet de triumf și de ușurare pe fața ei. Dar cred că Andrei mi-a spus asta.

Bănuiesc că Andrei ar fi fost în stare să sară peste masă și să mă strângă de gât pe loc. Ochii lui aruncau fulgere. Olga n-a observat nimic, desigur.

— Iubeai câinele ăla, nu-ți mai aduci aminte?

Am dat negativ din cap.

— Îmi pare rău.

A tăcut, dezamăgită.

Dacă eram Anastasia, atunci, mai devreme sau mai târziu, cineva va descoperi lucrul ăsta. Dacă nu eram, nu mă voi preface că sunt.

Și la naiba cu el!

În cele din urmă, Olga a murmurat:

— Semeni atât de mult cu ea.

Apoi a adăugat:

— Semeni atât de mult cu ea, malenkaia.

Malenkaia. Nu așa îmi spusese și Andrei cândva? cuvântul ăsta nu însemna nimic pentru mine, dar se pare că ar fi trebuit să însemne. Știam că Olga se uita la mine așteptând un semn de recunoaștere. Era un truc vechi, pe care mulți oameni îl folosiseră de multe ori asupra mea, utilizând diferite cuvinte și fotografii. De parcă ar fi putut să se furișeze și să-mi ia memoria prin surprindere.

— Așa îți spunea tatăl tău, a continuat Olga.

— Trebuie să fiu cinstită cu dumneavoastră. Oamenii îmi spun că arăt ca Anastasia. Mulți oameni. Dar eu nu-mi amintesc nimic. Îmi pare rău. Știu că așteptați cu toții un semn de la mine. Aș vrea.

Mi s-a pus un nod în gât. M-am ridicat de la masă și am fugit din cameră. Mă săturasem. Eram un nimeni fără Anastasia; dacă sunt ea, mă vor iubi toți. Dacă nu sunt ea, îmi vor întoarce spatele într-o clipă. Aveam nevoie de Anastasia ca să trăiesc. Dar Anastasia era un monstru; mă tortura de doi ani și nu mai puteam suporta.

* * *

Poate că tocmai transparența mea a influențat-o. Tocmai pentru că n-am încercat să o conving că sunt nepoata ei, așa cum sugerase Andrei, Olga s-a convins de contrariu. Altfel nu știu cum ar fi putut ajunge la concluzia la care a ajuns în acea după-amiază.

Am auzit-o din dormitor vorbind pe balcon cu Andrei.

— Chiar e ea? a întrebat Olga.

— În ceea ce mă privește: nu m-am îndoit niciodată de asta, a răspuns, Andrei, pe tonul unui om care crede exact contrariul.

— Ăsta e motivul pentru care te-ai căsătorit cu ea? l-a mai întrebat Olga.

Nu crezusem că bătrâna asta blândă e în stare să spună astfel de lucruri. Aproape că am strigat de bucurie.

— Știu ce credeți despre mine, Maiestate. Dar o iubesc. Aș iubi-o chiar dacă n-ar fi Anastasia, chiar dacă ar fi doar o țărancă de pe câmp.

Era o minciună sfruntată. Totuși, spunea lucrurile astea cu atâta ușurință, încât era greu să nu-l crezi.

— Dar probabil că ți-a fost mai ușor.

— N-a fost ăsta motivul pentru care m-am căsătorit cu ea.

— Aș vrea să te pot crede, Andrei Sergheiovici.

— Maiestate, nu despre sinceritatea mea este vorba aici.

Am sperat din tot sufletul că nu. Altfel, eram pierduți.

— Oare mă înșel? se întrebă Olga cu voce tare. Cum a putut să supraviețuiască un an în Siberia de una singură?

— Numai ea știe asta, iar răspunsul e îngropat undeva în mintea ei. Ce s-a făcut nu se mai poate desface. Cade în sarcina noastră, a celor care am cunoscut-o și am iubit-o, să punem capăt suferințelor ei.

Ce discurs! cu câtă pricepere o ademenea în conspirația lui! în ciuda tuturor lucrurilor, vorbea oare serios? cu un om ca Andrei, era imposibil să-ți dai seama.

— E atât de greu să crezi din nou după atâta vreme! a adăugat Olga.

— Nu era nevoie să treacă atâta timp, Maiestate. I-am scris de multe ori despre asta stimatei voastre mame. Ar fi putut pune capăt oricând poveștii ăsteia.

Era un reproș blând.

— Mama e o femeie bătrână și încăpățânată, a zis Olga. Nu vrea să creadă că Niki și copiii au murit. Poate că asta n-o lasă să vadă ceea ce e în fața ochilor ei.

— Acum totul depinde de Maiestatea Voastră. Ce credeți că trebuie făcut?

A urmat o tăcere lungă și chinuitoare.

— În ceea ce mă privește, cred că seamănă foarte mult cu ea, am auzit-o în cele din urmă pe Olga spunând. Vreau să fiu sigură. Dacă măcar și-ar aminti ceva! ceva care să ne convingă pe toți fără putință de tăgadă!

— Ce îi veți spune bătrânei împărătese? o veți lăsa pe biata mea Anastasia să sufere, lipsită de dragostea familiei ei iubite?

Am auzit cuvintele pe care nu visasem să le aud:

— Poți fi sigur că, după ce mă voi întoarce, vei primi vești direct de la bătrâna împărătească. Va avea loc o reîntâlnire foarte curând. Mi se pare că a fost deja amânată prea mult.

Mi-am mușcat pumnul. Nu-mi venea să cred. Calvarul se terminase în sfârșit!

* * *

Avea lacrimi în ochi când a plecat. Bănuiesc că și eu aveam.

Totuși, la drept vorbind, aveam senzația că eram complet detașată, de parcă m-aș fi privit pe mine însămi din capătul celălalt al încăperii. Dacă simțeam într-adevăr ceva, atunci era un sentiment copleșitor de milă pentru asuprita fată bătrână care venise aici la cererea unei mame tiranice să caute rămășițele unei familii pierdute fără speranță.

M-am întrebat chiar ce gândea despre mine, răzvrătindu-mă acum împotriva cauzei mele. O cunoscusem într-adevăr în cealaltă viață a mea pe această femeie tristă și binevoitoare? poate că într-o zi porțile întunecate și tăcute ale memoriei mele se vor deschide din nou și mă vor lăsa să intru în sinele meu pierdut. Dacă nu se vor deschide, atunci mătușa Olga era paznicul sufletului meu.

Am stat în pragul ușii, iar ea s-a uitat la mine cu un dor teribil; apoi, pe neașteptate, m-a strâns în brațe. Îmbrățișarea n-a durat decât o clipă, dar destul de mult cât să-i simt lacrimile fierbinți pe obraz. A icnit îndurerată și s-a năpustit afară pe ușă, iar generalul Radzinski și-a luat un scurt rămas-bun înainte de a ieși grăbit în urma ei.

Am rămas amândoi nemișcați mult timp. Știam că Andrei era furios pe mine pentru că nu-i respectasem instrucțiunile; dar era probabil și încântat, căci obținuse victoria după care tânjea.

În cele din urmă, nici nu m-a felicitat, nici nu m-a mustrat. Poate că nu-i venea nici lui să creadă ce se întâmplase. Presupun că

el își închipuise tot timpul că eram o impostoare și nu-i venea să creadă că micul lui plan funcționase. Dar bănuiesc că era și speriat, știind cum se purtase cu mine până atunci. Așa că era mai ușor să nu spună nimic. S-a întors pur și simplu și s-a dus în biroul lui, închizând încet ușa după el.

Îmi jucasem rolul, îmi improvizasem singură un scenariu. Acum trebuia să aștept în culise până când îmi venea din nou rândul să joc.

MICHAEL.

Marca germană continua să scadă; vânzătorii schimbau prețurile în fiecare zi, apoi în fiecare oră. Cu o căruță plină cu mărci Weimar nu puteai să cumperi nici măcar o pâine. Cântecul preferat în cluburile de noapte era „Mâine e sfârșitul lumii”.

În biroul nostru era un amărât, bătrânul Jürgen, care locuia cu soția lui într-un mic apartament de lângă Tiergarten, ne servea de șofer și de interpret, răspundea la telefon și ducea mesaje. Doi dintre fiii lui fuseseră uciși în război, celălalt își pierduse un picior și nu putea să muncească, așa că lui îi părea bine de slujba oferită de noi. Inflația o luase atât de tare razna, încât eram nevoiți să-l plătim în fiecare zi; puneam grămezi de mărci germane într-un sac, iar el îl lua și fugea afară din birou ca să găsească ceva de cumpărat: pantofi care nu-i veneau bine, ciorapi, ceasuri cu cuc, chiar și o bicicletă la mâna a doua, orice putea avea valoare și putea fi dat mai târziu în schimbul altor lucruri.

Avea peste șaizeci de ani, fusese profesor de engleză la universitate și apoi se pensionase, având o sută de mii de mărci puse deoparte pentru bătrânețe. Trei luni mai târziu, banii nu-i ajungeau nici să-și cumpere un bilet de tramvai.

Sub copacii umezi și negri din Tiergarten, băieții de la țară, alungați din satele lor ca să-și caute de lucru, înghețau de frig noaptea pe bănci, în timp ce prostituatele bolnave de tuberculoză tremurau pe aleile din spatele bisericii Împăratul Wilhelm.

Acesta era Berlinul în iarna anului 1923: a doua zi avea să fie sfârșitul lumii.

* * *

Stăteam în cafeneaua Josty, înfășurați în paltoane, ploaia rece ca gheața curgând întruna pe trotuar de pe acoperișurile de pânză, câțiva amărâți cu capetele lăsate în jos trecând în grabă pe lângă noi, zgribuliți sub umbrele.

Mi-am încălzit mâinile ținându-le în jurul ceștii cu înlocuitor de

cafea.

Câțiva clienți încă se mai prefăceau că duc viața de dinainte de război, mestecând cu stoicism prăjituri făcute din cartofi înghețați și fumând havane din foi de varză înmuiate în nicotină. Bieții de ei! iarna se întindea la nesfârșit, decembrie fiind primul popas în această călătorie interminabilă cu un tren numit iarnă, când aveai de umplut și de îndurat zile lungi, nu găseai nicăieri o masă decentă și nu exista nici o oprire la care să te dai jos.

Îmi promisesem că nu aveam să o mai văd. Dar într-o zi, pe neașteptate, m-a sunat și m-a întrebat dacă ne putem întâlni. Ar fi trebuit să refuz; am vrut să refuz. Dar n-am putut.

— Arăți obosită, i-am spus.

A luat o înghițitură de cafea, s-a strâmbat și a mai pus două linguriță de zahăr.

— Andrei are o aventură.

Ce trebuia să spun? era furioasă, era rănită, era ușurată? știam bineînțeles ce stil de viață ducea Banișevski, chiar și atunci când eram în Shanghai. Îi plăcea cocaina, îi plăcea să se îmbrace în haine femeiești și sodomia, nu neapărat în această ordine. Asta se întâmplă când îi lași pe oameni să se căsătorească în familie și le dai o grămadă de bani și de timp liber.

— Cu un bărbat sau cu o femeie? am întrebat.

— Un pic din fiecare.

— Îmi pare rău.

— De ce? de ce îți pare rău? tu ai intermediat afacerea.

— Am crezut că îți dau șansa să duci o viață mai bună.

Ne-am uitat unul la altul. Și-a întors prima privirea.

— Bănuiesc că ai crezut într-adevăr că făceai ce era mai bine. Pentru amândoi, a adăugat.

— Cum a rămas cu bătrâna împărătească? am întrebat-o eu.

Vizita ar fi trebuit să fie secretă, dar, în mai puțin de douăzeci și patru de ore, se aflase în tot Berlinul.

— N-am primit nici o veste. Au trecut deja două săptămâni.

— O să fie bine.

— Nu știu ce-o să se întâmple. Andrei nu mai are bani. Nu mai avem aproape nimic în casă; vinde tot ce găsește.

Acum știam de ce mă sunase. Își căuta cavalerul în armură strălucitoare.

— Nu ești obligată să stai cu el, am replicat eu.

— Și unde să mă duc?

— Te-aș putea ajuta eu.

— De ce ai face asta?

— De dragul vremurilor bune.

Tot timpul cât a stat în locuința mea din Shanghai, nu cred că s-a uitat vreodată drept în ochii mei. Privirea ei rătăcea mereu prin cameră, de parcă ar fi căutat o ieșire. Acum am simțit pentru prima dată întreaga intensitate a acelor ochi albaștri ca de gheață.

— Cum m-ai ajuta? a șoptit și mi-am dat seama că tocmai o lăsasem pe Anastasia să intre din nou în viața mea lipsită de complicații.

— Pot să-ți fac rost de acte. E destul de ușor. N-am decât să mituiesc un funcționar din departamentul care trebuie. Poți cumpăra orice în Germania dacă știi cu cine să vorbești.

— Și apoi?

Am mestecat cu linguriță în cafea. Într-adevăr: și apoi?

— La sfârșitul lunii trebuie să mă întorc în Anglia. Ăsta a fost doar un post temporar. Ai putea veni cu mine.

Totul era o minciună, dar suna bine. A dat negativ din cap.

— De ce nu? o să am grijă de tine.

Am stat acolo, așteptând să-mi dea un răspuns, dorind-o mai mult decât dorisem vreodată ceva. S-a zis cu planul de a-mi vedea de viața mea, s-a zis cu hotărârea de a nu mă mai gândi deloc la Anastasia.

— Vrei să mă salvezi din nou?

— Ceva de genul ăsta.

Ea a încercat să facă o glumă.

— Ultima dată când m-ai salvat, am ajuns în Berlin cu un bărbat care se culcă cu băieți îmbrăcați în rochii.

Bineînțeles. Va aștepta să primească răspunsul bătrânei împărătese din Danemarca, nu va compromite nici un anunț care ar putea totuși să sosească din Copenhaga. Acum nu mai conta Banișevski, nu mai conta ce făcea el, felul cum se purta cu ea. Nu voia să mai fie scoasă din nou dintr-un râu murdar. Voia să fie Anastasia, marea ducesă a Rusiei.

Am terminat de băut cafeaua. Ploaia de pe Kurfürstendamm se transformase în lapoviță.

— Și dacă bătrâna aia nebună din Danemarca o să spună că nu ești Anastasia?

— Asta o să spună?

— Nu știu.

— Nici eu. Trebuie să aflu.

Ironia situației m-a făcut să zâmbesc. M-am uitat la ceas.

— De ce m-ai sunat? am întrebat-o

— Aveam nevoie să vorbesc cu cineva. Tu ești singurul prieten adevărat pe care îl am.

Nu știu, poate că vorbea serios.

— Trebuie să plec.

Ea și-a pus mâna pe mâna mea.

— Îți mulțumesc, Michael.

— Pentru ce?

— Pentru tot.

Nu mi-am imaginat vreodată că atingerea unei mâini poate provoca un regret atât de profund. Voiam ca povestea asta să se termine altfel. Dar de data asta să se termine cu adevărat.

— Trebuie să știi un lucru, am zis eu. Banii pe care mi i-a dat devotatul tău soț nu erau pentru mine.

— Lasă-mă să ghicesc. Mama ta bolnavă avea nevoie de o operație.

— Prietenii tăi de la clubul de noapte voiau o despăgubire.

— O mie de dolari?

— O mie de dolari pe care nu-i aveam.

Ea s-a făcut palidă la față, iar eu m-am simțit satisfăcut. Acum puteam să plec, lăsând-o să se simtă prost pentru gluma cu mama bolnavă, dar de data asta nu voiam să o las să creadă că nu aveam onoare, atât cât mai conta asta pentru un bărbat ca mine. Era mai important pentru mine să nu afle niciodată cât de mult o mai doream încă.

— Îmi pare rău, mi-a șoptit. N-am știut.

— N-ai întrebat, am zis și, simțind că îmi luasem în sfârșit revanșa, m-am ridicat de la masă și am plecat.

ANASTASIA.

Viața e dreaptă; orice ar zice oamenii, viața îți dă întotdeauna de ales.

Poți muri de foame sau poți deveni prostituată; e alegere. Te poți întoarce la viața aia sau te poți căsători cu un străin și poți depinde de generozitatea și răbdarea lui. O altă alegere. Îl poți părăsi ca să urmezi un alt bărbat și poți miza pe șansa iubirii sau poți să rămâi și să riști să-ți descoperi nu numai o identitate, ci și un destin.

Eu am ales; dar n-am fost pregătită pentru regretul care m-a

copleșit ca un val atunci când l-am văzut pe înaltul și frumosul meu american ridicându-și gulerul ca să se apere de ploaia de decembrie și ieșind din viața mea pentru totdeauna.

* * *

Casa era aproape goală. Nu mai rămăsese prea multă mobilă, iar pe tapet se vedeau dreptunghiurile strălucitoare acolo unde fuseseră tablourile. Podelele erau goale în toate camerele. Iar înăuntru era frig și se simțea un miros de putreziciune și de umezeală venind din pivniță. Chiar și capul din Cambodgia dispăruse, ultimul obiect antic din Shanghai care fusese vândut. Probabil că era foarte valoros.

Când am intrat în casă, menajera a coborât în fugă scările, îmbrăcată în palton și cu pălăria pe cap, lacrimile curgându-i șiroaie pe obraji.

— Ilsa? am chemat-o.

Ea a trecut pe lângă mine.

— Nu mă mai întorc, Maiestate, a zis ea și a dispărut.

Ilsa era ultimul servitor care ne părăsea. Am înțeles din plecarea ei că i se spusese că nu mai erau bani cu care să fie plătită nici măcar ea. O casă fără servitori; nu mai era nimeni care să-mi ia haina sau să-mi aducă un pahar cu ciocolată caldă. M-am uitat în jur. Focul nu ardea în vatră pentru că nu aveam bani de cărbuni sau de lemne și oricum nu mai era nimeni care să-l aprindă.

M-am simțit brusc neajutorată. Cât de repede ne obișnuim cu privilegiile! în Shanghai mâncam pe stradă și mă consideram norocoasă că aveam unde să dorm noaptea. Acum mă necăjeam că nu mai era nimeni care să-mi aducă ceva cald de băut.

L-am găsit pe Andrei sus în dormitor, uitându-se pe fereastră la ceața murdară care învăluia pădurea de pini. Avea o sticlă de vodcă în mână.

Era beat mort și pus pe ceartă.

— Unde ai fost? a mârâit el.

— Credeam că ești în Bad Reichenhall.

— Te-am întrebat unde ai fost!

Mă speria când era așa. Am rămas cu paltonul pe mine și am aruncat o privire spre ușă.

— Am băut o cafea cu Natașa.

— Minți, a scrâșnit.

Mi-a pierit vocea.

— Ți-ai înghițit limba? a întrebat el.

— Am fost. În Tiergarten.

— Singură?

— Nu sunt obligată să-ți spun cu cine am fost. Nu sunt proprietatea ta.

— Bineînțeles că ești. Dacă n-aș fi eu, ai muri de frig pe stradă.

Vorbea serios, desigur. Certificatul de căsătorie era la el, eu nu-l văzusem niciodată. Fără el, m-aș întoarce de unde am plecat, fără acte, fără bani și fără adăpost.

Avea dreptate, eram într-adevăr proprietatea lui.

— Ai fost cu americanul ăla, mi-a aruncat.

Mi-a tras cu putere o palmă peste față. Lovitura a fost teribilă, dată cu toată forța unui bărbat. M-a amețit și mi-a tăiat răsuflarea.

Știam ce avea să urmeze, așa că m-am întors și am coborât în fugă scările. A venit după mine, dar era beat și se mișca încet. L-am auzit strigând la mine, dar ieșisem deja pe ușă și o luasem la fugă.

* * *

Seara, ploaia s-a transformat în gheață și lapovița în ninsoare. Am văzut o grămadă de zdrențe sub podul de cale ferată, cel mai probabil un cadavru. Poate că era unul din bărbații cărora le dădusem bani. Grinzile erau pline de țurțuri, iar liniile de tramvai erau acoperite cu o pojghiță subțire și strălucitoare de gheață.

Atunci când respiram, aburi albi se formau înaintea mea din pricina aerului rece, în timp ce urcam scara spre apartamentul Natașei. M-am sprijinit de ușă și am ciocănit.

Natașa era înfășurată în paltoane, puse unul peste altul, și pe cap avea un șal. Mi-am dat seama că nu-și permitea să-și încălzească apartamentul nici măcar în miezul iernii. Era roșie în jurul ochilor. Era bolnavă.

— Tu! a făcut.

— Pot să intru?

S-a dat la o parte. Azi nu mai zâmbea și nu-mi mai spunea „Maiestate”. M-a privit din pragul ușii. Avea mănuși în mâini și transpira chiar și în răcitorul ăla numit cameră.

— Nu te simți bine, i-am zis. Ai nevoie de un doctor.

— Cine își poate permite un doctor?

M-a măsurat cu privirea.

— Ce cauți aici?

— N-aveam unde altundeva să mă duc, am răspuns și m-am pregătit să-i spun despre Andrei.

Trebuia să spun cuiva.

— Te-a dat afară. Știam eu că așa va face.

Eram încă o dată lăsată pe dinafară. Natașa știa ceva ce eu nu știam și m-am pregătit să aud vești proaste.

— Ți-a spus că împărăteasa nu vrea să te vadă?

Natașa mi-a dat vestea cea proastă cu multă satisfacție. Olga își îndeplinise misiunea, dar bătrâna Împărătească refuzase să accepte părerea fiicei ei. Sau poate că Olga se răzgândise în timpul călătoriei de la Berlin la Copenhaga. Oricare ar fi fost adevărul, Andrei riscase și pierduse.

Am simțit că amețesc. Dar, într-un fel, eram ușurată. Cel puțin se terminase.

— Acum ești în aceeași situație ca mine, a zis Natașa și în vocea ei se simțea dușmănie adevărată. Nu mai ești cu nasul pe sus.

— Natașa, eu.

— Ce-o să faci? n-o să mai poți locui în vila aia luxoasă. O să fii la fel ca noi. Chiar mai rău.

S-a aplecat spre mine și i-am simțit respirația fierbinte și urât mirositoare.

— Nu se găsește de lucru, să știi. Am încercat cu toții.

— Credeam că ești prietena mea.

— Credeam că ești marea ducesă.

M-a împins afară pe coridor și a trântit ușa.

* * *

Ușa vilei era larg deschisă. În hol erau cioburi, rămășițele unei sticle de vodcă zdrobită de perete. În salon, o perdea atârna într-o parte, căzută de pe șină.

Nu-mi era frică. Hotărâsem să nu-l mai las pe acest om îngrozitor să mă mai terorizeze.

Am urcat la etaj. Era cufundat în întuneric, iar în dormitor era frig. M-am dus la masa de lângă fereastră și am aprins lampa.

— Până la urmă ai venit înapoi, a vorbit Andrei.

M-am întors. Stătea pe un scaun cu spătar în formă de aripă, cu o sticlă de șampanie franțuzească nerăcită în mâna dreaptă. De parcă ar fi sărbătorit ceva. Avea buzele umede și de-abia putea pronunța cuvintele; era mai beat decât îl văzusem vreodată.

Un om demn de dispreț. Avusesem mai multă demnitate ca dansatoare în cluburi de noapte decât aveam acum ca soție a acestui bărbat. Și toate astea pentru câteva promisiuni mormăite.

— Ai aflat vestea? mi-a aruncat el. Vaca aia bătrână din Danemarca a spus că ești o impostoare. S-a zis cu babușka ta cea

iubitoare.

— N-am pretins niciodată că sunt Anastasia. Tu ai spus asta. Tu mi-ai spus că sunt ea.

— Dacă ai fi făcut așa cum ți-am zis, poate că am fi reușit să o convingem pe cățeaua aia grasă. Acum totul e pierdut din pricina ta.

— Orice aș fi făcut, n-ar fi avut nici o importanță. Toți vor ca Anastasia să fie moartă. Nu îi vom convinge de contrariu orice am face.

A încercat să se ridice de pe scaun.

— Obrăznicătură nerecunoscătoare ce ești!

— Mă dezgușți!

Asta l-a oprit. Nu-i vorbisem niciodată așa și, pentru o clipă, s-a autocompătimit.

— Nu mai avem bani, să știi. Am vândut totul să te întrețin; așa îmi mulțumești tu?

— Ai făcut-o pentru tine, nu pentru mine.

— Bănuiesc că o să mă lase să fiu chelner la Buglavari Egel.

S-a ridicat de pe scaun la a treia încercare.

— Maiestate! mi-a vorbit împleticindu-se și a făcut o plecăciune în batjocură.

S-a clătinat pe picioare, s-a lovit de perete și s-a dus în biroul lui. M-am întrebat ce să fac acum, unde să mă duc. Era clar că nu mai puteam sta aici. M-am gândit la Michael; Michael, care mă mai salvase o dată; Michael, care mă salvase de fapt de două ori, dacă punem la socoteală că îi plătise pe gangsterii care veniseră să mă caute în Shanghai. Michael, care reapăruse în mod misterios în Berlin, atunci când avea loc o nouă criză în viața mea. Michael, singurul prieten pe care îl aveam pe lume.

Andrei și-a făcut apariția în pragul ușii biroului. Avea o armă într-o mână și o grămadă de gloanțe în cealaltă. A scăpat mai multe pe covor în timp ce încerca să încarce revolverul vechi.

— Ce faci?

— Nu există decât o singură ieșire onorabilă în situația asta, a răspuns el și cred că s-a referit la noi amândoi.

A reușit să bage două gloanțe în încărcător și a tras piedica. Ridica deja revolverul când m-am repezit la el cu sticla de șampanie.

Dar era prea târziu. Țeava neagră a armei era îndreptată spre mine și am auzit o voce strigând. „Tată!” de undeva de departe. A

apăsat pe trăgaci și cocoșul a țăcănit în gol. L-am lovit cât de tare am putut cu sticla de șampanie în tâmplă. S-a prăbușit la pământ și s-a lovit cu ceafa de colțul șemineului.

Sticla nu s-a spart, lucru care m-a surprins. Probabil că îl lovisem cu fundul ei. Am ridicat-o încă o dată deasupra capului, gata să-l lovesc când se va ridica și se va repezi din nou la mine. Dar nu s-a mișcat.

Revolverul zăcea pe podea la picioarele lui. L-am aruncat în celălalt capăt al camerei.

Andrei stătea acolo, cu ochii pe jumătate deschiși. O baltă de sânge închis la culoare se forma pe podea. Corpul lui se zguduia cu violență.

Mi-am dat seama ce făcusem.

Am scăpat sticla și am fugit spre ușă, apoi m-am oprit și m-am întors înapoi în cameră. Nu știam ce să fac.

Mă simțeam paralizată. A fost un accident; n-am vrut să-l rănesc; nu așa. Oare mă va crede cineva?

Ce să fac?

Mi-am deschis poșeta și am găsit cartea de vizită a lui Michael, cu numărul de telefon al agenției de știri Reuters din Berlin. Am format numărul, respirând adânc și încet, încercând să mă liniștesc.

Când cineva a răspuns la telefon, am fost surprinsă să constat cât de calmă era vocea mea.

— Alo, sunt contesa Anastasia Nicolaevna Banișevski. Aș vrea să vorbesc cu Michael Sheridan, vă rog. Spuneți-i că e urgent, vă rog.

MICHAEL.

Lucram la birou după program, bătând la mașină un alt articol despre puciul Bierkeller din München, când am primit telefonul de la Anastasia. Avea o voce destul de calmă, dar insista să vin imediat la vila ei din Grünewald. Nu mi-a spus despre ce era vorba, doar că era urgent.

Îmi spusesem că se terminase, crezusem că nu aveam să mai primesc vești de la ea. Dar tot ce voiam era o scuză și știam că, mai devreme sau mai târziu, voi avea una.

* * *

Când am ajuns acolo, casa era cufundată în întuneric, iar ușa de la intrare era larg deschisă. Era la fel de frig înăuntru ca afară; se formau aburi chiar și în hol atunci când respiram.

— Anastasia?

N-am primit nici un răspuns. M-am uitat în jur și am simțit că

mi se face părul măciucă. Mi-am amintit că, ultima dată când fusesem aici, erau tablouri uriașe cu rame de aur pe pereți, erau vaze și statui antice. Acum casa era aproape goală, covoarele dispăruseră, la fel majoritatea mobilei.

— Anna? am strigat.

Am urcat la etaj. Nu ardea decât o lampă în dormitor. Am distins silueta unei femei care stătea pe un scaun cu spătar în formă de aripă, aflat lângă fereastră.

— Michael, a murmurat. Știam că vei veni.

Corpul unui bărbat zăcea pe podea, sub poliția șemineului. Am aprins lumina.

— Dumnezeule!

Nu mai încăpea nici o îndoială că era mort. Fața lui era vânătă, iar ochii erau acoperiți cu acea pojghiță sticloasă pe care o văzusem la scrumbiile din piață. Picături roșii de sânge se închegaseră în jurul capului său și îi sclipeau în păr.

Am simțit nevoia să stau jos. M-am lăsat moale pe marginea patului și am rămas amândoi pur și simplu acolo câteva minute, fără să spunem nimic. Am încercat să gândesc.

— Ce naiba s-a întâmplat? am întrebat în cele din urmă.

Aveam o voce răgușită.

— A venit spre mine cu un revolver.

Sunetul vocii ei m-a neliniștit, mi-a adus aminte de acea noapte din Shanghai când o auzisem vorbind în somn la telefon. Părea nefiresc de calmă; presupun că amândoi păream așa, stând acolo, ignorând cadavrul soțului ei care zăcea pe podea de parcă ar fi fost un pled care căzuse de pe spătarul unui scaun.

Am simțit că am dat cu tocul pantofului de ceva tare. M-am uitat în jos și am văzut revolverul zăcând pe covor între picioarele mele. În urma unui impuls irațional, l-am împins și mai mult sub pat cu pantoful.

— Și ce vrei să fac eu? am adăugat.

— Nu știu.

— Cu ce l-ai lovit?

— Cu o sticlă de șampanie.

Așadar, băutura l-a omorât până la urmă. Am râs scurt. Era din pricina nervilor.

M-am aplecat să văd mai bine cadavrul, atent să nu ating nimic. Avea o tăietură adâncă la tâmpla dreaptă care ajungea până la frunte, dar nu asta îl omorâse. Cea mai mare parte a sângelui

provenea de la ceafă, sprijinită încă de marginea șemineului. Craniul avea o umflătură vineție, ca o prună stricată, iar din urechea stângă cursese puțin sânge și niște lichid.

M-am ridicat.

— Ei bine, s-a zis cu bonul tău de masă.

— Ce-o să fac eu acum, Michael?

Sau, mai bine zis, ce-o să faci tu acum, Michael? o să pleci imediat de aici, dacă ai vreun pic de minte. Polițiștii din Berlin erau cunoscuți pentru faptul că nu puteai avea încredere în ei. Ce vor înțelege din asta? la urma urmei, Banișevski nu era decât un rus; ce mai conta unul în plus sau în minus într-un oraș ca Berlin, care era plin de refugiați? vor accepta varianta Anastasiei sau vor adopta punctul de vedere al prusacilor, și anume că un soț mort, chiar și unul care ține un revolver încărcat în mână, e mai valoros decât o soție înspăimântată? va fi închisă cu siguranță pentru asta. Întrebarea era: o vor spânzura?

Asta ar fi o ocazie minunată pentru dușmanii din interiorul și din exteriorul Germaniei să scape de această pretendentă supărătoare. Oameni ca ducele de Hesse aveau puterea de a influența poliția și instanța.

Și eu ce pățeam dacă o ajutam și mă transformam în complice? dar fusesem un prost încă de când sărisem în râul Whangpoa s-o salvez și nu vedeam nici un motiv să mă opresc acum.

— Unde sunt servitorii? am întrebat-o.

— Au plecat. Nu mai avem cu ce să-i plătim.

— Cât de curând i se va simți lipsa?

— Are prieteni peste tot. Nu știu. Ia prânzul la Douglavari Egel în fiecare vineri.

— Asta înseamnă cel mult două zile.

Nu era de ajuns timp ca să o scot din Berlin.

— Știe cineva despre noi doi?

A clătinat din cap.

Când Anastasia o să dispară, polițiștii vor crede că a fugit din Berlin. Asta ar fi concluzia cea mai logică. Cine s-ar gândi că un ziarist american și-ar risca libertatea și cariera pentru o refugiată rusă?

— Nu ești obligat să mă ajuți, mi-a spus ea.

— Atunci de ce m-ai chemat?

— Nu aveam pe nimeni altcineva.

— Asta mă face să mă simt mult mai bine.

M-am uitat din nou la Banișevski. Văzusem mulți morți de când eram ziarist, fotografiasem destui, mai ales după răscoalele de pe străzile din Shanghai; trecusem chiar peste câteva cadavre înghețate în drum spre serviciu săptămânile trecute. Dar Banișevski era primul mort pe care chiar îl cunoscusem atunci când era în viață, iar asta mă deprima. Și mă îngrijora bineînțeles și soarta mea.

Apoi m-am uitat la Anastasia.

— Ia-ți haina și împachetează-ți câteva lucruri, i-am zis eu.

M-am uitat prin cameră și m-am întrebat dacă ar trebui să rearanjez lucrurile pentru polițiști, poate să pun arma în mâna lui Banișevski, să așez sticla lângă capul lui, să aranjez totul în așa fel încât până și cel mai prost anchetator prusac să înțeleagă.

M-am decis să las lucrurile exact așa cum erau.

— Având în vedere vremea de afară, ar trebui să treacă ceva timp până va începe să miroasă, am adăugat, gândind cu voce tare.

Anastasia s-a cutremurat. Am luat-o în brațe, dar a rămas nemișcată, rigidă. Aș fi putut la fel de bine să încerc să consolez vătraiul.

— O să fie bine, am liniștit-o.

— Nimic n-o să mai fie bine, a murmurat, lucru care mi s-a părut o apreciere de-a dreptul lugubră a lucrurilor.

Nu era ca și cum contele Andrei Sergheiovici Banișevski ar fi fost cine știe ce mare pierdere pentru lume. Mie mi se părea că problema era acum una de logică și de rapiditate.

* * *

O femeie se poate îmbrăca în haine bărbătești, dar rar poate să meargă și să vorbească bărbătește. Recunosc, erau câteva ființe pe care le văzusem mergând pe strada Kurfürstendamm în vara aia care mă făcuseră să-mi pun întrebări în privința genului lor, dar, luând totul în considerare, văzută la o lumină bună de o persoană aflată într-o stare rezonabilă de trezie, o femeie în haine bărbătești va arăta mereu așa: ca o femeie în haine bărbătești.

Iar Anastasia nu avea să păcălească pe nimeni.

Stătea în vagon picior peste picior, vizavi de locul meu, îmbrăcată într-un costum cu guler tare, purtând șosete din stofă ecosez și pantofi negri lustruiți. Își tăiase părul și-și făcuse o cărare într-o parte, dar ideea era să arate nu ca un bărbat, ci ca unul din acei minori pe care, dacă voiai, îi puteai agăța în spatele bisericii Împăratul Wilhelm, în schimbul unui pachet de țigări. Citea Der Zeitung și încerca să afișeze o aroganță masculină, dar nu avea

nimic bărbătesc în ea. Oasele ei erau prea subțiri, n-avea nici măcar păr pe falange și chiar și fără machiaj era prea frumoasă ca să fie luată bărbat. Totuși m-am gândit că asta ar putea fi în favoarea noastră. Lumea ne-ar putea privi relația cu suspiciune, dar din cu totul alte motive; ar putea crede că suntem degenerați, nu fugari.

În gara Grădina Zoologică, un alt bărbat – un om de afaceri, după cum arăta – s-a urcat în vagonul nostru de clasa întâi. Se uita întruna la noi, iar eu știam ce gândea. Am încercat să-l ignor, dar, când mi-am ridicat în cele din urmă privirea, mi-a zâmbit mieros, ca să-mi dea de știre că și el avea gusturi asemănătoare, gusturi de om destrăbălat. Credea că Anastasia era iubitul meu.

Probabil că și controlorul de bilete a crezut la fel, dar, spre deosebire de tovarășul meu de călătorie, el era un prusac de modă veche și mai că n-a scuipat la picioarele mele.

Anastasia și-a lăsat ziarul mai jos, astfel încât să-i pot vedea fața.

— Se holbează toți la noi, mi-a șoptit. Cred că sunt ciudată. Cred că și tu ești ciudat.

Dacă m-ar fi văzut tatăl meu acum! mi-am amintit că, atunci când aveam zece ani, credea că îmi petrec prea mult timp citind cărți. Într-o noapte, când eram în pat, l-am auzit vorbind cu mama:

— Crezi cumva că băiatul nostru e ciudat?

A doua zi, m-am dus la cel mai mare băiat de pe stradă și i-am dat un pumn în nas. Pe băiat îl chema John Sanderberg. Johnny s-a uitat la mine, nevenindu-i să creadă:

— De ce ai făcut asta? a întrebat nedumerit.

Așa că l-am pocnit din nou și am văzut cum îi curg două firișoare de sânge din nas. El și-a dus mâna la față și, când a văzut sângele, expresia de pe chipul lui s-a transformat în ceva mult mai puțin blând.

Aproape că m-a omorât: mi-a tras două drepte și m-a trântit pe spate pe trotuar. Apoi a sărit pe mine și m-a lovit până când am leșinat. Când am ajuns acasă, fața mea arăta ca un hamburger crud. Tata și-a ridicat privirea din Wall Street Journal și m-a întrebat ce se întâmplase. I-am zis că mă luasem la bătaie cu un băiat și câștigasem. M-a felicitat și și-a văzut mai departe de cititul ziarului.

A încetat să-și mai facă griji că eram ciudat, iar eu m-am întors la cărțile mele.

A fost ultima dată când am încercat să-i fiu pe plac. Fusesem bătut din cauza lui, iar el nici măcar nu-și lăsase ziarul din mână.

După aceea, între noi totul s-a redus la răzvrătire, certuri zilnice și, în cele din urmă, revoltă majoră. El voia să fiu ca fratele meu, un student de nota 10, așa că am picat examenele la colegiu. Voia să mă angajez la firma familiei; i-am spus să se ducă la naiba și m-am angajat la un ziar din New Jersey.

Cred că, într-un fel, tata m-a condus la Anastasia; ea suferea din pricina unui trecut de care nu-și mai amintea, eu sufeream din pricina unui trecut de care nu puteam fugi. Un trecut uitat și un trecut ținut minte ne aduseseră pe amândoi la Shanghai. Drumul spre Anastasia ne adusese aici, în acest compartiment de tren, unde controlorii prusaci credeau că suntem pederaști. Dacă te uiți cu atenție, pare că totul e simetrie.

Trenul a plecat din gară și și-a început călătoria lentă de-a lungul peisajului de țară. Am încercat să-mi citesc ziarul și am respirat profund, străduindu-mă să mă calmez. Mai erau câteva ore până la graniță, iar în dimineața următoare aveam să ne trezim fie în Franța, fie într-o închisoare din Berlin.

— Ai un foc?

Tovarășul nostru de călătorie s-a aplecat spre mine, cu o țigară în gură. Eram sigur că avea o cutie de chibrituri cât se poate de bună în buzunar și că ăsta era doar un pretext să înceapă o conversație. Dar i-am aprins oricum țigara.

— Ești rus? m-a întrebat el în germană.

— American.

— A, american, a făcut el, de parcă asta ar fi explicat totul. Lucrezi în Berlin?

Am dat din cap și m-am prefăcut că citesc ziarul. Speram că purtarea mea îl va descuraja, dar există oameni care nu pricep sau care aleg să ignore micile semnale respectate de restul societății. Prietenul meu voia cu atâta disperare să facă conversație, încât nu-i păsa că eu nu aveam chef de așa ceva.

Și cred că era curios în privința Anastasiei. Se uita întruna la ea, cu niște ochi flămânzi. M-am întrebat dacă ar mai fi simțit la fel dacă ar fi știut că era femeie.

— Numele meu e Petrovski, Serghei Petrovski, a vorbit el, deși eu nu-l întrebasem. Sunt emigrant. Am fost nevoit să fug din Rusia după revoluție. Acum am un restaurant în Tauentzienstrasse.

M-am străduit să par plictisit. Eram prea agitat ca să port discuții. M-am uitat din nou la ceas, deși eram tot în suburbiile Berlinului.

— Prietenul tău nu spune prea multe, a adăugat Petrovski, aruncând iar o privire scurtă spre Anastasia.

— Cine e boul ăsta plictisitor? a întrebat Anastasia, fără să-și ridice măcar privirea din ziar, jucându-și perfect rolul: obrăznicătura care călătorea cu tăticul, „tăticul" eram eu.

Petrovski a tras puternic aer în piept când și-a dat seama că a fost jignit de moarte. S-a uitat la mine, așteptând o scuză sau o reacție, și, neavând parte de niciuna, s-a uitat urât la Anastasia înainte de a se întoarce la ziarul lui. Era privirea unui om respins de un iubit la care sperase.

M-am uitat la ea; era o privire conspirativă. Apoi, m-am aplecat și mi-am pus mâna pe genunchiul ei, știind că n-o putea da la o parte, stabilind o falsă intimitate între noi, de ochii tovarășului nostru de călătorie. Nu o mai atinsesem de când murise Banișevski. Stătuse ascunsă în apartamentul meu timp de două săptămâni și nu mă culcasem cu ea. Legătura noastră amoroasă nu mersese mai departe de acea primă noapte petrecută împreună, o bâjbâială de om beat, de douăzeci de dolari, cu un bacșiș de optzeci de dolari.

O sută de dolari și nu-mi aminteam absolut nimic despre noaptea aceea. Aș fi putut să o am oricând aș fi vrut; cum ar fi putut să mă refuze după tot ceea ce făcusem pentru ea? dar, la fel ca în Shanghai, am făcut un pact cu mine însumi aici în Berlin: dacă Anastasia mă va primi vreodată înapoi în patul ei va fi pentru că va dori acest lucru, nu pentru că nu va avea de ales. Următoarea noastră noapte împreună nu va fi ca prima.

Petrovski se uita la mâna pe care o pusesem pe genunchiul Anastasiei. Era clar că era invidios.

— Tânărul tău prieten e foarte frumos, a reînceput el, încercându-și din nou norocul.

Anastasia și-a agitat iritată ziarul.

— Nu e german, nu-i așa?

Am dat negativ din cap.

— Sunt rus, a zis Anastasia din spatele ziarului Der Zeitung. Fac parte din aristocrație. Și nu-mi pasă ce zice Lenin; eu tot nu mă amestec cu cei din clasa mijlocie.

Fața lui s-a făcut roșie ca racul. În cele din urmă a renunțat, s-a întors la ziarul lui, iar eu am încercat să nu râd.

A coborât în gara Middelburg, unde a urcat poliția.

* * *

Am zărit uniformele polițiștilor în timp ce trenul intra în gară.

M-am uitat la Anastasia și mi-am văzut frica oglindită în ochii ei. Am tăcut amândoi. Trebuia să ne păstrăm calmul. Am fost întotdeauna de părere că sentimentul de vină îi dă de gol pe infractori.

Am lăsat geamul în jos și mi-am scos capul pe fereastră. Aerul era rece. Prin aburul de la cazanul locomotivei am văzut doi polițiști urcându-se în ultimul vagon al trenului, aflat lângă cel al paznicilor. Am închis fereastra și m-am așezat la loc.

— Crezi că ne caută pe noi? a șoptit Anastasia.

Am dat negativ din cap.

— E doar un control de rutină, am răspuns eu, dar nu eram la fel de sigur cum păream.

Trenul a pornit din nou la drum huruind. M-am întors la ziarul meu, ca să vadă Anastasia că nu sunt îngrijorat, dar nu m-am putut concentra deloc. Am citit aceeași frază de o mie de ori.

Oare ne căutau pe noi?

Am auzit ușa de la vagonul nostru deschizându-se. Am lăsat ziarul mai jos și m-am uitat pe coridor.

— Ei sunt? a șoptit Anastasia.

Am încuviințat din cap.

— Ce facem?

— Dacă nu cumva vrei să mai lovești pe cineva cu o sticlă de șampanie, o să stăm pur și simplu aici și o să ne citim ziarele.

Polițiștii mergeau de-a lungul coridorului, intrând în fiecare compartiment și verificând actele. Ne căutau într-adevăr pe noi? timp de câteva zile, fotografia Anastasiei apăruse în toate ziarele, dar senzaționala ucidere a unui conte rus neînsemnat nu interesase prea multă vreme publicul într-un moment în care Hitler și Ludendorff erau judecați la München, iar francezii mărșăluiau prin Ruhr.

Noul pașaport al Anastasiei era în buzunarul de la haina mea. Mă costase toți banii pe care îi pusesem deoparte. O să aflu mai curând decât credeam dacă îmi aruncasem sau nu economiile pe fereastră.

Polițiștii erau în compartimentul alăturat, iar trenul mergea cu viteză maximă prin peisajul prusac, așa că nu exista scăpare. Am simțit o picătură de sudoare alunecându-mi încet pe șira spinării.

Anastasia s-a ridicat în picioare și s-a dus la ușă, gândindu-se probabil să se furișeze pe lângă ei pe coridor. Am întins mâna ca s-o opresc.

— Nu, am zis eu.

— Pe mine mă caută.

— Stai jos.

— Nu putem să-i așteptăm pur și simplu să vină și să ne aresteze.

— Nu știm dacă te caută pe tine sau nu.

În acel moment, afară s-a produs agitație. Un bărbat a ieșit în fugă din compartimentul alăturat, iar cei doi polițiști au strigat la el să se oprească și au alergat după el pe coridor.

Anastasia s-a uitat la mine și a zâmbit.

— Ai avut dreptate, a murmurat. M-ai salvat din nou.

* * *

Mai aveam zece minute până la graniță. Am lăsat baltă prefăcătoria cu ziarele. Anastasia bătea nervoasă din picior. Avea picături de transpirație pe buza superioară.

— Ce-o să se întâmple când vom ajunge la Londra? m-a întrebat.

— Asta depinde de tine.

— Nu înțeleg. De ce riști atât pentru mine și nu ceri nimic în schimb?

— Nu vreau să cer. Vreau să-mi dai tu.

S-a uitat la mine, cu o expresie impenetrabilă pe față. Am auzit roțile scrâșnind când mecanicul de locomotivă a pus frână și trenul a început să încetinească.

Am băgat mâna în buzunarul hainei și am scos pașapoartele, al meu autentic, iar al ei contrafăcut cu multă măiestrie. Un funcționar din Ministerul German de Externe asigurase hrana familiei lui pe cel puțin un an de zile falsificându-l pentru mine. Îmi spusese că pașaportul era destul de bun ca să o scoată pe Anastasia din Germania și poate chiar să intre cu el în Anglia. Mai departe de atât nu mă gândisem.

Trenul s-a oprit. Eram la graniță. Ne-am ținut amândoi respirația.

PARTEA a IV-a.

LONDRA ȘI SVERDLOVSK, 1924

ANASTASIA.

Îmi amintesc – chiar și acum mi se pare ciudat să mă aud spunând asta – de vameșul din Dover; trăsăturile lui sunt încă la fel de vii în mintea mea ca fața unui iubit: firele de păr de sub bărbie pe care nu le văzuse atunci când se răsese, șuvițele groase de păr

negru de sub cozorocul lui, alunița de deasupra ochiului drept. Mi-a luat pașaportul cu o formalitate severă și apoi s-a uitat în ochii mei. Am simțit că mă pierd, ca un animal nocturn în fața unei flăcări neașteptate. Știam că deghizarea mea jalnică nu putea să-l păcălească, știam că-și va da seama că actele mele sunt false. Voi fi scoasă din rând și trimisă înapoi la Berlin ca să fiu judecată pentru crimă. Mi-am imaginat curtea lugubră a unei închisori, un preot în robă neagră și o frânghie groasă. În schimb, vameșul mi-a dat pașaportul înapoi și mi-a făcut semn să trec de barieră, îndreptându-și atenția asupra persoanei care urma la rând. M-am simțit ca și cum se stinsese un reflector. L-am văzut pe Michael așteptându-mă, cu un zâmbet amabil pe față, de parcă nici nu se așteptase ca rezultatul să fie altul.

Am fost nevoită să-mi car singură bagajul.

Am ajuns în gara Waterloo într-o seară rece de iarnă. Am pășit pe peron, am privit aburul de la locomotivă răsucindu-se sub grinzile aflate deasupra capului meu și m-am pregătit să mă lupt cu un alt oraș necunoscut.

Hamalii treceau pe lângă mine cu cărucioare pline de valize și de cutii pentru pălării. Michael m-a condus prin zarvă și prin mulțime spre un șir de birje care așteptau dincolo de porțile enorme ale gării. Am fost imediat asaltată de mirosul unui oraș străin: fumul care ieșea pe coșurile caselor, gazele de eșapament ale autobuzelor, bălegarul de la caii care așteptau. În jurul meu am auzit vorbindu-se într-un dialect londonez și nu mi-am dat seama imediat că era limba engleză.

M-am uitat pe fereastra birjei în timp ce traversam Tamisa. Londra era învăluită într-o ceață care crea o aură în jurul felinarelor de pe Podul Westminster. Mi-am dat seama că eram în siguranță; făcusem cel mai cumplit lucru de pe lume și eram în siguranță. Acest străin, cel mai bun prieten pe care îl aveam, mă salvase din nou.

Ne-am oprit în fața unor imobile în stil Regency, într-un loc numit Kensington. De data asta, Michael a luat ambele valize, iar eu l-am urmat pe niște trepte de piatră până la o ușă verde. Apartamentul lui era la etajul doi și ajungeai acolo urcând niște scări înguste. Înăuntru mirosea a umezeală, iar mobila era acoperită cu cearșafuri albe. Era îngrozitor de frig.

Michael a aprins lumina și s-a aplecat deasupra șemineului, mânuind cu neîndemânare o cutie de chibrituri și un ziar făcut sul.

— O să aprind focul, a spus.

M-am uitat în jur. Locul părea atât de mohorât, atât de mic. Acum că eram în siguranță, mă întrebam unde ajunsesem.

— Ai nevoie de ceva? m-a întrebat, iar eu am dat negativ din cap.

Nu voiam decât să dorm, să mă ascund de lume. M-a condus într-un dormitor și a aprins mica lampă cu gaz de lângă pat.

— Poți dormi aici în noaptea asta, mi-a zis.

M-am simțit brusc copleșită și sufocată de recunoștință. Riscase atât de mult de dragul meu! așa epuizată cum eram, mi-am întins brațele, l-am luat pe după gât și l-am tras spre mine. Și l-am sărutat, l-am sărutat pe gură, l-am sărutat cu atâta putere încât am avut senzația că mi se învinețesc buzele. Pe Andrei nu-l sărutasem niciodată pe gură cât timp fuseserăm împreună; n-am făcut asta nici chiar în rarele momente când făcea dragoste cu mine. Și nu i-am sărutat nici pe clienții mei din Shanghai.

Un sărut era cel mai prețios lucru pe care îl aveam de dăruit.

Eram încă îmbrăcată în hainele bărbătești și mi-am imaginat ce impresie și-ar putea face despre noi cineva care ar intra din întâmplare pe ușă și ar vedea doi oameni în costume închise la culoare ținându-se în brațe. Am căzut pe pat, Michael fiind deasupra mea. Costumul lui mirosea a lână umedă. Mă simțeam în siguranță în brațele lui, așa cum nu mă simțisem niciodată în viața mea și nu voiam să-mi mai dea drumul.

— Îți mulțumesc, i-am șoptit. Îți mulțumesc!

A devenit deodată țeapăn și s-a smuls de lângă mine. Am încercat să-l trag înapoi, dar era prea puternic. S-a desfăcut din brațele mele și s-a ridicat în picioare.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat nedumerită.

— Nu vreau o profesionistă la prețul unei amatoare, a răspuns.

Spusese un lucru atât de crud, încât mi s-a tăiat respirația.

— Du-te la culcare. Suntem amândoi obosiți.

Ușa s-a închis ușor în spatele lui.

Îl rănisem cumva. O viață dislocată, frântă și fără amintiri, singuratică și întâmpinată cu dispreț. Sufeream cumplit. Dar descoperisem câteva indicii; acum eram convinsă că exista un drum pe care trebuia să-l urmez, un loc unde trebuia să mă duc.

Dar nu în seara asta.

MICHAEL.

Când m-am trezit, era o dimineață frumoasă în Kensington,

ceața risipindu-se sub razele unui soare îndepărtat. Am auzit tropotul cailor care trăgeau o căruță cu lapte, zăngănitul sticlelor lăsate la ușă și fluieratul lipsit de muzicalitate al unui lăptar. Se auzeau zgomote din bucătărie și, pentru o clipă, am crezut că Anastasia pregătea micul dejun. Nu știu de ce am crezut asta; prințesa mea nu știa nici măcar cum se leagă un șorț.

Mi-am pus halatul pe mine – după atâtea luni, mirosea îngrozitor a naftalină – și m-am dus în bucătărie, atras de mirosul de șuncă prăjită. Cineva făcea acel mic dejun englezesc unde totul se aruncă într-o tigaie și se prăjește în untură și în unt.

Era Angela.

Angela – Angie pentru cei care o cunoșteau – era sora lui Sebastian Beaumont. O antisocială, cum li se spune tinerelor rebele în Anglia. Bucătăria era ultimul loc în care m-aș fi așteptat să o găsesc pe Angela Beaumont; ăsta era echivalentul covorului roșu pentru familia Beaumont. În tigaie erau jumări – probabil că la început fuseseră ochiuri – șuncă și pâine prăjită. Ea s-a uitat la halatul meu de mătase și la părul zburlit de parcă aș fi fost un copil care avea nevoie de perfecționare și de învățătură.

— Așadar, te-ai trezit.

— Cum ai intrat? am întrebat, extrem de surprins.

— Cu cheia pe care mi-ai dat-o tu, a răspuns simplu.

Și atunci mi-am amintit că, înainte de a pleca la Berlin, o rugasem să aibă grijă de apartamentul meu. O alesesem pe Angela pentru că petrecuse multe nopți aici și cunoștea locul. Mi-am adus aminte că îi promisesem vag că am putea merge mai departe cu relația noastră după întoarcerea mea din Germania. Ca majoritatea bărbaților, mă îndreptam împiedicându-mă spre căsătorie ca un orb care se lovește de mobila dintr-o cameră necunoscută.

— Seb mi-a spus că vii, a zis ea.

Probabil că Seb o rugase să descopere exact despre ce era vorba. Grăsimea de la șuncă a sărit din tigaie, iar ea a țipat și s-a dat înapoi. I-am luat spatula din mână și am preluat operațiunile. Pâinea prăjită începea deja să se ardă.

— Cum a fost în Berlin? m-a întrebat, scoțându-și șorțul și așteptând să o sărut, lucru pe care, din motive evidente, îl evitam.

— Bine.

M-a luat în brațe și m-a mușcat ușor de ureche, ceea ce-mi plăcea foarte mult. Am încercat să mă concentrez asupra ouălor.

— Nu mă săruți? a insistat.

— Trebuie să-ți spun ceva.

Prea târziu. Stătea în pragul ușii, purtând una din cămășile mele lungi, pe care o găsise în șifonier, iar părul tuns atât de scurt o făcea să arate ca un adolescent. Probabil că Angela a crezut că devenisem ciudat. Că eram pe invers, cum spunea ea. Apoi, Anastasia s-a sprijinit de ușă, iar sânii și șoldurile ei au modificat complet forma cămășii; o dată cu ea s-a schimbat și expresia de pe fața Angelei.

— Cine e asta?

— E o prietenă de-a mea din Berlin, am răspuns. Anastasia Romanov. Anna, ea e Angela Beaumont.

Angela nu a mai așteptat și alte explicații. A aruncat șorțul, a trecut furioasă pe lângă noua mea musafiră, și-a luat haina și pălăria de pe canapea și a ieșit afară, trântind ușa în urma ei.

A deschis-o din nou, a aruncat cheile de rezervă ale apartamentului pe podea și apoi a trântit iar ușa.

— Asta ce-a mai fost? a întrebat Anastasia.

— Crede că m-am culcat cu tine.

— Așa ai făcut.

— Cu mult timp în urmă.

— Te joci cu cuvintele.

I se părea că e ceva amuzant. Am luat tigaia de pe plită și am lăsat-o pe chiuvetă să i se răcească conținutul.

— Cine e?

— O iubită.

— Îmi pare rău.

M-am așezat pe un scaun și mi-am căutat țigările. Pachetul era gol. Angela îmi fumase ultima țigară.

Anastasia și-a rotit privirea prin apartament: două dormitoare, o bucătărie și o sufragerie; nu se compara cu vila mare pe care i-o pusese Banișevski la dispoziție în Berlin. Așa cum stătea acolo, în cămașa aia care era prea mare pentru ea, arăta ca un băiețel pierdut. Și era atât de palidă!

— Ți-am făcut numai necazuri, a zis în cele din urmă.

Era puțin spus. În Shanghai fusesem bătut din pricina ei, iar acum devenisem complice la o crimă comisă în Berlin. Dar fusese oare crimă? din câte spunea ea, nu avusese intenția să-și omoare soțul. Zicea că îl lovise în legitimă apărare, dar nu aveam decât cuvântul ei în privința asta. Între noi se așternuse un văl întunecat. Când am sărutat-o noaptea trecută, m-am trezit întrebându-mă cât de tare îl lovise.

Dar deocamdată eram în siguranță aici; polițiștii germani nu puteau ajunge la ea și nu exista nimic care să facă vreo legătură între ea și mine. Puteam să mă întorc la Berlin și la Reuters, dacă asta voiam.

— Ce facem acum? a întrebat Anastasia, parcă citindu-mi gândurile.

— Poți să stai aici deocamdată.

— Și cu iubita ta cum rămâne?

— Nu cred că e loc pentru toți trei.

Gluma a răsunat în tăcere ca sticla care se sparge. După o vreme, am adăugat:

— Angela e problema mea, nu a ta.

Am căutat ceva de mâncare. Am găsit cafea, probabil expirată demult, dar nu aveam nici un pic de lapte și nici zahăr. De fapt, era puțin pe fundul unui bol, dar era tare ca piatra vulcanică.

— Ar fi trebuit să mă lași să sar de pe pod, a zis ea. Acum nu sunt doar apatridă, sunt o ucigașă apatridă.

— N-o să-i ducă nimeni dorul.

— Prietenii lui o să-i ducă dorul.

— N-avea prieteni. Era înconjurat doar de oportuniști.

— Nu merita să moară.

— Mulți oameni nu merită să moară. Dar se întâmplă oricum.

A început să plângă. O strategie bună. M-am dus la ea și am ținut-o în brațe; am ținut-o așa cum ai ține o pasăre rănită, temându-mă că se va sparge dacă o voi strânge prea tare. Era numai piele și os sub cămașă. Am legănat-o și i-am spus că totul avea să fie bine și m-am întrebat cum de mă implicasem atât de tare, căci nu mai încăpea nici o îndoială: eram îndrăgostit de ea; nu simțisem asta pentru nici o altă femeie. Avea tot ceea ce îmi dorisem vreodată: frumusețe, mister, inteligență și – lucrul cel mai important – era atât de departe, încât nu puteam ajunge la ea.

* * *

Sebastian n-a vrut să ne întâlnim la birou. A ales o cârciumă aflată în apropierea biroului său din strada Fleet. Am făcut slalom printre autobuze și birje când am traversat strada, o mașină a claxonat puternic în timp ce șoferul ei m-a ocolit, iar două tinere cu eșarfe fluturându-le la gât au țipat pe bancheta din spate. Un biciclist care se întorcea din Covent Garden a urlat și el furios la mine, cutiile lui cu morcovi și roșii balansându-se periculos peste ghidon.

N-am reușit să traversez fără să-mi murdăresc pantofii de bălegar.

Cârciuma era întunecată și supraîncălzită. Aplicele de perete erau aprinse, iar lumina palidă se reflecta în panourile din lemn de mahon. Ferestrele care dădeau spre stradă aveau geamurile de culoarea gălbenușului de ou uscat. Fumul de țigară și hameiul îi apărau pe clienți de iarna aspră din Anglia.

L-am găsit pe Sebastian la o masă din colț.

— Drumurile sunt o rușine, a început, uitându-se la pantofii mei. Caii nu mai au ce căuta în oraș acum. O să fie cu mult mai curat în ziua în care n-o să mai fie decât mașini pe stradă.

Am pus pe masă două halbe de bere Whitbread, iar el s-a prefăcut că studiază prima pagină a ziarului Times, care stătea deschis pe masă, lângă gambeta lui. Lenin era mort. Lumea era în doliu.

Am discutat pentru un timp despre știri, despre vreme și despre trafic, apoi a urmat tăcerea apăsătoare pe care încercaserăm să o evităm. Îl dezamăgisem crunt, nu mai încăpea nici o îndoială în privința asta. În primul rând din punct de vedere profesional, în Berlin, apoi din punct de vedere personal, cu Angela.

Sebastian a deschis primul subiectul.

— Ce i-ai făcut surioarei mele?

— E o poveste lungă.

— Am avertizat-o în privința ta. E numai vina ei. I-am spus că ești un om în care nu se poate avea încredere.

— Mulțumesc.

— Avea ideea asta tâmpită că o să se mărite cu tine. I-am spus să nu mai fie atât de proastă, dar acum fetele nu-și mai ascultă frații mai mari.

— Apreciez felul în care m-ai prezentat.

— Am avut dreptate, nu-i așa?

Din punctul meu de vedere, asta n-avea nimic de-a face cu miezul problemei. Dacă n-ar fi fost Anastasia, poate că aș fi putut fi convins să fac ceea ce trebuie. Dar poate că ăsta e motivul pentru care m-am dus să-mi caut prințesa. Anastasia avea să fie mereu acolo, într-un colț al minții mele, așteptând să mă duc și s-o găsesc din nou.

— Cine e fata?

— Nu e ceea ce crezi.

— Eu nu sunt Angela. Nu-mi pasă dacă te-ai culcat sau nu cu

ea. Sunt doar curios.

Începea să se enerveze. Îi păsa. Normal că îi păsa: Angela era sora lui. În felul lui rezervat și ostil, unui englez îi pasă de onoare la fel de mult ca unui sicilian sau unui turc. Răzbunarea lui va fi una civilizată. Îmi riscam slujba, nu boașele.

Totuși, îi datoram o explicație.

— O mai ții minte pe rusoaica din Shanghai? anastasia Romanov?

M-a privit neîncrezător.

— E aceeași fată?

Am încuviințat din cap.

A zâmbit; sau era oare o privire de compătimire?

— Te-ai dus să o cauți.

— A fost o coincidență.

— Desigur.

Și-a terminat berea și s-a dus la bar să mai ia o halbă. În felul ăsta avea timp să reflecteze pe îndelete. Când s-a întors, m-a întrebat:

— Și cu rusul ce s-a întâmplat? parcă Banișevski îl chema, nu-i așa?

Nu se putea să nu știe răspunsul la întrebarea asta. Sanderson trimisese știrea la birou printr-o telegramă. Sebastian m-a privit fix, provocându-mă să mint pentru ea.

— A murit, am zis eu simplu.

— A murit.

— Tragic.

N-a mai insistat. În schimb, m-a întrebat:

— Și ea ce caută aici cu tine?

— N-are bani.

Privirea lui mirată spunea destul de clar ce credea despre comportamentul meu incurabil.

— Sper că merită, a spus, ceea ce pe vremea aia era felul unui englez binecrescut de a te întreba dacă sexul era senzațional.

A luat o înghițitură de bere, privindu-mă pe deasupra marginii paharului, apoi mi-a pus o altă întrebare evidentă:

— Cum ai trecut-o granița în Anglia?

— Am reușit să-i fac rost de niște acte.

— Serios? probabil că te-a costat mult.

M-a studiat pe deasupra marginii paharului.

— Păcat că ai plecat din Berlin așa de repede. Articolele pe care

ni le-ai trimis au fost foarte bune. Chiar și cel despre austriacul ăla. Cum îl chema? hitler? l-am scos din nou la lumină după problemele din München.

— Nu mă mai întorc acolo.

— Din cauza unei fete?

Era o nuanță de neîncredere în vocea lui. Nu i-am răspuns.

— Nu știu dacă am ce să-ți dau de lucru aici.

— Seb, sunt un ziarist bun. Dacă mă poți ajuta cu ceva.

— Îmi umilești sora și apoi vii în genunchi la mine să-mi ceri o altă slujbă. Dacă nu te întorci la Berlin, cine o să te mai angajeze?

— Fac bine ceea ce fac.

— Vorbești despre femei sau despre articolele de ziar?

Presupun că meritam asta.

— Dacă nu mai ai bani, te-ai gândit să te întorci la cuib și să trăiești așa cum ne-am dori cu toții să trăim?

— Te referi la tatăl meu?

— Mi se pare lucrul cel mai evident.

— Mai degrabă m-aș duce să cerșesc pe stradă.

— S-ar putea întâmpla.

Și-a terminat de băut berea și și-a pus haina pe el. Am crezut că ăsta ar putea fi verdictul final, dar apoi s-a îmbunat. Poate că păream suficient de căit.

— O să văd ce pot face, a adăugat.

— Mulțumesc, Seb.

— Fata asta e aceeași despre care credeai că e.?

Am încuviințat din cap.

— Nu mai crezi același lucru?

Am dat din umeri.

— Cred că te-ai țicnit, amice. Sunt morți cu toții. Bolșevicii i-au împușcat pe toți. Asta urmărești? asta înseamnă ea pentru tine? un alt subiect de articol? sau o faci pentru bani și glorie?

— Nimic din toate astea.

— Ce-o să faci cu ea? nu-i pasă nimănui de Romanovi.

— Nu despre Romanovi e vorba.

A oftat.

— Ce-o să-i spun Angelei?

— Nimic. O să-i spun eu.

— Fii blând cu ea, amice. Biata fată era îndrăgostită de tine.

Asta era problema. Nu voiam să iubesc pe nimeni care voia să mă iubească. Atâta tot.

* * *

Am luat metroul până la stația Highgate și am plătit un birjar să mă ducă la destinație. Doctorul Bernard St. John Beaumont locuia în Highgate, într-un sinistru conac în stil gotic, care avea un turn cu creneluri și ferestre cu geamuri verzi. Era înconjurată de un zid înalt care descuraja pătrunderea atât a hoților, cât și a soarelui.

Și era atâta liniște în jur! ăsta era primul lucru pe care îl observai. În Kensington era mereu zgomot din pricina traficului și a roabelor, dar aici puteai auzi vântul foșnind printre ramurile stejarilor și ale ulmilor.

Angela mai locuia încă cu tatăl ei. Era o existență idilică pentru cei fără ocupație, iar Angela era fericită. Era șocant de răsfățată, se mulțumea să trăiască din alocația ei, să se ducă la cluburile din Mayfair și Soho noaptea și să doarmă ziua. Lăsa prin casă ambalaje de ciocolată ca să le strângă servitorii. Ar fi fost o prințesă perfectă.

Am sunat la ușă și am auzit sunetul zgârietor al gramofonului venind dinăuntru. Black Bottom. Angela se trezise și nu era încă ora unsprezece.

Un servitor m-a condus în camera de zi. Era întunecată, sinistră și pretențioasă, ca și restul casei, iar pe pereți erau tablouri în ulei cu rame de aur reprezentând soldați englezi cu barbă și mustață îmbrăcați în tunici roșii care masacrau triburi Zulu, sikh-i, prusaci și francezi. Camera era dominată de o masă rotundă din lemn de mahon plină de cărți legate în piele. Angela stătea întinsă leneș pe un șezlong, cu cartea lui F. Scott Fitzgerald, Dincoace de Paradis, stând deschisă lângă ea, în timp ce volumul Ulysse zăcea aruncat cu nepăsare pe podea, ca și cum l-ar fi citit. Pe vremea aia se făcea contrabandă cu cărțile lui James Joyce și cu D. H. Lawrence, care ajungeau dincolo de Canalul Mânecii. Pornografie pentru cei bogați și cei culți.

Angela a chemat servitoarea și i-a spus să aducă niște ceai. În vatră ardea un foc de cărbuni. Mi-am încălzit mâinile la el.

— Îți datorez o explicație, am rostit.

Dar era prea târziu. Angela pe care o aveam în față era diferită de cea pe care o surprinsesem în bucătăria mea; acum era disprețuitoare, stăpână pe sine și ostilă.

— Nu-mi datorezi nimic, mi-a aruncat.

— Angie, erai ultima persoană pe care mă așteptam să.

— Evident.

— Nu m-am culcat cu ea. Am lăsat-o să stea cu mine, atâta tot.

N-avea unde altundeva să se ducă.

— Vrei să mă faci să cred că nu primește decât mâncare și un pat unde să doarmă?

Și-a fixat o țigară într-un portțigaret din fildeș.

— Nu-ți stă în fire. Tu ești întotdeauna foarte ospitalier. Cine e Anastasia Romanov asta, dragă?

— E o refugiată rusă.

— Acum ai început să aduci persoane fără adăpost în casă. Bănuiesc că nu e nevoie de prea multă tehnică dacă victima ta e recunoscătoare.

— Nu e deloc așa.

— Atunci spune-mi tu cum stă de fapt treaba. Abia aștept să aflu.

Și-a încrucișat brațele și s-a uitat urât la mine.

— N-am vrut să te rănesc, am spus.

Cât de patetic suna!

— Nu, sunt sigură că n-ai vrut asta. Ai vrut să faci dragoste cu o altă femeie și să scapi basma-curată. Înțeleg perfect.

— Nu s-a întâmplat așa.

— Când ai cunoscut-o?

— Acum câțiva ani, când eram în Shanghai.

— Ce exotic! prin urmare, vă cunoașteți de mult timp. Probabil că ați pătat multe cearșafuri împreună.

Angela avea tendința să fie uimitor de crudă. Vulgaritatea și un accent provincial excelent sunt o combinație extraordinară.

— Arată ca un băiat. Îți schimbi gusturile?

N-am zis nimic. Nu puteam să-i spun că o scosesem ilegal din Berlin. Dar Angela se pricepea de minune să ghicească adevărul.

— Ce-i cu misterul ăsta? a omorât pe careva?

Probabil că ceva de pe fața mea m-a dat de gol. Orice a fost, a impresionat-o. A părut dezumflată pentru o secundă.

— Nu pot concura cu așa ceva, a zis ea.

— Nu-ți cere nimeni să o faci.

Servitoarea s-a întors cu ceaiul. Era un serviciu de argint. Fata a dat să toarne în cești, dar Angela a gonit-o din cameră și s-a ocupat singură de asta. Acum făcea muncă manuală; era încercarea Angelei de a dărâma barierele dintre clasele sociale.

— Și cât timp o să stea la tine? m-a întrebat, dându-mi o ceașcă cu un ceai de culoare maro închis, adus din Ceylon.

— Nu știu.

Și-a luat ceașca de pe masă, dar îi tremura mâna, așa că a pus-o la loc să nu se dea de gol.

— Sebastian e foarte supărat pe tine.

Care era adevăratul motiv pentru care venisem aici? voiam să clarific lucrurile cu Angela pentru că-mi părea într-adevăr rău că-i rănisem sentimentele sau eram doar preocupat să-mi găsesc o altă slujbă?

— O iubești, nu-i așa, Michael?

— Nu știu ce simt.

— Se vede pe fața ta. E atât de evident.

— Nu m-am culcat cu ea, i-am mărturisit.

Și m-am înfuriat de-a binelea, pentru că ăsta era adevărul. Era singura chestie care o enerva cu adevărat pe Angela în momentul ăla și nu că o trădasem în alte privințe elementare.

— Și cu mine cum rămâne? a întrebat sec. Mi-ai distrus șansa de a mă mai căsători vreodată.

— Ei, haide.

— Ce vreau să spun este că te-am iubit, a zis ea cu o blândețe neașteptată și fermecătoare. Unde o să mai găsesc un alt bărbat ca tine?

Era umilitor să o aud spunând asta. Măcar dacă ar fi fost adevărat.

— Nu știam că simțeai așa, am murmurat eu.

— Ar fi contat?

— Țin la tine, Angie.

A închis ochii.

— Dar nu e același lucru, nu-i așa?

— Cred că nu.

— O, Michael, ești un om atât de drăguț! o să-ți frângă inima, să știi. Iar eu o să fiu undeva pe margine și o să strig de bucurie.

Am încuviințat din cap. Știam că are dreptate.

— Seb mi-a spus totul despre ea. De ce Dumnezeu te-ai îndrăgostit de o femeie ca ea? ce caută o aristocrată cu cineva ca tine?

— Mulțumesc.

— Ți-a căzut cu tronc, nu-i așa? bietul de tine!

— Să nu-ți pară rău pentru mine.

— Poți să stai liniștit în privința asta.

Era bineînțeles adevărat că Anastasia avea să-mi frângă inima. Angela era femeie și femeile au întotdeauna dreptate când e vorba

de astfel de lucruri.

* * *

După Berlin, unde prețul unei pâini ajunsese la două miliarde de mărci, Londra părea un paradis. Totuși, Anglia era și ea în criză. Generația tânără era pe punctul de a se ciocni cu trecutul victorian, iar economia fusese făcută praf din pricina costurilor marelui război. La mai bine de cinci ani de la terminarea războiului, bărbați în uniforme kaki încă mai cerșeau pe stradă, cu medaliile prinse în piept, cu cozoroacele pe trotuar și cu o mânecă sau cu un crac suflecat, ținând în mână o tăbliță pe care scria cu creta: „Rănit în marele război, cu soție și cinci copii de hrănit."

Printre cei tineri apăruse un fenomen nou: apăruse o generație de femei care renunțaseră la valorile părinților lor și erau hotărâte să nu facă nimic altceva decât să se distreze. Le găseai printre fiicele familiilor din aristocrație și erau numite „antisociale"; fumau mult, beau mult – se făceau „criță" – și dansau până dimineața cu tineri istoviți în cluburi precum The Silver Slipper și Rector. Le auzeai țipând și le vedeai pe banchetele mașinilor decapotabile Renault sau în atașele motocicletelor Triumf și Harley Davidson – numite „consolele antisocialelor" – cu eșarfele din cașmir fluturând în aer.

Moda schimbătoare le reflecta atitudinile. Fetele moderne fie își tăiau părul scurt, castron sau în scări, fie și-l încrețeau. Văzusem o caricatură în revista Punch: „Lasă-ți părul să crească, amice, că arăți ca o fată!" Pălăriile cloș deveniseră o modă, iar fetele răscoleau prin șifonierele fraților lor căutând cravate, eșarfe și chiar pijamale. Invenția mătăsii artificiale făcuse ca orice fată să aibă acces la dresurile de culoarea pielii.

Iubiții lor purtau pantaloni bufanți, care atârnau pe ei ca niște saci și pe care îi târau mereu prin noroi, și jerseuri lungi și largi din lână. Îi imitau pe idolii lor din matinee, își pieptănau părul pe spate și îl dădeau cu ulei, își făceau cărare pe mijloc și încercau să-și subțieze mustățile ca să arate ca ale lui Ronald Coleman. Toți fumau; fumatul era considerat grațios din punct de vedere social, era accesoriul oricărei conversații bune. Dar nu era politicos să oferi cuiva țigări din pachet; le „turnai" ca pe vinul de Xeres într-o tabacheră de argint, cele turcești într-o parte, cele americane în alta.

Toate conversațiile se rezumau la bursă, la bani și la ultimele coctailuri. Veteranele teatre de revistă erau date la o parte de cluburile în care se cânta noul jazz din Dixieland și de

cinematografele în care rulau filmele cu Charlie Chaplin, Buster Keaton și Rudolf Valentino. Ultima modă erau guma de mestecat, saxofoanele și discurile de gramofon.

Aveam douăzeci și șase de ani și începeam să mă simt bătrân în mijlocul acestor oameni.

Dar pe vremea aia, londonezii considerau că un american era la modă, așa că nu duceam lipsă de invitații la evenimente sociale. Toți cei cu care mă întâlneam voiau să știe care era ultima modă în New York și păreau dezamăgiți când le spuneam că nu mai fusesem pe-acolo de aproape patru ani.

Dar nu toată lumea își bătea joc de viață în felul ăsta. Numărul șomerilor ajunsese la două milioane și jumătate, iar pe străzile din East End, acolo unde bronșita, rahitismul și poliomielita făceau multe victime în rândul tinerilor, hoinăreau copii fără pantofi în picioare. Pentru cel puțin jumătate de țară, deceniul răsunător al prohibiției n-a răsunat deloc.

Cu sistemul ei împământenit de clase sociale și cu sărăcia ei lucie, Anglia era acum în aceeași situație în care fusese Rusia în anul 1917. Poporul era pe punctul de a se răscula și clasele conducătoare știau asta. Bogații murmurau cu teamă despre bolșevici, iar în cluburi, saloane și ceainării toți erau de acord că sabotorii comuniști erau în spatele ultimului val de greve. Dreptatea socială devenise cumva asociată cu anarhia și comuniștii erau acuzați de toate relele din țară.

Totuși, Rusia rămânea în mod ciudat la modă. Gloriile ei apuse și politica radicală aveau un anumit farmec, cel puțin pentru cei din clasa mijlocie. M-am întrebat uneori ce-ar fi crezut Anastasia despre toate astea. Dar ea nu-și amintea nimic, așa că ce rost avea să o întreb?

* * *

În Hyde Park, caii galopau ușor de-a lungul potecilor, femeile călărind cu ambele picioare de aceeași parte a șeii și purtând gambete cu voal, iar bărbații având haine de călărie din stofă cu picățele și pantaloni de cavalerie lungi până la genunchi. Stejarii erau cenușii și scheletici, iar pe iarbă erau petice de zăpadă și de gheață. Dar era o zi cu cer senin, chiar dacă soarele nu avea putere să încălzească. Din locurile noastre aflate la etajul omnibuzului vedeam dincolo de parc până la palatul Kensington.

Îi arătam Anastasiei orașul și-mi plăcea să joc rolul de ghid. Ne-am tras pătura peste genunchi ca să ne apărăm de frig, iar eu am

luat-o de mână. Având în vedere trecutul nostru, era un gest de un romantism incurabil. O cunoscusem atât de intim cât poate un bărbat să cunoască o femeie; totuși, când am simțit că mă strânge și ea de mână, lucrul ăsta m-a afectat profund, de parcă mi-ar fi luat fața în mâini și m-ar fi sărutat cu pasiune. I-am interpretat strânsoarea ca pe primul ei gest făcut din inimă pentru mine.

Iată-mă, așadar, stând acolo, simțindu-mă din nou ca un copil. Mă debarasasem demult de învelișul sufocant al inocenței mele, dar în acel moment, după toate cluburile de noapte, barurile și ringurile de dans din Berlin și din Shanghai în care fusesem, gestul ăsta mi s-a părut cel mai erotic lucru pe care îl trăisem vreodată.

Mai târziu, am dat de mâncare la rațe în parcul St. James, dacă vă vine să credeți. Le-am zâmbit altor cupluri, brutarilor care ieșiseră să curteze cameristele în această dimineață rece și frumoasă. Făceam parte din aceeași frăție. Apoi am dus-o la Lyon's Corner House. Îmi amintesc că-mi ziceam că nu eram decât eu și marea ducesă a Rusiei acolo, luând ceaiul împreună.

Felinarele cu gaz erau deja aprinse pe stradă când ne-am întors la apartamentul meu din Kensington. Era îngrozitor de frig. Pe vremea aia nu-ți manifestai afecțiunea în public, dar acum nu era nimeni să ne vadă, așa că am luat-o pe după umeri.

În timp ce urcam scările, ușa de la apartamentul de jos s-a deschis. Pe vecina mea o chema doamna Stanton și nu schimbasem decât câteva cuvinte cu ea în toate cele optsprezece luni de când locuiam acolo: bună dimineața și bună seara, așa cum fac englezii.

Dar, în după-amiaza asta, și-a ridicat privirea spre noi, s-a uitat urât la Anastasia, a șuierat „Târfă!” și a închis din nou ușa.

Într-o secundă, vraja s-a rupt.

* * *

Ce-ar fi făcut un bun englez? ar fi făcut o ceașcă cu ceai, presupun. În loc de asta, când am intrat în apartament, m-am dus la fereastră și mi-am aprins o țigară. Era un obicei prost de-al meu să fumez atunci când eram nervos sau frustrat. Anastasia și-a făcut de lucru aprinzând focul în vatră.

— Nu știu de ce ar trebui să mă deranjeze, a murmurat ea. Dar are dreptate, nu-i așa? asta sunt. De când am ajuns în Shanghai și până acum, am fost întreținută de un bărbat.

— Dar tot nu mi se pare drept.

— Probabil că sunt cea mai scumpă târfă pe care n-ai avut-o niciodată.

— Nu-ți spune așa!

S-a ridicat în picioare și a venit la mine. Avea încă paltonul pe ea și își vârâse mâinile adânc în buzunare.

— Poți să te culci cu mine dacă vrei. Nu mă deranjează.

— Chirie? am întrebat ironic.

Era o cruzime intenționată. Am spus-o pentru că voiam să-i pese atunci când aveam să mă culc cu ea. Voiam să-i pese foarte mult.

— Dacă așa vrei s-o consideri.

— Va mai trebui să-mi verific portofelul dimineață?

Pentru o clipă, am văzut lacrimi strălucind în ochii ei, dar apoi și-a revenit.

— Având în vedere genul de fete pe care le aduci acasă din călătoriile tale, presupun că n-ar trebui să fii niciodată neglijent.

A început să tremure. Era nevoie de mai multe ore pentru ca focul să încălzească apartamentul. M-am gândit cum ar fi fost să ne încălzim unul pe altul în pat. Dar lucrul ăsta nu avea să se întâmple; doamna Stanton avusese grijă de asta. Ar fi fost extrem de satisfăcută dacă ar fi știut. Încă două suflete salvate de păcatul iubirii.

— Nu știu ce vrei, a spus.

Nu știa, iar eu nu aveam de gând să-i zic. Ar strica totul. Dacă ar ști, s-ar putea preface.

— Cândva, ai plătit să te culci cu mine. Acum mă poți avea pe gratis, oricând dorești, iar tu te porți ca un călugăr.

Am vrut să-i ating obrazul, dar și-a întors capul.

— Nu-ți place să fii atinsă, dar mă lași să mă culc cu tine.

— E ceea ce vrei, nu-i așa?

— Nu, prințesă, nu e ceea ce vreau.

Și ne-am uitat unul la altul fără să ne înțelegem. În cele din urmă, s-a dus în dormitor. A lăsat ușa întredeschisă, dar eu am dormit din nou pe canapea în noaptea aia.

ANASTASIA.

De ce m-am retras când a încercat să mă atingă? ce e atât de îngrozitor la un mic semn de afecțiune omenească? cum să explic? la fel ca un câine bătut, nu puteam avea încredere în nici o mână care se întindea spre mine.

Michael voia să se folosească într-un fel de mine, desigur. Așa speram, era ceva ce puteam înțelege. Dar era un om complicat. Niciunul din străinii din Shanghai, asudând și grohăind peste mine, nu-mi ceruse atât de mult cât îmi cerea el.

Simțeam ca și cum personalitatea mea se rupsese în două; oriunde eram, de fapt nu eram. Sunt Anastasia și sunt prințesă; sunt de asemenea Anastasia, dansatoare în cluburi de noapte și târfă. Erau momente când mă simțeam superioară lui Michael, superioară tuturor; le aruncam firimiturile personalității mele, un zâmbet ici, un cuvânt colo. Dar apoi îmi aminteam de cealaltă Anastasie și îmi era îngrozitor de rușine, mă simțeam ca un gunoi la picioarele lui.

Dacă sunt Anastasia, Michael nu mă merită. Dar, dacă sunt doar o târfă rusă din Shanghai, atunci nu-l merit eu pe el.

* * *

Michael m-a dus la o petrecere în Mayfair, dată de un prieten de-al lui, Sebastian, care locuia într-un atelier de lângă Grosvenor Square. Era aglomerat și nu cunoșteam pe nimeni în afară de Angela și de Sebastian. Cu alte cuvinte, nu-i cunoșteam decât pe singurii oameni din Londra care aveau motiv să mă disprețuiască.

M-am ținut de brațul lui Michael. El îi cunoștea pe toți, bineînțeles, așa că s-a lăsat în mod inevitabil dus de mulțime. Am rămas într-un colț și m-am uitat la tinerii îmbrăcați în pantaloni enormi, atât de largi încât nu puteai nici măcar să le vezi pantofii, la iubitele lor în fuste scurte și mulate care dansau charleston, toate fâlfâindu-și mărgelele de la gât și dând frenetic din mâini.

Nu mai băusem șampanie adevărată de când plecasem din Berlin; am luat un pahar de pe masă și l-am dat pe gât. Aș fi vrut să nu fi venit aici. Crezusem că avea să fie o petrecere restrânsă, doar câțiva prieteni de-ai lui Michael, îmi imaginasem că o să cunosc câțiva oameni, că el o să mă prezinte tuturor ca pe o prințesă.

Am văzut-o pe Angela venind spre mine.

— Așadar, Michael și-a adus refugiata cu el, a început ea.

Avea motiv să mă urască. Nu i-am răspuns urât.

— Mi-e teamă că sunt din nou apatridă. L-ai văzut?

Mi l-a arătat cu degetul. Michael dansa cu o tipă slăbănoagă, care avea picioarele și brațele dezgolite.

Cineva mi-a pus un alt pahar de șampanie în mână, iar eu l-am dat și pe acesta pe gât.

— Ar trebui să te urăsc, a continuat Angela. Dar cred că nu e vina ta.

Iată-ne, așadar, stând acolo, uitându-ne amândouă la el. Nu că ar fi fost o frumusețe clasică cu fața aia de boxer și cu șuvița de păr care îi cădea peste ochiul drept. Poate că rânjetul lui strâmb îl făcea atât de irezistibil. Cel puțin așa păreau să creadă multe femei din

cameră, căci nu eram singurele care ne uitam în direcția lui.

M-am întrebat de ce nu mă îndrăgostisem și eu de el la fel de tare cum se îndrăgostise Angela. Probabil că era ceva în neregulă cu mine.

— Te iubește la nebunie, să știi, a mai spus Angela.

Era clar că mă iubea; fusese clar de foarte multă vreme. Atunci de ce cuvintele ei m-au afectat atât de tare? de ce nu-l puteam iubi și eu?

— Ești norocoasă, a zis Angela, apoi un tânăr a apucat-o de braț și a implorat-o să danseze cu el.

Că mă iubea sau nu la nebunie, îl pierdusem pe Michael n seara asta. Se răzbuna pe mine și nu-l condamnam. Terminase de dansat cu o fată și acum alta se agățase de brațul lui, rugându-l să danseze charleston cu ea. Fetele astea erau atât de evidente. Eu mi deghizasem un pic mai bine intențiile n clubul de noapte.

Ce noroc pe Michael că erau atâtea fete doritoare din care să aleagă!

Bietul Michael! mă alesese pe mine.

— Bună, m-a salutat cineva.

M-am uitat în jur. Un tânăr înalt și blond stătea aplecat spre mine, ținând două pahare cu șampanie.

— Ți-am adus „șampon”, a rânjit el.

Era beat. Și eu. Am luat paharul pe care mi-l oferea.

— Roger Worthington, s-a prezentat el, întinzându-mi mâna. Prietenii îmi spun. De fapt, îmi spun Roger. Ești foarte drăguță. Ai venit singură?

— Am venit cu Michael Sheridan.

S-a uitat prin cameră cu ochii pe jumătate închiși; Michael era înconjurat de trei fete, care râdeau un pic prea tare la glumele lui.

— Se pare că e cam ocupat. Cum te cheamă?

— Anna. Anna Romanov.

— Ești rusoaică, nu-i așa?

— Da. Cum ți-ai dat seama?

— E evident, nu? romanov e un nume rusesc. Te cam dă de gol.

Ăsta nu prea pricepea ironia.

— Se pare că Michael te-a abandonat.

Și-a pus mâna dreaptă pe perete n dreptul capului meu și s-a aplecat și mai mult spre mine. Mi-am terminat de băut șampania. Acum aveam ocazia să joc același joc ca Michael. Dar nu plăteam un preț prea mare sărutând un bărbat ca Roger Worthington ca să

mă răzbun? și ce făcuse Michael să merite dușmănia mea? o răzbunare așa de josnică era o ticăloșie după tot ce se întâmplase în Berlin.

— Trebuie să mă duc la baie, am zis și am plecat.

Ușa de la baie era deschisă. Înăuntru era o fată care stătea aplecată deasupra lighean ului pentru spălat pe mâini, prizând cocaină de pe marginea de marmură a lavoarului. Și-a ridicat privirea spre mine și a rânjit.

— Ce arătare! a făcut ea și a ieșit.

M-am uitat în oglindă și nu mi-a plăcut ce-am văzut. Mă reinventam în fiecare zi, în fiecare zi eram altcineva, cineva și mai demn de dispreț ca înainte. M-am simțit înșelată. Ar trebui să fiu o celebritate, să fiu sărbătorită peste tot unde mă duc; eram făcută să am o viață mai bună ca asta. Când intru într-o cameră, toate capetele ar trebui să se întoarcă spre mine.

Sau mă amăgeam singură? inventasem toate aceste sentimente cu privire la destin, le invocasem din speranțele și promisiunile altora? îmi aparținea oare cu adevărat vreunul din sentimentele pe care le aveam?

Mi-am dat cu apă rece pe față. Camera începea să se învârtească. Prea mult „șampon”. Am încercat să mă concentrez asupra slăbănoagei din oglindă, a necunoscutei cu păr blond și scurt și cu niște ochi albaștri uimitori. Era drăguță, dar nu mai mult decât celelalte fete din camera alăturată.

„Ce te face așa de specială?” m-am întrebat.

Mi-era rău, aveam nevoie de aer. Dar, când am ieșit din baie, Roger Worthington mă aștepta la ușă.

— Te simți bine, drăguțo?

— Am nevoie. De aer.

— Te conduc eu.

M-a luat de braț și m-a ajutat să cobor scările. Un tânăr stătea ghemuit lângă gard, respirând greu. Puțin mai departe era o fată, care se uita la el, cu o grimasă pe față. Chiar și aici în stradă se auzea zgomotul petrecerii și se vedeau siluetele dansatorilor pe fundalul perdelelor de la ferestrele apartamentului.

Roger m-a dus în pragul unei uși. Era o noapte rece și m-am trezit repede. Am început să tremur. El mă strângea prea tare de braț.

— Ești într-adevăr foarte drăguță, a șoptit el și a încercat să mă sărute.

L-am împins la o parte și m-am clătinat. Mi s-a părut deodată greu să stau în picioare, aveam senzația că o să leșin.

— Ei, haide, doar un sărut mic, a insistat.

Începeam să intru în panică.

Dar apoi l-am văzut pe Michael, pe îngerul meu păzitor, stând acolo cu rânjetul lui strâmb și cu mâna pe umărul lui Roger Worthington.

— Îmi pare rău, Rog, dar e a mea, i-a zis.

Când Roger l-a văzut pe Michael, a rânjit încurcat, dând din umeri ca un copil neascultător prins că făcea o prostie.

— Scuză-mă, bătrâne.

S-a îndepărtat încet. Mi-am dat seama că Roger era inofensiv. Exagerasem din nou.

— Însoțitorul meu m-a abandonat, i-am zis lui Michael, dându-mi seama că vorbeam împleticit.

— Cât ai băut?

— Doar câteva pahare.

— Ar fi mai bine să te duc acasă, a adăugat.

Și-a scos haina și mi-a pus-o pe umeri ca să mă apere de frig. Apoi a oprit o birjă și m-a suit în ea.

Nu-mi amintesc drumul spre casă. M-am sprijinit de umărul lui; totul se învârtea cu mine și am încercat să nu vărs. Dar îmi amintesc un lucru: la un moment dat, mi-am frecat nasul de obrazul lui și am șoptit: „Te iubesc!” M-am auzit spunând lucrul ăsta și atunci chiar vorbeam serios, dar eram beată și probabil că până a doua zi aveam să uit ce spusesem.

* * *

M-am trezit în patul lui, complet îmbrăcată. M-am uitat la ceas: era cinci dimineața. Nu-mi aminteam să fi urcat scările. Stăteam întinsă pe cearșaf, în rochia pe care o purtasem cu o seară înainte, acoperită cu o pătură. M-am ridicat în capul oaselor, căutându-l cu privirea.

Lumina din sufragerie era aprinsă.

Michael dormea pe canapea, cu o carte deschisă pe piept și cu lampa de pe masă încă aprinsă. Am îngenuncheat pe covor și m-am uitat la el. Respira încet și regulat, iar o șuviță de păr îi căzuse pe față; arăta ca un băiețel care adormise în timp ce își făcea temele.

I-am luat cartea din poală și am pus-o pe podea. În urma unui impuls, m-am aplecat și l-am sărutat ușor pe buze.

A deschis ochii.

— Am așteptat trei ani să faci asta, mi-a șoptit.

Mi-a luat fața în mâini și m-a sărutat pe frunte. Am văzut reflecția noastră în oglinda de pe perete. Câți bărbați fuseseră înaintea lui Michael? prea mulți ca să-i pot număra. Asta era prima dată când doream un bărbat așa cum mă dorea și el pe mine.

— N-ai încercat să te culci cu mine.

— Erai beată.

— Pentru un american, ești un adevărat gentleman.

Mi-am dat rochia jos și am simțit pe spatele gol căldura emanată de lampa cu gaz. Nu-mi aduceam aminte de prima noastră noapte împreună și m-am întrebat dacă Michael și-o amintea, dacă se gândea acum la ea.

M-am lăsat în genunchi ca să-l dezbrac și i-am dat cămașa jos. Nu-mi aminteam cum arăta corpul lui. Mă culcasem cu foarte mulți bărbați de la clubul de noapte, iar întâlnirea noastră avusese loc cu mult timp în urmă.

Trăiam o experiență nouă și minunată: un bărbat mă săruta pe gură. Am simțit o căldură necunoscută cuprinzându-mi pântecele și șoldurile. În seara asta o să încerc să fiu bună pentru el; știu cum să satisfac un bărbat, desigur. Atât doar că până acum n-am vrut s-o fac cu adevărat.

Iar el era atât de blând cu mine, de parcă aș fi fost virgină. M-a înduioșat că se ocupa așa de mult de plăcerile mele. Mi-a luat sânii în mâinile lui, niște mâini atât de mari, apoi a îngenuncheat în fața mea, trasând cu limba conturul pântecelui meu. Știam ce voia să facă și nici un bărbat nu mai făcuse asta vreodată.

Am încercat să mă desprind din brațele lui, un instinct puritan necunoscut răzvrătindu-se împotriva acestei idei. Dar m-a ținut strâns, iar eu m-am supus; am fost prea încordată ca să mă bucur de ceea ce a făcut el, dar s-a dărâmat o barieră între noi. După aceea, i-am făcut și eu lui ceea ce făcuse el pentru mine, sărutându-i dulce sfârcurile, atâtându-l așa cum mă atâtase el pe mine. Când m-am așezat în cele din urmă deasupra lui, m-am aplecat înspre el și l-am sărutat din nou pe gură. Dacă aș fi putut să reține acel sentiment, Michael în interiorul meu, fața lui în mâinile mele, limba lui în gura mea, uniți în acea clipă în trup și suflet!

M-am prefăcut puțin, bineînțeles. Nu părea să conteze atât de mult, când toată viața mă prefăcusem încontinuu.

— Te iubesc, prințesă, a șoptit el.

— Și eu te iubesc, am mințit eu.

Am vrut să fie adevărat. Mă întreb ce ar fi făcut el dacă m-ar fi crezut.

* * *

Era o dimineață rece de februarie, cu gheață pe acoperișurile caselor din Kensington. Eram singură în apartament. Michael își pierduse slujba de la Reuters și acum era reporter la The Daily Telegraph, ocupându-se de tribunale. Era prost plătit și nu-i plăcea deloc, dar zicea că nu are de ales.

Am auzit o bătaie în ușă. Am deschis și am văzut-o pe Angela în prag, arătând extrem de elegantă cu pălăria ei cloș și cu fusta ei strâmtă. Eu purtam una din cămășile lui Michael și aveam o pereche de papuci vechi în picioare. M-am simțit ca Cenușăreasa.

— Ah! am exclamat și m-am holbat la ea. M-a măsurat destul de rece cu privirea.

— Michael e acasă?

— E la serviciu.

M-a privit mirată, de parcă ar fi vrut să spună: „Cine l-ar angaja?" Apoi a întrebat:

— Pot să intru?

M-am dat la o parte.

S-a plimbat prin apartament, privindu-l cu atenție, de parcă s-ar fi gândit să-l cumpere. A scos o țigară dintr-o tabacheră de argint, a fixat-o într-un portțigaret din fildeș și a aprins-o. Și-a înclinat capul într-o parte și m-a studiat.

— Ai aterizat într-adevăr în picioare, nu-i așa?

— Poftim?

— Michael zice că ești rusoaică.

— Și asta e o crimă?

— Unde te-a găsit, de fapt?

Am privit-o fix.

— Unora le place să culeagă vagabonzi de pe stradă. Îi face să se simtă folositori.

De data asta nu aveam să mai stau cu mâinile în sân și să înghit totul fără să zic nimic. Unii oameni se folosesc de strălucire și de bani ca de o armă și te lovesc cu ea, cred că au acest drept.

— Poți să spui ce vrei despre mine, dar n-o să te las să spui ceva rău de Michael! m-am răstit eu. Mi-a salvat de două ori viața până acum. E unul din cei mai buni și mai curajoși bărbați pe care i-am cunoscut vreodată.

A fost un discurs bun, fără mânie, fără teatru. Măcar o dată

eram și eu mândră de mine.

Nu cred că Angela se aștepta să-i iau apărarea lui Michael. Părea că rămăsese fără cuvinte. În cele din urmă a întrebat:

— Cum adică, ți-a salvat viața?

N-aveam de gând să-i spun despre Andrei, așa că i-am răspuns:

— În Shanghai, n-aveam unde să mă duc, muream de foame. M-am aruncat de pe un pod. El a sărit în apă și m-a salvat, apoi m-a lăsat să stau cu el și a avut grijă de mine.

— De ce?

— Nu știu.

— Și ce-a primit în schimbul generozității lui?

— Nu prea multe, am răspuns și am privit-o fix. Ai dreptate în privința mea, dar te înșeli în privința lui.

Ea a căzut pe gânduri. Nu știu ce anume a dezarmat-o; poate sinceritatea mea. M-a măsurat cu privirea.

— N-ai altceva cu care să te îmbraci?

Am dat negativ din cap. Îmi lăsasem toate hainele în Berlin. Michael zisese că, dacă bagajele noastre erau cumva percheziționate, rochiile și lenjeria de corp feminină ar putea trezi suspiciuni, având în vedere că eu călătoream cu un pașaport în care figuram ca bărbat.

— N-am decât rochia pe care am purtat-o la petrecere.

— Să vedem ce putem face în privința asta, a adăugat ea.

* * *

Auzisem atât de multe despre Anglia, văzusem atât de mulți englezi în Shanghai, încât mă așteptam ca toți să locuiască în palate de marmură și să aibă un stol de servitori. Am rămas șocată când am văzut englezi obișnuiți purtând haine de lucru în loc de pălării palmier și costume albe din pânză de in. Domurile de granit și de marmură și arcadele în stil Regency erau spectaculoase, dar ceea ce m-a impresionat pe mine cel mai mult a fost faptul că era atât de multă sărăcie, chiar și aici.

Am luat metroul până la Charing Cross. M-am oprit la ieșirea din stație să mă uit la un flașnetar cu o maimuță care se repezea să ia monede de la trecători. I-am dat maimuței un penny, lucru care a enervat-o pe Angela.

— N-ar trebui să-i încurajezi pe oamenii ăștia, m-a mustrat.

Am luat-o pe St. Martin's Lane, pe lângă muzicanți și oamenii-sandviș. Un polițist cu o mustață enormă în formă de ghidon a trecut cu bicicleta pe lângă noi.

— Nu te mai holba atât! or să creadă că ești de la țară, s-a răstit Angela la mine când m-am oprit să mă uit la doi dandy – cum le spunea Angela – care se îndreptau grăbiți spre Shaftesbury Lane.

Angela mă îmbrăcase într-unul din costumele ei mulate pe corp și lungi până la genunchi și-mi pusese pe cap o pălărie cloș ca să-mi ascundă tunsoarea băiețească, drastică până și pentru o femeie modernă a anilor '20. Mi-a împrumutat chiar și trusa ei de machiaj. Câțiva tineri s-au întors să se uite la noi. Mi-am zis că arătam amândouă ca niște adevărate antisociale, cum le spunea Angela, și m-am oprit să-mi admir reflecția în geamul cafenelei Lyon.

Angela a zis că-mi face cinste cu un ceai.

Ni s-a dat o masă la geam. Era aglomerat înăuntru, iar eu, marea ducesă, mă holbam ca o țărancă la chelneriețele în rochii negre și șorțuri albe care se grăbeau să-i servească pe clienți cu prăjituri cu frișcă și cu cești de ceai. Mi se părea deja că Berlin fusese într-o altă viață.

Am lăsat-o pe Angela să vorbească, să flecărească despre modă, cluburi de dans, petreceri. Noua și neașteptata mea prietenă se hotărâse să mă ia sub aripa ei, iar acum îmi prezenta pe scurt societatea londoneză. Era o binecuvântare. Fusesem iertată; următorul pas era să fiu izbăvită.

Sau ăsta era doar un fel de a-mi distrage atenția, de a-mi intra în grații ca să am încredere în ea, să-mi dezvălui slăbiciuni pe care ea să le poată exploata ca să-l recâștige pe Michael? după cum vedeți, nu-mi era ușor să am încredere în oameni. Am observat cu câtă tenacitate îndrepta mereu conversația spre Michael, Michael și iar Michael.

— Trebuie neapărat să te duci la petrecerea dată de familia Brissenden săptămâna viitoare.

— Familia Brissenden? am întrebat, jucându-mi rolul de novice neștiutoare.

— Nu ți-a spus Michael?

— Poate că n-a fost invitat.

S-a uitat mirată la mine, de parcă aș fi început deodată să vorbesc rusește.

— Când ești Michael Sheridan, nu e nevoie să fii invitat. E un prieten de-al lui Sebastian și e devastator de chipeș. Lumea se așteaptă să-și facă pur și simplu apariția.

— Atunci înseamnă că o să ne ducem.

— Desigur, Michael urăște genul ăsta de petreceri. Probabil că

ți-a spus asta.

Ei bine, nu-mi spusese.

Angela și-a înclinat capul într-o parte, țigara ei stând ridicată în aer ca o torță aprinsă.

— Probabil că îl iubești foarte mult, a zis ea.

Și, după expresia de pe fața ei, ai fi crezut că tocmai fusesem anunțată că mi se vor amputa mâinile și picioarele. Mă privea de parcă aș fi fost o ființă demnă de milă.

— Nici măcar nu sunt sigură că-l iubesc vreun pic, am răspuns ca s-o șochez.

Poate că era adevărat. Mă bazam pe el, ceea ce nu era același lucru. În fond și la urma urmei, nu-l aveam decât pe el. Îl lăsasem să facă dragoste cu mine, o dată pentru bani și de două ori aproape din recunoștință. Dar îl iubeam? eram incapabilă de asta.

— Eu îl ador, a mărturisit Angela și am sesizat o nuanță de reproș în vocea ei.

— Nu sunt rivala ta, i-am zis, iar ea m-a privit ca și cum știa ea ce știa. Nu sunt, am repetat.

— Dar el pe tine te iubește.

Cum putea cineva să mă iubească pe mine? probabil că e ceva în neregulă cu un bărbat care se îndrăgostește de o prostituată și care își riscă apoi viața și cariera pentru o ucigașă. Am închis ochii și l-am văzut pe Andrei zăcând pe podeaua locuinței din Grünewald, cu creierii împrăștiați pe jos. Imaginea îmi rămăsese adânc întipărită în memorie. Nu mi se părea drept să-mi amintesc asta când uitasem atât de multe alte lucruri.

Și ce simțeam de fapt pentru Michael? dacă cineva îți aruncă un colac de salvare în apele înghețate ale oceanului, te agăți de el cu disperare. Nu stai să te întrebi mai întâi ce crede colacul de salvare despre tine.

— Dacă aș avea curaj, aș pleca și l-aș lăsa în pace, am spus.

— Dacă ai dispărea, nu s-ar întoarce la mine; s-ar duce să te caute.

Ochii Angelei erau umezi. A scos o batistă din poșetă și și-a șters furioasă lacrimile.

— Aș vrea să știu care e secretul tău. Michael a avut o grămadă de fete.

A mestecat cu linguriță în ceai, privind vârtejurile lăptoase și maronii.

— Nu ești cu adevărat o prințesă rusă, nu-i așa? era mai mult o

acuzație de înșelătorie decât o întrebare.

— Nu, desigur că nu, am răspuns. N-am zis asta niciodată.

Încă o minciună, spusă pentru ea. Dacă nu eram Anastasia Romanov, cine altcineva îmi mai rămânea să fiu?

MICHAEL.

Ajunsesem la Londra fără să am nici un plan în afară de a o scoate pe Anastasia din Berlin. A stat u mine o noapte, apoi două, apoi o săptămână, apoi o lună.

Sebastian nu m-a ajutat cu serviciul și nu pot să spun că îl condamn. Îmi pierdusem slujba de la Reuters și se părea că-mi pierdusem și un prieten. M-am angajat la The Daily Telegraph, ocupându-mă de domeniul infracțiunilor, petrecându-mi în fiecare zi ore lungi și plictisitoare la Old Bailey6, relatând despre sordida paradă a infractorilor prin tribunale.

Noaptea, acceptam dragostea Anastasiei așa cum acceptă un cerșetor monedele.

Știam că ceea ce mă fascina la ea era necunoscutul. Și mă întrebam: când voi afla tot ce e de aflat voi mai iubi?

Din câte vedeam, nu-i dădeam nimic din ce n-ar fi putut obține și în altă parte. Ce-i puteam oferi? farmecul și frumusețea se găseau de cumpărat peste tot. Întorsesem spatele lucrurilor care contau cu adevărat: influență, bani și putere, lucruri care îl fac atrăgător până și pe cel mai urât bărbat din lume. Dădusem cu banul și căzuse reversul monedei vanității; aș fi putut avea toate aceste lucruri, erau dreptul meu câștigat prin naștere, iar eu renunțasem la ele în favoarea unei vieți obișnuite. Era un test la care supuneam lumea și toate femeile; voiam să văd dacă mă vor iubi oricum.

Jocul se întorsese împotriva mea; cu viața obișnuită pe care o duceam, nu vedeam cum mă putea iubi femeia pe care o iubeam eu.

Dar îmi era datoare, de asta eram sigur. Mă dădusem peste cap să o fac să-mi fie datoare. Dar nu voiam să fiu răsplătit, voiam să fiu dorit. Jocul îmi era potrivnic, iar regulile impuse de mine aveau grijă să nu pot câștiga.

Renunțasem la ideea de a descoperi adevărata identitate a Anastasiei; lumea murdară a politicii emigranților din Berlin mă vindecase de asta. Banișevski aflase pe pielea lui că nu-i păsa nimănui dacă Anastasia era sau nu mare ducesă. Oamenii sunt curioși să afle adevărul, dar politica e cea care conduce lumea.

În ceea ce mă privea, povestea marii ducese Anastasia Romanov se sfârșise în Berlin. Trecutul ei, adevărat și imaginat, avea să

rămână secretul nostru; cel puțin așa mi-am spus. Poate că frumoasa mea enigmă se va mulțumi cu fericirea, nu ca soție a vreunui conte sau duce, ci ca parteneră de viață a lui Michael Sheridan, ziarist talentat, dar nu prea bogat.

Ăsta era cu siguranță lucrul pentru care riscasem atât de mult în Berlin. Eram ca un jucător împătimit, aruncându-mi banii pe un cal care nu câștiga niciodată, gândindu-mă că poate într-o zi norocul meu se va schimba. Încercasem de atâtea ori să renunț la joc, dar mă întorceam mereu ca să mai risc încă o dată, gândindu-mă că de data asta voi recupera tot ce-am pierdut.

* * *

Într-o zi, m-am întors acasă și mi-am dat seama după expresia de pe fața ei că își făcuse gânduri negre. Avusese la dispoziție toată ziua pentru asta. M-am așezat pe scaun, mi-am încrucișat brațele și m-am pregătit pentru atacul, nerecunoștința și nepăsarea față de tot ce-mi datora.

Resentimentul ei avea ceva regal și mi-a adus aminte de toate lucrurile pe care le uram la ea: faptul că nu venea niciodată să mă întâmpine când intram într-o cameră și că trebuia să mă duc eu mereu la ea, presupunerea că hrana o să-i fie servită la ore fixe fără ca ea să se deranjeze să participe la pregătirea ei, felul în care-și lăsa hainele aruncate prin baie ca să le strâng eu.

— Când ai de gând să mă dai afară? m-a întrebat.

— Ce te face să crezi că o să te dau afară?

— Atunci ce vrei de la mine? de ce mă ții aici?

— Nu te țin aici. Ești liberă să te duci unde vrei.

— Vrei să-ți fiu datoare.

— Ferească Dumnezeu să-mi arăți vreun pic de recunoștință!

— Vezi?

Ne-am uitat unul la altul, ca niște combatanți într-o piesă-fantomă.

— Mă iubești? m-a întrebat.

— Cred că da.

— Crezi?

N-o văzusem niciodată așa. Despre ce era vorba?

— Nu m-ai încurajat deloc.

— Asta vrei? încurajare?

— Te vreau pe tine.

— De ce?

N-am putut răspunde la întrebare; cel puțin nu cu sinceritate,

nu fără să devin complet vulnerabil. N-am spus nimic.

— Eu nu te vreau, a zis ea. Nu te merit. Merit pe cineva ca Andrei, pe cineva care să mă ajute să obțin ceea ce vreau și să mă trateze așa cum merit să fiu tratată.

Plângea. M-am ridicat în picioare cu intenția de a o consola, dar ea m-a respins. A continuat să vorbească, în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

— Te urăsc. Nu vreau pe nimeni care să fie bun și generos. Nu merit asta. Cel puțin Andrei mă înțelegea. Tu ești ca un câine, ca un câine credincios. Nu vreau decât să te lovesc. Te ții mereu după mine și apari ca un înger păzitor. Nu vreau un înger păzitor, nu vreau să fiu salvată!

S-a oprit să răsufle; buza inferioară îi tremura, iar pe față i se citea agitația.

Nu știam ce să-i spun. Femeile mă acuzaseră până acum de mai multe lucruri, dar niciodată de faptul că eram un bărbat de nădejde.

— Îmi pare rău, a murmurat ea. Nu meritai asta.

Tot nu știam ce să-i spun.

— M-ai făcut să plâng, a mai zis și și-a șters fața cu dosul palmei, mânjindu-și obrajii de rimel.

— Nu-i nimic, am răspuns, umplând tăcerea cu o remarcă banală.

— Ți-e mai bine fără mine.

— Am știut dintotdeauna lucrul ăsta.

— Te-am avertizat. Nu pot avea încredere în mine. Nici tu n-ar trebui să ai.

— O să-mi asum riscul, m-am hotărât.

A încercat să mă sărute. Prima ei reacție era întotdeauna să-și ofere trupul în schimbul afecțiunii sau siguranței. Din păcate, pentru un bărbat ca mine, trupurile erau o monedă acceptată peste tot. Dar nu în cazul Anastasiei. Voiam să o aud spunându-mi că mă iubește așa cum o iubeam și eu. O voiam doar pentru mine pe această ființă misterioasă, cu pielea mătăsoasă și cu ochi albaștri pătrunzători. Voiam să mă dorească, nu să-mi fie recunoscătoare.

A început să-și descheie rochia, dar am oprit-o. I-am întors fața spre mine și am făcut-o să mă privească în ochi.

— Simți ceva pentru mine? am întrebat-o.

— Bineînțeles.

— Ce? la ce te gândești? chiar acum?

A dat din umeri, neajutorată.

— Nu știu. Ce vrei să spun?

Dar nu puteam, nu voiam să-i sugerez ce să spună. Trebuia să vină de la ea.

— Am obosit să alerg după năluci, a șoptit și apoi m-a sărutat, ca să mă împiedice să mai pun și alte întrebări.

Am sărutat-o și eu pe cea care era dragostea mea, amanta mea, mincinoasa mea frumoasă și enigmatică.

* * *

Am auzit-o vorbind în somn într-o noapte. Am întins mâna în direcția ei, dar nu mai era în pat. Mi-am pus halatul pe mine și m-am dus în sufragerie. Era târziu, nu se auzea nici măcar zăngănitul tramvaielor de pe strada Bayswater. Singurul sunet era cotcodăcitul unei prostituate care stătea pe stradă în pragul unei uși, încercând să agațe un trecător.

Anastasia era așezată pe pervazul ferestrei, perdelele erau date la o parte, iar fața ei era luminată de felinarele palide de pe stradă. Nu purta decât o cămașă de noapte lungă și albă, arătând ca o fantomă.

— A meritat-o, am auzit-o vorbind în rusește. Așa este.

Vocea ei suna ciudat, era ascuțită și avea ceva zgârietor în ton și în inflexiuni; era ca și cum ascultai o melodie cunoscută cântată într-un ritm diferit, apoi îți dădeai cu surprindere seama că o știai. De fiecare dată când vorbea, urmau perioade lungi de tăcere, de parcă ar fi așteptat ca o voce neauzită să răspundă.

— Pot să încerc, a mai zis.

Aveam senzația că ascult o parte a unei conversații telefonice, iar sentimentul a fost atât de rapid și de alarmant, încât am simțit fiori pe șira spinării. M-am întrebat – nu pentru prima dată – dacă Anastasia mea era nebună. Îi dădusem voie unei nebune să intre în viața mea, în casa mea? nu aveam decât cuvântul ei cu privire la moartea lui Andrei. M-am uitat să văd dacă avea vreo armă în mână. Dar mâinile ei erau goale și nemișcate, așezate în poală ca o pereche de mănuși albe.

— Ce-o să învăț, tată? a întrebat.

Să întrerup sau nu această reverie? oare dormea cu adevărat? avea ochii deschiși, dar nu părea să-și dea seama de prezența mea în cameră. Așa că am ezitat. Auzisem că putea fi periculos să trezești un somnambul, așa că am stat și am asistat la scenă, simțindu-mă ca un voyeur.

— Așa ești tu, tată? a mai întrebat în neant. Amabil?

M-am simțit oarecum pângărit, stând acolo, ascultând o astfel de conversație intimă. Ar trebui să mă duc înapoi în pat și să o las singură. Sau să o trezesc și să rup vraja asta? ar putea gestul meu să trezească niște amintiri adormite din subconștientul ei și să le readucă la suprafață din ascunzătoarea lor ca pe un amant secret? sau nu voi face decât să o adâncesc și mai tare în singurătate și tristețe?

M-am dus înapoi în pat. Murmurul din cealaltă cameră a continuat multă vreme. În cele din urmă, i-am simțit trupul rece vârându-se lângă mine în pat și m-am întors spre ea și am luat-o în brațe. Am crezut că poate o să reacționeze; o doream la fel de mult ca întotdeauna, simțeam nevoia să posed o parte a misterului ei. Dar dormea și nu s-a trezit.

Întâmplarea asta n-a făcut decât să adâncească misterul. Eram ca o muscă prinsă într-o pânză de păianjen; cu cât mă zbăteam mai mult, cu atât mă încurcam mai tare în capcana Anastasiei.

* * *

Într-o zi, i-am dat o bancnotă de o liră ca să se ducă să cumpere de mâncare. S-a întors acasă cu mâna goală și fără bani; de fapt, n-a venit chiar cu mâna goală, pentru că a adus cu ea un câine vagabond. Ce făcuse cu bancnota de o liră?

— Era un om la marginea drumului. Avea o tăbliță în mână, își pierduse un braț în război, avea o familie de hrănit și n-avea nici un ban. Așa că i-am dat lui bancnota noastră de o liră. Ne putem permite lucrul ăsta, nu-i așa?

Da, cred că avea dreptate, ne puteam permite lucrul ăsta. Dacă nu mâncam nimic în seara aia sau în seara următoare.

Câinele era o javră, avea purici și nu era dresat. I-am spus că va trebui să-i găsească un alt cămin a doua zi. Dar, după două zile, câinele era tot acolo, iar eu nu-l puteam arunca în stradă cum nu puteam să o arunc nici pe ea.

Anastasia se schimba. În timp ce eu mă luptam cu aceleași dileme, ea se transforma. La fel ca javra moartă de foame pe care o adusese acasă, începea să prospere. Mâncând la ore fixe și fără teama că vor fi bătuți, începeau amândoi să facă propriile reguli, punând stăpânire pe viața mea.

Într-o zi, am venit acasă de la serviciu, dar ea nu era acolo. La ora opt seara, când și-a făcut în sfârșit apariția, mi-a mărturisit că lucrase într-o cantină din apropiere de Hyde Park, împărțind supă și chifle săracilor din Londra. Avea mânecile suflecate ca o spălătoreasă, iar părul – care începea încet-încet să-i crească la loc – și-l ascunsese sub un batic înnodat.

La două luni după fuga noastră din Berlin, mi-a mărturisit:

— Am nevoie de o slujbă.

— O slujbă?

— Nu pot trăi o veșnicie pe spinarea ta.

Am vrut să o împiedic, să o țin prizonieră, așa cum făcuse

Banișevski.

— Imposibil. Ce știi să faci?

Și-a dat capul pe spate.

— Știi foarte bine ce știu să fac. Doar ai văzut și tu.

— În afară de asta.

— Știu să dansez. Vorbesc trei limbi. Pot să mă dau prințesă. Și știu să cânt la pian.

M-am dus la fereastră ca să am timp să reflectez.

O ceață rece învăluise orașul. Copacii din Hyde Park păreau să se ascundă și să se ivească din ceață ca niște spioni.

— Ai vreo idee?

— Poate o slujbă într-un bar cu clientelă europeană, a adăugat și am simțit o nuanță de autoreproș în vocea ei.

Nu avea cum să obțină o slujbă. Nu știa să bată la mașină sau să îndosarieze documente, nu era deloc calificată să fie secretară, iar în oraș erau două milioane de șomeri.

Din ceață și-au făcut apariția vreo trei sute de bărbați și femei, îndreptându-se încet spre Speaker's Corner, înconjurați de polițiști călare.

— Vrem de lucru! vrem de lucru!

Un protestant s-a încăierat cu un polițist. Se prefigurau probleme. Ea mi-a luat mâna și mi-a strâns-o cu putere.

— Ce se petrece?

— Nu ești singura care își caută o slujbă, i-am răspuns.

Am fost șocat de expresia de pe fața ei. Nu era decât o manifestație măruntă, amărâții ăia nu încercau decât să demonstreze ceva. Dar Anastasia arăta de parcă ar fi văzut un val de lavă îndreptându-se spre ea. A început să tremure.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat-o.

Nu s-a oprit din tremurat decât după ce manifestația a dispărut în parc. Discuția despre slujba ei a fost lăsată baltă și, până a doua zi, am uitat cu totul de ea.

Dar, în timp ce eu eram la serviciu, Anastasia își căuta de lucru, prezentându-se drept Anna Sheridan. Probabil că îi zăpăcea de tot pe potențialii ei angajatori, căci, deși vorbea impecabil engleza, avea un accent german amestecat cu unul rusesc.

Așa cum o avertizasem, a descoperit că nu era de lucru pentru o fată care nu știa să bată la mașină sau care nu era calificată să fie secretară. N-a putut obține nici măcar o slujbă pe post de cusătoreasă; și, întrucât nu se descurca deloc cu banii, nu se putea

angaja ca vânzătoare în magazine. Aș fi putut să încerc să o țin în zgardă, dar știam că era inutil. Așa că m-am hotărât în cele din urmă să o ajut și am apelat la o cunoștință; un prieten de-al tatălui meu avea un birou în Temple Bar și avea nevoie de o recepționeră, era chiar de acord să o învețe tot ce trebuia să știe.

Anastasia a obținut prima ei slujbă.

Și astfel, cu caracterul cameleonic pe care îl avea, a înflorit în noua ei postură de tânără englezoaică din clasa mijlocie cu o slujbă de secretară în oraș; eu eram singurul care știa că ea era Anastasia Romanov, apatridă și pretinsă prințesă, căutată în Germania pentru a fi interogată în privința uciderii unui conte rus, singurul ei act de identificare fiind un pașaport fals pe numele Gerd Netzer. Ea era secretul meu, musafira mea și obsesia mea.

* * *

Știam că Sebastian avea ceva pentru mine. A vrut să-mi vorbească în biroul lui, ceea ce era întotdeauna un semn bun. De data asta n-a pomenit de Angela sau de Anastasia. Un alt semn bun. Secretara lui mi-a adus o ceașcă de cafea, apoi Seb a trecut direct la subiect.

— Cum merg lucrurile la The Daily Telegraph? a întrebat.

— Simt că înnebunesc. Ar putea dresa până și un cimpanzeu să facă ce fac eu.

— Înseamnă că s-au gândit că un american e un compromis bun, a concluzionat, zâmbind amabil.

Nu i-am răspuns.

— Meriți ceva mai bun, Michael. Și ai avea parte de asta, dacă te-ai putea concentra asupra slujbei.

— Aș face-o din nou, Seb. Nu regret nimic.

— Poate că n-ai petrecut destul timp la Old Bailey. Ar trebui să te mai las puțin în purgatoriu.

Nici de data asta n-am mușcat momeala. Mi-am zis că nu mă invitase în biroul lui ca să mă chinuiască.

— Cum stai cu rusa? m-a întrebat, iar eu am simțit că mi se accelerează pulsul.

— Binișor. M-am descurcat când eram în Shanghai și am mai învățat câte ceva în Berlin.

— Am o propunere pentru tine. Dacă te poți dezlipi de Londra.

— O sarcină sau o slujbă adevărată?

— O sarcină, un comision pentru un liber-profesionist dacă vrei. Ar putea duce la o slujbă permanentă, dacă totul merge cum

trebuie. Avem un nou redactor-șef acum și omul vrea să se convingă în privința ta. Ai șansa să-ți răscumperi greșelile.

— Te-am dezamăgit eu vreodată? l-am întrebat și am zâmbit amândoi.

— Vreau să te duci în Rusia.

N-am zis nimic.

— E o călătorie lungă și nu va fi prea confortabil pentru tine. Înseamnă să fii plecat din Londra cel puțin o lună, poate chiar mai mult. Apropo, cum stau lucrurile acasă?

Se referea la Anastasia.

— Sunt mai fericit decât am fost vreodată în toată viața mea, am mințit eu.

— Felicitări.

Nu era nici un pic de sinceritate în tonul lui. Încă nu mă iertase, lucru care îmi dădea motiv de suspiciune. De fapt, era demn de laudă că nu voia să o lase pe Anastasia să stea în calea prieteniei noastre. Îl judecam greșit.

— O să existe în curând și o doamnă Sheridan?

— Nu-mi permit să mă căsătoresc.

— Atunci nu-ți poți permite să dai cu piciorul unei astfel de ocazii. În fond, are legătură cu doamna ta, a zis el.

Știam ce avea să urmeze.

— Avem un corespondent la Moscova, un om pe nume Roper. Săptămâna trecută ne-a trimis o relatare, niște zvonuri pe care le-a auzit circulând în rândurile bolșevicilor. Nedovedite, desigur. E un tip în Sverdlovsk care zice că el e cel care l-a împușcat pe țar. Cred că nu prea știe nimeni ce să facă cu el. Cei din Comintern n-au adoptat încă nici o poziție.

Cunoșteam povestea mai bine decât oricine. În lunile care urmaseră morții țarului, bolșevicii refuzaseră cu încăpățânare să dea vreo informație cu privire la familia regală. Când Armata Albă a recucerit orașul Ekaterinburg – deși pentru o perioadă scurtă de timp – în 1918, o echipă de anchetatori a fost trimisă să investigheze uciderea Romanovilor, echipă condusă de un fost polițist pe nume Sokolov. Investigația a fost amănunțită, dar anchetatorii nu au găsit pe nimeni care să recunoască faptul că fusese în casă în noaptea când avusese loc execuția. Un bărbat pe nume Voronin le vorbise despre asta celor din familia lui, dar nu le-a putut spune nimic oamenilor lui Sokolov pentru că simpatizanții monarhiei îl crucificaseră deja. Cadavrul i-a fost găsit

în pădure, la vreun kilometru și jumătate în afara orașului.

În raportul întocmit de el, Sokolov a conchis că țarul și membrii familiei lui fuseseră împușcați în casa Ipatiev, iar corpurile lor fuseseră arse și îngropate în pădure. A dezgropat chiar un deget despre care pretindea că aparținuse țarinei și o cataramă care aparținuse țarului, dar concluziile lui se bazau pe zvonuri și pe dovezi primitive. Întrucât Sokolov nu găsise nici un corp, nimeni nu știa exact cum murise familia regală.

Când bolșevicii au deschis din nou frontierele spre vest, câțiva occidentali, ziariști și diplomați, veniseră la Sverdlovsk, cum îi spuneau acum bolșevicii orașului Ekaterinburg, dar, la fel ca Sokolov, nu găsiseră pe nimeni care să vrea să vorbească despre cele întâmplate în acea noapte.

Până acum.

— De ce nu se duce Roper acolo? am întrebat eu.

— Nu-l plătim să alerge prin cea mai mare țară din lume după zvonuri. Faci trei zile cu trenul de la Petrograd doar ca să ajungi în locul ăla. Și s-ar putea nici măcar să nu fie rost de vreun subiect de articol în treaba asta.

— Dar vrei ca eu să mă duc?

— E o slujbă care ți se potrivește perfect. Ești disponibil, vorbești limba rusă, ai experiență și, mai presus de toate, ai un interes personal să faci cunoscută povestea asta. Mai mult decât oricine.

— Sverdlovsk, am murmurat.

— Se numea Ekaterinburg înainte ca bolșevicii să preia puterea, dar cred că știi deja lucrul ăsta. Apropo, cum stai cu banii?

Nu-mi plăcea unde bătea cu asta.

— Am pus ceva deoparte.

— De ce nu-l rogi pe „tati” să te ajute?

Acum mă sâcâia. Gluma cu „tati” m-a scos din sărite, așa cum a intenționat el.

— Nu vreau banii lui!

— Adică nu-i mai vrei.

— Exact. Nu-i mai vreau.

O mică distorsionare a adevărului. Când a văzut că nu mă întorc acasă după un an de stat în Shanghai, tatăl meu nu mi-a mai trimis bani. Presupun că a crezut că asta mă va face să mă răzgândesc în privința răzvrătirii mele, dar n-a făcut decât să-mi întărească hotărârea de a supraviețui fără banii familiei Sheridan.

— Agenția Reuters nu e pregătită să te trimită în celălalt capăt al lumii după cai verzi pe pereți. Dar să zicem că un reporter liber-profesionist s-ar întoarce cu un subiect de articol care poate fi verificat, poate chiar cu fotografii; atunci, i-am rambursa toate cheltuielile și am plăti o sumă frumușică pentru acel subiect. Poate că ne-am gândi chiar să-l angajăm din nou.

— Așadar, asta e înțelegerea.

— Asta e înțelegerea, după cum te exprimi tu cu atâta eleganță.

Era un aranjament perfect pentru el; nu trebuia să scoată nici un ban din bugetul lui și știa că nu puteam refuza momeala.

— Ce te face să crezi că bolșevicii o să-l lase pe tipul ăsta să vorbească cu mine?

A luat o înghițitură de ceai. Ba chiar a ronțăit și un biscuit. Englezii ăștia sunt atât de rafinați!

— Vorbește deja, dacă ceea ce ne-a zis Roper e corect. Nu ne trebuie decât o persoană care să se ducă acolo și să vadă dacă spune adevărul.

Încă mai șovăiam. Poate că, după atâta timp, nu voiam să aflu adevărul. Cel mai îngrozitor lucru la un adevăr care poate fi verificat este finalitatea lui, lipsa lui de imaginație. Adevărul poate fi atât de inflexibil!

Sebastian s-a aplecat spre mine.

— Din punctul meu de vedere, este o ocazie de aur. Nici un ziarist de pe lume nu va urmări povestea asta mai abitir decât Michael Sheridan. Rezolvă sarcina cu bine și o să ai un articol publicat în toate ziarele din lume.

Am clătinat din cap.

— Știi că nu-mi pot permite asta.

N-a părut nici impresionat, nici convins. Și-a băut ceaiul ca un ticălos de aristocrat englez ce era.

— Lămurește lucrurile o dată pentru totdeauna, Michael.

Ar însemna să-mi cheltuiesc toate economiile. Aș risca să-mi pierd apartamentul și slujba. Era un risc enorm, dar mi-ar putea relansa cariera. Și asta nu era tot; ispita era Anastasia. Aș putea să descopăr în sfârșit adevărul despre un mister care mă obseda de trei ani încoace.

M-am gândit mai bine și am clătinat din cap.

— Nici o șansă, am spus.

A dat din umeri.

— Ei bine, dacă te răzgândești, știi unde să vii. Și a zâmbit.

A doua zi m-am răzgândit, firește. Știa că așa voi face. De asta mă și alesese pe mine.

* * *

Anastasia stătea la vechiul pian pe care îl instalasem în apartament special pentru ea. Se întorsese acasă de la serviciu la șase, cu o oră înaintea mea, și începuse imediat să cânte. Nu era în firea ei să se gândească să pregătească cina. Tot ca o mare ducesă se purta.

Părul îi crescuse la loc și și-l aranjase frumos, tunzându-l modern în scări. Deși nu prea aveam bani, ea reușea totuși să pună ceva deoparte pentru ultima modă.

Stătea cu spatele la ușă și nu m-a auzit intrând. Cânta un studiu de Bach. Ar fi trebuit să fiu enervat. În loc de asta, am stat în pragul ușii, ascultând, sorbind din ochi această priveliște intimă a fetei visurilor mele, a misterului meu. Cum va supraviețui cât voi fi plecat? nu era practică deloc, iar eu n-aveam bani pentru servitori.

Deodată, s-a oprit din cântat și s-a întors. A scos un icnet.

— Nu te-am auzit, mi-a zis.

— Am vrut să mă uit la tine cum cânți.

M-am așezat pe scaunul de la fereastră și m-am întrebat cum să-i dau vestea.

— Am fost să-l văd pe Seb Beaumont azi, am început.

— Ți-a oferit o slujbă? m-a întrebat, iar fața i s-a luminat.

— Într-un fel. Nu în Londra. Ar însemna să plec pentru o vreme.

A urmat o perioadă lungă de tăcere în timp ce ea a reflectat la ramificațiile acestei vești.

— Unde?

— În Rusia. La Sverdlovsk.

Pe stradă, lampagiul pedala încet între felinare, cu o prăjină lungă pe umărul drept. S-a oprit, a ridicat prăjina ca să întoarcă cheia de la baza felinarului aflat vizavi de apartament și a dat drumul la gaz. Felinarul a prins viață, o aură mică formându-se în ceață. Lampagiul și-a pus din nou prăjina pe umăr și a pedalat spre următorul felinar.

— Te duci să mă cauți, a remarcat Anastasia, rezumând totul mai bine decât aș fi putut s-o fac eu vreodată.

— Cred că da.

— Cât o să lipsești?

— Nu știu. O lună, poate.

S-a lăsat în genunchi la picioarele mele și și-a pus capul în poala

mea. Am încercat să-i mai vorbesc despre asta, dar a refuzat să discute despre sentimentele ei. În noaptea aia, însă, a făcut dragoste cu mine cu o pasiune de care nu o crezusem niciodată capabilă.

După aceea, în timp ce stăteam întins în pat, cu capul Anastasiei pe piept, am privit umbrele de pe tavan și m-am întrebat dacă vreunul din noi doi voia cu adevărat un răspuns din Sverdlovsk. Există întotdeauna dezamăgire în rezolvarea oricărui mister, căci necunoscutul e mai prestigios decât adevărul. Când mă voi întoarce de la Sverdlovsk, voi mai fi oare la fel de fascinat de o refugiată și o dansatoare, fiica vreunui nobil neînsemnat care trăia vremuri grele? poate că Anastasia mea se întreba același lucru.

ANASTASIA.

Se termina un anotimp rece și irosit care începuse cu mult timp în urmă în Berlin. Mă săturasem de peisajul plictisitor de iarnă. Acum tânjeam după primăvară, după soare și după speranță.

Michael venea seara acasă plictisit de slujba lui și de mine, bănuiesc. Unde era Anastasia acum când avea nevoie de ea? o dăduse în schimbul unei secreta e de la tribunal, renunțase la romantismul barurilor din Shanghai și Berlin în favoarea acestei străzi întunecoase din Kensington, cu felinarele ei cu gaz și cu mirosul ei de umezeală, învăluită în ceață și bătută de burniță rece ca gheața.

Într-o seară, l-am surprins uitându-se la mine de pe scaunul de lângă foc și am știut ce gândea: „Ce i-am făcut relației noastre?”

Acum avea șansa să lămurească lucrurile o dată pentru totdeauna. Bănuiam că îi era teamă de ceea ce avea să găsească în Sverdlovsk. Trebuia să plece, n-avea de ales, iar eu înțelegeam asta. Dar, dacă se întorcea fără prințesa lui rusă, ce avea să se întâmple cu noi?

L-am privit pe Michael dormind, cu brațele sub cap, pieptul său ridicându-se și lăsându-se în ritmul respirațiilor regulate. Mâine dimineață va pleca spre Rusia, locul mitic al imaginației mele, lumea de vis cenușie în care mă născusem, dar despre care nu-mi aminteam nimic. Se ducea acolo unde eu nu puteam să mă duc, ca un chirurg care îmi investiga inima sau uterul. Îmi era teamă să mă gândesc la ce-ar putea găsi.

Plecarea lui mă înspăimânta. Nu aveam motive să mă tern. Aveam bani pentru perioada cât avea să lipsească el, deși nu prea mulți, și aveam un acoperiș deasupra capului. Dar aveam să fiu singură, iar perspectiva singurătății mă înspăimânta. Din acea

noapte pe pod în urmă cu trei ani, existase întotdeauna un bărbat care să aibă grijă de mine.

M-am întrebat ce-aș putea face cu acea libertate.

Michael va pleca cu trenul de dimineață spre Dover, fără să facă sau să se aștepte la vreo promisiune. Eram încă ființe care trăiau clipa. Eu nu puteam vorbi despre trecut, iar Michael nu vorbea niciodată despre viitor. Dar viitorul era ceva ce nu mai puteam alunga din gândurile mele. Nu-l puteam ignora, după cum nu puteam ignora faptul că mă dureau sânii, lucru care nu avea nici o legătură cu dragostea pe care o făceam noi. M-am întrebat dacă n-ar trebui să-i spun ce bănuiam.

Mai bine nu.

Michael era un bărbat făcut pentru dansatoarele din cluburile de noapte. Salva prințese din apele învolburate ale unui râu din China și, în cele din urmă, avea să meargă mai departe. Dacă îi ofeream acest cadou al permanentei, avea să mă urască, eram sigură de asta.

O să-l las să doarmă.

Poate îi voi spune mâine, înainte să plece. Dacă o s-o vrea pe această prințesă pângărită, o să-mi dau seama din privirea lui. Dacă nu, o să-mi dau seama și de lucrul ăsta și o să plec înainte să se întoarcă el.

O să aștept până mâine. O să-i spun atunci.

MICHAEL.

Am stat pe treptele vagonului, îmbrâncit de o mulțime de oameni, zgomotul celorlalți călători care își luau rămas-bun acoperind ultimele mele cuvinte adresate Anastasiei. Momentul a fost definit de ceea ce nu s-a întâmplat. Anastasia n-a plâns; nu mi-a făcut cu mâna; n-a alergat de-a lungul peronului când trenul s-a pus în mișcare, așa cum au alergat alți îndrăgostiți. A stat acolo, nemișcată.

Nu pot să vă spun ce-am simțit. Mă făcuse să cred că devotamentul meu față de ea o înduioșase cumva.

În ziua aceea, când am plecat, a rămas aceeași Anastasie, imposibil de atins și imposibil de definit. Am știut atunci, așa cum știusem din prima clipă, că încă mai voiam ceva ce nu puteam avea. Nu puteam să fac altceva decât să stau pe scară și să o văd dispărând în aburii de la locomotivă, pierdută în mulțimile murdarei gări Waterloo.

ANASTASIA.

Era frig în casă când m-am trezit. Poștașul făcea prima livrare a zilei. Am auzit zgomotul specific cutiei de scrisori. M-am dat jos din pat, simțind sub picioare scândurile reci ale podelei, m-am dus în sufragerie să aprind focul și am pus câteva monede în contor pentru lumina electrică.

M-am dus în baie, am umplut ligheanul cu apă caldă și mi-am dat jos cămașa de noapte ca să mă spăl cu o bucată de flanel și cu săpun. Îmi simțeam încă sânii umflați și dureroși; nu-mi venise ciclul luna trecută. Ce ciudat! toate acele luni în Shanghai, toți acei bărbați! pe atunci nu-mi păsa ce se întâmpla cu mine, cu corpul meu. Viața poate fi uneori blândă; înainte să permită apariția consecințelor, așteptase să găsesc un bărbat care să mă ajute.

Dar eram îngrozită; nu de nașterea în sine, ci de semnificația ei. Am încercat să-mi imaginez viitorul, să mă imaginez ca soție a unui ziarist care se lupta să supraviețuiască și ca mamă a copiilor lui. Eram convinsă că Michael mă va urî pentru asta. N-avea nevoie de un cuib; avea nevoie să zboare.

Și ce însemna pentru mine? pentru un timp, Andrei mă convinsese că aveam un destin al meu. Acum mă întrebam cum aveam să trăiesc fără acel vis strălucitor. În fond, un vis e ceva real: are granițe, poate fi la fel de tangibil ca orice alt lucru. Eram deja îndurerată, jelindu-i pierderea.

M-am șters cu prosopul și m-am îmbrăcat repede. Fotografia lui Michael era pe polița șemineului. I-am trasat conturul feței cu degetul.

— Întoarce-te curând, am șoptit.

Îmi era teamă. Nu pentru el, ci de mine.

MICHAEL.

M-am întâlnit cu Roper în Moscova. Era un bătrân estonian; de îndată ce mi-a auzit accentul, m-a tratat ca pe ceva pe care călcase pe stradă. Am avut impresia că îi părea rău că trimisese la Londra zvonul despre Sverdlovsk. Era ca un bărbat care își vedea fosta soție dansând cu străini; deși n-o voia pentru el, devenea nervos și ostil dacă se arăta altcineva interesat de ea.

Mi-a dat informațiile necesare – dacă le pot numi așa – în biroul lui întunecat și dezordonat. Am așteptat să mă invite la cină, dar n-a făcut-o. În seara următoare, m-am urcat în trenul spre Petrograd și nu l-am mai văzut niciodată pe Roper.

* * *

Camera mea de la hotel avea vedere spre oraș; domurile și

turlele aurite păreau cenușii în dimineața asta de aprilie. Acum îi spuneau Petrograd. Un paradis al muncitorilor socialiști.

Înainte se numea Sankt Petersburg, orașul construit de Petru cel Mare peste mlaștinile din Golful Finlandei. În timpul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea, aici locuiau cei mai bogați aristocrați din lume, toți străduindu-se să se întrecă unii pe alții în splendoarea și în ostentația palatelor lor. Orașul se lăuda cu una din cele mai bogate piețe publice din Europa, cu cea mai mare colecție de artă în afară de Luvru, colecție situată în Galeria Ermitaj, și cu palate de vară care rivalizau cu cele de la Versailles.

Dacă puteai uita că toate astea fuseseră construite pe spinarea săracilor, te puteai gândi cu nostalgie la vremurile trecute.

Mi-am pus paltonul și am ieșit afară; era o dimineață cenușie.

Nevski Prospekt fusese una din cele mai mari magistrale din lume unde se găseau magazine. Sub conducerea bolșevicilor primise numele Prospekt 25 Octombrie, iar magazinele ei pe jumătate goale vindeau produse mizerabile, fabricate în exclusivitate de stat. Blănurile și ouăle Fabergé dispăruseră demult, iar muncitorii de pe stradă nu aveau să le ducă lipsa. Blănurile de hermină și podoabele fără valoare nu fuseseră niciodată destule ca să le ajungă și lor.

Dar mie mi se părea că revoluția nu schimbase prea multe. Vechea lume avusese și strălucire, și sărăcie. Lenin nu făcuse decât să îndepărteze strălucirea.

Muncitori nebărbieriți și îmbrăcați în salopete se îndreptau grăbiți spre locurile lor de muncă, în timp ce femei în rochii ca niște saci stăteau deja la coadă în fața măcelăriilor și brutăriilor, strângând în mână ca niște copii flămânzi cartelele pe care primeau rațiile. Nu erau prea mulți eroi sovietici pe-afară în dimineața asta.

Mi-am ridicat gulerul să mă apăr de o ploaie măruntă, mi-am vârât mâinile înghețate în buzunar și m-am îndreptat spre Catedrala Sf. Isaac.

În timp ce urcam scările, coloanele de granit se înălțau deasupra mea spre un cer de culoarea plumbului. Catedrala fusese transformată într-un muzeu antireligios, icoanele aurite de pe pereți fiind înlocuite cu desene colorate fără gust care reprezentau călugări beți dedându-se la orgii și preoți săriți de pe fix care trăgeau cu mitralierele din clopotnițele bisericilor lor, ucigând femei și copii care participau la manifestații muncitorești. Chiar și mozaicurile complicate și frumoase erau ascunse în spatele unor afișe lipsite de rafinament care proclamau minunile noului plan

cincinal, în timp ce pe altele scria: „ARTA RELIGIOASĂ ESTE O UNEALTĂ A CAPITALIȘTILOR”.

N-am stat mult.

Peste tot era la fel. Splendorile vechiului regim nu fuseseră distruse, ci doar adaptate altor scopuri. Palatul de Iarnă al țarului, unde Nicolae sărbătorise cu doar treisprezece ani înainte cei trei sute de ani de când dinastia Romanovilor conducea Rusia, adăpostea acum armate întregi de soldați. Fântânile uscate din marmură erau pline de gunoaie, iar în librării nu se găseau decât biografiile lui Lenin și cărți care conțineau istoria revoluției.

Am traversat podul și m-am uitat la Fortăreața Sfinților Petru și Pavel, aflată pe o insulă de pe râul Neva. Țarul închisese bolșevici acolo. Am presupus că acum fusese transformată într-un alt muzeu. Nu m-am dus s-o vizitez.

Am trecut pe lângă palatul unde Iusupov îl ucisese pe Rasputin, devenit acum casă de cultură și de odihnă. Dincolo de el, în suburbii, noul Petrograd, orașul oamenilor, construit din beton, se înălța în jurul splendorilor demne de dispreț ale trecutului. Pretutindeni se vedeau echipe de constructori la lucru; sunetul revoluției era duduitul și șuieratul compresoarelor, al buldozerelor și al mașinilor de nituit. Utopia în construcție.

* * *

A doua zi, m-am dus la Țarskoe Selo să văd cu ochii mei unde trăise familia regală. Aici m-am apropiat cel mai mult de Anastasia. Ca să înțelegi cu adevărat viața cuiva, trebuie să vezi locul unde a crescut; ce altceva însemna Anastasia Romanov decât povestea unei copilării.

Spre ușurarea mea, nu era nici un afiș acolo care să proclame minunile noului partid al muncitorilor, tractoarele, cârnații și cuiele lui. Palatul era așa cum îl lăsaseră Romanovii, păstrat ca monument al stilului de viață decadent al fostului țar.

Ghidul meu prin palatul principal era o tânără cu o atitudine dezaprobatoare, care arăta spre picturile murale cu atâta repulsie încât ai fi crezut că pereții erau făcuți din cranii de om. Poate că erau. Așa minunați cum păreau acum, m-am întrebat câți oameni muriseră de foame din lipsa câtorva copeici, în timp ce țarii își cheltuiau milioanele aici.

Dar și Nicolae disprețuise locul ăsta; el și familia lui locuiseră într-un palat mai mic și acela a fost următorul pe care l-am vizitat.

La cererea mea, ghidul mi-a arătat sala de biliard unde Nicolae

și generalii lui își consultaseră hărțile de război, precum și balconul ascuns de deasupra, de unde țarina trăsese cu urechea la discuțiile lor. Apoi îi spusese lui Grigori Rasputin tot ce auzise și, după ce fusese sfătuită de acesta, își folosise influența asupra soțului ei să ajute sau să dejoace planurile de război după cum credea ea – sau Rasputin – de cuviință.

Mi-am format curând impresia că aceasta nu era casa împăratului și a împărătesei, ci refugiul a doi oameni ciudați și excentrici: un bărbat devotat familiei, care avea niște obsesii copilărești, și o casnică engleză cu o manie religioasă neînfrânată. Am văzut mica grădină de zarzavaturi unde cel mai bogat om din lume cultiva cartofi, biroul unde scria obsesiv despre vreme în jurnalul lui, chiar și atunci când se afla într-un război în care zeci de mii de soldați de-ai lui mureau în fiecare zi, camera pe care țarina o decorase în întregime cu creton floral de culoare purpurie, comandat dintr-un catalog de la Londra, dormitorul ei, perfect conservat, cu sute de icoane care umpleau fiecare spațiu gol de pe pereți și de pe noptiere.

Și dormitorul țarului spunea ceva despre el; camera era plină nu de icoane, ci de sute de fotografii de familie; erau pe mese, pe pereți și pe comode, aliniate cu precizie militară, ca niște soldați la paradă.

Acesta era omul pe care bolșevicii îl etichetaseră drept monstru. În loc de o bestie, aveam impresia că fusese un om vinovat de neglijență, un țar care era interesat mai mult de grădina lui de zarzavaturi decât de țara lui, un tată care considera că politica statului îi răpea în mod supărător din timpul pe care ar fi preferat să-l petreacă alături de familia lui.

Și încă o mai căutam pe Anastasia.

Am găsit-o într-una din sălile oficiale de recepție, unde se aflau jucăriile copiilor. Sub candelabrele din cristal era aranjat frumos un tobogan din lemn, pe care Alexei și Anastasia s-ar fi dat în timpul după-amiezelor ploioase, precum și un automobil în miniatură, cu roți din cauciuc și cu faruri din sticlă, în care țareviciul s-ar fi plimbat pe coridoarele palatului.

Am încercat prin puterea voinței să mă imaginez stând acolo în urmă cu zece ani, să mi-o imaginez pe Anastasia, să văd lumea așa cum o vedea ea, să găsesc cheia care i-ar fi putut debloca memoria. Dar un astfel de exercițiu e un efort inutil. Nu poți fi părtaș la amintirile altcuiva. Secretele, sunetele, mirosurile și experiențele

trăite sunt unic păstrate în memorie, iar imaginația devine un lucru complet nefolositor.

* * *

Timp de trei zile consecutive am stat la rând în gara Petrograd încercând să cumpăr un bilet de tren la clasa întâi – sau a doua – spre Sverdlovsk. În cele din urmă, mi s-a explicat că toate aceste bilete erau luate de funcționarii de partid. Privilegiul nu fusese eliminat din noua Rusie. Își schimbase doar beneficiarii.

Așa că am călătorit la clasa a treia pe tot parcursul celor trei zile până la destinație. Drumul a fost un coșmar; eu și tovarășii mei de călătorie stăteam îngrămădiți pe niște bănci tari din lemn, laolaltă cu bagajele și cu animalele domestice. Eram atât de înghesuiți, încât aproape că ne sufocam, iar după trei zile mirosul ar fi jignit chiar și un măcelar. Nu era nici apă, nici mâncare, nici lumină electrică, nu puteai să dormi deloc și nici măcar să citești. Am suportat totul, nici eu nu știu cum, dar n-am reușit să întrec fatalismul stoic al țăranului rus, pentru care greutățile sunt o realitate a vieții, la fel ca respirația.

În timpul nopților lungi și nedormite, când mușchii mă dureau din pricina crampelor și oasele mele cereau odihnă, fixam cu privirea întunericul înghețat din spatele ferestrelor și mă gândeam la Anastasia, la trupul ei cald și la părul ei parfumat, pretindeam că sunt cu ea și că îi spuneam că totul avea să fie în ordine.

Dar știam că n-avea să fie așa. După Sverdlovsk, totul avea să se schimbe.

ANASTASIA.

Felix Rifkin era un bărbat solid, gras și înalt de peste un metru și optzeci de centimetri. Era îmbrăcat cu meticulozitate incredibilă într-un costum din lână Savile Row, de culoarea mangalului și cu revere duble, avea un ac de cravată cu diamant, un ceas de buzunar cu lanț de aur și pălărie din fetru. Pe degetul mic de la mâna stângă avea un inel cu diamant, care reflecta lumina atunci când proprietarul lui se mișca. Hainele pe care le purta valorau mai mult decât salariul meu pe un an de zile.

La serviciu, treaba mea era să răspund la telefon, să fac ceai, să îndosariez documente și să le zâmbesc frumos clienților când intrau pe ușa biroului de avocatură „Renfrew Bannister”. Erau femei care lucrau la firma asta de douăzeci de ani, făcând în fiecare zi același lucru. Uneori, îmi imaginam că văd praf în ridurile de pe fețele lor. Mă întrebam dacă acesta avea să fie și destinul meu.

Până când a apărut Felix Rifkin.

A ieșit din lift ținând o servietă din piele în mâna dreaptă. Și-a dat pălăria jos și s-a apropiat de recepție, unde stăteam eu. Am așteptat să se prezinte și să-mi spună ce dorea. În loc de asta, el s-a holbat pur și simplu la mine.

— Bună dimineața și bine ați venit la „Renfrew Bannister”! am zis, cu un zâmbet mult exersat înainte. Cu ce vă pot ajuta?

Felix Rifkin continua să se holbeze.

Nu se mai uitase nimeni la mine în felul ăsta.

— Cu ce vă pot ajuta, domnule? am repetat, simțind că încep să intru în panică.

— Anastasia, a murmurat.

* * *

Și-a revenit din șocul pe care i-l provocasem. S-a sprijinit de birou. Se dăduse cu o apă de colonie scumpă.

— Ce cauți aici? m-a întrebat.

Ce puteam să-i spun? cred că în acel moment am știut că avea să-mi schimbe pentru totdeauna viața și am încercat pentru o clipă să mă agăț de Michael, de șoapta celeilalte vieți pe care aș fi putut să o am. Dar clipa a zburat.

Felix era nedumerit.

— Îmi pare rău, cred că mă înșel, a adăugat.

Apoi a vorbit în rusește:

— Stuși, nu-ți mai aduci aminte de mine?

— Nu, îmi pare rău, am răspuns în engleză.

EI a zâmbit.

— Dar vorbești limba rusă, nu-i așa?

Am văzut-o pe secretara lui Bannister uitându-se la noi, privind acest schimb de cuvinte pe deasupra ramei ochelarilor. S-a ridicat în picioare și a bătut la ușa șefului meu, apoi a intrat, ca să-i spună probabil despre ciudata conversație care avea loc la recepție.

— Ești ea, a zis el, apoi mi-a zâmbit și, pentru o clipă, am crezut că o să se repeadă în spatele biroului și o să mă îmbrățișeze. Stuși, sunt eu, Felix!

M-a luat amețeala. Îmi ținusem respirația. Nu era un alt Andrei, cineva care mă văzuse doar de la distanță. Era cineva care își aducea cu adevărat aminte de mine.

Bannister a ieșit din biroul lui. Părea tulburat.

— Felix. E totul în ordine?

Toată lumea se uita la noi. Bannister a traversat foaierul, cu o

expresie severă pe față, îngrijorat poate că le provocam necazuri clienților.

— E totul în ordine, domnule Rifkin?

— Cred că o cunosc pe fata asta, i-a spus Felix.

Eu mă uitam pur și simplu uluită la el.

— Am cunoscut-o pe fata asta în Rusia, a repetat.

Iar Bannister mi-a aruncat o privire severă, de parcă mă vedea pentru prima oară. Poate că așa era. Până atunci fusesem doar fata pe care o angajase ca o favoare făcută unui vechi prieten.

— Trebuie să luăm prânzul împreună, Stuși, mi-a propus Felix. Azi!

— N-am decât o jumătate de oră pentru prânz, am răspuns.

— O să vorbesc cu șeful tău, a zis, uitându-se la Bannister. Sunt sigur că va face o excepție pentru mine.

Mi-a zâmbit cu toată gura. Iar eu mi-am zis: „Iată un alt cavaler care să mă ducă departe, care să mă elibereze de trecut și din închisoarea fermecată a prezentului."

Felix s-a dus în biroul lui Bannister. Lumea continua să se holbeze la mine.

Cred că m-am dus la baie de vreo zece ori în următoarea oră. Nu mă puteam concentra deloc și îmi venea să urinez întruna. De câte ori răspundeam la telefon, uitam micul discurs pe care fusesem învățată să-l spun și pe care îl rostisem de o mie de ori înainte. Mâinile îmi tremurau atât de tare, încât o dată am scăpat receptorul pe jos.

Nu-mi puteam lua ochii de la ușa lui Bannister.

Mi s-a părut că a trecut o veșnicie până când Felix Rifkin a ieșit în sfârșit din birou și mi-a zis să-mi iau pălăria și haina.

Și iată cum s-a întâmplat. Am venit la lucru ca Anna Sheridan, cu o gaură în dres, însărcinată în șase săptămâni și trăind în păcat într-un apartament din Kensington. M-am dus să iau prânzul ca marea ducesă Anastasia Romanov, cu un trecut și un viitor.

* * *

Parcă a fost ieri.

Stăteam în cafeneaua Royal din Piccadilly, laolaltă cu matroanele din înalta societate însoțite de soții și iubiții lor cu funcții de bancheri și de agenți de schimb, aveam o privire uluită, un zâmbet strălucitor pe față și un șirag de perle false la gât și eram ștearsa și prost îmbrăcată. Aș fi putut la fel de bine să fiu complet despuiată.

Totuși, rușinea mea era însoțită de o oarecare aroganță, căci îmi ziceam: „Dacă ar ști oamenii ăștia cine sunt eu!”

Felix Rifkin se simțea ca acasă aici, spunându-i chelnerului că sărbătorește ceva și comandând șampanie franțuzească și homari. Eu eram ca un dop luat de val, incapabilă să rezist. Așa hotărâsem să mă apăr în mărturisirea pe care o pregăteam deja pentru Michael.

— Nu-mi, vine sa cred, a exclamat Felix. Credeam ca ai murit. E ca și cum aș vedea o fantomă.

El s-a aplecat spre mine și mi-a atins mâna, de parcă ar fi vrut să se convingă că eram reală.

— Nu e nici o greșeală. Nu-ți amintești? ne jucam mereu împreună. Nu se poate să mă fi uitat!

I-am spus povestea mea așa cum aș fi vrut să se fi întâmplat, iar în versiunea asta nu exista nici un club de noapte, nici un Michael și nici un soț aristocrat rus ucis cu o sticlă de șampanie în locuința noastră din Berlin. Tot nu-mi aminteam nimic, bineînțeles, dar în această poveste mai frumoasă și mai fericită eram salvată de un conte rus care mă iubea și care mă luase de pe străzi, fusese bun cu mine și murise în mod tragic de pneumonie în toiul iernii prusace aspre. Ce mincinoasă desăvârșită devenisem!

— Nu-ți amintești nimic? m-a întrebat Felix.

Pe fața lui se citeau mila, uimirea și dorința fierbinte de a mă ajuta. Mai văzusem expresia asta.

— Nu înainte de Harbin. Acolo trăiam pe stradă. Îmi amintesc vag ca am fost într-un tren, dar nimic.

Am lăsat mâinile în jos, un gest de neajutorare și de frustrare mult exersat înainte.

— În cele din urmă am ajuns în Shanghai.

— Cum îl chema pe bărbatul asta din Shanghai, cel cu care te-ai căsătorit?

— Ludmilova, am zis eu, mințind cu ușurință, cu prea multă ușurință. Contele Andrei Sergheiovici Ludmilova.

Felix s-a încruntat.

— Nu-mi aduc aminte de el.

S-a întins peste masă și mi-a atins mâna.

— Dar pe tine te-am cunoscut. Știu cine ești. Ești Stuși a mea!

Apoi a zâmbit modest.

— Dacă pot să-ți spun așa, Maiestate.

Cuvântul ăsta m-a readus la viață, m-a făcut să tânjesc din nou

după acea Anastasie pierdută. Era oare adevărat ceea ce spunea el? voiam atât de mult să fie! când bătrâna Împărătească spusese lumii întregi că eram o impostoare, mă lăsaseră baltă cu toții. Acum, privind în ochii acestui bărbat, am văzut adevărul.

Sunt ea. Sunt Anastasia.

— Cum ne-am cunoscut?

— Tatăl meu era medicul țarinei. Uneori mă lua cu el la palat, la Țarskoe Selo. Eram de aceeași vârstă și am devenit cei mai buni prieteni. Obișnuiam să ne dăm pe toboganul din sala cea mare; când ploua, ni se alătura uneori și Alexei, dar de cele mai multe ori ne jucam singuri, pentru că lui Derevenko îi era teamă că țareviciul se va răni. Ne jucam dea v-ați ascunselea pe coridoare.

A așteptat să zic și eu ceva; probabil că îi era greu să accepte că toate aceste amintiri frumoase și prețuite dispăruseră din mintea mea.

Chelnerul a adus șampania. Felix a închinat un pahar în cinstea regăsirii mele. Am luat o înghițitura din paharul meu. „Șampon". M-a făcut să mă gândesc la Michael, la prima noapte în care mă îmbătasem la acea petrecere din Mayfair.

Felix Rifkin, vechiul și necunoscutul meu prieten, s-a uitat la mine cu o privire hipnotică și am tăcut amândoi. Am auzit-o pe Anastasia râzând în timp ce se juca pe coridoare mari și goale. Am urmărit-o cu ochii minții de-a lungul holurilor răsunătoare din marmură, dar a dispărut. Chiar și acum îmi era imposibil să accept că acea fantomă eram eu.

A fost adus felul principal, supă de broască țestoasă, dar nu aveam nici un pic de poftă de mâncare. Nici lui Felix nu-i era foame; a ciugulit dintr-o chiflă și a lăsat supa să se răcească. Voia să știe fiecare detaliu din viața mea. Am avut grijă să nu beau prea multă șampanie, căci trebuia să redactez în minte cu atenție tot ce-i spuneam. Mi-am repetat povestea, detaliind-o puțin, până când mi s-a părut plauzibilă chiar și mie. Michael a fost din nou omis din reconstituirea pe care am făcut-o, cea mai importantă figură din istoria mea a fost eliminată cu grijă, ca și cum aș fi spus povestea revoluției și nu l-aș fi menționat pe Lenin.

— Dar familia ta? a protestat el. Împărăteasa? unchiul tău, ducele de Hesse, și mătușile tale din Danemarca? doar nu te-au abandonat, nu-i așa?

— Împărăteasa a spus că sunt impostoare. Ce puteam face? n-am avut alternativă decât să o cred.

— Dar ești ea! a exclamat atât de tare încât mai mulți clienți din cafenea și-au întors capetele spre noi.

— Olga a venit în persoană la Berlin și.

— Olga nu te-a recunoscut? nu și-a recunoscut propria nepoată?

— Nu mă văzuse de mulți ani și nu putea fi sigură; cel puțin așa a zis ea. E posibil lucrul ăsta?

— Cred că da, a răspuns, dar nu părea convins.

— Țarina a trăit aproape ca o pustnică. În ultimii ani, foarte puțini dintre noi au fost lăsați să intre în Țarskoe Selo, iar ea și bătrâna Împărăteasă se urau.

I-a făcut semn chelnerului și i-a spus să ia farfuriile cu supă, de care nici nu ne atinseserăm.

— E scandalos. Biata mea Stuși! ce ți-au făcut?

Supărarea lui era reală și asta m-a înduioșat.

— Ai auzit de fata asta, Anna Andersen? m-a întrebat. Pretinde că ea e Anastasia.

— Multe femei au pretins asta.

— Am văzut fotografii de-ale femeii ăsteia, Andersen. Nu seamănă deloc cu tine. Cum poate cineva să o creadă?

A dat uimit din cap.

— Cu ce te ocupi în New York? l-am întrebat.

— Am o agenție de schimb pe Wall Street, a spus și a dat din umeri, de parcă nu însemna nimic să ai propria agenție de schimb la douăzeci și patru de ani. Familia mea a fost norocoasă. Tatăl meu ne-a scos banii din Rusia înainte ca bolșevicii să preia puterea. Am plecat cu toții la New York, iar el a pus pe picioare un serviciu de mesagerie pe Wall Street. S-a descurcat destul de bine. Când a murit anul trecut, am extins afacerea, am început să fac speculații la bursă cu acțiuni și cu titluri de valoare. Acolo sunt banii în ziua de azi.

— Asta înseamnă că ești foarte bogat?

A zâmbit, iar zâmbetul lui mi s-a părut timid și lăudăros în același timp.

— Mă descurc destul de bine.

— Locuiești în New York?

— Bineînțeles.

— Ce te aduce la Londra?

— Sora mamei mele a părăsit Rusia în același timp cu noi, dar ea s-a stabilit în Anglia. A murit acum o lună, iar eu și mama am traversat oceanul ca să-i punem lucrurile în ordine. Nu stăm aici decât foarte puțin.

Mi-a strâns mâna.

— E un miracol că te-am găsit. A fost să fie.

— Felix, am zis eu, spunându-i pentru prima oară pe nume. E posibil să fie vreo greșeală? poate doar arăt ca persoana de care îți amintești tu.

A dat negativ din cap.

— Nu e nici o greșeală, a răspuns ferm și cu asta s-a încheiat discuția.

M-am lăsat convinsă și sedusă. La o ceașcă cu ceai în Londra. A fost un lucru atât de rafinat, atât de potrivit unei doamne care provenea din înalta societate. Lumea mă nedreptățise. Felix Rifkin intrase în viața mea ca să-mi descuie porțile trecutului. Va îndrepta toate nedreptățile, indiferent ce găsea Michael la Ekaterinburg.

MICHAEL.

Nimic în Sverdlovsk nu sugera că se petrecuse vreodată ceva neobișnuit aici. Era sordid și sinistru, la fel ca nenumăratele orașe de la Tomsk până la Vladivostok. Caii pășteau lângă râu, învăluiți într-o ceață care provenea de la rafinării, de la fabrici și de la coșurile de fum. Dincolo de oraș, pădurile întunecate de pini se contopeau și formau un orizont nesfârșit și cenușiu.

Am mers prin noroi cu valizele după mine. M-am gândit la țar și la familia lui, care ajunseseră aici cu șase ani în urmă, și m-am întrebat dacă fuseseră și ei la fel de ușurați ca mine că se terminase călătoria. Nu erau taxiuri în fața gării, așa că am mers pe jos până la hotelul guvernamental. Voiam să mă pun imediat pe treabă. Înainte de a mă întâlni cu călăul țarului, voiam mai întâi să văd locul unde acesta din urmă murise.

* * *

Casa era acum muzeu public, deschis rușilor curioși de la nouă dimineața până la patru după-amiaza.

M-am uitat prin curte. Oare Anastasia mea fusese închisă cândva aici? nu mă puteam folosi decât de imaginația mea ca să abordez anii care lipseau, iar un ziarist poate avea prea multă imaginație. Casa Ipatiev nu mi se părea decât un alt conac vechi și sărăcăcios dintr-un oraș vechi și sărăcăcios. Era greu de crezut că o faptă atât de celebră și de monstruoasă se petrecuse aici.

Am stat mult timp în curte, purtând o conversație tăcută cu Anna: „Ai fost într-adevăr aici? ăsta e locul unde s-a întâmplat? e totul la fel cum era atunci?” Voiam să păstrez în memorie tot ce vedeam, căci era posibil să existe un detaliu – oricât de

nesemnificativ putea să pară el – care să o ajute să-și amintească trecutul.

Sau poate că nu erau decât cai verzi pe pereți, după cum spusese Sebastian.

Pe o tăbliță scria în chirilică „Închisoarea Ipatiev – Muzeu". Înăuntru mirosea a umezeală și a mucegai și era frig ca într-un mormânt. Mi s-a dat un ghid bolșevic, o tânără sobră care-și spunea tovarășa Ivanov – nu voia să-mi spună prenumele ei – și care avea comportamentul serios și lipsit de veselie al drept-credincioșilor. Casa fusese umplută cu relicve ale revoluției, cu fotografii și portrete ale conducătorilor bolșevici locali, ale unor muncitori care ajunseseră unde nici nu visau să ajungă și cărora nu li se potriveau deloc mustățile lungi, căciulile de blană și medaliile. Arătau la fel de plini de importanță ca generalii și ducii cărora le luaseră locul. Ironia era irosită pe ghidul meu.

Erau de asemenea o grămadă din afișele pe care le văzusem în bisericile și palatele convertite ale Petrogradului: muncitori eroi care fluturau steaguri roșii, femei cu părul bălai și cu trupuri pline de vigoare care secerau grâul pe câmp, tineri musculoși bine hrăniți și proaspăt rași care făceau cu mâna de pe tractoarele și de pe ogoarele lor. Era o fantezie care contrazicea realitatea pe care o văzusem din tren, acea lume a femeilor bătrâne și a bărbaților subnutriți, cu ochi lipsiți de viață și cu haine spălăcite.

— Sub conducerea noului guvern bolșevic – mi-a spus ghidul meu – producția de avioane a crescut cu șaptezeci și opt la sută, producția de tractoare.

Se aștepta să notez toată propaganda asta, ca să i-o pot reproduce cu fidelitate ziarului meu din lumea occidentală capitalistă. Mă disprețuia și, în același timp, voia aprobarea mea.

— Care încăperi au aparținut țarului și țarinei? am întrebat.

Ei nu i-a plăcut că i-am întrerupt monologul.

— Alea! s-a răstit ea, arătând spre cele mai apropiate camere.

Mi-am dat seama că nu știa nimic și nu-i păsa deloc de singurul lucru care mă interesa pe mine la casa asta sau la orășelul ăsta sordid.

Am continuat cu întrebările.

— Acolo au dormit sau acolo au locuit?

M-a privit cu ură.

— Țarul a murit. Țarul a fost un ucigaș. A ținut milioane de oameni în sărăcie și i-a asuprit. De ce îi pasă lumii de țar?

Și a început din nou să înșire realizările eroice ale sovietului.

Am ignorat-o și am continuat să mă uit în jur. Am încercat să mi-l imaginez pe Nicolae coborând aceste scări sub privirea animalică a paznicilor, scaunul cu rotile al țarinei scârțâind în timp ce Botkin o împingea de-a lungul coridorului; am încercat chiar să mi-o imaginez pe Anastasia stând împreună cu surorile ei în grădină, dar aceasta era acum plină de buruieni și de tot felul de gunoaie: bucăți de camion ruginite, lăzi goale din lemn, chiar și o ramă veche de pat.

Am suportat monologul ghidului meu, o dizertație de o oră despre gloriile comunismului. Nu că i-aș fi simpatizat pe Romanovi. Doar eram american; nu credeam în autocrații. Dar recunoșteam prostiile când le auzeam.

La sfârșitul vizitei, n-am găsit decât două secțiuni în întreaga clădire care erau dedicate Romanovilor. Pe unul din pereții de la etaj, un artist bolșevic pictase sosirea țarului și a țarinei la Sverdlovsk, cuplul regal fiind corespunzător intimidat în prezența a trei comisari bolșevici cu atitudini dezaprobatoare care așteptau să-i aresteze în numele poporului.

Pe peretele opus am văzut mai multe rame din sticlă care conțineau fotografii, scrisori și documente privitoare la încarcerarea Romanovilor. Mai erau și niște pagini din jurnalele ținute de țar.

Ivanov s-a încruntat când m-am arătat interesat de aceste exponate și nu a încercat să-și ascundă nerăbdarea. Ca să-i fac în ciudă, am zăbovit în fața lor mai mult decât aș fi făcut-o de obicei. În cele din urmă, am coborât în urma ei pe niște scări înguste, am ieșit în grădină și apoi am intrat din nou în casă printr-un coridor îngust. M-am oprit să examinez o serie de ziare înrămate care atârnau pe pereți. Erau îngălbenite de vreme.

Unul reprezenta prima pagină a ziarului din Ekaterinburg din data de 19 iulie 1918; cunoștințele mele de chirilică erau cam ruginite, dar am reușit să citesc textul fără ajutorul dragei mele Ivanov: „EXECUȚIA LUI NICOLAE, UCIGAȘUL ÎNCORONAT.

ÎMPUȘCAT FĂRĂ PREA MULTE FORMALITĂȚI, DAR ÎN CONFORMITATE CU NOILE NOASTRE.

PRINCIPII DEMOCRATICE”

Ghidul mi-a spus că pivnița era exact așa cum fusese în 1918. Era o cameră mică și fără geamuri, nu părea destul de mare ca să încapă în ea toți cei unsprezece membri ai grupului țarului. Bucăți mari de perete fuseseră luate de anchetatorii lui Sokolov. Lipseau de

asemenea și scânduri din podea, petele de sânge de pe ele fiind păstrate fie ca dovezi, fie ca suveniruri. Încăperea servea acum de depozit unor cutii vechi, care erau îngrămădite înăuntru aproape până la tavan, sfidând imaginația și încercarea ei tristă de a reconstitui evenimentele din acea noapte.

M-am întrebat ce-ar gândi enigmatica mea iubită dacă ar fi aici cu mine în clipa asta. I s-ar trezi vreo amintire? sau Anastasia mea era doar fiica traumatizată a unui nobil mărunt, care nu conta pentru nimeni în afară de mine?

Eram oare la fel de amăgit ca ghidul meu în privința acestui pelerinaj?

Vizita se terminase. Ne epuizase și pe mine, și pe Ivanov. Am plecat simțindu-mă înșelat. Nu găsisem nici o urmă de-a Anastasiei în casa Ipatiev. M-am întrebat dacă, atunci când aveam să-l găsesc pe omul care pretindea că-l omorâse pe țar, nu voi avea parte decât de și mai multă dezamăgire.

ANASTASIA.

În Grosvenor Square, bonele cu gulere înalte și panglici albe la pălărie împingeau cărucioare sau stăteau la bârfă pe bănci. Aerul rarefiat din Belgravia și tăcerea respectuoasă a fațadelor austere erau un șoc după tramvaiele și roabele de pe strada Bayswater. Am coborât din birjă în urma lui Felix și am urcat treptele porticului alb în stil Regency.

Un valet ne-a luat hainele când am intrat într-un hol sinistru, slab luminat de un candelabru aflat sus în casa scărilor. O armură stătea de pază la piciorul scărilor, iar lumina palidă a lămpilor cu gaz făcea panourile din lemn de nuc de pe pereți să strălucească. Casa era cufundată în tăcere și nu se auzea decât ticăitul unui orologiu undeva pe hol.

Felix m-a condus în salon. Doamna Rifkin stătea pe un scaun din piele roșie cu spătar în formă de aripă și purta o rochie lungă și dreaptă din satin de culoarea jadului. În jurul gâtului avea un șirag de perle. Cu părul ei cărunt strâns în coc și cu ochii mici și lacomi, semăna puțin cu fotografiile reginei Victoria. Nu putea să aibă mai mult de șaizeci de ani, dar se purta ca o femeie mult mai în vârstă.

— Mamă! ea e fata. Ea e Anastasia Romanov.

M-am simțit mai mult ca un exponat decât ca o musafiră. Doamna Rifkin m-a măsurat îndelung cu privirea și apoi a zis:

— Trebuie să mă scuzi, nu văd prea bine. Dar fiul meu îmi spune că vorbesc cu o mare ducesă.

— Numele meu e Anastasia Romanov, doamnă Rifkin. Mai mult decât atât nu pot spune.

Răspunsul ăsta a părut să o mulțumească deocamdată.

— E adevărat că nu-ți amintești nimic?

— Da, e adevărat.

— Fiica bătrânei împărătese s-a întâlnit cu tine în Berlin. A zis că ești o impostoare.

— Atunci trebuie să o cred pe cuvânt. În ceea ce mă privește, n-am pretins niciodată vreun titlu. Cum aș putea? nu-mi amintesc absolut nimic despre trecutul meu.

Felix și-a amintit bunele maniere și m-a poftit să mă așez pe un scaun tapisat cu brocart, zâmbindu-mi pe tot parcursul interogatoriului mamei lui. Doamna Rifkin a stat pur și simplu acolo, bombardându-mă cu întrebări ca un judecător care interoghează un infractor, evaluându-mi capacitatea de a fi judecată.

— Vorbești limba rusă? m-a întrebat doamna Rifkin, trecând cu ușurință la limba ei maternă.

— Trebuie s-o fi învățat undeva, am răspuns în aceeași limbă.

— Uită-te la felul în care stă, la felul în care vorbește, a zis Felix și mi-am dat seama cât de mult voia ca mama lui să-i aprobe descoperirea. Nu înveți asta culegând cartofi.

Doamna Rifkin mi-a zâmbit.

— Fiul meu e deja convins de identitatea ta.

— După cum am spus, doamnă Rifkin, nu pretind nimic.

— Foarte înțelept din partea ta.

M-a măsurat din nou cu privirea.

— Ce i s-a întâmplat soțului tău în Berlin?

Mi-am dat seama de capcana pe care mi-o întinsesem singură. Probabil că descoperiseră ce i se întâmplase cu adevărat lui Andrei; povestea apăruse în toate ziarele din Germania. Nu mai puteam susține că murise de pneumonie.

Am privit-o pe doamna Rifkin în ochi.

— L-am mințit pe Felix. Dar cred că știți asta.

Cu coada ochiului, l-am văzut pe Felix respirând ușurat. Doamna Rifkin n-a schițat nici un gest, expresia de pe fața ei fiind impenetrabilă.

— Am mințit pentru că nu e un lucru pe care să-l admit cu plăcere în fața cuiva.

M-am uitat la Felix, apoi din nou la mama lui. Am jucat

convingător rolul unei femei care se luptă cu suferința ei.

— Soțul meu era pederast. Poate că ați auzit zvonurile despre el. Nu știu de ce s-a căsătorit cu mine, cu excepția cazului în care a făcut-o pentru propriul câștig.

Am înghițit cu greutate, ca și cum m-aș fi străduit să-mi rețin lacrimile.

— Într-o zi, m-am întors acasă și l-am găsit mort pe podeaua locuinței noastre. În timp ce urcam scările, am trecut pe lângă unul din iubiții lui. Am intrat în panică și am fugit.

Era o minciună, bineînțeles, dar se potrivea cu faptele, iar adevărul nu-l știam decât eu și Michael.

— Știi că te caută polițiștii din Berlin, nu-i așa? m-a întrebat.

— Desigur.

— Ei cred că tu l-ai omorât.

— Mi-am făcut mulți dușmani în Berlin. Presupun că le-ar conveni să mă știe în închisoare.

A dat din cap, pregătită să-mi acorde prezumția de nevinovăție. Trecusem primul test. Aveam palmele umede.

Doamna Rifkin a oftat, apoi s-a uitat la fiul ei, care stătea cocoțat lângă mine pe marginea scaunului, așteptând verdictul mamei lui.

— Vederea mea nu mai e la fel de bună ca înainte, i-a zis ea. Nu pot spune cu siguranță dacă e ea sau nu.

— Ea e, mamă, a întărit Felix. Sunt sigur de asta.

Doamna Rifkin a încuviințat aproape imperceptibil din cap și s-a întors din nou spre mine.

— Nu te-am văzut decât o dată sau de două ori; n-am fost niciodată destul de importantă ca să fiu invitată la Țarskoe Selo. Singura dată când am întâlnit-o pe țarină, m-a întrebat cine eram. Când i-am spus, m-a felicitat că am un soț atât de bun și a trecut mai departe. După cum vezi, am fost și eu băgată în seamă de membrii familiei regale.

După toți acești ani, era încă supărată că fusese concediată atât de repede de Împărătească.

Împărăteasa. Adică mama mea.

— Fiul meu e convins că ești prințesa, a continuat doamna Rifkin când a văzut că eu nu spun nimic.

— Mai contează?

— Contează, domnișoară. Și la anul sau peste doi ani, când bolșevicii vor fi răsturnați de la putere, va conta și mai mult.

* * *

Când m-am dus a doua zi la serviciu, mă aștepta un buchet de doisprezece trandafiri. Era de la Felix. După ce am citit biletul, am fugit în baie și am început să plâng. Poate că mă copleșise faptul că primisem flori. Cel mai probabil, însă, cred că era din cauză că urma să am copilul lui Michael și în marea majoritate a dimineților eram gata fie să plâng, fie să vomit din pricina celui mai mărunt lucru.

* * *

Ne-am dus la ceainăria lui Gunter, una din cele mai elegante și mai scumpe ceainării din Londra. Încă nu-i spusesem lui Felix despre Michael și nu știam cum avea să se termine acest flirt nepotrivit.

L-am privit pe Felix în timp ce îi comanda chelneriței în uniformă ceai Earl Grey și un castron cu zmeură și frișcă. Purta un pulover Fair Isle, iar părul lui mirosea a ulei Macassar. Deși avea aproape aceeași vârstă ca mine, reușea cumva să pară mult mai bătrân. Era imposibil să nu-l compari cu Michael; Felix era întotdeauna atât de elegant, atât de bogat și atât de blând; Michael avea mereu datorii și era un bărbat care se îmbrăca îngrozitor, de parcă ar fi vrut să atragă atenția asupra felului în care arăta, și anume ca un idol al matineelor care se apucase de box.

Am zâmbit când mi-am amintit de el.

— De ce râzi? a întrebat Felix.

— Nu contează.

— Uneori, aș vrea tare mult să știu ce gândești. Sunt multe lucruri pe care nu le știu despre tine, nu-i așa?

M-am uitat pe fereastră. Vizavi, două prostituate agățau clienți la colțul străzii Curzon, întrebându-i pe un ton vesel:

— Cauți o fată, dragă?

M-am gândit la Shanghai și la clubul de noapte; nu trecea o zi fără să mă gândesc la asta, fără să mă întreb ce m-ar face să ajung din nou pe străzi.

Felix le-a văzut și el pe cele două fete la care mă uitam.

— E o rușine, nu-i așa? a făcut el.

— Încearcă și ele să se descurce cum pot.

S-a uitat mirat la mine; cred că era șocat de astfel de sentimente. Presupun că, atunci când ai zmeură și frișcă în fața ta și un șervet în poală, să vinzi sex ți se poate părea destul de dezgustător.

După aceea, Felix a insistat să mă conducă cu birja la apartamentul din Kensington. I-am văzut privirea surprinsă și dezaprobatoare când a văzut unde locuiesc. În timp ce coboram amândoi din birjă, s-a aplecat spre mine. Mi-am dat seama ce voia și m-am dat înapoi. Nu era din pricina faptului că mi se părea respingător; mirosea întotdeauna foarte frumos și era un om plăcut la vedere. În plus, o dansatoare învață să nu facă mofturi la bărbați dacă; vrea să-și plătească chiria.

Sentimentul de vină mă apăsa ca o greutate pe piept. Când s-a aplecat să mă sărute, mi-am întors capul, iar el s-a făcut roșu în obraji și s-a retras tulburat.

— Îmi pare rău, a spus. Nu trebuia să.

— Nu, nu e asta.

— Nu, îmi pare rău, a repetat și ne-am uitat unul la altul, amândoi extrem de stânjeniți.

— Iartă-mă, a spus și s-a urcat înapoi în birjă.

Calul a dat nerăbdător din picior, de parcă ar fi fost la fel de uimit ca mine de comportamentul meu.

* * *

Felix mi-a arătat o Londră pe care n-o mai văzusem niciodată. Presupun că banii făceau diferența. Poate că Felix credea că mă sedusese; de fapt, bogăția lui o făcuse. Voiam să trăiesc ca o prințesă, iar el îmi arăta cum să fac lucrul ăsta.

Într-o seară, m-a dus la Savoy și am dansat sub noile candelabre electrice pe muzica orchestrei de jazz a lui Nick la Rocca. După aceea, ne-am dus la un club de jazz de pe strada Half Moon și dimineața ne-a prins mâncând omletă la Clubul Gargoyle al lui David Tennant. Și era în timpul săptămânii.

Într-o altă seară, m-a dus la Forty Three, unul din cluburile de noapte ilegale ale lui Ma Meyrick din Mayfair. Mi-a arătat-o pe actrița Tallulah Bankhead și mi l-a prezentat pe regele României. Faptul că știam că poliția ar putea da buzna înăuntru în orice clipă i-a dat și mai mult farmec acelei seri minunate și puțin din acea agitație și îndrăzneală s-a lipit și de Felix. La fel ca strălucirea, dispărea la curățătorie, dar pe atunci nu știam asta.

Mă simțeam vinovată tot timpul cât eram cu Felix. Eu și Michael nu eram căsătoriți, dar știam că, după tot ce făcuse pentru mine, îi datoram fidelitatea mea, iar acum îmi dădeam seama că nu-i puteam oferi nici măcar asta. Locuiam în casa lui și, ca o târfă ordinară, mă duceam cu un alt bărbat, fără ca el să știe.

Dar nu mă puteam abține. Îmi fusese dor de viața asta și o înhățam cu mâini lacome de prințesă. Tânjeam să fiu departe de apartamentul sărăcăcios din Kensington, căci îmi era dor de distracțiile în lumea cărora mă introdusese Andrei. Nu aveam destui bani să mă distrez așa cu Michael. În Londra, lucrurile nu erau la fel de ieftine ca în Shanghai sau Berlin, unde chiar și un ziarist putea trăi ca un duce, iar noua slujbă a lui Michael nu era prea bine plătită; și, deși mă credeam mare și tare când m-am angajat la început la firma lui Renfrew Bannister, după o săptămână, salariul meu nu reprezenta mai mult decât un câștig minim.

Voiam să trec cu mașina pe străzi cu eșarfa mea Lanvin fluturând în vânt, voiam să port mătase și diamante, voiam tot ce însemna ultima modă, voiam ca lumea să știe că sunt Anastasia.

Dar Anastasia mea fantomatică și misterioasă îmi cerea un preț mare și prețul era Michael. Am încercat să-mi spun că nu-l iubeam cu adevărat, am început să-mi expun cazul în fața unei conștiințe sceptice. Am argumentat și am lingușit, dar conștiința mea a rămas fermă pe poziții, un judecător solemn și dur.

M-am întrebat dacă în cele din urmă voi avea curajul să acționez, cu sau fără aprobarea sufletului meu.

MICHAEL.

Ermakov, Zaharia Ermakov.

După toți acești ani, un călău rupsese tăcerea. Se lăuda deja de luni de zile: „Eu am fost cel care l-a împușcat pe țar!” N-a fost greu să-i dau de urmă; era șef de echipă la uzina de cupru din regiune, toți îl cunoșteau. M-am întrebat dacă bravada lui ar rezista în fața unui interviu pentru un ziarist occidental. Era una să-i spui brigăzii de tineret a Comitetului de Muncitori că ești un erou, dar a spune astfel de lucruri unor străini avea mai multe implicații.

Am încercat să dau telefon la uzina de cupru, dar sistemul telefonic era atât de prost, încât am renunțat și am plătit un om care avea un cal și o căruță să mă ducă până la uzina aflată la vreo cinci kilometri în afara orașului. Aerul de acolo era sulfuros. Simțeam că mă sufoc.

Am traversat în fugă strada până la un birou banal din cărămidă. Am intrat și i-am spus unei femei înspăimântătoare în salopetă că îl caut pe tovarășul Ermakov. Mi-a spus că nu mai lucrează acolo. Avea cancer la plămâni. Era pe moarte. Nu, nu știa unde locuiește.

Am ieșit din nou și mi-am acoperit fața cu fularul ca să filtrez

aerul. Așadar, unul din asasinii țarului era deja cu un picior în groapă. Acum știam de ce tovarășul Ermakov se hotărâse să rupă tăcerea. Guvernul nu putea să-i mai facă rău acum.

* * *

Telefonul a sunat lângă pat. M-am trezit speriat. Nu credeam că blestemăția aia funcționa. M-am uitat la ceas: era șase și jumătate dimineața, ora locală. Era frig în camera de la hotel, iar afară era încă întuneric.

— Da?

— Dumneavoastră îl căutați pe soțul meu? a întrebat o voce de femeie.

— Cine e la telefon?

— Sunt tovarășa Tatiana Ermakov. Ați fost la uzină ieri. I-ați spus tovarășei Bulgarin că vreți să vorbiți cu soțul meu.

M-am trezit imediat.

— Da, numele meu e Sheridan. Sunt ziarist la.

— Veniți după-amiază la noi acasă, la ora două.

Am bâjbâit pe masa de lângă pat în căutarea unui creion și a unei foi de hârtie.

— Care e adresa?

Mi-a spus cum să ajung acolo – era pe malul celălalt al râului, la un kilometru și jumătate în afara orașului – și apoi a închis. Am rămas nemișcat, holbându-mă la telefon. M-am uitat din nou la ceas. Aveam de așteptat șapte ore și jumătate.

Avea să fie cea mai lungă așteptare din viața mea.

ANASTASIA.

Era frig în apartament când m-am trezit. Am aprins o lumânare și am fugit în picioarele goale la baie. Nu aveam monede pentru contor.

M-am spălat și m-am îmbrăcat repede, tremurând pe lespezile reci. M-am îmbrăcat cu aceeași rochie pe care o purtasem cu o zi înainte. Mi-am pus ciorapii de lână, fixându-i cu jartiere din elastic, și m-am studiat în oglindă. Nu prea arătam ca o prințesă în dimineața asta. Mi-am pus noua pălărie cloș pe care mi-o cumpărase Felix. N-ar fi trebuit să o accept. Nu era bine.

S-a auzit o bătaie în ușă. Știam cine era. Am fugit la fereastră și am văzut birja așteptând. Felix.

M-am uitat prin cameră: lumânări topite pe farfurii din porțelan, dresuri ude atârnând pe polița șemineului în fața unui foc neaprins; era o cameră rece și întunecată, în care domneau

disperarea și sărăcia. Și era clar că aparținea unui bărbat; o femeie care locuiește singură nu ține sticle de whisky și de rachiu pe rafturile bibliotecii. Pălăria lui Michael era pe cuier, lângă ușă.

Felix a ciocănit din nou.

Am respirat adânc, am afișat o demnitate pe care nu o simțeam și am deschis ușa.

— Anastasia! a exclamat.

A stat acolo în prag, într-o haină Savile Row din păr de cămilă, jucându-se nervos cu mănușile gri din piele de ied pe care le ținea în mână. A zâmbit timid.

— Știu că nu te așteptai să vin. Trebuia să te văd. N-am putut să dorm azi-noapte. Iartă-mă.

M-am dat la o parte ca să-l las să intre. Am văzut-o pe doamna Stanton uitându-se în sus la noi din apartamentul ei. În orice clipă o să strige „Târfă!" din toate puterile.

Felix a stat în mijlocul camerei, uitându-se în jur de parcă ar fi fost martorul unui cutremur devastator; pe fața lui se citeau mila și șocul.

— E frig aici, a fost tot ce a zis.

— Tocmai mă pregăteam să plec la serviciu.

— Știu. Îmi pare rău.

— Ai zis că n-ai putut să dormi?

L-am văzut aruncând o privire spre pălăria lui Michael. Dar n-a zis nimic.

— M-am gândit la noi.

— La noi?

— Eu și mama trebuie să ne întoarcem la New York în curând. Poate chiar săptămâna viitoare.

Ar trebui să mă simt ușurată sau disperată? adevărul era că nu eram sigură.

— Vreau să vii la New York cu mine, a spus scurt.

Și atunci, exact în acel moment, mi-am văzut viața separându-se, ca un drum la o răscruce. Am șovăit, privind cât de departe puteam de-a lungul ambelor drumuri, am văzut prăpăstiile și priveliștile și am înghețat, neștiind ce să spun sau ce să fac. O parte din mine îl susținea pe Michael; mica Anastasia, Anastasia a mea, mă implora să plec cu Felix.

— Dar nici nu mă cunoști prea bine, am îngăimat.

— Dimpotrivă, te cunosc de-o viață. De când eram copil. De zece ani nu m-am mai gândit la nimic altceva.

— Dar sunt atât de multe femei în lume care ar putea fi mai bune pentru tine, Felix.

A dat negativ din cap.

— Nu e niciuna.

Mi-a luat mâna. Părea o pasăre mică, palidă și moartă în mâna lui.

— Nu pot, m-am auzit spunând.

— Din cauza lui Michael?

Asta m-a șocat. Apoi m-am gândit că cineva de la birou bârfise bineînțeles despre mine. Sau poate că Felix își pusese în cap să descopere totul despre mine. Un om nu se îmbogățește fără să știe unde să obțină informațiile de care are nevoie.

— Știi de Michael?

— Îl iubești pe bărbatul ăsta?

Eram gata să murmur „Da, cred că da”, dar m-am oprit. În momentul acela aveam ocazia să o arunc pe vechea Anastasia la gunoi, să scap de ea pentru totdeauna. Ușor de zis; aveam în față un bărbat cu destui bani să-mi răscumpere dreptul câștigat prin naștere. Cuvintele mi-au rămas în gât. Dacă stăteam cu Michael, era posibil ca lumea să nu-mi spună niciodată Anastasia și n-aveam să descopăr niciodată care era dreptul meu câștigat prin naștere sau destinul meu.

Îmi amintesc că-mi spuneam: „De ce să renunți la tot ce ai visat pentru un bărbat care s-ar putea să nu se întoarcă niciodată la tine, un bărbat care nu-ți poate oferi un cămin bun pentru copilul tău? ce faci?”

— Michael a fost bun cu mine, am răspuns eu și l-am trădat complet cu aceste șase cuvinte.

— Cum adică?

— În Berlin. După moartea soțului meu, n-aveam unde altundeva să mă duc, la cine altcineva să apelez.

Am văzut dezaprobarea pe fața lui. Nu așa trebuia să se poarte o prințesă părăsită de noroc.

— Unde e acum?

— E ziarist. Călătorește mult în străinătate.

Mi-a zâmbit visător.

— Dacă ai putea măcar să-ți amintești promisiunile pe care ni le-am făcut cândva unul altuia!

L-am privit în ochi și m-am întrebat dacă îi făcusem astfel de promisiuni. Spunea asta doar ca să mă facă să gândesc la fel ca el?

— N-o să renunț la tine, a zis.

— Trebuie să mă lași să mă mai gândesc.

— Vreau să te căsătorești cu mine și să vii la New York cu mine, a adăugat. N-o să accept un răspuns negativ. Nu după atâta vreme.

„Căsătorește-te cu el!" a zis o voce din interiorul meu. „Căsătorește-te cu el și, când se va naște copilul, ei bine, va ști că nu e al lui, dar atunci va fi deja prea târziu. Asta ar face o supraviețuitoare. Și tu ești o supraviețuitoare, Anastasia. Oricine și orice ai fi, ești o supraviețuitoare."

— Trebuie să mă mai gândesc, am repetat și m-am întors cu spatele la el.

— Te-am iubit dintotdeauna, mi-a șoptit. Dintotdeauna.

Nu l-am auzit plecând; am auzit doar ușa închizându-se ușor în urma lui. L-am văzut de la fereastră urcându-se în birja care aștepta afară. Deocamdată duceam un război cu mine însămi, dar, când avea să se încheie un armistițiu, știam care avea să fie răspunsul.

* * *

În seara aceea, Felix m-a dus la Savoy; am mâncat clătite cu limbă-de-mare, loup de mer en croute, clătite cu sirop. Felix a comandat o sticlă de Corton Charlemagne. După aceea, ne-am plimbat de-a lungul taluzului Victoria, felinarele cu gaz care străjuiau râul arătând ca niște șiraguri de perle.

Felix mi-a povestit despre exilul lui după revoluție.

— Îmi amintesc ziua în care tatăl meu ne-a zis că trebuie să părăsim Rusia. Fuseseră zilnic răscoale pe străzi și, într-o zi, un om a murit pe pragul ușii noastre. Fusese împușcat de soldați. Cred că noi am fost norocoși; cel puțin am scăpat cu viață. Tata avea rude în New York și am ajuns acolo în ziua în care bolșevicii au preluat puterea în Rusia. Tatăl și unchiul meu au fondat o companie, angajând curieri pe Wall Street, chiar în inima districtului financiar. Au început afacerea având doar doi angajați, iar acum avem peste două mii. Când tata a murit, mi-a lăsat două sute de mii de dolari. I-am investit în companie, făcând speculații la bursă cu acțiuni și cu titluri de valoare. Acum valorează de zece ori pe-atât.

M-am uitat la râu. Ce ciudată putea fi viața! banul la ban trage, după cum spune proverbul. După cinci ani, lumea era la fel ca la început pentru cei care supraviețuiseră.

— Ce ai de gând să faci? m-a întrebat.

Nu i-am răspuns. Am fixat cu privirea ceața care plutea pe râu și am auzit Big Ben-ul bătând ora exactă.

— Ai suferit o nedreptate scandaloasă. Trebuie să ne luptăm să îndreptăm lucrurile.

— Să „ne” luptăm, Felix?

— Ai nevoie de bani și de prieteni influenți. De asta ai nevoie de mine.

Am văzut chipul lui Michael dizolvându-se în ceață.

— Am o oarecare influență în comunitatea rusă din New York, am bani cu care să plătesc avocați. Putem înainta petiția ta autorităților germane. Se poate asta, știu cum s-o fac.

— Uiți un lucru. Sunt căutată de poliția de acolo.

— Banii rezolvă orice problemă, mi-a răspuns și am vrut să-l cred.

S-a apropiat de mine și mi-a luat mâinile într-ale lui.

— Trebuie să-ți mărturisesc ceva. Eram Îndrăgostit de tine chiar și atunci când aveam treisprezece ani și ne dădeam pe tobogan. Nu puteam să spun nimic pentru că nu eram decât fiul unui doctor, iar tu erai o mare ducesă.

— Și acum sunt secretară la un birou de avocatură, iar tu ești milionar. Cum se schimbă lumea!

Știam că, dacă îmi ridicam fața spre a lui, el avea să mă sărute și pactul avea să fie făcut. Dar am ezitat și m-am concentrat în schimb asupra acului lui de cravată. Avea un diamant, emblema acelei lumi a bogăției și privilegiului care era dreptul meu câștigat prin naștere. Totuși, pentru binele sufletului meu, jur că am ezitat.

— Vrei să vii la New York cu mine? mi-a șoptit.

Sirena unei barje a răsunat de-a lungul Tamisei. Am ascultat clipocitul apei care se lovea de taluz și am încercat să-mi adun gândurile. Aș fi vrut ca Michael să fie acolo, să nu lase să se întâmple asta.

Ar trebui oare să-i spun lui Felix despre copil? am stat acolo, cu capul pe pieptul lui, și m-am lăsat dusă de val; eram din nou mica ducesă răsfățată de la Țarskoe Selo, alegând calea cea mai ușoară.

— Căsătorește-te cu mine, a adăugat.

— Dar ne cunoaștem doar de câteva săptămâni.

— Știu mai multe despre tine decât știi tu însăți. Știu despre izbucnirile tale de mânie, știu că o trăgeai de păr pe verișoara ta atunci când te enerva și că puneai piedică servitorilor când te plictiseai. Știu că nu erai atentă la lecții și știu că ai o aluniță pe omoplatul drept.

— N-o mai am, mi-au scos-o, am zis eu, amintindu-mi de mica

cicatrice albă de pe umăr.

— Știu că lumea te-a nedreptățit și că ai suferit inutil. Știu că ai un drept câștigat prin naștere și că numai cu bani și cu influență o să-ți recapeți locul care ți se cuvine în lume. Știu că am puterea să-ți dau aceste lucruri și aș vrea să le ai chiar dacă n-o să mă vrei pe mine. Știu că tu vei fi întotdeauna singura femeie pe care o voi dori vreodată.

Asta era: trebuia să aleg între destin și Michael, frumosul meu Michael, între a-mi recăpăta dreptul regal câștigat prin naștere și o viață în anonimat confortabil. Aș putea fi fericită cu Michael, dar fericirea n-ar fi de ajuns. În adâncul sufletului meu știam că eram făcută pentru lucruri mai bune decât fericirea.

Michael îmi spusese că nu există coincidențe. Nu întâmplarea, ci destinul îl adusese pe Felix aici, iar în seara asta îmi puteam relua cursul vieții așa cum ar fi trebuit să fie.

Făcusem multe lucruri odioase în viața mea, stătusem deoparte și mă privisem făcându-le; sau închisesem ochii, așa cum faci când e vorba de un prieten vechi și drag, dar necinstit. Așa că am încercat să nu mă gândesc la cuvântul „trădare” când mi-am ridicat fața ca să-l las pe Felix să mă sărute și, atunci când mi-a cerut din nou să mă căsătoresc cu el, cred că am acceptat.

* * *

M-am trezit a doua zi de dimineață în dormitorul lui Felix din Mayfair. Trupul lui greu zăcea în pat lângă mine, mare ca un munte. Noaptea trecută făcusem dragoste ca niște străini care s-au cunoscut întâmplător. Îmi amintise de una din acele nopți din Shanghai când mă culcam cu un client anonim. Avusese loc o tranzacție: se promisese ceva material și se primise ceva material.

Mi-am pus halatul greu din brocart pe care îl lăsase lângă pat pentru mine și m-am dus la fereastră să privesc orașul care se trezea încet. Am auzit clopoțelul omului cu brioșele răsunând pe stradă.

Dimineața e perfectă pentru reproșuri. Cum am putut să-i fac așa ceva lui Michael? când m-am gândit la viața pe care mi-o aminteam, el fusese mereu alături de mine: în noaptea aceea în Shanghai, când mă lăsasem copleșită de disperare, în Berlin, când îl sunasem din locuința lui Andrei, îngrozită că aș putea ajunge în închisoare. Mă salvase de fiecare dată. Cum am putut să-l trădez acum?

Și totuși, ce eram pentru el decât o povară? la fel ca toți ceilalți, nu mă voia decât pentru că era posibil să fiu Anastasia. În clipa în

care voi înceta să mai fiu un mister pentru el, își va pierde interesul, voi deveni o piedică. Nu putea sta în Londra o veșnicie. Avea ambiții care nu includeau o soție și un copil, de asta eram sigură. Vor mai fi femei după mine, tot așa cum au fost multe femei înaintea mea. Va fi mai fericit fără mine. Poate că va fi chiar ușurat când va vedea că am plecat.

Am încercat să-mi imaginez fața lui, să-mi imaginez ce expresie ar fi putut avea dacă i-aș fi spus că port în pântece copilul lui. Oricât aș fi încercat, nu reușeam să văd o expresie fericită, ci doar una de animal prins în capcană. Poate că în viitor ar putea chiar să dea vina pe mine pentru situația lui grea.

Trebuia să fie liber să-și urmeze visurile, tot așa cum și eu trebuia să fiu liberă să mi le urmez pe ale mele.

Iată. O făcusem. Mă convinsesem.

MICHAEL.

O cocioabă construită din cherestea veche, bătută de ploaie și de vânt, jumătate din ea înclinată spre pământ, întreaga structură dând impresia că se poate rupe în două în orice clipă. M-am întrebat câți ani stătuse așa. Mi-am imaginat anotimpuri nesfârșite de îngheț și dezgheț, pământul mișcându-se întruna sub fundații.

Casa stătea ghemuită printre umbrele negre ale molizilor și pinilor, cu fața spre întinderea de fabrici și rafinării care era orașul Sverdlovsk. O pată de fum negru se zărea ieșind pe coș, mânjind cerul de un albastru rece.

Cocioaba nu avea gard, iar curtea era plină de mașinării vechi și de tinichele ruginite. De un stâlp era legată o capră, gheața strălucind în blana ei încâlcită. Animalul s-a uitat la mine cu o curiozitate beligerantă. Am tremurat, simțind tensiunea ca pe o mâncare rece și grasă căzută greu la stomac.

Capra a behăit pe neașteptate și am simțit cum mi se ridică nivelul de adrenalină. Am înjurat animalul printre dinți și am urcat pe verandă. Scândurile au scârțâit alarmant sub picioarele mele.

Ușa de la intrare era deschisă, dar casa era cufundată în întuneric, nu ardea nici o lumină înăuntru. Au trecut câteva clipe până când ochii mei s-au obișnuit cu bezna. Apoi, am văzut o pereche de ochi uitându-se la mine din pragul ușii și am făcut un pas înapoi, șocat.

Era o femeie în vârstă, care purta un șal, o rochie lungă și neagră și ghete bărbătești. Rochia și șalul de lână erau găurite, iar ghetele erau pline de noroi. Femeia nu mai avea decât trei dinți în

gură. Pielea de pe față îi atârna ca un sac vechi și uzat. Mirosea toată a fum și a varză fiartă.

Deși știam că mă aștepta, femeia se uita la mine de parcă tocmai picasem din cer, reușind să pară atât curioasă, cât și îngrozită. Am dat să mă prezint, dar ea mi-a întors pur și simplu spatele și a intrat din nou în casă târșâindu-și picioarele, fără să mă invite înăuntru. N-aveam altceva de făcut decât să o urmez.

După cum era de așteptat, nu era prea multă mobilă în casă: un fotoliu supraîndesat, o sobă din lemn la piciorul căreia se afla o pereche de ghete enorme. Ale soțului ei, bineînțeles. Pe perete era o fotografie înrămată de-a lui Lenin și o alta reprezentând un bărbat îmbrăcat în negru, cu o mustață țepoasă și un pistol ținut eroic în mâna dreaptă. Mi-am zis că ăsta trebuie să fie el.

Omul care l-a împușcat pe țar.

Zaharia Petrovici Ermakov nu mai era un gigant al revoluției. Singura asemănare între omul pe care l-am văzut eu și omul din fotografie era mustața neagră și mare. Zăcea pe un pat de lemn în celălalt capăt al camerei, înconjurat de grămezi de cuverturi. Nu părea să cântărească mai mult de patruzeci de kilograme. Nu mai avea carne pe el și, prin pielea asemănătoare unui pergament, îi puteam distinge forma craniului. Avea o crustă de sânge uscat în colțul gurii și pete întunecate și imposibil de identificat pe perne. Respirația lui era urât mirositoare și m-am străduit mult să nu-mi întorc capul în altă parte.

— Tu ești ziaristul? a croncănit el.

Am încuviințat din cap. Din câte știam, moartea îi intimida pe oameni. Le vedeai frica în ochi. Dar nu și în cazul lui Ermakov. Poate că trupul lui se micșora, dar ochii îi ardeau ca niște cărbuni și pe fața lui nu se citea decât ura.

Soția lui mi-a indicat scaunul de lemn aflat lângă pat, iar eu m-am așezat pe el. La picioarele mele era un vas pătat de fiere. Am simțit că mi se întoarce stomacul pe dos.

— Sunt pe moarte. Ți-au spus?

Am încuviințat din cap.

— E din cauza cancerului. Plămânii mei. Sunt distruși.

Privit de aproape, părea un om în vârstă, dar, după calculele mele, cred că avea vreo patruzeci de ani. M-a privit cu acei ochi îngrozitori.

— Am înțeles că vrei să știi despre. Țar.

— Ai fost acolo?

A zâmbit. Dinții lui erau maro și stricați din pricina țigărilor. Și degetele lui aveau culoarea rahatului. Pe încheieturile mâinilor avea niște cicatrici purpurii care arătau livide pe fundalul pielii lui albe.

— Țarul a făcut asta, a murmurat.

— Țarul?

— Nouă ani în lagăre. Ticăloșii ăia!

— Ai avut noroc că ai supraviețuit, am zis, încercând să stabilesc o relație cu această ființă.

Trebuia să aflu povestea asta, să scot tot ce puteam de la el. Îmi era teamă să nu se răzgândească și să nu mai vrea să vorbească cu mine.

— N-a fost noroc. Pe atunci eram puternic și mi-am promis că voi supraviețui ca să-i fac pe. Ticăloșii ăia să plătească.

Și-a întins o încheietură spre mine.

— Am fost ținut în cătușe un an întreg. Durerea din încheieturi a persistat luni de zile, chiar și după. După ce mi-au scos cătușele. Au zis că o să. Îmi pierd mâinile. Dar nu mi le-am pierdut. Cu mâna asta. Cu mâna asta l-am împușcat pe ticălosul ăla în cap.

— Dumneata l-ai împușcat pe țar? am întrebat.

— Da. Eu am fost. Eu.

Nu l-am crezut atunci și n-o să-l cred niciodată. Deși cele mai multe din lucrurile pe care mi le-a spus s-au dovedit ulterior a fi adevărate, eu tot sunt de părere că Iurovski a fost cel care l-a omorât pe țar. În anii care au urmat după ce Ermakov a prezentat propria versiune a evenimentelor, vreo șase bărbați au pretins că ei au fost cei care au tras glonțul fatal. Toți voiau să fie ucigașul țarului.

Ermakov rânjea la mine, urmărindu-mi reacția, încântat că declarase chiar pe patul de moarte că era un ucigaș. Cu siguranță nu-l aștepta Dumnezeu pe lumea cealaltă. Lasă comunismul, gloria lui eternă era aici și acum.

— Ai fost paznic la casa Ipatiev?

— Nu doar paznic. Eu și Iurovski eram șefii. Ticălosul ăla și-a însușit tot meritul. Dar eu am fost cel care a făcut ce-a fost mai greu. De aceea. De aceea Sverdlov m-a numit pe mine șef de echipă la fabrică. Asta a fost toată răsplata pe care am primit-o pentru. Faptul că le-am făcut treaba murdară. Asta a fost tot.

Cuvintele i-au fost întrerupte de un acces de tuse. Fața i s-a făcut roșie ca racul și soția lui a venit repede, a luat vasul și i l-a

ținut sub bărbie în timp ce el se îneca și scuipa, încercând să respire. Am crezut că o să moară pe loc. M-am ridicat în picioare, îngrozit și fascinat de această mică scenă grotescă. În cele din urmă, Ermakov a tras aer în piept, din gură curgându-i sânge și fiere.

Respirația lui era șuierătoare. Ar fi putut să o audă chiar și cei din Piața Revoluției. Accesul de tuse l-a epuizat și a zăcut mult timp gâfâind, incapabil să vorbească.

În cele din urmă, i-a făcut semn din cap soției lui ca să-i comunice că și-a revenit, iar ea a ieșit repede afară să golească vasul în curte. Ce noroc pe puii ăia de găină! m-am așezat din nou pe scaun, tulburat. Ermakov a întins o mână osoasă și a bătut cu degetul pe pagina carnetului meu ca să-mi arate că voia să iau notițe.

— Am fost acolo. În ziua în care țarul și țarina au ajuns aici, în Sverdlovsk. Îmi închipuiam că el o să fie cine știe ce Ivan. Cu niște ochi roșii și cu o barbă deasă și mare cât o zi de post, dar nu era decât o ființă patetică; puteai să-l dărâmi dintr-o suflare.

A început să tușească din nou, dar a reușit să țină lucrurile sub control.

— Și ea. Vacă germană grasă! voia să o împingem în scaunul ei cu rotile. Am făcut-o pe cățeaua aia bătrână să meargă.

A zâmbit amintindu-și cu drag de această răutate, de parcă și-ar fi amintit de un nepot preferat.

— În prima zi, cățeaua aia germană ne-a făcut liste de bucate, scrise pe niște cartonașe aurite; voia să-i aducem. Tot felul de mâncăruri scumpe. De parcă am fi fost servitorii ei. Am aranjat-o noi curând. A mâncat ce-am mâncat și noi. Supă și. Legume.

M-am întrebat cât avea să dureze interviul. Părea prea slab să vorbească mult, înainte ca un nou acces de tuse să-l oprească. Primul îl slăbise atât de mult, încât credeam că, dacă va avea un alt acces, o să leșine sau o să facă o criză. Eram nerăbdător. Nu voiam să știu despre țar; voiam să aud doar despre Anastasia.

— Îți amintești când au sosit ceilalți?

— Marinarul – nu mai știu cum îl chema – cu țareviciul în brațe.?

— Îți aduci aminte de cea mai mică dintre prințese, Anastasia?

A fost nevoit să se gândească la asta.

— Erau drăguțe prințesele. Eu am vrut să ne satisfacem poftele cu ele, dar Iurovski. Acum n-o să știu niciodată cum e să i-o tragi unei mari ducese.

N-am crezut niciodată că i-aș putea dori cuiva să sufere. Dar, în timp ce stăteam acolo, prefăcându-mă că sunt de aceeași părere cu monstrul ăsta, o parte din mine l-a blestemat să se mai chinuiască așa vreo câteva săptămâni. Nu mai întâlnisem pe nimeni care să aibă atâta ură în suflet. Mi-am imaginat un sac plin de dușmănie, o bubă plină de propriul venin, mâncându-l din interior ca niște viermi.

— Nu-ți mai aduci aminte de Anastasia?

Întrebările astea începeau să-l enerveze.

— Erau toate la fel. Cui îi pasă?

— Îmi povesteai. Despre noaptea în care au murit.

A zâmbit din nou, amintirea morții țarului înveselindu-l.

— Am găsit minele astea, la vreo șaisprezece kilometri în afara orașului. Mișt mine părăsite. În locul ăsta a ales Iurovski să fie arse trupurile. Am adunat niște canistre mari cu benzină, lemne de foc și acid și am trimis totul acolo. În noaptea execuției. Am luat un camion în care am pus o duzină de pături și l-am dus în Piața Catedralei. I-am spus șoferului. Să dea cu spatele până în fața intrării de la subsol, să lase motorul pornit și să facă. Să facă cât mai mult zgomot posibil.

— Dumneata unde erai?

— În casă. Unde crezi? nu aveam de gând să ratez execuția pentru nimic în lume.

Cadavrul din fața mea începea să obosească. Soția lui i-a adus un pahar cu ceai negru rece. El l-a lipăit, apoi a pus paharul deoparte fără să spună nimic. Femeia s-a dus să se așeze din nou în întuneric. M-am întrebat ce o făcea să-i fie atât de devotată. Poate că fusese mai bun ca soț decât ca temnicer.

Sau poate că îi era chiar și acum teamă de el.

— Nimic n-a mers bine în noaptea aia, a continuat Ermakov cu o voce atât de răgușită, încât am fost nevoit să mă aplec spre el, deși îmi era silă de respirația lui urât mirositoare. A fost vina lui Iurovski.

Am stat acolo, neîndrăznind să-l întrerup.

— Le-a luat o oră să fie gata. Fetele. Aveau perne cu elE. Pe care să stea în mașină. Mi-am zis că ăsta e un lucru al naibii de amuzant. I-am duS. Pe toți la subsol, le-am zis că trebuie să-i evacuăm. Că vine Armata Albă. Îmi aduc aminte că țarul a zis: „Ei bine, o să. O să plecăm în sfârșit din locul ăsta.” Apoi am auzit camionul.

S-a oprit, epuizat. Plămânii lui scoteau un sunet șuierător de fiecare dată când respira.

— Iurovski a intrat înăuntru și a citit sentința. Eu stăteam chiar în spatele lui. Am văzut fața ticălosului. Nu-i venea să creadă.

A început să râdă și l-a apucat un nou acces de tuse. M-am îndepărtat de acea respirație îngrozitoare.

— Țarul nu putea auzi din pricina. Zgomotului făcut de camion. Și Iurovski a fost nevoit să. Repete. Știam că voia s-o facă el. Dar îmi promisesem mie acest. Privilegiu. Mi-am scos pistolul și m-am. M-am aplecat peste umărul lui și l-am împușcat pe țar în față.

A respirat adânc și hârâit. Ochii i s-au luminat. A repetat cuvintele, de parcă ar fi fost o absolvire de păcate.

— Eu l-am împușcat pe țar. Eu. Să le spui asta celor de la ziar, bine?

Am încuviințat din cap, simțind că-mi vine să vărs.

— A căzut jos și nu s-a. Mai mișcat. Apoi Iurovski. A împușcat-o pe cățeaua aia germană în gură. Cu pistolul Mauser. Lucrurile au luat-o razna, trăgeau toți peste umerii celorlalți, nu era destul loc în cadrul ușii. Am fost surd. O săptămână. Camera s-a umplut de fum, nu mai puteam să-i împușcăm. Câțiva s-au speriat.

Și atunci s-a întâmplat iar; vorbise prea repede și l-a apucat un nou acces de tuse, atât de puternic, încât i-au ieșit ochii din orbite. S-a agățat de soție cu o mână scheletică, iar eu am crezut că-i sunase ceasul. Capul i-a căzut din nou pe pernă și am crezut că a murit. Dar ochii aceia negri s-au întors spre mine, iar el a zâmbit; era un zâmbet înspăimântător, care m-a făcut să simt fiori reci pe șira spinării.

Am așteptat să-și recapete puterile. După o vreme, a început din nou să vorbească, reluând firul povestirii de unde îl lăsase.

— De-abia mai târziu am aflat că. Femeile aveau bijuterii băgate în. Corsetele lor; gloanțele ricoșau pur și simplu în ele. A fost un noroc că n-a murit. Nimeni.

A râs la mica lui glumă.

— Nimeni dintre ai noștri. În cele din urmă s-au terminat gloanțele. Ofițerii Ceka au fost nevoiți să-i omoare. Cu baionetele.

— Dumnezeule! m-am auzit murmurând. Nu știi ce greu e. Să omori unsprezece oameni.

— Sper să nu fiu nevoit să aflu niciodată, am răspuns în engleză.

— Toți oamenii din oraș au auzit împușcăturile. Am alergat

înăuntru să văd ce se întâmplă. N-aveai loc să te miști pe coridor și în tot acest timp șoferul camionului. Ambala motorul. În cele din urmă s-a terminat. Iurovski le-a spus tuturor. Să ia pălăriile și hainele celor morți. Să adune inelele, colierele și ceasurile. Și să le pună pe toate într-un colț. Era soldatul tipic, făcea totuL. Ca la carte. Dar era. Un idiot, desigur, la fel ca toți ticăloșii ăia. A dat-o rău în bară în noaptea. Aia.

A început să râdă și o spumă roz s-a format în colțul gurii lui.

— Am înfășurat cadavrele în pături și le-am pus. În camion. Pernele, poșetele, papucii. Totul era plin de sânge. Era sânge peste tot. Exact ceea ce Iurovski a spus că nu. Vrea. Dar asta se întâmplă. Când trebuie să omori oamenii ciomăgindu-i și. Înjunghiindu-i.

O altă tuse tabagică.

— Am plecat spre. Minele părăsite. Era deja două noaptea când. Am pornit la drum. Drumurile erau pline de noroi. Ne-a luat două ore să parcurgem șaisprezece kilometri, roțile alunecau. În noroi. Începeau să se ivească zorile. Când am ajuns acolo.

— Ați ars cadavrele atunci?

A dat negativ din cap.

— Nu era timp.

Mi-am dat seama că partea asta nu-l interesa deloc.

— De ce nu?

— Nu voiam să o facem pe lumină. Oamenii aveau să vadă fumul. Știam că soldații din Armata Albă nu erau. Departe. Nu voiam să. Le spună cineva unde erau cadavrele.

— Și ce s-a întâmplat?

Dar Ermakov era epuizat. A dat din umeri.

— Anastasia a supraviețuit, am zis eu, ca să-l fac să vorbească din nou.

— N-a supraviețuit nimeni.

— Anastasia trăiește, am repetat.

Agitat, Ermakov a încercat să se ridice în capul oaselor.

— Au murit toți!

— Ați lăsat cadavrele acolo toată ziua. Dacă ea a supraviețuit gloanțelor și baionetelor?

— Am pus pe cineva să păzească trupurile! când m-am întors în seara următoare. Le-am numărat! erau. Toate acolo! am văzut-o pe Anastasia!

M-am întrebat dacă puteam să-l cred.

— Ai văzut-o?

— Unsprezece trupuri! în seara următoare ne-am întors și le-am ars fețele. Cu acid. Apoi le-am stropit cu benzină și le-am dat foc. N-a mai rămas nimic din nici o prințesă, din niciunul.! au murit toți. Și eu. Zaharia Petrovici Ermakov. Am fost cel care l-a omorât pe.

A început iar să tușească, dar de data asta a ținut-o așa la nesfârșit. S-a agățat de umerii nevestei de parcă ar fi fost sub apă și ar fi vrut să iasă la suprafață. Se înneca în propriul sânge. Mi s-a părut un sfârșit potrivit pentru el.

Dar criza a trecut. Femeia s-a uitat la mine și a clătinat din cap. Interviul se terminase. Ermakov zăcea în pat, cu ochii dați peste cap, respirând hârâit. Era un zgomot îngrozitor. Am plecat.

Afară, în curte, m-am simțit încălzit de razele slabe ale soarelui. Pădurile întunecate de pini se întindeau de-a curmezișul spațiilor vaste, sub un cer de un albastru spălăcit. Era partea cea mai caldă a acestei zile de primăvară, dar eu am început să tremur. Acum știam ce se întâmplase cu țarul și cu familia lui. Așa cum spusese Ermakov, Anastasia era moartă. Nu avusese cum să supraviețuiască gloanțelor și baionetelor.

Asta era partea amară a rezolvării unui mister. Uneori e mai rău să ai o certitudine îngrozitoare decât niște licăriri de speranță. Știam; aș fi vrut să nu știu.

ANASTASIA.

Îmi făcusem valizele și le lăsasem lângă ușă. Am pus plicul pe polița șemineului și m-am dus la fereastră să mă uit după birjă. Felix spusese că avea să vină la ora unsprezece să mă ia și să mergem apoi la gara Waterloo. De acolo urma să luăm trenul spre Southampton și să plecăm cu vaporul spre New York.

Am aruncat o ultimă privire prin apartament și am simțit că mă cuprinde regretul. Mi-am zis din nou că nu aveam de ales.

O birjă a oprit afară în dreptul intrării, am auzit zgomotul copitelor pe caldarâm și am dat să-mi iau valizele. Apoi am văzut un bărbat coborând din birjă și mi-am dat seama că nu era Felix. Am simțit o strângere de inimă.

Am vrut pur și simplu să fug. Nu puteam da ochii cu el.

Dar nu aveam unde să fug și nu aveam ce altceva să fac decât să stau acolo cu spatele la fereastră și să aștept să se deschidă ușa. I-am auzit pașii pe scară, am auzit cheia răsucindu-se în broască. Apoi, Michael a apărut în prag, cu valiza lui uzată în mână și nebărbierit de o zi. A zâmbit ușor nesigur, dar zâmbetul i-a pierit când a văzut cele două valize de lângă ușă.

M-a privit stând acolo, cu haina pe mine și cu pălăria pe cap; n-o să uit niciodată expresia de durere enormă de pe fața lui. M-am urât atunci mai mult decât o făcusem vreodată, iar eu sunt o persoană care are de ce să se urască.

— Nu e chiar primirea la care m-am așteptat, a spus sec.

Am închis ochii; nu puteam suporta să mă uit la el. Dumnezeu să mă ierte!

— Ce s-a întâmplat? m-a întrebat.

— Plec.

— Și unde vrei să te duci?

— La New York. Am cunoscut pe altcineva.

Am deschis din nou ochii; pe fața lui se citea un amalgam de sentimente: furie, nedumerire, neîncredere.

— Pe altcineva?

— Îmi pare rău.

— Îți pare rău. Asta-i tot?

A așteptat să-i dau o explicație și, când a văzut că nu spun nimic, a adăugat:

— N-am lipsit decât o lună.

— N-are nici o legătură cu tine.

— Ce vrei să spui?

Cum puteam să-i explic? nu puteam.

— Îmi pare rău.

— Îți pare rău, a repetat el, de parcă ar fi fost o obscenitate.

— Michael, sunt ea. E adevărat. Am întâlnit pe cineva care m-a cunoscut înainte.

— Un alt Banișevski? a întrebat, înghițind cu greu. Sper că are asigurare de viață.

— Mă ține minte de la Țarskoe Selo.

— Cine e?

— Îl cheamă Felix Rifkin, iar tatăl lui era.

— Am întâlnit și eu pe cineva care te-a cunoscut înainte. Când am fost în Sverdlovsk. Te cunoștea foarte bine pentru că era acolo în noaptea în care ai murit. I-a ajutat pe ofițerii ceka să te omoare în bătaie cu paturile puștilor, apoi ți-a turnat acid pe față și te-a îngropat în pădure, la șaisprezece kilometri în afara orașului.

Am crezut că o să mi se facă rău.

— Minți!

— Era acolo. Nu știu ce ți-a spus Rifkin ăsta, dar e un mincinos. Marea ducesă Anastasia a murit. Nu știu cine ești, dar nu ești acea

Anastasia Romanov. Mă asculți?

Dar nu-l ascultam. Văzusem adevărul în ochii lui Felix Rifkin. Întreaga mea viață era o sală de oglinzi. Felix îmi adusese în sfârșit certitudinea. Nu voiam să-l cred pe Michael, nu puteam.

— Michael, își aduce aminte chiar și de alunița pe care o am pe umărul drept.

— Asta nu dovedește nimic.

Ce ciudat! mi se părea că mă lupt pentru viața mea. Mă simțeam cu adevărat disperată.

— De unde știi că n-a mințit rusul ăsta de care vorbești tu? chiar crezi că ar vrea să știe o lume întreagă că a făcut o treabă de mântuială? bolșevicii mint, toți oamenii mint.

— Chiar și tu, se pare. Ai spus că mă iubești.

Birja lui Felix a oprit afară la intrare.

— Îmi pare rău, nu pot să fac asta, am spus și mi-am luat valizele.

Am crezut că poate o să încerce să mă oprească, dar n-a făcut-o. Atât de tipic pentru el! nu asta fusese povestea noastră de la bun început?

— Nu-mi vine să cred că faci așa ceva, a zis.

— Nici mie, am răspuns și am ieșit pe ușă, trecând pe lângă el.

Am auzit ușa de la apartamentul de jos deschizându-se și doamna Stanton a scos capul afară să se uite pe hol.

— Târfă! a șuierat ea când am trecut pentru ultima dată pe lângă ea.

M-am uitat în sus când m-am urcat în birjă. Am crezut că o să-l văd pe Michael la fereastră. N-a fost așa.

Nu mai era nimic altceva de făcut. Anastasia Romanov s-a urcat în birjă cu Felix Rifkin și s-a dus să-și caute destinul în New York.

PARTEA a V-a.

NEW YORK ȘI SHANGHAI, 1929

ANASTASIA.

M-am trezit când am auzit ceasul deșteptător, unul din acele ceasuri produse în masă pe care le puteai cumpăra în orice magazin din orice oraș din Statele Unite. Era la modă zilele astea să fii trezit de un astfel de dispozitiv, și nu de un servitor. Ceasul avea chiar și un cadran luminos ca să poți vedea ora în toiul nopții. Lumea se schimbase foarte mult după război.

Servitoarea îmi pregătise deja baia. După aceea, m-am îmbrăcat și m-am dus în sala de mese, unde servitoarea servea micul dejun.

Doamna Rifkin era deja acolo, bându-și cafeaua de dimineață. Sofia, sora lui Felix, încă mai dormea. Era puțin probabil să o vedem înainte de prânz.

Felix era deja la birou. Pleca în fiecare zi imediat ce se crăpa de ziuă și nu se întorcea înainte de șapte sau opt seara.

Acum locuiam pe Fifth Avenue, una din cele mai elegante zone din New York, într-un apartament cu unsprezece camere decorate în ultimul stil Art Deco. În afara faptului că ne întreținea pe noi trei, Felix mai avea trei servitori care locuiau în apartament, precum și o cusătoreasă, o spălătoreasă și un șofer pentru automobilul Hispano-Suiza. Își ținuse promisiunea că voi trăi în stilul de viață cu care eram obișnuită. Dar mă întrebam uneori: a cui viață? a oricui ar fi, e una foarte ușoară.

I-am murmurat bună dimineața doamnei Rifkin și m-am așezat la masă. Una din servitoare mi-a turnat cafea în ceașcă. Chiar și aici în cuibul nostru auzeam murmurul traficului de pe Fifth Avenue prin ferestrele de la terasă.

Am luat ziarul New York Times și l-am răsfoit, căutând ceva interesant: iar insuficiență de alimente în Rusia. Era al cincilea an când se aplica noua politică economică a lui Iosif Stalin și producția de alimente se întorcea la aceleași niveluri la care era atunci când țarul era pe tron. Cam asta se alesese de hrănirea maselor. Fusese atât de ușor să dea vina pe Nicolae pentru tot ce nu mergea bine în Rusia! acum avuseseră revoluția și vărsarea de sânge pe care o voiseră, dar săracii tot n-aveau ce mânca.

Titlurile din ziar erau toate despre prețurile în creștere de pe piața titlurilor de valoare. Nu exista nimeni în New York care să nu facă tranzacții; citeai în fiecare zi în ziarul Times câte ceva despre această ultimă modă: o matroană din Park Avenue se plângea că-și pierduse bucătăreasa pentru că refuzase să-i instaleze în bucătărie propriul teleimprimator automat, o văduvă bogată din Queens se plângea că șoferul ei nu venea la lucru decât după ce se închidea piața. Chiar și cusătoreasa familiei Rifkin îl uluise într-o dimineață pe Felix întrebându-l dacă credea că ultima întrerupere a tranzacțiilor de pe piață însemna sfârșitul creșterii prețurilor sau era doar o reajustare tehnică. Era incredibil că servitorii știau despre lucrurile astea.

Era ca o nebunie care cuprinsese tot orașul, toată țara. Cinematografele și teatrele voiau să pună teleimprimatoare automate în foaier pentru clienții lor.

Felix era bineînțeles unul din jucătorii importanți. Casa lui de comerț nu se putea compara cu case mari precum cea a lui J. P. Morgan, dar rula o sumă de cinci milioane de dolari și succesul lui se oglindea în speculațiile în creștere cu titluri de valoare la bursa de pe Wall Street.

Am dat pagina. În Anglia era un nou guvern laburist, condus de Ramsay MacDonald; Leon Troțki cerea azil acolo. La Paris, America, Anglia și Franța ratificaseră Planul Young, care avea să-i permită Germaniei să le plătească pagubele de război până în 1988. M-a făcut să mă gândesc la perioada petrecută de mine în Berlin ca doamna contesă Banișevski, la oamenii care mureau de frig în parcuri și care beau înlocuitor de cafea. Se pare că aveau să mai trăiască așa încă vreo șaizeci de ani.

Un anunț din ziar mi-a atras atenția. Era un nume familiar, unul din prietenii lui Felix, un conte italian, care explica valoarea unei noi emisiuni de titluri de valoare, pretinzând că aceasta oferea siguranță proprietăților lui de lângă Milano. Pe pagina următoare, o aristocrată franceză pretindea că le va servi doar un singur fel de bere de ghimbir prietenilor ei care erau agenți de schimb. Bere de ghimbir! nici un agent de schimb n-ar fi atât de nesimțit încât să le servească musafirilor lui băuturi răcoritoare. Prohibiția era pentru cei săraci.

Bani, totul se rezuma la bani. M-am întrebat ce s-ar întâmpla dacă aș ajunge vreodată să-mi susțin cauza la tribunal și să le dovedesc tuturor că sunt marea ducesă a Rusiei. Aș fi asaltată cu oferte sa vând săpun și țigări?

— Ce faci azi? m-a întrebat doamna Rifkin.

— Iau cafeaua cu familia Metrevelli la unsprezece.

— Cred că o să vin și eu cu tine.

Ochii noștri s-au întâlnit pentru o clipă; ne aștepta o altă zi lungă și obositoare în care nu aveam absolut nimic de făcut. Cea mai importantă decizie a noastră avea să fie ce pantofi și ce rochie să purtăm. După cafeaua cu familia Metrevelli, aveam să luăm prânzul la Waldorf-Astoria sau la Ritz, să ne ducem la o expoziție de artă la ora trei, la o întâlnire a comitetului Fondului pentru Orfani „Sainte Catherine” la ora patru și o altă zi înfierbântată pe baricade avea să se termine. Apoi urma întoarcerea acasă pentru coctailuri și o cină târzie cu un soț care era de multe ori epuizat și invariabil prea ocupat de munca lui.

Asta era viața mea ca prințesă.

Îl invidiam pe Felix. Avea unde să se ducă, locuri în care i s-ar fi simțit lipsa dacă nu își făcea apariția. Între timp, eu stăteam închisă în castelul meu Art Deco, plictisindu-mă de moarte în fiecare nesfârșită și strălucitoare zi.

Imaginează-ți un cuibușor al dragostei, Acolo unde cresc trandafirii, Imaginează-ți același cuib dulce al iubirii.

Și gândește-te ce-ți poate aduce un an.

Sunetul zgârietor al gramofonului Sofiei s-a auzit din salonul unde tânăra noastră prințesă stătea întinsă pe un șezlong cu o compresă rece pe frunte, revenindu-și după o altă noapte în cârciumi. Biata și palida Sofia, care suferea mereu cu vitejie!

Rachel a intrat alergând în cameră, bona ei, Maggie, târșâindu-și picioarele În urma ei. Rachel țipa pentru că se rupsese capul păpușii. Era una din acele jucării ultimul răcnet; putea să zică „mama” când trăgeai de sfoara din spatele ei. Avea un cap din plastic în loc de porțelan, iar vânzătorul de la Macy spusese că era imposibil de rupt, dar nu există așa ceva atunci când pui o jucărie în mâinile unui copil mic.

— Dragă Rachel, nu țipa, fii fetiță cuminte, a murmurat Sofia. Mătușa ta Sofia are o durere îngrozitoare de cap.

El spală vase.

Și hăinuțe de copii, E foarte ambițios, Chiar știe să coasă.

Am luat-o pe Rachel în brațe și am liniștit-o cu un semn din cap pe Maggie, care se scuza că fusesem deranjată. Mi-am dus îngerașul în bucătărie și am trimis-o pe Maggie să aducă niște lipici, sa vedem dacă puteam repara noi păpușa.

Dar nu uitați, oameni buni, Că asta primiți, oameni buni, Dacă petreceți pe cinste.

După ce am consolat-o pe Rachel, am început să meșteresc la păpușă. În sfârșit aveam ceva folositor de făcut! în timp ce meșteream, m-am gândit la ceea ce în casa familiei Rifkin era cunoscut drept „Cazul”. E eludat, dar în ultima vreme – nu-mi aminteam exact când – începusem să mă întreb dacă mai avea într-adevăr vreo importanță. Dacă un judecător ar hotărî că sunt Anastasia, chiar m-ar face fericită lucrul ăsta? dacă deveneam Anastasia, avea asta să-mi schimbe sentimentele?

Acum nu eram deloc sigură că știam răspunsul la aceste întrebări.

Bătrâna împărătească murise de un an, iar fiicele ei locuiau acum în Windsor și se aflau sub protecția regelui George.

Romanovii se stabiliseră în exil – în Berlin, în Franța și în New York – de parcă ar fi fost vorba de niște căsătorii aranjate, îmbătrânind și vorbind din ce în ce mai rar de Nicolae și de Sankt Petersburg. În Rusia, Stalin nu dădea deloc semne că și-ar pierde puterea, în ciuda foametei generalizate și a izolării țării de restul lumii.

Părea într-adevăr că Anastasia nu mai avea nici o importanță.

Dar Felix era hotărât să nu renunțe. Angajase un avocat, Martin Lachter, să înainteze autorităților germane o cerere prin care să mi se stabilească identitatea și să croiască drum revendicării succesiunii Romanovilor. Avea să fie o cale lungă și anevoioasă, căci petiția mea nu era singura; femeia căreia Felix îi spunea „țăranca aia poloneză", Anna Andersen, locuia acum în Long Island și își angajase și ea un avocat.

Felix m-a trimis la un prieten de-al lui care era psihiatru și am petrecut multe după-amieze întinsă pe o canapea în Upper East Side. Psihiatrul mi-a spus că îmi reprimasem amintirile pentru că erau prea dureroase pentru mine. Ca să-i fac pe plac, i-am povestit în detaliu fantezii inspirate din amintirile altora, scenarii țesute din fotografii și relatări adunate de la oamenii pe care îi întâlnisem în Berlin.

Psihiatrul i-a spus lui Felix că făceam progrese și s-a dus vestea în colonia rusă că doctorul era dispus să depună mărturie la tribunal că eram într-adevăr Anastasia Romanov.

Singura persoană care nu era convinsă eram eu.

Felix m-a dus la un alt prieten de-al lui care era psihiatru și care experimenta hipnoza. Acesta m-a hipnotizat, ca să poată cerceta ceea ce el numea „subconștientul" meu și să recupereze amintirile despre care spunea că sunt blocate acolo. Și el a pretins că a făcut progrese semnificative, dar era un impostor și eu eram singura care știa asta. Doctorii ăștia aveau nevoie de Anastasia mai mult ca mine.

La cererea lui Lachter, Felix m-a internat la spitalul Mount Sinai pentru o examinare fizică completă. Rezultatele au fost încurajatoare. Fusesem întotdeauna conștientă de picioarele mele; degetul cel mare de la piciorul drept era îndoit, formând un cocoloș destul de urât. Doctorii aveau o denumire medicală pentru asta: hallux valgus; se pare că era una din ciudățeniile fizice ale fiicelor țarului, exact așa cum îmi spusese Andrei cândva.

Pe omoplatul meu drept au găsit o cicatrice mică și aibă de la o aluniță care fusese scoasă și care era chiar în locul unde se știa că

Anastasia avusese un astfel de semn. După părerea lui Felix și a lui Lachter, ceea ce era și mai important era faptul că doctorii au găsit de asemenea în spatele urechii mele drepte o adâncitură de doi centimetri despre care au fost de acord că ar fi putut fi făcută de trecerea unui glonț. Se părea că cicatricea triangulară de pe piciorul drept se potrivea cu urma unei baionete rusești.

Mi-au făcut și radiografii la cap, care au arătat că suferisem cândva o fractură gravă în regiunea temporală dreaptă a craniului. Doctorii i-au spus lui Felix că astfel de răni puteau avea ca rezultat ceea ce numeau ei amnezie psihogenă traumatică, lucru care însemna că era posibil să existe nu numai un motiv de ordin emoțional pentru care îmi pierdusem memoria, ci și un motiv fiziologic real. Au zis că leziunile provocate cortexului temporal drept ar putea duce la pierderi serioase de memorie.

Soțul meu și avocatul lui erau încântați de aceste descoperiri. Dar mie încetase să-mi mai pese atât de mult. Nu știam decât că mă săturasem să fiu doamna Felix Rifkin. Acum eram o prințesă căreia nu-i mai lipsea decât titlul, iar drumul pe care mergeam părea monoton, flexibil și plin de bogății; dar era de asemenea mai plictisitor și mai lipsit de dragoste decât îmi imaginasem vreodată.

MICHAEL.

Elicele enorme ale transatlanticului tăiau apele întunecate ale râului Hudson în timp ce vasul trecea pe lângă Staten Island și Statuia libertății, îndreptându-se spre turnurile din Manhattan. Fumul ieșea pe cele trei coșuri albastre, pătând un cer fără nori. Stăteam sprijinit de balustradă și priveam orașul înălțându-se din apă. Arăta ca o fortăreață, turnurile din beton părând contopite într-unul singur. Nu-mi văzusem prea des orașul natal din perspectiva asta. Când locuiești în el, de cele mai multe ori se strânge și se încolăcește în jurul tău.

Lumina soarelui se reflecta în cascada de ferestre și era atât de puternică încât te dureau ochii dacă te uitai la ea, așa că am fost nevoit să-mi întorc capul în altă parte. Trecuseră nouă ani de când plecasem de aici și pândeau mulți demoni în aceste canioane de întuneric și lumină: familia mea, care se va năpusti fără îndoială să mă aducă înapoi în cuib, și Anastasia Romanov.

După ce mă întorsesem de la Sverdlovsk, câștigasem o oarecare celebritate cu articolul meu despre uciderea țarului. Cu ocazia asta, îmi recăpătasem slujba de la agenția Reuters. Lucrasem în funcția de corespondent la Paris și Berlin, apoi îl înlocuisem pe Roper ca șef

al biroului din Moscova. Dar îmi fusese de ajuns un an în Moscova, orașul ăla murdar și paranoic, așa că, atunci când mi se oferise un post la ziarul New York Times, îl acceptasem. Privind în urmă, cred că a fost mai mult o ultimă ocazie de a lămuri unele lucruri decât o avansare în carieră.

Transatlanticul a înaintat și mai mult de-a lungul râului Hudson și adevăratele priveliști ale orașului New York au început să-și facă apariția: coșurile de fum din Jersey, culmile comerțului și bogăției din Manhattan Island, care apăreau ca ciupercile după ploaie. Se zicea că era cel mai mare oraș din lume; cu siguranță era cel mai bogat. Lăsasem Europa de cealaltă parte a Atlanticului, cu regii și cu castelele ei și cu tribunalele ei decadente. Ăla era trecutul; ăsta e viitorul, aici și acum.

De-abia atunci când m-am uitat de-a lungul cheiului mi-am dat seama cât de mult se schimbase New York-ul cât timp lipsisem eu. Docul era plin de birje în ziua în care plecasem; nouă ani mai târziu, nu mai era nici un cal acolo, doar șiruri întregi de automobile negre și strălucitoare. Și locuitorii orașului se schimbaseră; femeile purtau costume lungi până la genunchi și pălării cloș ca niște coifuri, toate cu croieli drepte și elegante, băiețești și obraznice. Unele purtau chiar jartiere, sub genunchi, stil care i-ar fi făcut pe bătrânii orășeni din tinerețea mea să cheme în grabă poliția.

Chiar și bărbații se debarasaseră de lanțurile lor conservatoare. Întreprinzătorii din New York purtau acum haine ușoare din bumbac, în nuanțe de albastru și de gri. Ritmul orașului se schimbase, simțeai zgomotul în aer.

Tatăl meu trimisese automobilul Packard să mă ia. L-am recunoscut pe șoferul nostru, Davis, în uniformă; era de zece ani în serviciul nostru atunci când am plecat eu și încă mai deschidea ușile pentru familia Sheridan. Și-a lovit ușor cozorocul cu degetele în semn de salut, de parcă n-aș fi fost plecat deloc.

— Bună ziua, domnule! domnul Sheridan mi-a zis să vin să vă iau.

— Drăguț din partea lui, am răspuns.

N-aveam nici o intenție să mă urc în mașină. Automobilul Packard era doar mutarea de deschidere a jocului pe care aveam să-l jucăm în următoarele săptămâni, miza fiind inima și sufletul meu.

— Mi-a zis să vă spun că v-a pregătit o cameră acasă. În caz că

nu aveți alte aranjamente.

M-am gândit la Anastasia. Cred că la asta nu putuse ea să renunțe. Traiul regesc are multe compensații. La ieșirea din vamă, oamenii se băteau pentru cele câteva taxiuri staționate acolo.

Am ezitat, dar numai pentru o clipă.

— Transmite-i salutările mele, Davis. Spune-i că mai vorbim.

Mi-am luat valizele și am plecat, m-am alăturat învălmășelii de pe doc, fiind acum doar un om simplu, unul din acei amărâți care nu aveau parte de perna din catifea a bogăției și privilegiului.

Bun venit în New York!

ANASTASIA.

Ne aflam în Long Island pentru un meci de polo, firma de pe Wall Street a lui Felix împotriva clubului local de echitație. Două puncte marcate și strălucitorul meu soț evreu jucător de polo mă fericise făcându-mi cu mâna ca unei adevărate membre din Ivy League; apoi am ieșit cu toții afară pentru turul de onoare. Draga noastră Sofia venise și ea cu noi; pusese fără îndoială ochii pe unul din membrii echipei de polo, dacă nu chiar pe toți.

Soarele era mare și galben și strălucea leneș pe un cer fierbinte. O altă simplă zi de plictiseală și huzur din viața mea somnolentă. N-am avut nici un presentiment în legătură cu întoarcerea lui, nu mă așteptam să fiu smulsă atât de brutal din viața mea strălucitoare.

— Anna! am auzit o voce și am tresărit de parcă m-ar fi electrocutat cineva.

Am simțit fiori pe șira spinării și mi-au vâjâit urechile. M-am întors imediat.

Nu se schimbase deloc; avea părul mai scurt și aranjat puțin altfel, dar era același Michael, Michael al meu, așa cum îl știam eu. Stătea acolo, cu mâinile în buzunarele costumului său gri și cu un zâmbet leneș și batjocoritor pe față, lumina soarelui reflectându-se în lănțișorul de aur al ceasului de buzunar.

M-am holbat pur și simplu la el. Aveam senzația că mă scobise cineva cu o lingură. În cele din urmă, m-am auzit spunând:

— Ce cauți aici?

M-a privit mirat.

— Ăsta e orașul meu natal. Tu ești cea care ar trebui să-i arăți portarului invitația.

Se amuza; avusese timp să se pregătească.

Voiam să-mi spună că îi fusese dor de mine și că arătam bine.

Dar n-a zis nimic din toate astea.

În schimb a spus:

— Felix călărește bine.

Își bătea joc de mine? probabil că da.

— Ce cauți aici, Michael?

— Am obținut o nouă slujbă la ziarul New York Times.

— Înseamnă că o duci bine.

— Nu chiar. Mă descurc cum pot. Doar bancherii și agenții de schimb fac bani. Dar cred că știi deja lucrul ăsta.

A zâmbit din nou batjocoritor.

— Ce mai faci? l-am întrebat eu, neștiind ce altceva să zic.

— Bine. Tu?

— Bine.

El s-a uitat la mine, eu m-am uitat la el și așa ne-a găsit Sofia când a venit; Sofia, cu expresia ei lacomă pe față și cu privirea ei de stricată.

— Anna, văd că ai întâlnit pe cineva interesant. Cine e?

S-o ia naiba! „Pleacă de-aici, Sofia! nu acum."

— El e Michael Sheridan. E un vechi prieten de-al meu din Londra. Michael, ea e Sofia Rifkin, sora lui Felix.

— Doamnă, a început el și i-a zâmbit într-un fel anume, probabil ca să-mi facă mie în ciudă.

— Din Londra? nu arăți ca un englez. Nici nu vorbești ca unul.

— Și cum arată englezii?

— Sunt puțin mai rafinați și nu atât de atrăgători, a spus Sofia.

Tipic pentru Sofia să flirteze atât de scandalos cu un bărbat pe care abia l-a cunoscut.

— Îți place jocul, domnișoară Rifkin? a întrebat-o Michael.

— Îmi place întotdeauna jocul, a răspuns ea cu nerușinare.

Am simțit că-mi ard obrajii. Târfulița! michael m-a văzut roșind și a rânjit.

— Vrei să bei un pahar de șampanie cu noi? a întrebat Sofia.

A arătat spre micul nostru grup care stătea pe șezlonguri lângă automobilul Hispano-Suiza, pe a cărui scară stătea în echilibru coșulețul cu mâncare.

A văzut-o pe Rachel alergând prin iarbă după cățeii cuiva. Expresia de pe fața lui s-a schimbat.

— E fiica ta? m-a întrebat.

Am încuviințat din cap, neștiind ce să-i spun.

— E frumoasă, a zis el.

— Mulțumesc.

S-a întors spre Sofia.

— Mi-ar face plăcere să mă bucur de ospitalitatea voastră, dar mi-e teamă că nu pot, a mărturisit el. Poate altă dată. Mă bucur că te-am revăzut, Anna. Și îmi pare bine de cunoștință, domnișoară Rifkin.

Și-a scos pălăria și a înclinat ușor din cap. Era fermecător atunci când voia.

Când s-a întors să plece, am simțit că mă cuprinde panica.

— O să te mai văd? am întrebat, aproape strigând la el.

Mi-a zâmbit satisfăcut și a plecat, fără să spună nimic. Pentru o clipă, aproape că am fost gata să fug după el. S-a pierdut în mulțime.

Sofia era uluită și, bineînțeles, extrem de fascinată.

— Cine era, de fapt? m-a întrebat repede.

— Nimeni, m-am răstit eu și m-am dus să stau cu Rachel și cu doamna Rifkin sub copaci.

L-am căutat cu privirea prin mulțime tot restul după-amiezei, dar dispăruse. M-am foit în mașină în drum spre casă și n-am putut să dorm deloc în noaptea aia. Sunt sigură că Felix era nedumerit și am crezut că draga de Sofia o să-i spună fără îndoială ce se întâmplase. Dar, uneori, oamenii te surprind. Nu i-a spus nimic.

* * *

Hotelul Waldorf-Astoria fusese construit în 1893 din cărămidă roșie și din gresie în stilul renascentist german. Înainte de a fi demolat, se afla la intersecția dintre Fifth Avenue și Strada 33, stând cu fața spre un trotuar mare care era întotdeauna plin de taxiuri cu carouri negre și albe.

Conducerea hotelului păstra un apartament privat unde femeile din New York se puteau duce să-și înșele soții. Draperiile erau trase în permanență, lumina era discretă și nici un bărbat nu avea voie să intre acolo. De la zece dimineața până la trei după-amiaza veneau acolo soții bogate care aveau prea mult timp liber la dispoziție, blonde tinere care se dădeau cu prea mult ruj și fumau prea multe țigări, văduve de vârstă mijlocie cu accent german gutural și cu diamante mici pe degete, fete bătrâne cu mișcări de rândunică și cu rochii lungi până la glezne, soții de doctori, soții de profesori, soții de avocați. Stăteau întinse pe canapele cu stilouri și cu carnețele în mână, uitându-se la două fete în salopete albastre care schimbau niște cifre de pe o tablă. Era o cameră zgomotoasă, plină de

trăncăneala a zeci de femei și de zăngănitul a o grămadă de teleimprimatoare automate aflate în celălalt capăt al încăperii. Aici se adunau toate, tovarășele mele de drum în această călătorie pe spatele miracolului american.

Nu bârfeam despre mici infidelități, scandaluri, haine și servitori. În schimb, discutam despre căi ferate, companii industriale, transporturi miniere și agricole și companii producătoare de automobile și de zahăr. Ne înșelam soții în cel mai rușinos și fundamental mod: făceam bani, ne acopeream cheltuielile. Ei ar fi preferat să ne culcăm cu șoferul.

În camera asta am pierdut din vedere destinul de care mă agățasem cu atâta tenacitate, căci aici m-am transformat în cele din urmă din prințesă în femeie care obține profit.

Nu aveam nevoie de milioanele tatălui meu. Puteam să mi le câștig pe-ale mele.

MICHAEL.

Am închiriat un mic apartament în Greenwich Village, lângă Union Square. Întrucât de-abia părăsisem Moscova, cred că mă făcea să mă simt ca acasă. Pe vremea aia, Greenwich Village era plin de comuniști; îi vedeai în fiecare zi mărșăluind pe stradă, cu pancarte în ebraică, rusă și engleză, cântând Internaționala. Majoritatea lucrau în fabricile de îmbrăcăminte care apăruseră în cartierul de locuințe muncitorești din apropiere. Într-o zi, am văzut poliția călare luându-i cu asalt și băgând câțiva manifestanți în dube. Nu exista nici un moment de plictiseală.

Primul război mondial schimbase întreaga lume, nu numai geografia Europei. În timp ce Franța și Germania sărăciseră în urma războiului, America devenise pentru prima dată în istoria ei o țară creditoare. În Rusia avusese loc revoluția muncitorilor; curând după aceea, a avut loc o revoluție și în America. Nu proletariatul a luat cu asalt străzile, ci agentul de publicitate.

Panourile publicitare și noile magazine pline de culoare au dat tonul zarvei și răspândirii acestei noi orânduieli: gramofoane la care puteai asculta douăsprezece discuri în același timp, frigidere care înlocuiau răcitoarele, chiar și prăjitoare de pâine electrice.

Noua Americă nerușinată se oglindea în noua modă și noua muzică scandaloasă. Pe tot cuprinsul Americii, preoții criticau stilurile Charleston și Black Bottom, pe care le considerau o jignire la adresa purității feminine. Femeile moderne o aveau ca model pe Clara Bow: își pensau sprâncenele, își machiau ochii, fumau, beau și

aveau aventuri amoroase. Când am plecat din America, rochiile femeilor se terminau puțin deasupra gleznelor; acum le vedeai jartierele când stăteau jos, dacă te uitai cu atenție.

Și eu m-am uitat.

Nimic nu reflecta mai bine acest nou liberalism decât schimbările din profesia mea. Ziarele mari precum New York Times aveau rivali serioși în cotidianele mai mici și mai compacte numite ziare de scandal, care satisfăceau poftele mai lascive ale oamenilor, în loc să se limiteze la a furniza știri despre politică și evenimentele curente. Ziarul Evening Graphic al lui Bernard McFadden simboliza noua presă, cu titluri precum „DOUĂ FETE DEZBRĂCATE BĂTUTE ÎN ȘCOALA DE CORECȚIE".

Ariergarda Americii conservatoare acționa noaptea. La fel ca în restul Statelor Unite, în New York era prohibiție din 1920. Când am ajuns aici, erau deja peste treizeci de mii de cârciumi în New York. Cam asta credeau locuitorii orașului despre antialcoolism.

Din câte vedeam eu, singurii care profitau de pe urma prohibiției erau sicilienii, iar ei aveau mitraliere. Mai aveau o grămadă de cârciumi.

Cârciumile erau ca bordelurile: toți știau că există, dar se prefăceau că nu știu. Diferența era că într-o cârciumă îți puteai aduce și prietena cu tine.

Erau peste tot; le găseai la subsolul caselor de pe Fifth Avenue, în pivnițele din Greenwich Village, în mansardele din Park Avenue, în spatele saloanelor care vindeau băuturi răcoritoare, în spatele restaurantelor și deasupra frizeriilor. În Harlem, te puteai duce la Cotton Club să vezi fete frumoase dansând pe muzica orchestrei de jazz a lui Duke Ellington sau puteai merge la Sunset Club să dansezi pe muzica lui Louis Armstrong. Trupa Algonquin se ducea la Clubul lui Jack și Charlie, unde se vindeau vinuri și băuturi alcoolice importate. Dar cel mai select local din oraș era clubul El Fey de pe strada West 40, unde gazda, Texas Guinan, își întâmpina clienții zicând: „Salut, fraierilor!" Și nu glumea. Un pahar de whisky subțiat cu apă te costa un dolar și cincizeci de cenți și erai ușurat de douăzeci și cinci de dolari pentru cidrul carbogazos care purta numele de șampanie.

În afară de băuturile alcoolice, celălalt lucru grozav pe care îl găseai în cârciumi era muzica. Jazz-ul era muzica anilor '20. L-am văzut odată pe Louis Armstrong cântând și, atunci când ajungea la notele de sus, alerga pe scenă dând din mâini și mulțimea

înnebunea pur și simplu. Nimeni nu mai văzuse așa ceva vreodată. Îi dezgusta pe oamenii ca tatăl meu și cred că de asta ne plăcea atât de mult.

Cârciumile erau pline de fete cu pălării cloș și rochii scurte și mulate, care dădeau din mâini și din picioare pe ritmurile de trompetă și de alămuri ale negrilor. În timp ce ele dansau pe ringurile de dans, băieții bogați care le însoțeau fumau țigări fixate în portțigarete din fildeș și încercau să nu se înece.

* * *

Pe Sofia am revăzut-o într-o cârciumă aflată la subsolul unei clădiri din Lower East Side. Era două noaptea, iar locul era plin până la refuz și era un fum de țigară atât de gros acolo, încât puteai să-l tai cu cuțitul. Fete vesele în rochii scurte cu franjuri, pline de transpirație, stăteau îngrămădite lângă tineri care fluturau bani și țigări. O orchestră de jazz formată din negri cânta frenetic pe o scenă îngustă. Era ultimul loc în care m-aș fi așteptat s-o văd pe sora lui Felix Rifkin și poate ultimul loc în care ea s-ar fi așteptat să mă vadă pe mine.

Am recunoscut-o imediat. Arăta ca o prințesă asiatică; avea pielea măslinie și nasul cârn, iar înfățișarea ei exotică era accentuată de o banderolă împodobită cu pene negre de struț pe care și-o pusese pe cap. Avea un șirag de diamante la gât. Anastasia zicea despre ea că putea să flirteze cu un bărbat de la o sută de pași distanță, chiar când era doar pe jumătate trează. Și era adevărat; Sofia spunea cu privirea tot ceea ce avea de spus.

Mi-am adus aminte cum îmi făcuse avansuri la meciul de polo al fratelui ei. Dar tot nu știu ce m-a făcut să mă duc la ea. Eram interesat de Sofia sau era doar un fel de a mă răzbuna pe Anastasia?

— Ești Sofia, nu-i așa?

Și-a întors privirea spre mine și a zâmbit, de parcă nu m-ar fi văzut venind spre ea. Zâmbetul ei era pe cât de superb pe atât de strengar. Într-adevăr, poate că îi plăcea de mine, dar probabil că gândul de a o irita pe cumnata ei m-a făcut de-a dreptul irezistibil. Cred că știam amândoi lucrul ăsta.

— Ești Michael, nu-i așa? a întrebat, imitându-mă.

— Exact.

— Din Anglia.

— Din New York. Am călătorit prin lume în ultimii ani.

— Bravo ție, a zis Sofia. Și eu am călătorit.

I-am făcut cinste cu un pahar, i-am aprins o țigară și am stat de

vorbă. Bineînțeles, primul lucru pe care a vrut să-l știe a fost cum de o cunoșteam pe soția fratelui ei. Am dat un răspuns evaziv.

— Ne-am întâlnit în Shanghai, i-am răspuns. Lucram la un ziar mic de acolo.

— Ați fost amanți?

A rostit tărăgănat ultimul cuvânt.

— Nu, am răspuns.

Dar nu m-a crezut. Obrăznicătura!

Sofia arăta bine. Avea un păr de culoarea cărbunelui, tuns scurt și elegant, niște ochi dați naibii și o gură ca pruna coaptă. Rochia îi lăsa descoperite brațele, care erau lungi și foarte închise la culoare. Ar fi putut avea orice bărbat din încăpere. După cum vorbea, dădea impresia că îi avusese deja pe toți.

O fată dansa pe o masă. Am savurat momentul. Îmi dădusem numaidecât seama cum avea să se termine întâlnirea asta. O astfel de întâmplare neașteptată era la fel de periculoasă și de amețitoare ca alcoolul ilegal.

Sofia s-a aplecat spre mine.

— Fratele meu știe despre tine? a șoptit ea.

— Nu e nimic de știut.

— Am văzut cum se uita Anastasia la tine când eram la meciul de polo. Sunteți mai mult decât prieteni vechi.

— Ne cunoaștem de mult timp.

— Dar nu ești genul de bărbat care să-și povestească aventurile amoroase.

— Nu.

— Prin urmare, dacă m-ai săruta pe mine, n-ai spune nimănui?

— Tu ai spune?

Și-a mușcat buza.

— De ce? ești îngrijorat din pricina reputației tale?

— N-am nici o reputație În New York.

— Ai vrea să-ți faci una?

Era mai mult decât amețită. Ar fi însemnat să profit de ea. Îmi era rușine de mine? nu chiar. Sunt bărbat; noi avem conștiință doar atunci când se întâmplă ceva rău. Și acumulasem multă ostilitate în ultimii cinci ani.

— Felix știe că ești aici? am întrebat-o.

— Sunt destul de mare să fac ce-mi place, a răspuns.

Și în acei ochi negri și adânci am citit atât provocare, cât și invitație. Iar eu eram genul de bărbat care nu refuza niciuna, nici

alta.

* * *

M-am trezit a doua zi de dimineață cu șuvițele negre ale Sofiei pe perna mea. Îi auzeam respirația liniștită. I-am sărutat umărul, iar ea a murmurat ceva în somn. Încă nu eram sigur ce părere aveam despre asta. Nu era prima dată când mă trezeam cu capul unei străine pe perna mea, dar acum nu mai era vorba doar despre desfrâul unui burlac. Demonstrasem ceva aici.

Ea a deschis un ochi.

— Ești pierdut în gânduri, a șoptit.

M-am plimbat cu degetul de-a lungul coloanei ei vertebrale.

— Mă gândesc la tine.

— Te gândești cum să scapi de mine fără să promiți că mă vei lua în căsătorie.

S-a întors spre mine, și-a trecut degetele prin părul de pe pieptul meu și a mers cu o unghie lungă și roz de-a lungul mușchilor de pe abdomen până când a ajuns la șale. Pe buze i-a apărut un zâmbet care nu era deloc demn de o doamnă.

S-a rostogolit pe spate și cearșaful a alunecat, dezvăluindu-i sânii frumoși. S-a acoperit repede la loc, de parcă ar fi fost un accident.

Am încercat să o sărut, dar m-a respins. S-a dat jos din pat, luând cu ea și cearșaful, pe care și l-a înfășurat în jurul corpului. A dat perdelele la o parte. Era o zi frumoasă în New York. M-am simțit gol cu perdelele trase; poate pentru că așa și eram. M-am dat jos din pat și mi-am găsit halatul atârnat de ușa de la baie.

— Ce boem! a exclamat ea, uitându-se prin cameră și văzând dulapul vechi, perdelele decolorate și covorul uzat.

— Nu e hotelul Ritz.

A scos un țipăt.

— Dumnezeule! a strigat arătând cu degetul. Ce e ăla?

— E doar un gândac.

— Am crezut că e un câine. Cum poți trăi așa?

— Majoritatea new york-ezilor trăiesc așa. Nu știai?

— Majoritatea new york-ezilor n-au maniere și nici educație.

A găsit un pachet de țigări Rezke pe masă și a luat una. Apoi a așteptat să i-o aprind eu.

— Tu fumezi vreodată când ești singură? am întrebat-o.

— Câteodată. De ce?

— Mă întrebam dacă știi cum să aprinzi o țigară.

Am găsit o cutie de chibrituri pe noptieră și i-am aprins țigara.

Părea că-i place să fie insultată. Draga de Sofia! a ținut țigara ridicată în aer, ca și cum ar fi fost tămâie. Am cuprins-o cu brațele și de data asta n-a încercat să mă respingă. Era răcoare în cameră și ea avea pielea de găină. Am luat-o în brațe, am sărutat-o pe gât și pe șira spinării, de sus și până jos, am respirat parfumul părului ei și miresmele mai vechi ale sexului pe care îl făcusem noaptea trecută.

Zgomotele care se auzeau din Greenwich Village au devenit deodată foarte îndepărtate. Mi-am vârât mâinile sub cearșaf și am simțit sfârcurile ei întărindu-se la atingerea mea. Am sărutat-o din nou pe gât, iar ea a oftat.

— De ce m-ai adus aici, Michael?

Știam din experiență că, atunci când un bărbat vrea să facă dragoste și o femeie vrea să vorbească, necazurile nu sunt departe. Când ești cu mâinile pe trupul unei femei, nu poți gândi limpede, iar ele profită de tine. Sofia nu era genul de fată care să vrea să mă audă spunându-i că o iubesc. Totuși, nu poți fi niciodată sigur de asta.

— Îți pare rău? am întrebat-o

— Nu știu. Depinde de motivele tale. Noaptea trecută a fost vorba despre mine sau despre Anastasia?

N-am răspuns imediat, pentru că nu știam ce să spun. S-a desprins din brațele mele și s-a așezat pe pat.

— Ce ți-a zis despre mine?

— Nu vrea să vorbească deloc despre tine. Ceea ce înseamnă că sunt multe de spus.

— Ți-a zis cum l-a cunoscut pe fratele tău?

A clătinat din cap.

— Felix s-a dus la Londra să rezolve niște treburi și s-a întors cu o mare ducesă.

— Crezi asta despre ea?

— Bineînțeles că nu. Cred că e doar o profitoare. A dat lovitura cu fratele meu, nu-i așa?

Frumoasa mea Sofia avea o expresie răutăcioasă pe față în dimineața asta. Poate că era din pricina luminii.

— Ce făcea în Shanghai?

— Era refugiată. N-avea prea mulți bani. Am avut grijă de ea o vreme.

— Aterizează mereu în picioare, nu-i așa? a șușotit Sofia și m-a privit cu subînțeles.

Nu mi-a plăcut cum a spus asta. Dar poate că avea dreptate; poate că prințesa mea nu era decât o obrăznicătură care manipula oamenii.

— Încă o mai iubești, nu-i așa?

Și-a încrucișat picioarele. E greu pentru un bărbat să gândească limpede când o femeie face lucrul ăsta. Oare încetasem într-adevăr s-o mai iubesc pe Anastasia? cum aș fi putut?

— Ar trebui s-o uiți.

— Am făcut-o deja. Tu ești cea care vorbește întruna despre ea.

— Pentru că îi cunosc adevărata față. Îl are pe fratele meu la cheremul ei, iar tu încă mai ești fermecat de ea, deși a trecut atâta timp. Bărbații sunt într-adevăr niște proști, nu-i așa?

— Aici nu te contrazic.

S-a întors să caute o scrumieră și cearșaful i-a alunecat de pe umeri. Cum să gândești limpede când tocmai ți s-a promis un sfârc de culoarea cafelei?

— Știi câți ani are Rachel?

Asta m-a luat prin surprindere. Sofia a văzut expresia de pe fața mea și a zâmbit răutăcios. Era o ticăloasă și jumătate. Se pare că Dumnezeu nu dă sâni perfecți doar îngerilor.

— Rachel.

— Fiica lor, mi-a explicat ea ca să mă ajute, iar eu mi-am adus aminte de fetița pe care o văzusem la meciul de polo și am încercat să mi-o imaginez mai clar. O să facă cinci ani în octombrie, a mai zis Sofia.

— Nu înțeleg.

— Gândește-te.

Cinci ani în octombrie. Născută în octombrie 1924. Nouă luni mai devreme: ianuarie. Eu și Anna, în apartamentul din Kensington.

Am simțit deodată că mă ia amețeala și că mi se face rău. Fetița pe care o văzusem alergând pe terenul de polo era fiica mea!

— Nu zici nimic?

Nu aveam ce să zic. Mă simțeam strâns de gât și nu puteam vorbi.

Am aruncat cu primul lucru care mi-a căzut în mână. Perna de pe canapea n-a făcut prea multe stricăciuni. A fost apoi rândul lămpii.

— Îmi pare rău, a murmurat Sofia.

Părea îngrozită de ce făcuse. A fugit în baie. Am auzit-o plângând prin ușă.

Am stat în mijlocul camerei și am încercat să-mi imaginez ce a fost în capul Anastasiei când mi-a făcut asta. Probabil că știa că era însărcinată cu copilul meu. Și n-a zis nimic. A plecat fără să-mi spună, nu voia ca eu să aflu vreodată.

„Poate că a crezut că n-o să vreau să aflu", mi-am zis, grăbindu-mă deja să-i iau apărarea, un prost obicei de-al meu. E adevărat că unii bărbați nu ar fi văzut asta cu ochi buni.

Dar eu nu eram un bărbat oarecare. Voiam să mă căsătoresc cu ea. Nu știa lucrul ăsta?

M-am îmbrăcat repede și am ieșit. M-am plimbat ore în șir prin Greenwich Village, dar nici azi n-aș putea spune unde am fost și ce am făcut. Nu mă puteam gândi decât la Anastasia, încercând să înțeleg ce făcuse și de ce.

Când m-am întors, Sofia plecase.

ANASTASIA.

Sofia s-a dat jos din pat cu puțin înainte de ora prânzului și și-a făcut apariția în sala de mese într-un halat albastru deschis cu un dragon chinezesc brodat pe spate. A plutit prin cameră ca o stafie, fumând o țigară fixată într-un portțigaret din fildeș. Avea cearcăne la ochi și un aer de imoralitate. Mi l-am imaginat înfășurat în jurul ei ca un steag de luptă zdrențuit.

— Unde ai mai fost azi-noapte? la Morgan? la Cotton Club?

Am recunoscut ciudă și invidie în vocea mea. Uram faptul că ea se distra de minune în timp ce eu jucam rolul soției supuse.

A suflat în aer fumul de țigară.

— Dumnezeu știe pe unde am fost. E ceață în mintea mea, dragă.

— Felix știe?

— Doar dacă-i spui tu.

— De ce o uram pe Sofia atât de mult? pentru că se distra, pentru că nu avea o fiică de cinci ani, pentru că nu era măritată cu Felix.

— Ghici pe cine am văzut! a făcut Sofia, turnându-și un pahar de Martini sec.

Și de-abia era ora prânzului.

— Pe cine?

Iar bârfe despre micul nostru cerc incestuos de prieteni bogați.

— Pe Michael Sheridan.

Mi s-a părut o blasfemie să o aud pe Sofia pronunțându-i numele. Știam că Michael n-o să ducă niciodată lipsă de femei, dar

nu puteam suporta să mi-l imaginez împreună cu Sofia. Poate că era irațional din partea mea, da! asta era.

Voiam să-i scot ochii. În schimb, m-am prefăcut că citesc revista.

— Înțeleg de ce ai fost atrasă de el, a spus.

— Serios?

— Nici un bărbat nu m-a mai sărutat așa.

Mi-am simțit unghiile înfigându-se în palme.

— Ce nu înțeleg eu este de ce l-ai lăsat să plece, a continuat Sofia.

— Ce ți-a spus despre mine?

— Nu prea multe. E tipul de bărbat puternic și tăcut. Dar, după felul în care l-ai privit zilele trecute la meci, e clar că a fost ceva între voi.

— Nu te apropia de el, Sofia!

Nu m-am putut abține, cuvintele mi-au scăpat pur și simplu.

— Ce-ai zis?

— Nu e bun pentru tine.

— O, cred că ar putea fi.

— Nu te apropia de el!

Sofia m-a privit într-un fel anume. Se distra copios. Cât de încântător era să ai ceva ce-și dorea în secret cumnata pe care o disprețuiai!

— Din contră, dragă! atracția e pur fizică. E un adevărat bărbat, dacă înțelegi ce vreau să spun. Și e un animal în pat. Un armăsar!

Am rămas șocată. Nu era stilul Sofiei să fie atât de ostentativă acasă.

— N-am nimic împotriva dragului de Felix, desigur; e fratele meu și-l iubesc la nebunie. Dar cu siguranță că nu se compară deloc cu Michael. Sau ai secrete pe care nu vrei să le aflu?

— Ai o gură spurcată!

— Asta zice și Michael. Dar pe un ton care denotă aprecierea.

Voiam s-o pocnesc și poate că asta aștepta și ea. Urma mâinii mele nu s-ar fi văzut pe pielea ei măslinie la fel de bine cum s-ar fi văzut pe pielea mea albă, dar ar fi fost totuși o cicatrice de război formidabilă pe care să i-o arate mamei ei. Iar asta ar fi însemnat că a câștigat.

Și chiar îmi era dor de Michael. N-am știut ce-am avut până când nu l-am pierdut și a fost nevoie să treacă un an ca să-mi dau cu adevărat seama de lucrul ăsta. Nu mă considerasem niciodată o

ființă plină de pasiune; mă mulțumeam să fiu calculată. Nu știu când m-am schimbat. Am pierdut undeva pe drum detașarea necesară supraviețuirii.

Când mi l-am imaginat în pat cu Sofia, am urât-o; și l-am urât și pe el. Era o imagine pe care n-o puteam suporta. Poate că sacrificasem prea mult de dragul Anastasiei.

Sofia și-a ros speculativ o unghie.

— Îmi plac mâinile lui. Are niște mâini mari pentru un bărbat.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Sofia!

— Ce? doar tu ești de vină că l-ai pierdut.

— Ești geloasă pe mine și pe Felix.

— Nu sunt geloasă, dragă. Cred că ești o impostoare. Te-ai folosit de el de la bun început și ceea ce simți încă pentru Michael nu face decât să dovedească lucrul ăsta, nu-i așa?

Nimic nu te poate răni mai mult ca adevărul. Oricât m-aș fi enervat, știam că are dreptate în privința mea. Să-i trag o palmă și s-o strâng de gât – așa cum aș fi vrut să fac – nu aveau să schimbe asta.

Dar i-am tras oricum o palmă. În fond, era ceea ce voia și m-a făcut să mă simt mai bine. Altfel n-aș mai fi putut să dorm deloc în noaptea aia. S-a uitat urât la mine – de fapt, a rânjit disprețuitor – și a ieșit furioasă din cameră. Știam că mă făcusem complet de râs. Și orice durere simțeam în acea clipă, ei bine, o meritam.

MICHAEL.

Le-am urmărit de la apartamentul lor din Upper East Side până în Central Park. Ea țopăia, ținând-o de mână pe bona ei în uniformă gri, care era slabă și cu părul tuns scurt și nu semăna deloc cu bona pe care o avusesem eu când eram de vârsta ei, o irlandeză scundă și îndesată, cu o voce care putea să spargă geamurile de ascuțită ce era și cu un început de barbă.

Am stat discret la distanță în timp ce ele au traversat Park Avenue și au mers pe aleile străjuite de copaci ale parcului. Tânăra în gri s-a așezat pe o bancă în timp ce Rachel alerga după rațe în jurul lacului. Am stat pe pod, fumând o țigară, și am privit-o.

Fiica mea era o gogoașă, cu un smoc de păr blond, niște genunchi cu gropițe și o față de înger. Nu semăna deloc cu mine. Mai bine pentru ea. De fapt, exista o asemănare stranie cu fotografiile tinerei Anastasia pe care le văzusem eu, deși știam că doar mi se pare, căci acum eram convins că Anna mea nu fusese niciodată prințesă.

Nu aveam de gând s-o las pe Rachel să mă vadă sau să-i spun vreun cuvânt. Așa că, după o vreme, am plecat pur și simplu. Lumina soarelui se strecura printre ramurile copacilor, iar zgomotul orașului era înăbușit; un străin care ar fi trecut pe-acolo n-ar fi văzut decât un bărbat mergând cu capul în jos, pierdut în gânduri.

* * *

S-a întâmplat ceva cu mine în New York. Am început să mă joc cu oamenii. Cred că din pricina furiei. M-am distrat de minune în felul ăsta, urându-mi în același timp fățărnicia.

La fel ca un maestru de șah, jucam două jocuri deodată: cu Anastasia pe de o parte și cu tatăl meu pe de alta. Îmi închipuiam că sunt un geniu al strategiei: o simulare aici, un joc dublu acolo. Simțeam o satisfacție perversă.

Sofia a rămas peste noapte în apartamentul meu din Greenwich Village. Probabil că i-a fost greu: n-avea robinete aurite la baie, nu era nimeni care să-i facă unghiile de la picioare sau să-i aducă comprese reci pentru durerea de cap. Știam ce crede despre mine sau despre apartamentul meu; noua mea iubită era doar în vizită.

S-a trezit după ora prânzului, ca de obicei. N-am văzut-o mai deloc mâncând. Singura hrană a bietei fete erau măslinele din paharele cu Martini.

Când a fost în sfârșit îmbăiată, îmbrăcată și parfumată și și-a revenit după petrecerea de noaptea trecută când băuse și dansase întruna – pe la vreo trei după-amiază – am luat un taxi până în Upper East Side. Nici măcar nu i-am spus unde ne duceam.

Era timpul să-i fac o vizită tatălui meu.

Eram în New York de aproape o săptămână și familia mea nu primise vești de la mine de când refuzasem oferta lui Davis de a mă duce cu mașina în oraș. Nu-i mai văzusem pe ai mei de aproape zece ani și asta era reîntâlnirea noastră: apariția mea neanunțată la patru după-amiază împreună cu partenera mea de dezmăț. Biata Sofia!

Ar fi trebuit să mă duc singur, dar știam că îi voi dezgusta cu adevărat pe părinții mei dacă îmi voi aduce și târfulița evreică bogată. De ce facem lucrurile astea? totul era un test la care îl supuneam pe tatăl meu; voiam să-mi demonstreze că nu era ticălosul arogant pe care îl credeam eu. N-a trecut nici măcar unul din testele mele, bineînțeles. Dar nici eu n-am fost mai breaz de data asta, provocându-l și folosind-o pe Sofia drept momeală.

— Ce se întâmplă? m-a întrebat ea, când taxiul nostru a oprit în

fața casei din marmură de pe Fifth Avenue.

— Am promis că o să-i fac o vizită tatălui meu, i-am explicat, trăgând-o afară pe trotuar.

— Cu mine?

— De ce nu?

Sofia era uluită. Și-a ridicat privirea spre cele patru etaje de balcoane de culoarea turtei dulci și de ferestre înalte. Și-a mușcat buza.

— De acord, fir-ar să fie! a scrâșnit ea.

Și pentru prima dată am simțit un val de afecțiune adevărată pentru ea. Nu știu de ce; poate m-a atras ceva din temperamentul ei. Sofia avea într-adevăr curaj.

Am fost întâmpinați la intrare de noul majordom al tatălui meu și poftiți într-un hol de marmură. O servitoare în uniformă gri ne-a luat hainele. O altă servitoare, puțin mai în vârstă, a inspectat-o pe Sofia cu expresia dezaprobatoare a unei matroane din Lexington Avenue.

Majordomul, Phillips, ne-a condus la etaj. Am luat-o pe Sofia de mână; avea mâna umedă.

Am fost duși în salonul de la primul etaj, ale cărui ferestre de patru ori cât înălțimea unui om aveau perdele din catifea roșie. Pereții erau plini de tablouri de Raphael și de tapiserii renascentiste. Câțiva trandafiri galbeni erau aranjați cu grijă într-o vază de cristal de pe o masă antică. Parfumul lor nu prea reușea să acopere mirosul de soluție de lustruit mobila.

Văzusem camera de nenumărate ori când eram copil, dar nu-mi dădusem niciodată seama că semăna cu un bordel venețian.

Și iată-l și pe el.

Nu se schimbase prea mult; avea doar mai multe fire de păr alb. I se spunea Vulpea Argintie pe Wall Street; probabil că inventase chiar el numele și pusese vreun lingău să-l răspândească. Avea o cămașă albă cu manșete în stil franțuzesc, niște butoni grei de aur și o cravată din mătase cu dungi. Pe degetul mic de la mâna stângă avea un inel de aur. Părea bogat, impunător și amenințător.

După nouă ani m-am ales doar cu o simplă strângere de mână și o scurtă privire cercetătoare. Mă așteptam la mai mult? s-ar putea spune că ne meritam unul pe altul.

Mama arăta bine și era rece ca gheața, cu un șirag de perle la gât, îmbrăcată într-o rochie Chanel și dată cu un parfum franțuzesc care se simțea de la o poștă. Ne-am așezat cu toții, iar servitorii au

adus ceai și sandvișuri.

Ne-a luat cinci minute să ne povestim ce-am mai făcut de când ne-am văzut ultima oară. Nu voiau să știe prea multe despre Shanghai, Berlin, Moscova sau cariera mea într-un domeniu atât de vulgar precum ziaristica. Aveam impresia că se uitau să vadă dacă am pete de cerneală pe degete. Cât despre mine, nu prea mă interesa cu cât se mai îmbogățise tatăl meu sau cât de bine se integrase în firmă fratele meu.

Discuția a fost foarte politicoasă. M-au întrebat unde stau și, când le-am spus, am crezut că tatăl meu o să se înece cu ceaiul. Un Sheridan să stea în Greenwich Village! nu știu dacă a fost jignit sau doar uluit.

Timp de o oră cât am stat acolo, n-au fost nici lacrimi, nici îmbrățișări, nici cuvinte duioase. Bunul nume al familiei Sheridan nu putea fi pângărit în fața cuiva atât de banal ca un membru al familiei Rifkin. Ne-am băut ceaiul și am discutat politicos, apoi eu am plecat, promițând că mă voi întoarce curând. Fusesem mai șiret ca Vulpea Argintie, aducând la întâlnire o intrusă.

Am plecat cu sufletul zdrobit și cu zâmbetul pe buze.

— N-am știut că ești unul din membrii acelei familii Sheridan, a zis Sofia.

— Nu e un nume neobișnuit.

— Felix vorbește despre tatăl tău de parcă ar fi un zeu.

— Așa ar vrea și tatăl meu să fie.

În timp ce taxiul se îndepărta, am aruncat o privire scârbită spre lumea de pe Fifth Avenue a tatălui meu: falsul castel franțuzesc din colțul Străzii 45, turnurile din cărămidă cu creneluri și ferestrele duble ale fortărețeI medievale din Carnegie, casele elegante ale baronilor din Lumea Nouă. Ne-am îndreptat spre centrul orașului, spre colțurile sale lumești, acolo unde Michael Sheridan nu voia să renunțe încă la independență.

— Ce s-a întâmplat între voi, Michael? a întrebat Sofia. Te-au dat afară?

— Nu, am plecat eu.

— De ce?

— Dacă nu sună prea pompos, am vrut să-mi trăiesc viața după bunul meu plac.

A tăcut o vreme. Apoi a zis:

— Ai fi putut fi bogat.

— Banii au un preț.

— Dar nu-ți lipsesc?

— Ce să-mi lipsească?

— Viața ta ar putea fi atât de ușoară, Michael.

— A ta e ușoară?

— Bineînțeles că este, a răspuns.

Dacă cineva crede că viața se rezumă la huzur, n-o să-i convingi niciodată de contrariu. Trebuie să afle adevărul de unii singuri. Cei norocoși nu-l află niciodată.

— Chiar că nu te înțeleg, a insistat ea.

— De ce sunt ziarist și nu sunt pe Wall Street cu tatăl meu?

Expresia Sofiei m-a iritat. Locuitorii New York-ului se prosternau în fața banilor. Când oamenii adoră atât de mult averea, cei care o au sunt tratați ca niște zei, indiferent de mijloacele pe care le-au folosit ca s-o obțină. Uram felul în care oamenii se gudurau pe lângă tatăl meu; e un porc și îi place să fie un porc, a transformat lucrul ăsta într-o artă, dar nimeni nu-i va spune asta în față pentru că e al naibii de bogat. O variantă patetică a poveștii cu hainele noi ale Împăratului.

M-am uitat pe fereastra taxiului la acest nou New York. Panourile publicitare erau peste tot acum: Fumează țigările Lucky Strike! mănâncă ovăzul HO! fă-ți cumpărăturile la Bloomingdale! totul se reducea la bani.

— Îl disprețuiesc, am spus.

— Felul în care te privește. Te adoră.

— Înseamnă că-i un prost.

— Sunt sigură că nu vorbești serios.

— Nu știi nimic despre viața mea, așa că taci naibii din gură!

Nu voisem să mă răstesc la ea. Cred că momentul întoarcerii fiului risipitor mă afectase mai mult decât crezusem. Ea a tăcut și, cu coada ochiului, am văzut ceva uimitor. Plângea!

— Îmi pare rău, am murmurat.

Cred că atunci m-am hotărât – cu întârziere – să o tratez ca pe o ființă umană, și nu ca pe un pion în micul joc pe care îl jucam cu Anna. Ce speram să obțin? aventura mea cu Sofia era doar un gest urât prin care voiam să-i fac în ciudă femeii pe care o iubeam. Ar trebui să-mi fie rușine să mărturisesc lucrurile astea despre mine și chiar îmi este. Cât despre tatăl meu, ce încercam să dovedesc?

— E o poveste lungă, am zis eu cu blândețe, încercând să o împac.

A dat din umeri, ca și cum nu i-ar fi păsat dacă i-o spuneam sau

nu.

Am respirat adânc.

— Tatăl meu face afaceri cu emisiuni de titluri de valoare, cu obligațiuni și cu ipoteci. Am sentimentul că m-a ipotecat din ziua în care m-am născut. Mi s-a spus mereu că într-o zi voi fi partener la firmă, de parcă totul ar fi fost aranjat dinainte. Am vrut să am libertatea de a alege.

— Așa merg lucrurile?

— Așa îmi convine mie. Am vrut să mă pot privi în oglindă dimineața și să știu că mi-am croit singur drumul în viață.

Nu credeam că Sofia va înțelege asta. Cum ar putea? nu avea nici o ambiție în afară de găsirea unei noi distracții.

— E cam dur pentru părinții tăi, Michael.

— Asta-i situația. Tot ce am e obținut de mine. Am o carieră, un apartament în Londra și niște bani în buzunar; nu sunt mulți, dar sunt ai mei. Sunt considerat un ziarist bun în cercurile în care mă învârtesc eu. Îmi place lucrul ăsta. Dar nu sunt James Barrington Sheridan al doilea, asta-i sigur.

— Ce-o să se întâmple când o să moară tatăl tău?

— Bănuiesc că fratele meu o să primească toți banii.

— Altceva vreau să spun. Mă întreb dacă o să mai fii la fel de înverșunat și după moartea lui.

— Omul simte ce simte.

Poate că asta era problema cu Anastasia. Râvnea la tot ceea ce renunțasem eu.

* * *

Prea multă șampanie. Sofia stătea pe genunchii mei, părul ei scurt gâdilându-mi obrazul, iar încăperea duhnea a fum și a băutură. O orchestră de jazz formată din negri cânta de zor pe scenă, banii mei se terminaseră, iar Sofia îmi vârî o mână de bancnote în buzunarul de la cămașă zicând „În seara asta face Felix cinste” și chemând chelnerul ca să mai aducă băuturi.

Eram beat mort, irosisem încă o noapte și mi se promisese o partidă de sex mai târziu. Bine ați venit în viața lui Michael Sheridan, bărbat independent și autodidact, care plătește băuturile cu banii proveniți de la fratele iubitei lui!

— Ea știe că ești cu mine? i-am strigat eu Sofiei în ureche, pe deasupra zgomotului orchestrei.

Sofia a dat din umeri drept răspuns.

— Încearcă vreodată să te oprească?

Dar Sofia nu voia să vorbească despre asta și a dat pe gât un alt pahar de „șampon”.

— E fericită?

Sofia mi-a înconjurat gâtul cu brațele și limba ei mi-a explorat gura.

Mi-am adus aminte cum îi ținusem predici despre viața pe care voiam s-o trăiesc, despre libertate. Cel mai mare ipocrit al lumii a întins mâna să ia un alt pahar cu șampanie, gândindu-se la Anastasia, cu mâna pe talia Sofiei Rifkin și cu sânii ei moi frecându-se de brațul lui.

* * *

Anastasia m-a luat prin surprindere, cum de altfel cred că a și intenționat. Nu prea eram în formă la acea oră a dimineții, după o noapte petrecută în cârciumi, îmbrăcat cu un halat ponosit, în picioarele goale, nebărbierit și abia dat jos din pat. Dormisem foarte puțin. Am deschis ușa și am văzut-o stând în prag, o viziune într-o rochie neagră și vaporoasă, cu mănuși Perri și cu un turban milanez din paie de culoare neagră, de sub care o șuviță de păr blond atârna provocator între obraz și gulerul hainei. Purta un șal din blană de hermină, iar rujul strălucea pe buzele ei ca sângele proaspăt.

Și ochii ăia albaștri ca de gheață cărora nu le scăpa nimic! când m-a măsurat cu privirea, nu m-am simțit niciodată așa de gol și de umil. Buzele ei s-au lăsat ușor în jos când și-a dat verdictul în cazul meu și al situației mele actuale.

— Nu mă inviți înăuntru? m-a întrebat.

M-am dat la o parte.

— Vizitezi Greenwich Village?

— Ai nevoie de un preș la ușă, pe partea din interior, ca să se șteargă oamenii pe picioare când ies afară din apartamentul tău, m-a mustrat ea.

— Nu putem locui cu toții pe Fifth Avenue.

— Mă surprinde că te lasă să mergi cu mașina pe acolo.

Și-a scos mănușile, câte un deget pe rând, ca un chirurg după o operație deosebit de murdară. Le-a ținut într-o mână bine îngrijită și s-a uitat în jur, căutând ceva pe care să se așeze. Eu m-am uitat la ea, cu mâinile vârâte în buzunarele halatului. La naiba cu ea! n-aveam de gând să fiu majordomul ei!

— Ce ne-am rafinat! i-am zis eu. Ai stat în locuri mai îngrozitoare ca ăsta.

— Doar când dormeam pe stradă. Nu faci niciodată curat?

— Nu văd ce rost are.

— Ai cafea?

— Cred că da.

— Poți să-mi dai puțină?

Ne-am uitat unul la altul, ca niște dușmani de moarte. N-o iertasem niciodată pentru ceea ce făcuse și singura ei apărare în fața mea era să pretindă că sunt insuportabil.

M-am dus în bucătărie, am pus cafea în râșniță și un ibric pe foc. Era devreme, dar se auzeau deja zgomote pe stradă; New York-ul se trezea și își vedea de treabă. Eu fusesem într-o cârciumă până la ora două și o lăsasem cu nerușinare pe Sofia să plătească din nou. La douăzeci și cinci de dolari sucul de mere, băuturile care îi plăceau Sofiei erau prea scumpe pentru mine.

Anastasia stătea la fereastră, uitându-se afară. De acolo putea de asemenea să vadă dormitorul prin ușa pe jumătate deschisă. Spera să o găsească pe Sofia acolo, să ne facă pe amândoi să ne simțim stânjeniți, dar probabil că Sofia o ștersese de îndată ce se crăpase de ziuă.

— Așadar, ai plecat de la Reuters?

— Cei de la Times mi-au oferit mai mulți bani, dacă-ți vine să crezi. Reuters mă trimisese pachet la Moscova. Cel mai mizerabil oraș în care am fost vreodată. Dar n-ai venit aici ca să vorbim despre asta.

— Nu. Am venit să vorbim despre Sofia.

— Ce te privește pe tine?

— Încerci să mă faci geloasă, Michael?

Răspunsul era afirmativ, dar eu m-am prefăcut indignat, lucru la care mă pricep foarte bine.

— Nu e puțin cam arogant din partea ta?

— Sunt o grămadă de femei în New York. De ce Sofia?

— Crezi că asta are vreo legătură cu tine? văd că ai căpătat și un pic de aroganță de tip Fifth Avenue împreună cu dihorii ăia morți de pe tine.

— E blană de hermină.

— Da, cum mai e viața în lumea bogătanilor?

Pe fața ei a apărut o expresie vagă de tandrețe.

— Michael, m-ai fi urât dacă aș fi rămas. Nu trece o zi fără să mă gândesc la tine.

— Serios? pentru că eu nu m-am gândit deloc la tine în ăștia cinci ani.

— Atunci de ce faci asta?

— N-are nici o legătură cu tine, prințesă.

— Nu-mi spune așa.

Avea dreptate. Cândva îi spusesem așa din dragoste. Acum părea că îmi bat joc de ea. Poate că așa și era.

— Cum merg lucrurile în departamentul ăla? sofia mi-a zis că soțul tău a angajat un avocat care să se ocupe de cazul tău. S-ar putea să ai în sfârșit ocazia să-ți susții cauza la tribunal.

A dat din umeri de parcă, după tot ce se întâmplase, nu i-ar fi păsat.

— Felix crede că ai șanse să câștigi?

— Nu se pune problema în felul ăsta. Eu revendic ceea ce mi se cuvine de drept.

— Adică? ce e de revendicat? tronul unei țări care nici nu mai există? banii și bijuteriile nu mai sunt.

— Nu e vorba de bani.

— Felix ți-a spus asta?

— El n-are nevoie de bani.

— N-am întâlnit nici un bogat care să nu vrea mai mult. E în firea lucrurilor. Știu din experiență.

— Ai fost întotdeauna un cinic.

— Iar tu ai fost întotdeauna o visătoare.

— De la tine a pornit totul, Michael. Nu regreți asta acum?

— Nu era nevoie să se întâmple așa.

Ea n-a spus nimic, lucru care m-a enervat.

— Nu era de ajuns că te iubeam eu? am întrebat-o.

— Nu puteam fi doar doamna Sheridan.

— Contează cine ești atâta timp cât ești cu persoana iubită?

Se spune că un avocat bun nu pune niciodată o întrebare la care să nu știe deja răspunsul. Am crezut că știam ce o să zică. În loc de asta, ea a murmurat:

— Da, contează. Atunci conta foarte mult pentru mine.

— Înseamnă că nu mai avem ce să ne spunem.

Și-a pus mănușile.

— Trebuie să plec.

— Nu mai vrei cafea?

— Am sperat că o să pot discuta cu tine, Michael. E clar că ești încă supărat pe mine și nu te condamn. Am făcut un lucru de neiertat. Dar am avut motivele mele.

N-am zis nimic.

— Nu e nevoie să mă conduci, mi-a aruncat ea.

După ce a plecat, am stat multă vreme nemișcat, fixând ușa cu privirea. Mă uram pentru ceea ce îi spusesem și îmi părea rău că plecase. Dar era mai bine să mă comport ca un ticălos în fața ei decât să stau acolo în tăcere, mistuit de furie ca de un cancer, fără să pot face nimic în privința asta și fără să am pe ce să-mi descarc toată acea mânie.

ANASTASIA.

Mă cutremur și acum când mă gândesc la ce am făcut și la sentimentul otrăvitor care m-a împins în acea direcție. Pentru o clipă am fost din nou cu adevărat Anastasia, fetița care le punea piedică servitorilor și care își trăgea verișoarele de păr.

A fost cu siguranță unul din cele mai josnice momente dintr-o viață bazată în marea ei majoritate pe supraviețuirea fără principii. Știam ce-ar face Felix dacă ar afla despre Michael și Sofia; dar nu știa, nu avea cum să afle decât dacă îi spunea cineva. Nu era nevoie ca acel cineva să fiu eu.

N-a fost ca și cum Felix m-ar fi forțat să-i spun lucrul ăsta într-un moment de enervare. Nu pot pretinde că am fost constrânsă. Am planificat totul zile întregi, mergând încruntată prin casă, lăsându-l să creadă că sunt supărată. Am întins cu grijă capcana.

De obicei era prea obosit ca să-mi observe stările de spirit. În cele din urmă, însă, într-o seară, când eram în elegantul nostru dormitor Art Deco, m-a luat la întrebări. A ieșit din baie în pijamaua de mătase, cu mâinile vârâte în buzunarele unui halat din brocart stacojiu, și mi-am dat seama că a înțeles mesajul. Eu stăteam la masa de toaletă și îmi pieptănam părul în fața oglinzii.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat el.

— Ce vrei să spui?

— Ai fost morocănoasă toată seara.

Toată seara? poate toată săptămâna. Dar m-am prefăcut că nu știu despre ce vorbește și l-am lăsat să mă oblige să-i spun.

— E vorba de Michael. S-a întors în New York.

Cred că s-a făcut puțin palid la față. Michael era un subiect pe care, din motive întemeiate, aleseserăm să-l evităm în cei cinci ani de când eram căsătoriți. Eram sigură că Felix știa că Rachel nu era copilul lui, dar aveam o înțelegere tacită să ne prefacem în privința tatălui ei.

— L-ai văzut?

Am încuviințat din cap.

— Când?

— A fost la meciul de polo luna trecută.

Am citit iritarea pe fața lui; Felix, băiețelul căruia nu-i plăcea să-l supere nimeni. Un bărbat n-ar trebui să facă bot când e în pijama. Arată ridicol.

— De ce nu mi-ai spus mai devreme?

— N-am vrut să te supăr.

— Ce drăguț din partea ta!

— Nu mai înseamnă nimic pentru mine, am zis eu.

Și m-am mirat cât de ușor am putut să mint. Fusesem convingătoare de nenumărate ori de-a lungul anilor.

— Se ține după tine?

— Nu după mine, am răspuns repede.

S-a făcut brusc roșu la față.

— Ce vrei să spui?

— După Sofia, am adăugat și am lăsat acele două cuvinte să vorbească în locul meu.

L-am văzut schimbându-se la față în timp ce medita, încercând să-și dea seama de intențiile lui Michael. Poate că erau chiar cele pe care i le atribuisem eu. Atunci nu mi-a trecut nici o clipă prin minte – cum poate nu-i trecuse nici lui Michael – că simțea cu adevărat o oarecare afecțiune pentru sora lui Felix.

— Se întâlnește cu ea?

Am încuviințat din cap.

— De unde știi toate astea?

— Mi-a spus ea.

— Doar nu crezi. Că ea. Că e ceva între ei, nu?

Era un eufemism care făcea politicos aluzie la sexul senzațional pe care mi-l descrisese Sofia.

— Știi cum e Sofia, i-am spus.

— Ticălosul!

— Îmi pare rău, Felix. Am crezut că e mai bine să știi, m-am scuzat, cu o voce atât de dulce, încât mi s-a făcut silă de mine însămi.

Și asta a fost tot. N-a fost nevoie să fac mai mult. Ca orice jucător bun de șah, știam dinainte care vor fi următoarele mutări. După cum am spus, mă disprețuiesc uneori. Dar nu aveam ce altceva să fac. Era de neconceput ca Sofia să fie fericită cu bărbatul pe care îl iubeam eu.

* * *

Cu trecerea anilor, Felix se îngrășase mult, devenise mai degrabă umflat decât impunător. Costumele lui sobre gen Wall Street și acele de cravată cu diamant îl făceau să pară molâu, nicidecum bogat. Era mai înalt ca mine, dar, chiar și atunci când era furios cum era acum, nu mă intimida niciodată așa cum o făcuse Andrei.

Venise mai devreme de la serviciu ca să-și certe sora. Nici că și-ar fi putut semnala mai bine furia decât fiind acasă la ora șase.

Se plimba de colo-colo prin sufragerie, cu un pahar de Martini în mână. Prin fereastra deschisă se vedeau vârfurile roșietice ale copacilor din Central Park. Sofia stătea pe canapeaua Chesterfield, cu labele picioarelor întoarse spre interior, chemată de urgență din dormitorul ei, unde se pregătea pentru o nouă noapte prin cârciumi. Arăta nespus de strălucitoare.

— Te întâlnești cu Michael Sheridan! au fost primele cuvinte ale lui Felix.

Felix era obișnuit ca noi să-l ascultăm fără discuții. Avea un aer de superioritate divină care mă călca pe nervi. Acum, când se folosea de muniția pe care i-o furnizasem eu, voiam ca Sofia să-l înfrunte.

N-am fost dezamăgită.

— Ce te privește pe tine? i-a aruncat ea.

Felix s-a oprit din mers și s-a uitat urât la Sofia, înfuriat și mai tare de tonul pe care îi vorbise.

— Știi cine e bărbatul ăla?

— E fiul unuia din cei mai influenți agenți de schimb din New York.

— E un bețiv, un afemeiat și un risipitor. Îți interzic să te mai vezi cu el!

— O să fac exact ceea ce vreau eu! i-a replicat Sofia și, oricât de mult o uram, abia m-am abținut să n-o aplaud.

Poate că îi invidiam temperamentul; al meu se pierduse în ultimii cinci ani, vândut sau dat pe degeaba.

— Dimpotrivă! a strigat Felix. O să faci exact ceea ce vreau eu, dacă mai vrei să duci în continuare stilul ăsta al tău de viață. Ai un trai ușor aici, Sofia. Nu mă deranjează și ți-am lăsat lesa destul de lungă până acum. Dar să nu îndrăznești să mă sfidezi în legătură cu problema asta.

Stătea aplecat spre ea, încrezător că i se va supune. Mi-am zis că avea de ce să fie Încrezător. Știam cu toții ce voia Sofia. Ar urla

ca nebuna, dar ar face ce i s-ar spune dacă i-ar fi amenințat creditul.

Poate că partea cu lesa a scos-o din sărite. S-a ridicat în picioare și l-a privit pe fratele ei drept în ochi.

— II iubesc! i-a zis ea.

— II iubești? a rânjit Felix batjocoritor. De când îl cunoști? de două săptămâni?

— Și ce dacă?

— O să se folosească de tine ca de o cârpă murdară și după aceea o să se întoarcă la Londra.

— De asta îți e teamă?

— Știi despre ce e vorba, a adăugat Felix.

Avea o expresie sinistră de hotărâre pe față. Niciunul dintre ei nu-și permitea să dea înapoi.

— Îți cheltuiești banii pe rochii, pălării, pantofi și șampanie. Te-ai distrat bine până acum, dar eu sunt cel care achită notele de plată.

Acum era speriată; mă îndoiesc că se gândise vreodată să ducă o viață fără privilegii.

— Nu sunt proprietatea ta, Felix! i-a strigat ea cu o voce sugrumată.

— Eu te întrețin. Din punctul meu de vedere e același lucru.

Sofia mi-a aruncat o privire plină de ură pe care n-am s-o uit niciodată. Apoi s-a întors din nou spre fratele ei.

— Nu-mi poți spune ce să fac!

— Ba pot și o voi face. Îți interzic să te mai vezi cu el! sfidează-mă și o să te arunc în stradă. Ai înțeles?

Biata Sofia! nu văzuse niciodată această față a lui Felix. Dar nu ajungeai unde ajunsese el în viață fără puțină cruzime.

— Mama nu va permite lucrul ăsta, a încercat ea să găsească o soluție.

— Pune-mă la încercare, i-a replicat Felix.

Și asta a fost tot.

* * *

Felix invita deseori clienți și parteneri de afaceri acasă la cină. Să amesteci afacerile cu ceea ce trecea drept plăcere în unele cercuri era cel mai grosolan mod de a urca pe scara socială. Îndatorirea mea la aceste serate era să fiu strălucitoare și să port conversații plăcute cu femeile despre ultima modă sau despre cea mai recentă strângere de fonduri și să bârfesc lumea mondenă. Era îngrozitor de plictisitor.

În seara aceea veniseră trei cupluri; unul din ele era format din partenerul de afaceri al lui Felix, un bărbat pe nume Jacob Geller, și sinistra lui soție, Vivian. Avocatul lui, Martin Lachter, era și el acolo cu soția lui și mai era un al treilea cuplu pe care nu-l mai văzusem niciodată. Numele bărbatului respectiv era Peter Beard și Felix îl invitase pentru că Lachter spera că ne-ar putea ajuta cumva cu petiția de la tribunalul german. Nu era clar în ce anume consta ajutorul lui.

Beard nu era oaspetele ideal pe care și l-ar putea dori o gazdă. El și soția lui erau tăcuți, ba chiar nesociabili. El avea niște ochi negri și adânci în care nu aveam încredere și părul cu cărare exact la mijloc.

Îmi dau seama acum că trebuie să fi fost foarte curios să mă cunoască. Nu eram la fel de celebră în New York precum Anna Andersen; eram considerată mai degrabă o impostoare fermecătoare și o problemă socială mai măruntă decât domnișoara Andersen pentru că Felix avea propria poziție în cercurile din New York. Drept să spun, am fost acceptată de majoritatea oamenilor și datorită felului în care arătam. Devotamentul lui Felix față de mine și de petiția în care investise atât de mulți bani era văzut ca o excentricitate caraghioasă. Eram tolerați de prietenii noștri, iar pretenția mea de a fi o mare ducesă era tratată cu condescendență. Dar deja atunci începusem chiar și eu să mă îndoiesc de veridicitatea ei. Trecerea timpului și indiferența lumii îmi erodaseră credința.

Mă mai întreb și acum ce părere avea Beard despre asta.

N-am avut nici un presentiment când l-am întâlnit. Era doar o altă cunoștință plictisitoare de-a soțului meu. Nu aveam nici cea mai vagă idee cât de bogat era sau câtă influență avea.

Părea un alt bancher amabil dintre cei cu care Felix făcea cunoștință prin intermediul serviciului său: politicos, dichisit și la fel de rece ca gheața. Când vorbea, cuvintele lui erau retezate și precise, de parcă ar fi dat o declarație la poliție. Iar accentul lui. Beard nu era cu siguranță englez, deși era clar că așa voia să pară.

Soția lui îmi amintea de ceva ce spusese Michael despre o baroneasă britanică pe care o întâlnise în Shanghai: o acritură. Din când în când spunea câte o banalitate în felul unic al aristocrației engleze.

L-am simțit pe Beard uitându-se la mine pe parcursul serii, dar eram obișnuită cu un astfel de comportament. În ciuda

respectabilității pe care mi-o dăduse Felix, nu eram decât o pretendentă plină de strălucire care avusese noroc în căsătorie.

În mod inevitabil, în timp ce ne beam cafeaua după masă, Lachter a adus subtil vorba despre adevărata problemă a serii: pretenția mea la titlurile Romanovilor.

— Am înaintat petiția la Hanovra, a început Lachter. Dar data audierii a fost amânată de mai multe ori. Ducele de Hesse își folosește toate resursele ca să ne pună bețe în roate. Acțiunile lui au la bază interesul propriu, desigur. Are mulți prieteni în Germania.

Beard nu părea doritor să participe la această discuție. Probabil că, atunci când primise invitația, știuse că se vor face presiuni asupra lui în timpul serii, dar nu părea genul de om care să se lase intimidat ușor.

Lachter s-a întors spre el.

— Ați putea vorbi cu marea ducesă Olga? din câte știu, aveți relații la Windsor și la Consiliul Monarhist al Rusiei. Anastasia noastră a fost nedreptățită și e timpul să se facă dreptate.

Beard a părut surprins pentru o clipă de rugămintea fără perdea a lui Lachter, dar și-a recăpătat repede stăpânirea de sine.

— Sigur că voi vorbi cu ea, a răspuns, mințindu-l pe Lachter în față. Dar nu vă pot promite nimic. Marea ducesă Olga nu se lasă influențată de nimeni.

— O cunoașteți pe marea ducesă? am întrebat eu, surprinsă.

— Am fost consilierul ei financiar pe vremea când eram guvernatorul Băncii Angliei.

Felix mi-a aruncat o privire; ar fi preferat să fiu pur decorativă în timpul unor astfel de discuții. Dar nu asta era firea mea.

— Mă scuzați, nu mi-am dat seama că ați avut o funcție atât de înaltă, am zis eu, iar el ne-a zâmbit tuturor ca și cum ar fi vrut să pară modest. Totuși – am continuat – aș fi crezut că marea ducesă o să-și aleagă un consilier din cercul ei.

Lachter m-a privit surprins.

— Nu știați? m-a întrebat surprins.

— Ce să știu?

— Domnul Beard a fost pentru o vreme ministru de finanțe în cabinetul lui NicolaE. Al tatălui dumneavoastră.

— Așadar, sunteți rus, am concluzionat.

— La origine. Mi-am englezit numele, desigur. În Anglia, dacă ai un nume străin, oamenii te tratează ca pe un prost.

Toți au râs politicos auzind asta.

— Când ați părăsit Rusia?

— Cu un an înainte de revoluție.

— Foarte deștept din partea dumneavoastră, am spus.

A fost o răutate din partea mea să o spun așa, pe un ton care sugera că a fost un laș.

— Țarul m-a trimis la Londra cu afaceri, a răspuns înțepat. N-am putut să mă mai întorc.

Toți au dat înțelegător din cap. De ce îl lingușeau? era clar de ce părăsise Rusia și nu fusese din ordinul împăratului. Fugise să-și salveze pielea.

— Simpatizez cu cauza voastră, Maiestate, și v-aș ajuta cu siguranță dacă aș putea.

Am zâmbit, admirându-i lipsa crasă de sinceritate. N-ar fi făcut absolut nimic, bineînțeles, dar nu avea sens să strice relațiile cu mine dacă exista chiar și cea mai mică șansă ca petiția să aibă vreun rezultat.

— Spuneați că v-ați englezit numele, am insistat, deși simțeam privirea lui Felix îndreptată spre mine, îndemnându-mă să tac. Care era numele dumneavoastră rusesc?

— Bardenov, a răspuns, zâmbind și înclinând ușor capul, ca și cum s-ar fi prezentat din nou. Piotr Bardenov.

— Otma.

M-am uitat în jur să văd cine vorbise și mi-am dat seama că eu fusesem aceea. Nu aveam nici cea mai vagă idee ce însemna cuvântul ăla sau de ce îl rostisem. Toți se holbau la mine, așteptând o explicație. Efectul asupra lui Beard a fost subit și dramatic. S-a făcut palid și i-au apărut broboane de sudoare pe frunte. A afișat cel mai bolnăvicios zâmbet pe care îl văzusem vreodată pe fața unui om care încerca să-și ascundă neplăcerea.

— Vă simțiți bine? l-a întrebat Lachter.

— Da, a răspuns și s-a uitat urât la avocat.

— Ce vrea să însemne cuvântul pe care l-ai rostit adineauri? m-a întrebat Felix.

Ce ciudat! nu însemna nimic pentru mine. Otma. Nu mai vorbeam rusa chiar atât de fluent ca altădată, dar știam că nu era un cuvânt rusesc.

M-am scuzat și m-am dus la baie. Eram transpirată toată. Mă simțeam amețită și am crezut pentru o clipă că o să vărs. Otma. Ce însemna?

M-am retras devreme în camera mea, zicându-le că nu mă simt

bine și sugerând că s-ar putea să fie vorba de probleme femeiești pentru ca oaspeții noștri să nu insiste pe tema asta. Atmosfera din sala de mese era tensionată când am plecat.

Se pare că Beard și soția lui s-au scuzat și au plecat devreme, urmați la scurt timp de familia Geller și de familia Lachter. Când Felix a venit să se culce, m-am prefăcut că dorm, dar am stat trează ore în șir.

* * *

În cele din urmă, mi-am dat seama că Otma nu era un cuvânt, ci o anagramă. Olga, Tatiana, Maria, Anastasia: primele litere ale numelor celor patru fiice ale țarului. Probabil că o auzisem undeva. Dar de ce i-o spusesem lui Beard și de ce îl afectase atât de tare?

Dădusem în sfârșit peste un fragment din trecutul pe care îl pierdusem. Reacția lui Beard mă convinsese de acest lucru. Dar cine mă putea ajuta să aflu mai multe?

Nu mă lua nimeni în serios. Cu siguranță nu Felix, care făcea afaceri cu Beard și voia ca acesta să-și folosească influența ca să avem parte de o audiere echitabilă la Hanovra. Și nici Lachter, care era clar depășit de situație și nu era de fapt decât un maestru de circ; cunoștea dreptul comercial mai bine ca oricine de pe Wall Street, dar a depune o petiție într-o țară străină în legătură cu revendicarea tronului Rusiei țariste era o chestiune care îi depășea pe cei mai mulți avocați din New York, nu numai pe Lachter. Totuși, Felix îi oferise în dar o vacă, iar el, ca un bun absolvent al Universității Harvard ce era, intenționa să o mulgă până când aceasta avea să moară.

Dar Michael m-ar putea ajuta. Trebuia să mă ajute. Exista șansa unui subiect de articol, căci povestea asta mirosea a scandal; chiar dacă se săturase până peste cap de Anastasia și chiar dacă mă ura, eram sigură că nu va refuza să se ocupe de Peter Beard și de Otma.

* * *

Am aranjat să ne întâlnim în Central Park. Era o zi îngrozitoare de toamnă, vântul era rece și puternic și sufla din nord-est, făcând valuri mici pe lac.

Michael a venit ținându-și capul în jos, cu gulerul paltonului ridicat, ca să-i apere fața, și cu pălăria trasă peste urechi. A stat lângă mine fără să spună nimic.

— Ar fi trebuit să ne întâlnim într-o cafenea, a început el în cele din urmă.

— N-am știut că vremea o să fie așa de urâtă.

S-a rezemat de balustrada podului.

— Ce vrei?

— Ajutorul tău.

A râs scurt.

— Ești foarte amuzantă.

— Vorbesc serios.

— Ar trebui să plec chiar acum. E o nebunie!

— Nu ți-aș cere asta dacă nu te-ar ajuta și pe tine.

— Mă dai pe spate!

— Aseară, Felix a adus un prieten acasă, i-am explicat eu, ignorând fața pe care o făcuse. Un om pe nume Beard. Numele lui adevărat e Piotr Bardenov și a fost ministru de finanțe al taT. Al țarului în timpul războiului. Și-a schimbat numele în Beard, Peter Beard. Până anul trecut a fost guvernatorul Băncii Angliei.

— Și?

— Știe ceva, Michael. Vreau să te întâlnești cu el și vreau să-i spui un cuvânt.

El a oftat.

— Trebuie să uiți de toate astea, Anna. Pentru numele lui Dumnezeu, au trecut aproape zece ani!

— Spune-i Otma.

— Ce înseamnă Otma?

— Nu știu. E doar un cuvânt. Nu știu nici măcar cum de-l cunosc. Dar l-a înspăimântat. Știe ceva și vreau să afli ce anume.

— Nu.

— Michael, eu.

— Nu! n-am să fac asta.

Nu aveam dreptul să-i mai cer favoruri. Sunt o femeie nebună. Probabil că e ușurat că nu mai trebuie să-mi suporte toanele și izbucnirile.

— O știi pe femeia aia din Long Island, a spus. Cum o cheamă? andersen? se spune că e dusă rău cu pluta. Asta te așteaptă și pe tine dacă nu uiți de toate astea. Ți-am spus, am fost acolo, în Ekaterinburg, m-am întâlnit cu unul din cei care au fost în plutonul de execuție. E moartă, Anna, au murit toți.

M-a privit afectuos, dar nu compătimitor.

— Felix își irosește banii în Hanovra. Când ai de gând să-i spui? m-a întrebat.

— Michael, știu ce crezi despre mine. Dar povestea asta te privește și pe tine. Tu ai fost cel care l-a găsit pe primul martor la

uciderea țarului. Dacă nu vrei să faci asta pentru mine, atunci fă-o pentru că ești un ziarist bun.

Michael a tăcut, uitându-se cum ploaia făcea cerculețe pe suprafața lacului. Am crezut că se gândește la propunerea mea. În schimb, m-a făcut să tresar când a zis:

— Câți ani are fiica ta?

Știa. Era clar după felul cum a zis-o, după expresia de pe fața lui. Probabil că îi spusese Sofia. Dar am încercat să mint; devenise un obicei de-al meu acum.

— Are aproape patru ani. De ce?

— S-a născut pe 29 octombrie. Sofia mi-a spus că are aproape cinci ani.

Ce puteam să-i spun? o altă rafală de vânt ne-a aruncat șfichiuitor ploaia în față.

— N-aveai de gând să-mi spui niciodată, nu-i așa?

— Așa e.

— De ce? nu aveam dreptul să știu?

Am făcut multe lucruri în viața mea de care nu sunt mândră, dar ăsta era singurul pentru care nu mă puteam ierta. Totuși, până acum reușisem cu succes să mă conving că fusese singura cale. Odată ce luasem hotărârea de a-l părăsi pe Michael și de a pleca la New York cu Felix, cum aș fi putut să-i spun că era tatăl copilului meu? eu și Felix ne prefăcuserăm că Rachel era a lui, la fel cum ne prefăceam că există o zână a măseluțelor care îi lăsa fetiței o monedă de cinci cenți sub pernă ori de câte oriăi cădea un dinte.

Nu i-aș fi putut spune nimic lui Michael atunci; nu voisem să afle niciodată. Crezusem că așa era mai bine pentru Rachel, pentru Felix, chiar și pentru Michael. Acum nu mai eram atât de sigură.

— Îmi pare rău.

— Dacă aș avea un dolar pentru fiecare dată când ți-a părut rău, aș fi mai bogat ca tatăl meu.

Ce puteam să-i spun? nu aveam cuvinte.

S-a întors să plece.

— Știi, am găsit o librărie mică în Lower East Side, la fel ca acelea din cartierul rusesc din Shanghai, dacă le mai ții minte. Vânzătorul era un bătrânel care vindea numai cărți despre țar și despre restul familiei regale. Am intrat și am cumpărat una. Am început să citesc cum Alexandra o alinta pe Anastasia când era mică zicându-i schwibsik. Înseamnă „drăcușor” în germană. Îi spunea așa pentru că provoca mereu necazuri, le făcea mereu farse oamenilor

și făcea mereu pozne. În carte scria de asemenea că putea fi incredibil de crudă.

— Ce vrei să spui cu asta? am întrebat eu.

— Tocmai am spus-o, a răspuns, apoi a plecat.

MICHAEL.

Tatăl meu stătea acolo, arătând așa cum îmi închipuiam că arată Dumnezeu: încărunțit, elegant, bronzat, gata să-i judece pe alții. Pereții biroului erau acoperiți cu panouri din lemn de nuc, iar pe jos era un covor persan albastru cu auriu. Între noi era un birou Hepplewhite, a cărui suprafață îmbrăcată în piele de culoare verde era uzată de vreme, iar pe raftul din spatele lui erau cărți legate în piele și decorate cu aur. Pe birou, în dreapta lui, era o ceșcuță de ceai și o farfuriuță, ambele din porțelan de Dresda.

— Și cum îți merge, fiule?

— Bine.

Aveam senzația că venisem în biroul lui ca să-i explic notele pe care le aveam în carnet. Așa că am stat pur și simplu acolo și am lăsat să se aștearnă tăcerea.

— Ai obținut ce-ai vrut? m-a întrebat.

Mușchii de pe fața lui s-au contractat și mi-am dat seama că, după nouă ani, urma să avem o conversație adevărată.

— Da. Așa s-ar zice.

— Îți place să trăiești în cocina aia de porci din Village?

— Există oameni care trăiesc și fără majordomi, J. B.

M-a privit mirat. Era pentru prima dată când îi spuneam pe numele folosit de prietenii lui. A mormăit. Nu știu dacă era un semn de respect sau de dezgust.

— Ce te aduce aici?

— Munca.

— Tu numești asta muncă?

Așa purta el o conversație. L-am lăsat în pace.

— Nouă ani. Știi ce a însemnat asta pentru mama ta?

— Mi-a luat mult timp să mă maturizez.

— Și Încă nu te-ai maturizat de tot.

După cum am spus, așa era felul lui. Îi plăcea să provoace oamenii, să vadă cum reacționează la atacul lui; îl ajuta să-și facă o părere despre ei. Felul meu era să-l las să-și termine muniția, să se epuizeze singur.

— Fata aia cu care ai venit zilele trecute. Nu ai intenții serioase în privința ei, nu-i așa?

Am crezut că o să-mi țină iar o prelegere antisemită, prin urmare, ca să-l enervez, am zis:

— Poate.

A clătinat din cap.

— Îl știi pe fratele ei?

Am încuviințat.

— Cred că valorează ceva bani.

— Tatăl lui a părăsit Rusia chiar înainte ca acei blestemați de comuniști să preia puterea. Și-a folosit banii ca să înființeze un serviciu de mesagerie pe Wall Street; acum are aproape două mii de băieți care se plimbă de colo-colo prin district. Nu mă deranjează întreprinderile particulare, dar asta nu înseamnă că sunt egalitar, mai ales când e vorba de afacerea familiei.

Două mii de băieți. Asta spusese? majoritatea acelor băieți erau niște fosile cu părul cărunt, prea bătrâni ca să fie funcționari sau casieri.

— Rifkin face aproape douăzeci și cinci de mii de dolari săptămânal. Cea mai mare parte o reinvestește. S-a descurcat bine.

— Bravo lui! am făcut eu.

— Da, bravo lui, dar asta nu o face pe sora lui demnă de un Sheridan.

Nici nu ajunsesem bine acasă și tatăl meu încerca din nou să-mi conducă viața. M-am întrebat ce-ar spune dacă ar ști că eram îndrăgostit de soția lui Rifkin și că Rachel Rifkin era nepoata lui. Sunt anumite lucruri pe care e mai bine să nu le știi.

— Care e problema cu Rifkin? nu-ți place de el pentru că e evreu?

— În parte, a răspuns el cu o candoare incredibilă, de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru din lume să urăști evreii.

Și-a întins mâinile, ca și cum ar fi putut să țină întreaga clădire între degetele lui perfect îngrijite.

— Ai putea încă să faci parte din firmă.

Și am discutat despre asta timp de o oră; eu i-am spus toate motivele pentru care nu puteam să fac parte din firmă, iar el mi-a spus toate motivele pentru care credea că puteam. N-am reușit deloc să ne înțelegem unul pe altul, dar mi-a zis tot ce voia să-mi zică în acești nouă ani cât fusesem plecat. Când am terminat, cred că a înțeles că m-a pierdut cu adevărat. Sper că asta i-a adus puțină liniște sufletească.

— Așadar, dacă nu vrei să faci parte din firma familiei

Sheridan, atunci ce vrei? a mârâit el.

— Ajutorul tău, am răspuns direct.

— În sfârșit!

— E o favoare. Nu ești nevoit s-o faci. În fond, nu prea ți-am dat motive să vrei să mă ajuți.

— Ești un ticălos, a bombănit el.

— Peter Beard, am spus.

— Ce-i cu el?

— Îl cunoști?

— Facem afaceri din când în când. Are relații sus-puse. N-are deloc simțul umorului.

De parcă el l-ar fi avut!

— Știi de ce a plecat din Anglia?

— De asta ai venit aici? să afli lucruri compromițătoare?

— Există lucruri compromițătoare de aflat?

S-a gândit puțin. Toți cei de pe Wall Street aveau ceva de ascuns; era doar o chestiune de gravitate. Șovăia între a vorbi cu un ziarist și a-și ajuta fiul, a crea poate în felul ăsta o legătură. Acum eu eram cel care îl manipula.

— Există un zvon.

Am așteptat.

— Are foarte multe relații, Michael. A fost în consiliul de administrație al Băncii Angliei pentru o vreme și, datorită legăturilor lui cu Nicolae, mama țarului l-a rugat să se ocupe de finanțele fiicelor ei după ce ea va muri. A administrat și averea babei. Se spune că, pe parcursul celor zece ani de exil, bătrâna împărătească a ținut sub pat un cufăr plin de bijuterii. La moartea ei, bijuteriile ar fi trebuit să le revină Olgăi și Xeniei. Beard s-a dus la înmormântare în Copenhaga și a convins-o pe Olga să trimită bijuteriile cu un curier diplomatic la palatul Buckingham pentru a fi protejate de afaceriști lipsiți de scrupule. În loc de asta, se spune că unele din cele mai valoroase bijuterii au ajuns în colecția particulară a reginei Maria în schimbul unui preț de nimic. Acum, Olga și Xenia depind în totalitate de bunăvoința regelui, trăind sub protecția lui la Windsor.

— De unde știi toate astea?

— E treaba mea să știu.

Era o poveste ispititoare. Nici un ziar din Anglia n-ar publica-o, desigur.

— Beard a câștigat ceva din asta?

— Nu, dar tocmai de aceea a scăpat basma curată când a deturnat fonduri la Banca Angliei.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor.

— Continuă.

— Nu poți publica asta. Sunt doar zvonuri.

— Știu.

A dat din umeri.

— Romanovii erau cea mai bogată familie din lume, Michael. Averea lor se ridica la aproape o sută douăzeci de milioane de dolari. Țarul investise în căi ferate, vapoare și cherestea. La moartea lui Nicolae și a soției lui, banii ar fi trebuit să le revină copiilor. Dar, când a devenit clar că au murit cu toții, e posibil ca unii oameni să se fi hotărât să-și însușească o parte din bani. Au dispărut pur și simplu.

— Beard?

A încuviințat din cap.

— Guvernul n-a făcut nimic?

— Beard știa ce se întâmplase cu colecția de bijuterii a bătrânei împărătese. Nu se putea ca regina să fie implicată într-un astfel de scandal. Câteva luni mai târziu, el și-a dat demisia de la bancă și a hotărât să plece peste ocean în concediu nelimitat. A apărut pe Wall Street acum șase luni, cu niște fonduri serioase de investit. Aș zice că valorează între zece și douăzeci.

De milioane! între zece și douăzeci de milioane de dolari. Erau o grămadă de bani pe atunci. Dumnezeule! după cum o spunea tatăl meu, ai fi zis că e o cifră mică.

— Cu cine altcineva aș mai putea vorbi despre asta?

— Ai grijă, Michael. Nimănui de pe Wall Street nu-i plac ziariștii. Beard are niște prieteni periculoși.

A lăsat stiloul jos.

— Asta vrei într-adevăr să faci pentru tot restul vieții?

— Da, am răspuns.

El a clătinat din cap; nu putea să înțeleagă. Nu mulți oameni înțeleg; Sofia în nici un caz și cu siguranță nici Anastasia. Ea ar fi fost o moștenitoare perfectă. Și cred că tatăl meu ar fi fost un țar mult mai bun.

* * *

Beard avea un apartament în clădirea Duxton de pe Fifth Avenue. Un paznic mi-a bifat numele pe o listă și un lift m-a dus la cuibul lui de la etajul al optsprezecelea. Când am coborât din lift,

un irlandez solid m-a percheziționat și m-a condus la o ușă fără număr pe ea.

Beard stătea la un birou uriaș din mahon, pe un scaun din piele bătut în ținte, cu mâinile la ceafă. Am fost condus înăuntru de o secretară. El nu s-a ridicat în picioare și nici nu s-a oferit să-mi strângă mâna. În schimb, m-a privit disprețuitor și a zâmbit. Nu era un zâmbet amabil, ci zâmbetul unui om care știe că e mai bogat, mai isteț, mai puternic și mai rapid ca alții.

Găsise cinci minute libere în programul lui încărcat să arunce firimituri publicului. Se aștepta la întrebările lingușitoare obișnuite: Cum v-ați câștigat banii? care e secretul succesului dumneavoastră? credeți că urcarea bruscă a prețurilor de pe Wall Street va continua? și – neoficial – aveți vreo informație interesantă?

— La ce ziar lucrezi? m-a întrebat el, ștergându-și ochelarii.

— New York Times.

S-a încruntat și și-a verificat din nou jurnalul.

— Nu te-am mai întâlnit până acum. Ai lucrat în altă parte?

— Am lucrat la agenția Reuters, am condus biroul din Moscova până acum câteva luni.

— Moscova, a repetat el.

Și micile linii de la colțul ochilor s-au adâncit puțin. Privirea lui a devenit prudentă.

— Ce pot face pentru dumneata? ai exact zece minute, sunt un om ocupat, a zis uitându-se din nou la ceasul de buzunar.

Și astfel am început interviul, punându-i toate întrebările obișnuite; l-am întrebat de ce crede că scad prețurile la titlurile de valoare, iar el mi-a ținut un curs despre starea actuală a pieței de acțiuni, spunându-mi că unele emisiuni fuseseră vândute la niște prețuri ridicol de mari cu câteva luni în urmă și că piața trecea acum printr-o perioadă de readaptare. A zis că vrea să-i asigure pe cititorii mei că America avea unul din cele mai bune sisteme economice din istoria modernă și că potențialul dezvoltării era nelimitat. Prevedea chiar profituri mari pentru cei care erau destul de îndrăzneți să investească în viitorul industriei și bogățiilor naturale ale țării.

— Altceva? a întrebat după ce a terminat. Mi-am ținut carnețelul deschis pe genunchi.

— Încă o întrebare. Dumneata ai fost cândva guvernatorul Băncii Angliei. E corect?

Și-a dat mâinile jos de la ceafă și le-a încrucișat pe burta lui

enormă. N-a zis nimic.

— Se crede că familia Romanov avea conturi private în bancă.

A zâmbit din nou, un zâmbet și mai rece ca primul.

— Despre ce este vorba?

— Despre un zvon cum că ai deturnat aproape cinci milioane de lire sterline din conturile Romanovilor. Ai ceva de spus în legătură cu asta?

S-a lăsat o tăcere îndelungată. Cred că voia să mă intimideze, dar nu prea funcționa. Am stat acolo și m-am uitat la el cum încerca să se gândească ce să facă cu mine.

— Cine ești? a atacat în cele din urmă.

Mi-am dat seama că l-am prins. Nu mă va da afară până când nu va afla exact cât știam și de la cine.

— Frumos birou, am ocolit răspunsul uitându-mă în jur. Se spune că ai făcut avere pe Wall Street. Presupun că ajută dacă pornești cu un capital bun. Nu-i așa?

S-a aplecat în față și a șoptit:

— Nu te juca cu mine că dai de dracu'!

Nu mă așteptam la un astfel de limbaj din partea unui englez. Dar Beard nu era englez. Singurul lucru în esență englezesc la el era că-i plăcea să fure bani de la alte guverne.

— Asta înseamnă că interviul nostru s-a terminat? am întrebat, întinzând mâna după pălărie.

Am văzut incertitudinea de pe fața lui. Nu voia să plec înainte să afle ce știu.

— Sper că nu vei publica nimic, a adăugat. Există legi împotriva calomniei de ambele părți ale Atlanticului.

— Negi?

— Ce să neg?

— Că ai deturnat bani de la Banca Angliei.

— Dacă ridicola și jignitoarea dumitale afirmație ar fi adevărată, de ce nu există nici un mandat de arestare pe numele meu?

— Pentru că ai ajutat-o pe regina Maria să obțină bijuteriile Romanovilor. În plus, cine o să simtă lipsa banilor? beneficiarii au murit cu toții. Sau speri să fie așa.

— Ieși afară!

— Știi ce înseamnă Otma?

S-a holbat pur și simplu la mine. Sincer să fiu, ochii lui m-au înspăimântat. Deși la început mi s-a părut amabil, acum avea

privirea unui animal de pradă încolțit. Mi-am adus aminte de avertismentul tatălui meu.

N-am fost niciodată bun la jocurile de-a holbatul, așa că mi-am luat pălăria și am plecat. Nu aveam nici cea mai vagă idee unde voiam să ajung cu asta. Uneori merită să agiți spiritele, să vezi ce se întâmplă. Ca să zic așa, mi-am făcut singur norocul.

Dacă se poate numi noroc.

* * *

Era ultima persoană pe care m-aș fi așteptat s-a văd.

Când am auzit ciocănituri în ușă, am crezut că era Sofia. Întorcându-se în genunchi, după cum se spune. Dar ar fi trebuit să știu mai bine. Fetele ca Sofia nu stau în genunchi și nu se întorc niciodată.

Anastasia.

De data asta, cel puțin, nu eram în halat. Era patru după-amiază și eu eram bărbierit și îmbrăcat – după moda mea de gazetar fără valoare, așa cum ar spune tata – iar apartamentul arăta puțin mai bine, soarele pătrunzând prin fereastra dinspre vest și în aer plutind mirosul de cafea care fierbea pe plita din bucătărie.

— Tu! am exclamat eu și recunosc că nu era cel mai strălucit mod de a întâmpina pe cineva.

— Pot să intru? a întrebat.

Și-a dat jos haina din blană de vulpe, pe care se presupunea că trebuie să i-o iau eu. Și-a desfăcut eșarfa de mătase și a pus-o în cuierul aflat în spatele ușii alături de haină și de eleganta ei pălărie cloș, lângă paltonul meu ponosit și pălăria uzată.

Și-a încrucișat brațele și a stat în mijlocul camerei, implorând să fie detestată. Lasă-mă să mă gândesc în câte feluri te urăsc, după cum spune poetul. Urăsc felul în care m-ai părăsit când eram în Londra, urăsc faptul că nu mi-ai spus că am o fiică, urăsc felul în care stai acum aici, arătând atât de frumoasă în rochia asta Lanvin fără mâneci și cu pantofii ăștia negri cu toc cui, încât te doresc la fel de mult ca atunci când te-am văzut prima oară. Nu e bine și nu e cinstit.

— Ce cauți aici? am întrebat-o eu.

— Voiam să știu dacă ai mai aflat ceva despre Beard.

— Poate.

— N-am dreptul să știu?

— Dreptul să știi? îmi pare rău, dar nu știam că tu cunoști conceptul ăsta.

— Acum e altceva.

— Oare? vrei cafea? e gata.

A dat ușor din umeri, iar eu am luat asta drept un răspuns afirmativ și m-am dus în bucătărie. A venit după mine. Am simțit cum mă privește.

— Ei bine? a întrebat în cele din urmă.

— Ce pot să-ți spun? e un escroc. N-o pot dovedi. Dacă o voi face vreodată, va fi cel mai mare subiect de articol din cariera mea.

— Și asta datorită mie.

— Ar fi și timpul să am motiv să-ți mulțumesc pentru ceva. Tot cu zahăr bei cafeaua?

— Tu bei din ceștile astea?

— Îmi pare rău, porțelanurile de Dresda sunt toate în chiuvetă.

Am dus cafelele în sufragerie. S-a așezat în felul ăla minunat și regesc al ei, cu spatele drept, cu rochia netezită dintr-o mișcare și cu un picior pus cu grijă în fața celuilalt.

— Cine e?

— E omul care a furat banii țarului. Și erau destui. Probabil că n-o să mai fie găsiți niciodată.

— Și Otma?

— Nu știu. Sună ca un cod de acces la unul din conturi.

I-am spus tot ce știam sau descoperisem despre Beard sau Bardenov. Nu era mult, iar ea m-a ascultat până la capăt cu o față impasibilă.

— Tot nu crezi că sunt ea, nu-i așa?

— Pentru că ți-a trecut prin minte Otma? e un cod cam evident, nu?

— Dacă ai fi văzut ce față a făcut când am rostit cuvântul ăsta!

— Putea să fie din pricina vreunei indigestii.

Și-a întors privirea în altă parte. Cred că spera să mă răzbun pe ea.

— Ăsta e singurul motiv pentru care ai venit aici? am întrebat-o eu.

— Ce alt motiv aș putea avea?

— Știi, acum câteva seri, Sofia mi-a spus că nu ne mai putem vedea. Ai avut vreo legătură cu asta?

— Nu e treaba mea cu cine te culci tu.

— Mi-a spus că Felix i-a dat un ultimatum. Părea să creadă că tu ești de vină.

A luat o înghițitură de cafea și m-a privit fix peste marginea

ceștii.

— Ai dreptate, n-am venit aici ca să vorbim despre Beard. Nu știu nici măcar dacă îmi mai pasă de Anastasia. Am venit aici pentru că nu pot trăi fără tine. Am încercat și nu merge. Te iubesc, Michael! cred că te-am iubit dintotdeauna și în ultimii cinci ani am încercat să-mi spun că nu e așa.

Era o declarație uluitoare. Asta așteptasem aproape zece ani să aud de la ea.

M-am ridicat în picioare și i-am întins mâna. Ea a luat-o, iar eu am tras-o spre mine. O sărutasem de multe ori și îmi aduceam aminte cum erau acele săruturi. Erau reținute, erau scurte și nu erau la fel de pline de pasiune ca ale mele.

De data asta, m-a sărutat cu o disperare care m-a copleșit. Mi-a strivit buzele, m-a strâns în brațe atât de tare, încât aproape că mă durea. Îmi înconjurase gâtul cu brațele, iar degetele ei erau împletite în părul meu; am simțit cum pune un picior în jurul meu, i-am simțit glezna în spate pe coapsă, de parcă se agăța de mine ca să supraviețuiască. Mi se dăruia în sfârșit în întregime. Era un act de capitulare. Nu sărutam o prințesă sau o dansatoare în cluburi de noapte. O aveam în sfârșit pe Anastasia.

Și-a desfăcut rochia și a lăsat-o să-i cadă în jurul gleznelor. Purta chiloți de mătase și sutien, o noutate pe care n-o mai întâlnisem până atunci. Am avut nevoie de puțin ajutor să-l dau jos. Ca să-mi compensez orgoliul masculin rănit, i-am rupt intenționat chiloții când i-am dat jos.

Eu încă mai aveam hainele pe mine, un simbol al noii mele puteri asupra ei. O fațetă a răzbunării mele.

Țineam minte corpul ei, dar nu țineam minte să mai fi făcut dragoste cu ea în felul ăsta, nu în Londra și în mod sigur nu în Shanghai. Oare se prefăcea din nou? nu, din câte am putut să-mi dau eu seama și trebuie să înțelegeți că nu sunt decât un bărbat și sunt incapabil de subtilități. După ce am terminat, aveam zgârieturi pe spate și o vânătaie pe gât, iar Anastasia își semnalase de două ori orgasmul prin strigăte sălbatice și gesturi de afecțiune. Nu aveam cum să fiu sigur dacă se prefăcuse sau nu și, din discreție sau din înțelepciune, n-am întrebat-o niciodată.

După aceea, am stat întinși pe podea. Cineva bătea de zor în perete. Deranjasem vecinii.

Mi-am pus mâna pe sânii ei; un alt act de posesie. Violarea unei prințese. Byron ar fi putut să scoată ceva din asta. Sau poate

Botticelli.

— N-ar fi trebuit să fac așa ceva, a șoptit ea.

— Ți-e teamă că n-o să te respect mâine dimineață?

S-a uitat la ceas, singurul lucru pe care îl mai avea pe ea, în afară de pantofi.

— E doar cinci și jumătate. N-o să mă respecți nici măcar până la cină.

Era o tentativă slabă de a glumi și niciunul n-a râs. S-a ridicat în capul oaselor și și-a adunat hainele. Făcuserăm puțină mizerie. S-a dus în baie.

Când a ieșit, era un pic zburlită, dar era din nou o doamnă. Și era schimbată cumva. Eu mă îmbrăcasem și stăteam pe pervazul ferestrei, fumând o țigară. I-am oferit și ei una, dar a refuzat.

— Ar fi mai bine să plec.

Părea că așteaptă să spun ceva, dar nu-mi venea nimic în minte. Am ajutat-o să-și pună haina. S-a privit în oglinda din hol și a plecat. Am văzut-o urcându-se într-un taxi.

Câștigasem în sfârșit jocul. Tot ce mai aveam de făcut acum era să-mi încasez câștigurile și să plec.

* * *

Clubul Colony din Park Avenue, a cărui sală de bal strălucea din pricina argintului. Când am intrat, am fost copleșit de parfumul a sute de flori proaspăt culese și de sclipirea aurie a șampaniei franțuzești.

Acolo găseai crema societății, femeile în rochii de seară Chanel, Lanvin, Poiret și Schiaparelli, toate strălucind de diamante; bărbații erau sobri și purtau costume negre și se vedeau chiar și câteva smochinguri.

M-am întrebat ce căutam acolo. În ciuda principiilor mele nobile, nu mă deranja să mă folosesc de relațiile pe care le aveam atunci când îmi convenea mie. Poate credeam că tatăl meu îmi datora ceva, dar veți fi iertați dacă întrebați ce anume. Îmi aranjase o invitație la club pentru că îi cerusem lucrul ăsta în mod special; voiam ca Beard să mă vadă acolo printre ai lui, voiam poate să-l șochez și să-l determin să facă ceva nesăbuit, ceea ce cred că a și făcut în cele din urmă. Sau poate era doar o scuză ca s-o văd din nou pe Anastasia.

În mod inevitabil, discuțiile din jurul meu erau despre piața de acțiuni. Prețurile scăzuseră toată săptămâna. Doar cu o zi înainte, acțiunile Westinghouse scăzuseră cu unsprezece dolari, iar General Electric cu treisprezece dolari. Dar în ziua balului, piața își revenise un pic. Am auzit un agent de schimb spunând cuiva că prețurile nu puteau să scadă mai mult de-atât și că acum era timpul să fii deștept, să te miști repede și să faci un profit uriaș. Nu existau oameni mai optimiști ca ei.

Desigur, după război mulți viteji se arată. Adevărul era că America fusese cuprinsă de nebunie și nimeni n-a prevăzut dezastrul care avea să vină sau cât de mare avea să fie acesta și nu mai era decât o lună până atunci.

Nu cunoșteam decât o mână de oameni din cei aflați acolo, cunoștințe vechi, dar nu s-a apropiat nici unui de mine; nu voiau să fie pângăriți. Chiar și foștii prieteni din școală m-au evitat. Știau despre războiul dintre mine și tatăl meu și nu voiau să fie prinși la mijloc.

Apoi l-am văzut pe Beard; era cu consulul Spaniei, discutând cu J. P. Morgan și cu un director executiv de la General Motors. Aș fi vrut să-i fac o poză cu expresia pe care o avea pe față când m-a văzut. Era un actor desăvârșit, așa că și-a recăpătat imediat stăpânirea de sine; dar, preț de o clipă, s-a holbat la mine de parcă aș fi fost o coristă dezbrăcată.

Am stat acolo, bându-mi șampania franțuzească, uitându-mă la celebritățile New York-ului și prefăcându-mă că mă distrez. Pe neașteptate, Beard a apărut lângă mine.

— Ce cauți aici? a șuierat el.

— Nu știi cine sunt?

Așteptasem toată viața să spun asta, ipocritul de mine. Dar, o dată ce te naști cu aroganța, e ca o pată, nu mai scapi niciodată de ea. Oricât încercasem să neg, tot fiul tatălui meu eram.

— Cine dracu' ești?

Am arătat din cap spre tatăl meu, care se afla în celălalt capăt al încăperii, cărunt și sublim, înconjurat de lingușitori și de oportuniști.

— J. B. E tatăl meu.

— Prostii!

— Nu vezi asemănarea dintre noi?

A părut dezamăgit când și-a dat seama că spuneam adevărul.

— De ce nu-ți găsești o slujbă adevărată?

— Nu pot, m-am născut cinstit.

— Nu și dacă faci parte din familia Sheridan.

— Mă faci să râd.

S-a apropiat de mine, cu un zâmbet mieros pe față; probabil că arătam ca niște prieteni vechi.

— Să știi că am vorbit foarte serios. Nu-ți băga nasul în treburile mele.

— Care treburi?

— E ultima dată când te avertizez!

Peter Beard era un adevărat prinț. Înalt, mieros, cărunt și elegant; un rechin înfometat.

Am plecat și l-am lăsat mormăind amenințări printre dinți către tacâmurile din argint. Îl văzusem pe fratele meu, James, în celălalt capăt al încăperii. Era timpul să depănăm niște amintiri.

James era cu doi ani mai mare ca mine și oamenii spuneau de multe ori că eram foarte diferiți, nu numai ca înfățișare, ci și ca personalitate. Mi-am dat seama mai târziu că asta nu se datora deloc întâmplării. James era cuminte, eu eram rebel; James avusese numai note bune la școală, eu le dădusem dureri de cap profesorilor; James era serios, muncitor și respectuos, eu fusesem leneș, nepăsător și țâfnos. James avea un băț în fund; cel puțin eu știusem cum să mă distrez.

Viața mea fusese o reflecție a vieții lui James: dacă el e așa, eu o să fiu opusul. Știam că nu puteam concura cu el din punct de vedere academic sau pentru favorurile părinților mei, așa că am încercat să fiu tot ceea ce nu era el. Și se pare că reușisem.

Era mai scund decât mine, lucru care probabil că îl irita. Eram amândoi bruneți, dar el nu avusese niciodată același succes la femei pe care îl aveam eu. După părerea mea, femeile sunt atrase, nu seduse. Există ceva care le atrage la anumiți bărbați, de obicei la aceia care nu sunt deloc buni pentru ele. Ca mine, de exemplu.

În toți acei ani cât locuiserăm în aceeași casă, habar n-aveam ce credea despre mine; nu l-am întrebat niciodată. N-am fost deloc apropiați când am devenit adolescenți. Nici măcar nu-i scrisesem cât fusesem plecat, iar el îmi răspunsese cu aceeași monedă.

Nu se schimbase prea mult. Era poate puțin mai gras și, la fel ca mine, nu mai avea o față de copil. Arăta de parcă urma să fie un bărbat important. Cred că a fost satisfăcut să vadă ce ajunsesem eu.

Am schimbat câteva fraze politicoase, de parcă aș fi lipsit nouă

zile în loc de nouă ani. Nu mă deranja conversația măruntă. Nu aveam nici o socoteală de încheiat cu el.

— Cum îți merge acum că te-ai întors în New York? m-a întrebat după o vreme.

— Orașul s-a schimbat.

— O să fim capitala financiară a lumii, a zis el, de parcă ăsta era singurul lucru care conta.

A urmat o tăcere grea; ni se terminaseră deja subiectele de conversație.

— Cum îți merge la ziar? a zis el, încercând fără succes să nu pară condescendent.

— Bine.

— Cred că tata se întreba dacă poți fi convins să te întorci la firmă, acum că ai văzut lumea și ți-ai trăit tinerețea.

Mi-am trăit tinerețea. Imbecilul! sau poate că era îngrijorat; nu cred că-i plăcea că m-am întors. La fel ca fiul risipitor din Biblie. Probabil că fiul cel ascultător îl ura de moarte. James era calul de povară și știa că eu eram poneiul de paradă.

— Știi că nu mă pricep la cifre.

El a încuviințat din cap, ușurat, dar nu convins. Apoi am stat amândoi acolo, încercând cu disperare să găsim un alt subiect de conversație.

M-am întors și m-am uitat prin sală.

Anastasia era la fel de frumoasă ca întotdeauna. Mi-am zis că era mare păcat dacă nu era prințesă, pentru că arăta ca o prințesă. Se mișca cu suplețe, iar pielea ei părea că radiază. Ochii ei erau ca niște safire, reflectând lumina; am rămas fără suflare.

O surprinsesem uitându-se la mine de mai multe ori pe parcursul serii, dar nu ne apropiasem unul de celălalt. Felix mă privea și el, dar în ochii lui se citea cu totul altceva.

În cele din urmă, s-a desprins de soțul ei și a ieșit singură pe balcon. Felix părea că discută despre majorarea profitului și despre cotări cu o personalitate socială de curând îmbogățită, îmbrăcată într-un costum ridicol. M-am dus după ea afară.

Ne despărțea un fascicul de lumină. Ea stătea în umbră, cu spatele la mine, rochia ei fără spate dezvăluind o coloană vertebrală perfectă. Ceva de aur îi strălucea la ceafă, cerșind răsuflarea caldă a unui bărbat.

— Așa deci, împaci și capra și varza, a început ea, fără să se întoarcă.

— Am învățat asta de la tine.

S-a întors pe jumătate spre mine. Avea un pahar cu șampanie în mână și îl ținea ridicat la gură.

— Arăți minunat, i-am șoptit după o clipă.

— Mulțumesc.

A zis-o atât de încet, încât aproape că n-am auzit. Voiam să-i văd fața, dar era ascunsă în umbră.

Am trecut de bariera luminoasă dintre noi, m-am sprijinit de balustrada de piatră și m-am uitat spre parc. Lumina lunii se oglindea în lac.

— Ce mai face Rachel?

— Ce vrei să știi?

— Ce e de spus?

— E ca orice fetiță de cinci ani, Michael. Îi place să se joace cu păpușile, crede în iepurașul de Paști, nu-i place întunericul. Îi plac poneii.

— Nu toate fetițele de cinci ani au propriul ponei.

— Dar toate și-ar dori unul. Ea e norocoasă.

— Da, e bogată.

— Michael, a început ea, iar eu mi-am dat seama după vocea ei ce avea să urmeze. Michael, ce-am făcut noi zilele trecute. Nu trebuie să se mai întâmple.

— Mi-ai spus că mă iubești, prințesă. Mi-ai spus că nu mai poți trăi fără mine.

— Chiar te iubesc, Michael, și nu știu cum voi putea trăi fără tine. Dar nu despre asta e vorba.

Ciudat cum știam că va spune lucrul ăsta! își pierduse puterea de a mă uimi.

— Ce vrei să faci în privința lui Rachel? m-a întrebat ea.

— Să fac?

— Vrei să vii s-o vezi?

— Nu.

— S-ar putea aranja, fără știrea lui Felix.

— Nu-mi pasă câtuși de puțin de Felix.

Presupun că reticența mea li s-ar părea nefirească unora. Da, eram curios; n-o văzusem decât de două ori și doar de la distanță. Dar de ce să riști să te atașezi de ceva ce nu poți avea? mi se părea că asta ar însemna să repet o greșeală mai veche.

În plus, un astfel de gest implica vindecarea rănilor. A vrea să-mi văd copilul sugera iertare din partea mea, iar eu nu eram

pregătit să o iert pentru acea trădare.

— Și ce i-ai spune despre mine?

— Nu m-am gândit la asta.

— Uite-l pe tatăl tău adevărat, Rachel! du-te și joacă-te cu el, apoi ia-ți la revedere, pentru că n-o să-l mai vezi niciodată."

— Nu trebuie să fie așa.

— Nu e fiica mea. E a lui Felix acum. EI e cel care o învelește seara la culcare, el e cel care o duce în parc duminica. Nu cred în biologie; cred în oamenii care îți sunt alături.

— Îmi pare rău, Michael.

A urmat o tăcere îndelungată. Orchestra cânta Black Bottom. Auzeam strigătele de încântare ale tinerilor din club. Decadența pătrundea peste tot. Tatăl meu dădea vina pe negri.

— Îți amintești când eram în Shanghai, iar eu am venit acasă și te-am găsit cântând la pian?

— Îmi amintesc.

— Mai cânți?

Ea a clătinat din cap.

— Te-am iubit cândva, am adăugat.

Nu știu de ce îmi era atât de greu s-o spun. Probabil că se vedea de la o poștă. Am întins mâna și am atins-o; avea brațele reci. M-am aplecat spre ea și am sărutat-o pe obraz.

În ultima secundă, ea și-a întors capul și m-a sărutat pe gură. A fost un moment dulce-amar pentru mine, a fost un șoc să simt limba ei în gura mea pentru o clipă tulburătoare. Îmi amintesc gustul rujului ei, mirosul parfumului ei.

Ea a fost prima care a rupt vraja și s-a îndepărtat.

— Ajută-mă să stau departe de tine.

— Bine, am răspuns și atunci chiar am crezut că pot s-o fac.

— Trebuie să mă întorc înăuntru, a încheiat.

După ce a plecat, am stat afară, fumând o țigară. Parfumul ei a plutit o vreme în aerul răcoros al verii, apoi a fost luat de adierea ușoară a vântului din New York.

* * *

Aceasta urma să fie clipa răzbunării mele. O delicatesă pe care e cel mai bine s-o servești rece, după cum se spune; iar pe a mea o lăsasem să se răcească suficient de mult. O protejasem și o salvasem destul, suferisem destul din pricina indiferenței ei. Acum o să vadă o nouă față a lui Michael Sheridan. Eram gata să i-o plătesc.

Plănuisem asta din clipa în care apăruse în apartamentul meu

din Village în după-amiaza aceea. Chiar în timp ce îi mângâiam coapsa știam ce aveam de gând să fac. Momentul meu de satisfacție nu avea să aibă loc în interiorul ei. Îmi zdrobise inima, iar atunci când mă părăsise în Londra fusesem uluit și nefericit. Îmi riscasem cariera pentru ea și îi salvasem viața de două ori.

Mi-am zis că nu există nimic mai amar ca respingerea și nimic mai dulce ca răzbunarea. Dacă înainte aveam vreun motiv să ezit, acum nu mai era cazul; Anastasia tocmai îmi alungase șovăiala.

Se putea rezolva totul foarte simplu și foarte frumos: „Apropo, Felix, m-am culcat cu nevasta ta ieri după-amiază. Ți-a plăcut mâncarea?"

M-am întors înăuntru și l-am căutat cu privirea. Se mișca prin sală cu o grație greoaie, iar acum vorbea cu tatăl meu. Toată lumea voia să vorbească cu tatăl meu. Purta conversații ca un duce care se întreținea cu admiratorii lui, împărțind podoabe fără valoare și fiefuri cu aceeași grație.

M-am dus lângă el și m-am prefăcut că ascult conversația, fiind desigur binevenit acolo pentru că eram fiul lui J. B. Discuția despre piețe a fost urmată de o conversație banală despre petrecere, apoi tatăl meu a plecat, atenția lui fiind atrasă de cineva mai important. A fost un moment stânjenitor când eu și Felix ne-am pomenit singuri. El s-a uitat în jur, căutând o scăpare.

— N-am fost prezentați cum se cuvine, am început și i-am întins mâna.

Spre cinstea lui, nu mi-a strâns-o.

— Haide să nu ne prefacem că vrem să fim politicoși unul cu altul, a făcut.

Aș fi putut să joc rolul gentilomului uluit. Am hotărât să n-o fac și i-am servit-o imediat.

— A existat o vreme când te-am urât enorm de mult.

— Te înțeleg perfect. Dar ea e soția mea acum și e mai bine pentru noi toți să îngropi trecutul, așa cum am făcut-o eu.

— E ușor de zis când n-ai ce să îngropi.

Era un om voluminos, mai înalt ca mine și cu o constituție solidă. Blândețea lui era o iluzie. Se vedea în ochii lui că avea instinctele unui bătăuș, deși probabil că nu avea curajul să meargă până la capăt.

Și acum era rândul meu. Aștepta să dau tot ce puteam. Știa desigur că nu-l încolțisem așa de florile mărului. Era momentul pe care îl așteptam de cinci ani. Dacă aveam dreptate în privința lui,

ceea ce urma să-i spun avea să distrugă această căsătorie. Anastasia avea să fie aruncată din nou în stradă și datoria ei către mine avea să fie plătită.

Felix a așteptat, am așteptat și eu, iar momentul a trecut. N-am putut s-o fac. În cele din urmă, el s-a scuzat și a plecat. Lăsasem să-mi scape ocazia, dacă poate fi numită așa. Eram nerăzbunat, dar eram ușurat și aveam o părere mai bună despre mine decât avusesem de ceva vreme încoace. Când făcusem dragoste cu Anastasia, nu fusese un act de răzbunare, deși încercasem să mă conving de contrariu. Era vorba doar de iubire și de dorință, așa cum fusese întotdeauna, și nimic nu avea să schimbe asta.

Am zâmbit și mi-am golit paharul, simțindu-mă ciudat de amețit. Nu puteam s-o rănesc, orice aș fi făcut, tot așa cum nu puteam să-mi rup mâna dreaptă cu dinții. După cum spunea mereu tatăl meu, eram prea moale ca să fiu un membru al familiei Sheridan și încă mă mai mândresc cu acest rezumat al caracterului meu.

* * *

Două zile mai târziu, Beard și-a făcut simțită prezența.

Am auzit o bătaie în ușa apartamentului meu și am deschis crezând că e Anastasia. În loc de asta, am văzut un haidamac într-un costum închis la culoare. M-a împins înapoi în cameră și a închis ușa în urma lui.

— Michael Sheridan?

Eram speriat de moarte, recunosc, dar am făcut tot ce-am putut să par un om care știe să-și poarte de grijă.

— Cine-l caută?

Prefăcătoria n-a păcălit pe nimeni, cu atât mai puțin pe haidamac, care știa într-adevăr cum să-și poarte de grijă. M-a împins pe un scaun.

— Stai jos și ascultă! a șuierat el.

Așa că am stat și am ascultat, de parcă aș fi avut de ales.

Musafirul meu a băgat mâna în haină și am crezut pentru o clipă că o să scoată un pistol și o să mă împuște. Dar în mâna lui dreaptă a apărut un plic maro, plin până la refuz.

— Uite, ăsta e pentru tine, a zis simplu.

— Ce e înăuntru?

— Cel mai ușor câștig din viața ta, amice.

Stătea aplecat chiar deasupra mea, cu un picior pus pe scaun între picioarele mele; respirația lui mirosea a usturoiul pe care-l

mâncase la prânz.

— Dar pentru ce sunt banii ăștia?

— Cred că știi.

Am încercat să-i dau plicul înapoi, dar n-a vrut să-l ia. Părea obosit și dezamăgit.

— A zis el că s-ar putea să faci pe nebunul.

— Care el?

— Știm amândoi despre cine e vorba.

— Nu pot fi cumpărat.

Nu mă așteptam să mă lovească, nu fără un oarecare preambul, ceea ce arată cât de naiv eram. Oricum n-aș prea fi avut ce să fac în privința asta. Mi-am dat seama mai târziu că n-a avut intenția să mă rănească prea tare, altfel mi-ar fi spart nasul sau dinții. Mi-a tras doar un pumn în obraz, aruncându-mi capul pe spate și făcându-mă să cad de pe scaun. Am aterizat cu toată greutatea pe podea și am rămas acolo, holbându-mă uluit la tavan. Haidamacul s-a aplecat deasupra mea, cu o expresie pe față care spunea că se distrase mai mult ca mine.

— Fii deștept! a spus. Scutește-te de suferință. Ia banii și fugi. Dacă mai provoci necazuri, o s-o pățești mai rău! ai înțeles?

Nici nu putea să fie mai clar de-atât. S-a ridicat în picioare, a aruncat plicul spre mine și a plecat.

Eram convins că îmi fracturase pometele. Mă durea îngrozitor capul și, când m-am ridicat în cele din urmă în capul oaselor, am crezut că o să vărs.

Doar Dumnezeu știe de ce n-am luat banii și n-am ținut cont de mesajul care îl însoțea. De ce am crezut că pot să câștig? uneori e bine să fii puțin încăpățânat, dar acum nu era cazul.

A trecut ceva timp până când am putut să mă ridic în picioare și, când am inspectat stricăciunile în oglinda de la baie, am descoperit că o parte a feței mele era mare cât un bostan, iar ochiul stâng era umflat. Tipul făcuse asta doar cu un pumn. Imaginați-vă cum ar fi fost dacă ar fi vrut într-adevăr să mă bată măr.

Am luat niște gheață, am înfășurat-o într-o cârpă și m-am întins pe canapea. Modul perfect de a-ți petrece o după-amiază caldă de sâmbătă în New York, ventilatorul mergând de zor pe masă, o adiere de vânt mișcând ușor perdelele și capul pulsându-mi de durere de parcă cineva îmi găurea craniul cu burghiul.

M-am uitat la un petic de cer albastru și m-am întrebat ce să fac. Întreaga mea ființă se răzvrătea împotriva ideii de a renunța.

Beard făcuse prima mișcare; acum era rândul meu.

* * *

Fiecare oraș mare are o inimă care îi dă viață și temperament. Fusesem la Roma și văzusem credincioșii umplând într-o duminică Piazza San Pietro ca să-l glorifice pe Papă; Londra are Trafalgar Square, unde britanicii aduc omagii religiei și trecutului lor glorios construind monumente din piatră și din marmură; inima New York-ului e Wall Street și, în anii '20, aici și-au creat americanii zeul, Atotputernicul Dolar.

Numele de Wall Street vine de la zidul pe care unul din guvernatorii orașului, Peter Stuyvesant, l-a ridicat pe una din potecile cunoscute sub numele de Broadway ca să împiedice vitele să treacă pe acolo. E lung doar cât șase cvartale și se termină la malul râului Hudson, la celălalt capăt aflându-se turla bisericii Trinity și castelele din beton pe care bancherii și oamenii de afaceri le ridicaseră în cinstea lor. E scurt, îngust și întunecat; așa era și atunci. Soarele încălzește unele porțiuni de trotuar mai puțin de douăzeci și patru de ore în fiecare an.

Numele străzilor din jurul lui sunt singurele indicii ale trecutului acestei zone: Maiden Lane, Old Slip, Liberty Street. Aici se țineau licitații de sclavi în secolul al XVIII-lea, negrii având dubioasa onoare de a fi fost primele mărfuri comercializate. Tot aici a depus George Washington jurământul ca primul președinte al țării în 1789.

În 1929, strada devenise un circ, piața de acțiuni era cel mai important lucru din New York, cel mai mare spectacol din lume. Era zgomotoasă ca un târg. Era plină până la refuz de oameni: tăietori de lemne din Montana, văcari din Texas, negustori din Milwaukee, gospodine din Pennsylvania; veniseră cu autobuzul sau cu metroul, iar unii făcuseră chiar popas peste noapte în cimitirul bisericii Trinity. Veniseră din toate colțurile Americii să câștige bani ușor și să capete și ei o bucată din cea mai mare piață în creștere din istorie. Peste tot, oamenii vorbeau cu însuflețire de lucruri sigure și de noi acțiuni care erau pe punctul de a crește enorm. Toți voiau să-și investească economiile de-o viață în OV – Orice Vechitură. Toți voiau să fie cineva și doar pe Wall Street aveau să se împlinească visurile lor.

Funcționarii, stenografele, bancherii și agenții de schimb își făceau loc cu coatele prin mulțime. Un șir de curieri înaintau încet, ca un șarpe negru, un lanț uman de douăzeci de bărbați, fiecare

având în mână o cutie de metal plină cu titluri de valoare și fiind însoțiți de paznici înarmați.

Pe deasupra zarvei mulțimii se auzeau zgomotele sfredelelor de pe un nou șantier de construcții, strigătele vânzătorilor ambulanți care vindeau crenvurști și băuturi răcoritoare, ale vânzătorilor de ziare care vindeau ziarul Times, claxoanele mașinilor și ale camioanelor, sirenele vapoarelor care treceau în sus și-n jos pe East River.

Un profet autonumit, înfășurat în steagul Americii, le ținea oamenilor predici de pe un podium aflat pe trotuar, vorbindu-le de Sodoma și Gomora și de sfârșitul lumii, în timp ce un sunet de orgă venea dinspre ușile deschise ale bisericii Trinity de la celălalt capăt al străzii. Interesant.

Era marți, 3 septembrie, iar meteorologii promiteau să fie cea mai caldă zi a anului; mercurul termometrului avea să atingă curând treizeci și cinci de grade Celsius. La prânz, când am ajuns pe Wall Street, era înăbușitor de cald. Mi-am simțit cămașa udă de transpirație la spate. M-am uitat pe afișier; de data asta, piața de acțiuni nu mai era pe prima pagină a ziarelor. Bursa din Wall Street fusese închisă cu ocazia Zilei Muncii și fusese înlocuită în ziare de zepelinul Graf, care terminase de făcut înconjurul lumii și se întorcea în Germania de la Lakewood.

Am cumpărat ziarul Times. Un economist pe nume Babson prezisese o scădere de șaizeci până la optzeci de puncte a indicelui Dow Jones. Ziarele îl numeau deja „Profetul Pierderii”.

„Profetul Pierderii”! uneori, profesia mea mă făcea de rușine.

Am luat prânzul împreună cu tatăl meu în clubul bursei de valori, o sală de mese privată, mare și încântătoare, aflată la etajul șapte al clădirii. Ca să fii membru al acestui club, era obligatoriu să deții un loc la bursă, așa că se presupunea că mesenii erau gentilomi. Cu cinci ani în urmă, tatăl meu plătise o sută cincizeci de mii de dolari pentru locul lui, iar de atunci taxele de înscriere crescuseră atât de mult, încât acum considera că suma dată de el fusese un chilipir.

Am mâncat miel cu alune Cussy, inimă cu sos olandez și am băut o sticlă de Bollinger. Mai bine decât obișnuita mea carne sărată de vită cu secară de la magazinul evreiesc de delicatese din colț.

M-am întâlnit cu el ca să dau din nou loialitatea familială în schimbul unor informații despre Peter Beard. În timp ce vorbeam, el

bătea darabana cu degetele în masă, semn că era agitat. Asta m-a surprins. Nu-i stătea în fire să-și dea pe față sentimentele.

— Joci un joc murdar, a mârâit el.

Mă făcea să râd.

— Presupun că tu n-ai jucat niciodată murdar.

— Nu e același lucru, a răspuns, fără să explice în ce consta diferența.

S-a uitat din nou la fața mea.

— Ce-ai pățit?

— M-am bătut într-un bar, am răspuns. Ar trebui să-l vezi pe celălalt tip. Da, ar trebui să-l vezi. N-are nici o zgârietură.

— Ai fost la doctor?

— N-am nimic.

— Așa vrei să-ți petreci restul vieții? bătându-te prin baruri?

— Ai găsit ce te-am rugat?

Tocmai începuse să-și intre în ritm, să-mi țină o nouă predică, și nu-i plăcea să fie întrerupt. Dar cred că știa că nu avea să folosească la nimic. S-a încruntat și a început să vorbească cu voce scăzută:

— Îl cheamă Goldfinch, Leonard Goldfinch, are treizeci și opt de ani, e căsătorit și are două fiice, una de doisprezece ani și alta de zece ani. Pe soția lui o cheamă Margaret. S-a născut în Croydon în Londra în 1891. A început să lucreze la Banca Angliei după ce a terminat școala de gramatică Guilford în 1909 și, când Beard a fost numit directorul băncii în 1926, a devenit asistentul lui personal. Când Beard a părăsit Anglia anul trecut, Goldfinch l-a însoțit la New York și l-a ajutat să înființeze un birou pe Nassau și să vândă obligațiuni și titluri de valoare. Lucrurile astea nu sunt greu de aflat. Ceea ce nu se prea știe e că, de când a venit în New York, a început să cumpere prostituate minore; cred că unele fete au în jur de unsprezece-doisprezece ani.

— Dumnezeule! de unde știi chestiile astea?

— E treaba mea să știu tot ce se întâmplă pe Wall Street.

— Dar de unde le afli?

— Nu-mi dezvălui informatorii. Tu îi dezvălui pe-ai tăi?

— Se presupune că ești agent de schimb, nu poliție secretă.

— M-ai rugat să-ți fac rost de informații; asta înseamnă că erai destul de sigur că o să le obțin. Nu cred că ar trebui să-mi faci morală.

Am lăsat-o baltă. Eram șocat, atâta tot.

— Beard știe despre asta?

— Nu știu. Dacă știe, e un prost; nici un om nu e de neînlocuit.

— Dar, dacă tu ai putut obține genul ăsta de informații, înseamnă că și el poate.

— Uite cum funcționează treaba. Există o anumită persoană pe Wall Street care furnizează servicii specializate clienților importanți. Prostituate sau prostituați, cocaină, băuturi alcoolice, fete, băieți. Câștigă o grămadă de bani din asta. Mai câștigă o grămadă de bani și de la mine. Așa că, din când în când, obțin favoruri de la el. Ca asta, de exemplu.

— Câștigă bani de la tine?

M-a privit cu dezgust când și-a dat seama la ce mă gândeam.

— Mă asigur că nimeni din biroul meu nu face ceva ce ar trebui să știu, asta e tot. Sunt un om prudent. Beard nu e destul de prudent.

Acum înțelegeam de ce era atât de agitat. Încălca un fel de cod al gentilomilor de pe Wall Street, dezvăluind lucruri secrete unui ziarist; era și mai rău că ziaristul respectiv era fiul lui.

— Cum îl găsesc?

El și-a umflat obrajii. Nu-l mai văzusem niciodată pe tatăl meu supărat.

— Și dacă nu obții ce vrei? o să-i distrugi omului ăsta viața?

— Nu-ți stă în fire să ai un atac de conștiință.

— Nu-mi pasă de Goldfinch. Vreau să știu ce fel de fiu am crescut.

N-am zis nimic. A oftat.

— E un hotel în Lower East Side, pe Clinton. Se numește Union. Nu știu când se duce acolo sau cât de des. E tot ce pot să-ți spun. Nici măcar nu știu de ce am făcut asta; genul ăsta de informații valorează mai mult decât amărâtul tău de salariu pe un an întreg.

— Mulțumesc, am făcut, cuvântul rămânându-mi în gât.

S-a zis și cu mândria mea. Am spus că n-am nevoie de el, m-am dat peste cap să-i vâr independența mea sub nas, dar știa că mai curând sau mai târziu mă voi întoarce aici cerșind favoruri. Blestematul ăsta de oraș!

— Deci ce ai de gând să faci?

— O să-l strâng cu ușa și o să văd ce-o să scot de la el, am răspuns.

Tatăl meu a zâmbit triumfător.

— E ciudat. După cum bine știi, în toți acești ani n-am fost de acord cu profesia ta, dar mi-am zis: „Are mândria lui și încearcă să

facă lucrurile așa cum vrea el.” Am respectat asta. Dar să știi că nu ești foarte diferit de mine.

— Eu nu caut decât adevărul.

— Nu există așa ceva.

Și-a scos ceasul din buzunar.

— Ei, asta e. Am bani de făcut. Tu trebuie să salvezi lumea de diavol.

M-a condus la scări, ținându-mă ușor de cot cu două degete. S-a aplecat spre mine.

— Ai curaj. James ar putea învăța mult de la tine.

A zâmbit când mi-a văzut expresia uluită de pe față și s-a întors la treabă, trecând rapid în revistă tabelele înainte de a se întoarce la piața de acțiuni pentru ultima oră înainte de închidere.

* * *

Union nu era genul de hotel care să concureze cu Ritz sau cu Waldorf-Astoria. Era o clădire de șase etaje din gresie, înghesuită între blocurile de locuințe muncitorești din Lower East Side. Străzile din față erau pline de italieni și de polonezi, iar hotelul era frecventat de marinari și de sărăntoci care veneau în oraș cu ultimii lor bani ca să caute de lucru. Și mai era frecventat de prostituate, desigur, care închiriau acolo camere cu ora.

Proprietarul – nu i-am reținut niciodată numele – era un polonez slăbănog, care mirosea a transpirație stătută și care avea niște ochi ca de nevăstuică. L-am luat deoparte și i-am spus ce voiam; deși nu cred că avea ceva de obiectat din principiu, era îngrijorat că reputația hotelului ar avea de suferit. Clienții lui foloseau locul ăsta pentru că puteau face tot ce voiau fără să aibă probleme, iar ceea ce sugeram eu era tocmai o problemă.

Mi-a sugerat o cifră care l-ar putea compensa pentru pagubele pe care le-ar putea suferi reputația lui și, deși l-am făcut să reducă jumătate din sumă, tot era mai mare decât îmi puteam permite eu; și mai aveam de plătit și fotograful. Am sperat că avea să merite efortul.

* * *

N-a fost unul din cele mai mândre momente din viața mea.

Am aflat de la prietenul meu, proprietarul, numărul camerei și ora când Goldfinch avea să o folosească. Am angajat un fotograf care lucrase pentru ziarul Hearst și era obișnuit cu genul ăsta de pândă. Numele lui era Jimmy Collins, un fumător înrăit, cu un ușor accent irlandez și un zâmbet răutăcios pe față, care era încântat

până la sadism de munca lui.

Străzile din Lower East Side erau la fel de fierbinți și de lipicioase ca o saună. Ne-am dat jos din taxi și am intrat în hotel. Foaierul era întunecat ca o peșteră. Proprietarul și-a făcut apariția târșâindu-și picioarele, mi-a dat un șperaclu, apoi a intrat din nou într-un birou mic din spatele biroului de recepții și a încuiat ușa.

Am urcat la etajul trei. Covorul de pe scări era uzat și nefixat, iar tapetul de pe pereți atârna în fâșii ca o piele jupuită. Mirosea a umezeală, o combinație între mucegai și proastele instalații sanitare din New York. Am auzit țipete într-una din camere; n-am aflat niciodată dacă erau prefăcute sau adevărate.

Goldfinch era în camera 308. Mi-am lipit urechea de ușă și am ascultat. Acțiunea începuse deja. I-am făcut semn din cap lui Collins, am respirat adânc, am băgat cheia în broască și am deschis ușa. Apoi m-am dat la o parte.

Am auzit o fată țipând și am văzut lumina de la blitz când Collins a făcut fotografiile. După ce a terminat, a fugit afară pe coridor fără să spună nimic.

Am stat o clipă să mă calmez, apoi am intrat și am închis ușa.

Femeile arată superb în lenjeria lor intimă, cel puțin asta e părerea mea. În schimb, bărbații arată ridicol. Cât despre fetele la fel de tinere ca aceea care era în camera lui Goldfinch. Ei bine, de dragul sufletului meu, am preferat să mă uit în altă parte.

Nu știu ce făceau când Collins a făcut fotografiile și nici nu vreau să aflu. Goldfinch era în lenjeria lui de corp – vestă, pantaloni scurți de culoare albă, șosete și jartiere – și bâjbâia de zor pe podea, căutându-și pantalonii. Fata cu care era arăta ca și cum puțin îi păsa – stătea în pat în capul oaselor, având pe ea doar o vestă albă și o expresie plictisită pe față, de parcă i s-ar fi întâmplat asta tot timpul.

Era timpul să trec la atac.

Am căutat cu privirea ceva pe care să mă așez. Camera avea un pat cu cearșafuri murdare, un dulap vechi cu o ușă căzută, o perdea împuțită în spatele căreia era scara de incendiu și un singur scaun, pe care Goldfinch își aruncase restul de haine.

Le-am aruncat pe jos și m-am așezat.

— Cine naiba ești? a strigat, cu un puternic accent britanic.

— Nu contează cine sunt.

M-am uitat la fată. Mesteca gumă; părea genul care mestecă tot timpul gumă. Nu putea să aibă mai mult de doisprezece ani; n-avea

sâni, era slăbănoagă și înspăimântătoare. Dar pedofilia nu era un lucru neobișnuit pe vremea aia; la fel ca azi.

Goldfinch își pusese pantalonii pe el; nu, greșise piciorul. A început să țopăie prin cameră, încercând să se îmbrace cum trebuie. Un bărbat fără pantaloni e un bărbat fără demnitate. Nu e în măsură să negocieze.

— Vrei ca logodnica dumitale să asiste la conversația noastră, domnule Goldfinch? l-am întrebat eu.

— De unde naiba știi cine sunt?

Cel puțin se pricepea să facă pe omul scandalizat. Era înalt, nu arăta deloc ca un animal de pradă cu părul rar și castaniu roșcat și cu mustața de aceeași culoare. Avea o constituție solidă, iar corpul îi era acoperit cu un fel de puf roșiatic care mie personal mi se părea dezgustător, îmi amintea prea mult de morcovi.

La a treia încercare, Goldfinch a reușit să-și pună pantalonii. S-a uitat urât la mine, șovăind între a-și căuta cămașa și a mă înfrunta.

— Eu am fotografiile, dumneata ai o soție și două fiice. Dacă le pui pe toate la un loc, o să fie o combinație explozivă. Nu vrei să discutăm cum să facem să nu se întâlnească?

Își găsise cămașa pe podea și acum o ținea cocoloș în mâna dreaptă. Cealaltă mână se încleștа și se descleștа pe lângă corpul lui. Se gândea să folosească violența ca să iasă din situația asta.

— Dacă mi se întâmplă ceva, fotografiile vor fi publicate și distribuite tuturor ziarelor din oraș. Șefului dumitale, domnul Beard, n-o să-i placă prea mult lucrul ăsta. Așa că să nici nu te gândești.

Prăbușirea lui a fost pe cât de bruscă pe atât de dramatică. Au început să-i tremure mâinile și i-a picat fața. A căzut în genunchi și și-a îngropat fața în cămașă.

— O, Doamne! doamne, Doamne, Doamne!

Bărbații Îl găsesc deseori pe Dumnezeu în astfel de momente.

M-am uitat la fată. Nu dădea semne că ar fi îndoioșată de ce se petrecea.

Goldfinch avea fața udă și se servea de cămașă ca să se șteargă.

— Știam eu că o să se întâmple asta, a murmurat el.

— Vrei ca fata să fie prezentă?

— E în ordine, nu vorbește engleza, a răspuns.

Privirile noastre s-au întâlnit; nimeni nu s-a mai uitat vreodată la mine cu atâta ură. Voia să mă omoare, nu încăpea nici o îndoială în privința asta.

M-am aplecat în față și mi-am sprijinit coatele pe genunchi.

— Am nevoie de ajutorul dumitale, domnule Goldfinch, am pus eu punctul pe i. Dacă mă ajuți, o să vedem cum putem face să dispară toate astea.

ANASTASIA.

Prima dată când m-am dus la apartamentul lui Michael din Greenwich Village nu au fost făcute nici un fel de promisiuni. Mi-am zis că n-o să mă mai duc a doua oară. Aș prefera să mă pedepsesc de una singură decât să-i rănesc pe Rachel și pe Felix. Dar n-am putut sta departe. Cred că eram ca alcoolicii care se duc și se răsplătesc cu un pahar de băutură după ani de abținere.

Acel moment de slăbiciune a rupt zăgazul anilor de negare. După aceea, nu m-am mai putut gândi decât la el.

Nu era greu să ne aranjăm întâlnirile. Eu aveam deja o viață secretă. Acumulasem ani de experiență în domeniul înșelăciunii, petrecând ore întregi în fiecare zi în apartamentul de la Waldorf-Astoria unde femeile făceau bani din tranzacții cu acțiuni, când Felix și doamna Rifkin credeau că sunt la Bloomingdale, la o expoziție de artă sau la vreo acțiune de caritate. Să mă duc în Greenwich Village în loc de un hotel elegant de pe Fifth Avenue era simplu: îi dădeam șoferului de taxi instrucțiuni diferite.

Nu intenționasem să-mi calc din nou mândria în picioare pentru el, dar n-am avut ce-i face. Îmi amintesc că am urcat spre apartamentul lui cu un lift care scârțâia, că am mers pe un coridor sinistru și că am bătut încet în ușă, simțindu-mă ca o prostituată scumpă. Eram din nou o dansatoare în cluburi de noapte. El a deschis ușa și a zâmbit.

— Știam că vei veni, a zis simplu.

* * *

În ciuda împotrivirii mele, fusese luată o decizie, fusese învins un obstacol. Presupun că aș fi putut să-l părăsesc demult pe Felix. Aveam destui bani dacă voiam să fiu independentă. Aș fi putut trăi așa cum mă obișnuisem să trăiesc. Dar nu despre asta era vorba. Felix fusese bun cu mine. În plus, mai era Rachel; nu era un bagaj pe care să-l târăsc după mine oriunde mă hotăram eu să mă duc.

Am stat în patul lui Michael în timp ce după-amiaza se scurgea încet. Mi-am plimbat mâna pe mușchii tari de pe pieptul lui. Avea un corp atât de diferit de trupul alb ca marmura al lui Felix. Eu și Michael ne potriveam perfect, ca piesele unui joc de puzzle. Atât doar că imaginea nu avea absolut nici un sens.

— Asta o să fie tot? a șoptit el.

Nu i-am răspuns, pentru că nu știam ce să-i spun.

— Nu-ți pot oferi ceea ce vrei, mi-a mărturisit.

— Ce anume?

— Apartamentul de pe Fifth Avenue, automobilul Hispano-Suiza, procesul din Hanovra.

S-a întors pe spate și a închis ochii ca să nu fie nevoit să se uite în ochii mei.

— N-a fost de ajuns în Londra. De ce e de ajuns în New York?

— O să continuu să vin aici atâta timp cât tu vei continua să-mi deschizi ușa. Nu-ți pot promite mai mult de-atât.

Și asta era situația. Foame și potolirea foamei, nimic altceva. Era dragoste fără consecințe și după aceea nu aveam ce să ne spunem.

Dacă asta era adevărata Anastasia, mi-ar fi mai bine fără ea.

Îi înșelasem pe ambii bărbați din viața mea, unul cu celălalt. Mai contau motivele mele? faptul că-l abandonasem pe Michael era oare mai rău decât că-mi trădasem soțul? păcatul e păcat. Înșelasem mai întâi încrederea tatălui copilului meu, apoi pe cea a soțului meu.

Știam că nu pot trăi în felul ăsta.

Ar fi fost mai simplu dacă eram acea Anastasie, mica prințesă răsfățată căreia nu-i păsa de nimeni în afară de ea însăși. Dar ea nu trăise pe stradă și nu fusese covârșită de uluitoarea bunătate a unor bărbați ca Michael și ca Felix. Căci Felix era bun; poate că era obsedat de sine, dar era întotdeauna credincios și nu mă copleșise decât cu lucruri bune.

* * *

Acum îl urmăresc cu și mai multă atenție să văd dacă suspectează ceva. Poate că însuși faptul că-l urmăresc o să mă dea de gol. Nu-mi mai pasă deloc de el; seara, când se întoarce acasă după o zi lungă la serviciu, primul lucru pe care îl face e să se ducă în camera lui Rachel și s-o sărute blând pe frunte în timp ce ea doarme. Îi trage cuvertura până sub bărbie, un gest mai mult afectuos decât necesar. Apoi se duce să mănânce singur în sala de mese, să citească ziarele și să bea un pahar cu vin roșu.

Eu ascult vremea la radio sau răsfoiesc neatentă o revistă de modă în timp ce el stă la fereastră pe un scaun vechi din piele cu spătar în formă de aripă, cu un pahar în mână, citind atent Wall Street Journal. Înainte de Michael, nu-i dădeam nici cea mai mică

atenție, dar acum mă surprinde privindu-l și se întreabă ce înseamnă aceste priviri ale mele, în timp ce eu mă întreb ce înseamnă ale lui.

În fiecare seară la ora zece, stau la masa de toaletă și îl studiez când iese din baie într-un halat din mătase, cu părul frumos pieptănat. Aștept până stinge lumina de noapte înainte de a mă băga lângă el în acel edificiu masiv și rece care domină dormitorul nostru. Mi-e silă să-i simt mâna pe umărul meu.

Dar nu cred că știe.

Într-o după-amiază, Michael mi-a făcut o vânătaie în focul pasiunii, dar mica pată de pe gâtul meu a trecut neobservată datorită eșarfelor pe care le port chiar și în cele mai călduroase zile. Nu cred că a observat culoarea trandafirie pe care dragostea o dă pielii unei femei, deși până și Sofia a făcut o remarcă în sensul ăsta și acum cred că suspectează ceva; dar nu cred că el știe, în ciuda faptului că mi-e din ce în ce mai silă de atingerea lui, lucru pe care am încercat să-l ascund. N-am fost niciodată foarte apropiați din punct de vedere fizic și poate că se gândește mult la asta.

Nu, nu cred că știe. Dar nu pot fi sigură.

MICHAEL.

Într-o dimineață, cam la o săptămână după ce eu și Collins am făcut acele fotografii în hotelul Union, am primit un telefon de la Goldfinch; voia să discutăm. Am stabilit să ne întâlnim a doua zi, la o cafenea din Village. Când am pus receptorul în furcă, inima îmi bătea atât de tare, încât aproape că-mi spărgea pieptul. Știam care sunt riscurile. Dar eram încăpățânat. Nu voiam să renunț.

El a fost bucuros să se întâlnească cu mine în Village pentru că îi era teamă să fim văzuți împreună. Ironic, pentru că ieșea în evidență în mijlocul clienților obișnuiți ai cafenelei ca un pudel într-o fermă de porci. Pe vremea aia, Greenwich Village era departe de Wall Street, poate că nu din punct de vedere geografic, dar din punct de vedere social ar fi putut la fel de bine să fie orașul Paris. Pe atunci era Boemia, plină de dadaiști, de comuniști și de alți locuitori mărginași, de artiști, de scriitori și de intelectuali; un alt nume dat oamenilor cărora le place să bea cafea și să vorbească mult, dar care nu au o slujbă propriu-zisă. Goldfinch și-a făcut apariția purtând pălărie și papion, pregătit pentru o zi în spatele biroului lui de pe Wall Street. Era timid și nesigur, ca un preot într-o cârciumă. Cel mai prost funcționar escroc pe care îl întâlnisem vreodată, și întâlnisem destui, majoritatea prieteni de-ai

tatălui meu.

Ne-am așezat la o masă într-un colț și am trecut direct la afaceri.

— Nu cred că pot să fac ceea ce-mi ceri, a început.

Am comandat cafea, m-am rezemat de spătarul scaunului și n-am zis nimic, o stratagemă pe care o învățasem de la tatăl meu când oamenii încercau să-i zădărnicească planurile.

— Nu înțelegi ce risc îmi asum dacă mă hotărăsc să te ajut, a adăugat.

Am băgat mâna în buzunarul hainei și am aruncat trei fotografii alb-negru pe masă. Le-a recunoscut imediat și le-a înhățat de parcă ar fi fost chiloții lui.

— Pentru numele lui Dumnezeu! mi-a șuierat el printre dinți.

— Nu înțelegi ce risc îți asumi dacă nu mă ajuți.

Fața lui era plină de broboane de sudoare, ca un aluat care transpiră. Se vedea de la o poștă că îi era frică.

— Tot nu știu cum te cheamă, a mai zis.

— Smith. John Smith.

— Dacă te ajut, vreau negativele.

— O să faci cum îți spun eu și o să primești negativele când vreau eu.

M-am surprins pe mine însumi. Chiar mă pricepeam la asta. Goldfinch și-a mușcat buza atât de tare, încât i-a dat sângele. Și-a dat ceașca de cafea la o parte. Îmi amintesc că mi-am zis: „Pocalul otrăvit.”

— Conturile Romanovilor! i-am comandat.

— Cinci milioane de lire sterline, a spus. Un milion pentru fiecare copil. Beard a furat totul.

— Poți să-mi aduci dovezi scrise?

Și-a trecut un deget prin părul rar. Mărul lui Adam se agita în gâtui lui ca un dop.

— Sunt în seiful lui Beard. Copii ale scrisorilor legate de transferul fondurilor Romanovilor și copii ale scrisorilor primite de la ministrul de Interne. Sunt polița lui de asigurare, cum le numește el. Ar provoca un scandal dacă s-ar afla vreodată despre ele. Despre asta e vorba? ești ziarist, nu-i așa? să știi că nu-ți folosesc la nimic. Nici un ziar nu le va publica.

— Nici un ziar din Anglia, am răspuns.

— Din nici o țară.

Și-a frecat fruntea cu putere, comportamentul lui atrăgând

privirile multor clienți, care erau obișnuiți cu excentricități în zona asta a orașului New York.

— Dacă află cineva că am umblat la documente.

Și-a lăsat fraza neterminată. Mă mir că nu l-am luat mai în serios atunci. Încă mai credeam că pot scăpa basma-curată, de parcă faptul că eram un membru al familiei Sheridan m-ar fi făcut cumva imun.

— Dar hârtiile privind vânzarea bijuteriilor bătrânei împărătese?

— Cred că le-a ars pe toate.

— Pe naiba, Goldfinch! sunt asigurarea lui că nu va ajunge la închisoare.

— Nu știi ce-mi ceri.

Ne-am uitat fix unul la altul. El și-a întors primul privirea în altă parte; a făcut-o pentru că încă îl mai vedea pe Jimmy Collins în pragul hotelului Union cu un aparat de fotografiat în mână, în timp ce el era cu labele pe chiloții unei fete de doisprezece ani. Nu era o imagine pe care un bărbat ar risca să o vadă răspândită, dacă pot să spun așa.

— Ar trebui să fii atent, domnule Smith. N-ai idee cu ce fel de oameni ai de-a face.

— Lasă-mă pe mine să-mi fac griji în privința asta.

— Crede-mă, nu pentru dumneata sunt îngrijorat.

— Pot să-mi port singur de grijă.

— O frază care va arăta foarte frumos pe piatra dumitale de mormânt.

S-a ridicat atât de repede în picioare încât a vărsat ceștile cu cafea. Lichidul maroniu s-a împrăștiat pe masă și a curs pe jos. Am strigat după el:

— Marți, la aceeași oră.

A ridicat repede o mână ca să-mi arate că a auzit, apoi s-a făcut nevăzut.

* * *

Când m-am întors în apartamentul meu, am scos din podea a treia scândură din colțul din dreapta al dormitorului meu. În gaură era ascunsă o cutiuță din metal de vreo cincisprezece centimetri pătrați. Am descuiat-o și am scos din ea un film: negativele pe care mi le dăduse Jimmy Collins. Le-am dus în bucătărie și le-am aruncat într-o tigaie. Le-am dat foc cu o brichetă și le-am lăsat să ardă.

Fusese o cacialma de la bun început. Dacă Goldfinch ar fi avut

curajul să mă prindă cu minciuna, s-ar fi terminat totul. Nu judec pe nimeni, chiar dacă oamenii ca Goldfinch îmi fac silă. Filmul era doar un atu, cum l-ar fi numit tatăl meu; nu voiam să am pe conștiință distrugerea unui om și a familiei lui.

Filmul topit a făcut pe fundul tigăii o mizerie pe care n-aș fi putut s-o curăț oricât aș fi încercat. Am aruncat-o la gunoi și mi-am turnat un pahar de rachiu tare, simțindu-mă mai bine acum că blestemățiile alea nu mai puteau face rău nimănui.

Fie Goldfinch mă va prinde cu minciuna, fie voi avea în sfârșit în mână prima dovadă solidă că Anastasia mea ar putea fi într-adevăr prințesă. Chiar voiam să știu? deocamdată o aveam pe Anastasia și câteva după-amieze furate. Oare va putea ceva din ce-mi va spune Goldfinch să schimbe asta, să ne ofere amândurora un viitor?

ANASTASIA.

În fiecare sâmbătă dimineața ne duceam la sinagogă, mai degrabă un ritual de familie decât respectarea unei religii, apoi o duceam pe Rachel în Central Park. Era o zi frumoasă și bătea vântul, iar Felix o ajuta pe Rachel să ridice un nou zmeu, în timp ce Jemmy, noul ei pui de prepelicar, sărea și lătra la picioarele lor.

M-am așezat împreună cu doamna Rifkin pe o bancă să mă uit la ei. Era o tăcere tensionată între noi; mi-am dat seama că voia să-mi spună ceva.

În cele din urmă, a zis:

— N-aș vrea să-mi văd fiul suferind.

Am simțit că-mi ard obrajii, iar urechile au început să-mi vâjâie. Ne dăm de gol în multe feluri, chiar și cei ca mine care sunt experți în a-i înșela pe alții.

— De ce-ar suferi?

— Se învârtește în cercuri periculoase; doar banii ne țin departe de lupi. Dar, uneori, nici chiar banii nu sunt de ajuns.

Și-a aranjat mai bine pătura în jurul genunchilor.

— Te iubește la nebunie, să știi.

În ciuda aparențelor, acest comentariu avea legătură cu ceea ce spusese ea mai înainte. M-am întrebat dacă bătrâna știa despre Michael.

— Așa cum îl iubesc și eu, am răspuns.

Doamna Rifkin a zâmbit.

— Dragostea nu contează, draga mea. E ceva ce nu mai prețuiești atât de mult când îmbătrânești.

Acum zmeul era ridicat și Rachel râdea în timp ce acesta plutea prin aer. Felix ținea sfoara într-o mână, încurajând-o pe fetiță să preia controlul.

— Avem o viață atât de ușoară, a oftat doamna Rifkin. Ne obișnuim atât de repede cu huzurul, încât uităm că e un privilegiu.

Zmeul a căzut la pământ și Felix a venit spre noi gâfâind, iar Rachel a început să țipe când el a ridicat-o în aer. S-a prefăcut că o scapă pe jos și ea a chicotit și mai tare. Era un om bun în multe privințe. Nu mă merita.

Văzându-i împreună, mi-am dat seama că nu-i puteam despărți. Deși știa că nu e fiica lui, i se dedicase cu trup și suflet. Poate că era un om plictisitor și conservator, dar se răscumpăra prin felul în care se purta cu Rachel.

— De-a călețul! a cerut Rachel de îndată ce Felix a lăsat-o jos.

Era transpirat, roșu la față și curgeau apele pe el.

— L-ai epuizat pe tatăl tău, am mustrat-o eu.

— Doar până la poartă, a cedat Felix, ignorându-mă.

A ridicat-o pe Rachel pe umeri și a început să alerge. Era ciudat să-l vezi pe acest bărbat gras îmbrăcat într-un costum scump fugind pe potecă cu un copil pe umeri, imitând galopul unui cal. Era un om pentru care imaginea însemna totul; și totuși, acum nu-i păsa deloc de trecătorii care se holbau la el.

Doamna Rifkin mi-a aruncat o privire care spunea: „Vezi ce faci? cum poți să ne faci asta?”

I-am zâmbit amabil și cu nevinovăție și am ieșit din parc în urma fiicei mele și a calului ei supus. Drumul din fața mea era clar: să trăiesc cu un sentiment zdrobitor de vinovăție sau să trăiesc cu un sentiment veșnic de regret. Astea erau opțiunile mele.

* * *

Nu eram niciodată complet dezbrăcată când eram cu Felix. Dacă se întâmpla să facem dragoste, o făceam pe întuneric, o împreunare anonimă care îmi trezea amintiri neplăcute de pe vremea când eram dansatoare în cluburi de noapte. Mă gândeam deseori la Shanghai zilele astea. Poate că trecerea timpului îmi permisese să reflectez fără probleme la acea perioadă. Îmi ziceam că mă schimbasem, justificam rușinea cu faptul că fusesem nevoită să supraviețuiesc.

Și era adevărat, chiar mă schimbasem; în Shanghai nu simțisem niciodată rușine și vinovăție, așa cum simțeam acum; în Shanghai nu stătusem niciodată goală în genunchi în patul unui bărbat ca să-l

las să mă privească, așa cum fac cu Michael. Îmi place felul în care mă privește și îmi place să-l privesc și eu. Îi cunosc corpul la fel de bine cum mi-l cunosc pe-al meu: cicatricea mică și albă de deasupra genunchiului său stâng, unde s-a tăiat cu un trenuleț din metal când era copil, jucăria lui preferată când era mic; alunița de culoarea dudei de la baza coloanei vertebrale; cicatricea lungă și albă de pe abdomen, unde doctorul i-a scos apendicele când avea opt ani.

Pentru prima dată în viața mea îmi face plăcere să văd cum trupul meu poate excita un bărbat. Simt o intimitate cu Michael pe care n-am simțit-o niciodată cu Felix, pe care n-am crezut că o s-o simt vreodată cu un bărbat.

Nu discutăm niciodată de cealaltă Anastasie. Beard a fost pretextul primei mele vizite, dar Michael nu mai vorbește despre el. Poate că s-a săturat să alerge după fantomele Romanovilor, tot așa cum m-am săturat și eu.

* * *

Stătea întins în pat lângă mine, privindu-mă.

— Cum poți să stai cu el? a murmurat.

— Nu-mi cere mai mult decât atât. Știi că nu pot.

— De ce nu? cum poți să trăiești cu un bărbat pe care nu-l iubești?

— N-am decât o oră la dispoziție, Michael. Haide să nu vorbim despre asta acum.

M-am aplecat să-l sărut, dar el s-a îndepărtat de mine.

— Mi s-a oferit o nouă slujbă, a spus deodată.

Știam că se va ajunge la asta. Viața nu te lasă să calci apa; mai curând sau mai târziu îți cere să înoți spre țărm sau te trage la fund. Viața înseamnă schimbare, nu stagnare.

— BUP. British United Press, a zis el. Vor să fiu șeful biroului lor din Shanghai. E un salariu bun. Mă rog, o să fie când o să ajung în China. Nouă sute de lire sterline. E de trei ori mai mult decât câștigam în Moscova lucrând pentru Reuters.

— Poți cumpăra o grămadă de dansatoare cu banii ăștia.

— Nu vreau o dansatoare. Te vreau pe tine. Vreau să vii cu mine!

Fără Rachel, ar fi fost simplu. Ea era motivul pentru care consideram că aceste după-amieze furate erau de ajuns, știind că erau tot ce puteam avea. Să plec cu Michael la Shanghai ar fi însemnat să o iau de lângă Felix sau să o las cu el în New York. Prima variantă părea îngrozitor de crudă; cealaltă era pur și simplu

imposibilă.

— Nu pot.

— Din pricina lui Rachel?

— Da.

— E fiica mea, îți amintești?

— Nu, nu e a ta. Ai spus-o și tu. I-ai dat viață, așa cum am făcut și eu, dar nu ești tatăl ei. Felix e singurul tată pe care l-a cunoscut vreodată. O adoră pe fetița asta.

Michael și-a întors capul în altă parte.

— Nu pot trăi așa. Nu pot sta aici în New York. Și nu pot face asta, o după-amiază furată din când în când cu soția unui alt bărbat.

— Sunt sigură că ai mai făcut asta, i-am zis, o răutate inutilă, dar în momentul acela îl uram că punea capăt relației noastre.

— Știi că doar pe tine te voi iubi toată viața, nu-i așa? a întrebat.

Ce puteam să spun? simțeam că mă strânge cineva de gât și pentru o clipă n-am putut să vorbesc deloc.

— Cu nouă sute de lire sterline am putea trăi regește acolo. Ce? de ce zâmbești?

— Nu contează cât câștigi, am replicat.

— Asta e o noutate pentru mine. Ești destul de scumpă, prințesă.

— Nu-mi spune așa. În orice caz, am banii mei. Am făcut speculații la bursă, am mărturisit.

— Toată lumea face asta, nu?

— Fac speculații de patru ani de zile. Am câștigat destul cât să duc o viață de lux mult timp de acum încolo. Știi ce sunt transporturile agricole?

A clătinat din cap.

— Sunt companii de cale ferată care transportă grâu. Ai auzit de Seabord Airlines?

— E o companie aeriană?

— E o companie de cale ferată. Trebuie să știi lucrurile astea dacă vrei să cumperi și să vinzi acțiuni. Nu sunt singura femeie din Statele Unite care face asta, Michael. Mai mult de o treime din acționarii companiei US Steel sunt femei.

— Câți bani ai câștigat până acum?

— Dacă aș vinde tot, în clipa asta aș avea o sută șaptezeci și trei de mii nouă sute patruzeci și trei de dolari, banii mei, profit pur, bani de care Felix nu știe nimic.

Am văzut cum expresia de pe fața lui se schimbă din neîncredere în uluială. Am încercat să nu zâmbesc. Așteptam de multă vreme să spun cuiva despre asta.

— Ai folosit banii lui drept capital de pornire?

— Se cheamă mijloc de majorare a profitului. În cazul ăsta, e un împrumut fără dobândă.

Michael a căzut pe gânduri.

— Și cu Anastasia cum rămâne?

— Nu mai există. N-are nimic din ce îmi trebuie mie. Să nu mai vorbim. Trebuie să plec curând acasă.

* * *

Când am ieșit din baie, l-am văzut pe Michael privind pe fereastră, pierdut în gânduri. Mi l-am închipuit gândindu-se la viitor, cântărind posibilitățile. Avusese întotdeauna destule femei dintre care să aleagă; ar putea fi fericit doar cu una?

În poveștile pe care i le citeam lui Rachel seara la culcare, prințul se căsătorea cu prințesa și trăiau fericiți până la adânci bătrânețe. Dar astea erau doar povești, iar în povești nu există decât o singură prințesă frumoasă și un singur prinț frumos.

Încă mai puteam avea tot ceea ce doream. Speculațiile mele la bursă fuseseră cel puțin la fel de bune ca ale soțului meu și, dacă vindeam totul acum, puteam continua să trăim foarte confortabil în Shanghai. Mi-am imaginat o vilă în stil Tudor în Concesiunea Franceză, mese la hotelul Cathay, nopți lungi în care să facem dragoste într-un pat din lemn de mahon cu baldachin, în timp ce ploaia răpăia pe acoperiș.

Era doar un vis; nu putea deveni niciodată realitate.

Am terminat de îmbrăcat. M-am dus la oglindă și m-am privit, dar Anastasia, mincinoasa, înșelătoarea, prefăcuta, prostituata și adultera, era bine ascunsă. N-am văzut decât o tânără femeie bogată și destul de bine îmbrăcată, cu o pălărie cloș elegantă și cu niște ochi roșii.

— Vrei să vii cu mine? m-a întrebat.

— Trebuie să mă mai gândesc.

— Trebuie să vii!

— Dacă nu vin, nu vrei să rămâi?

A dat negativ din cap.

— De data asta va trebui să vii tu după mine.

Am plecat și am coborât până la parter cu liftul care scârțâia, apoi am ieșit pe străzile murdare ale Village-ului. Nu știam atunci

că va fi ultima dată când voi mai face această călătorie periculoasă. Viețile noastre erau pe punctul de a se schimba pentru totdeauna.

* * *

Am început să cinăm în oraș seara, după ce Felix se întorcea de la serviciu; devenise ceva la modă. Dansam printre palmieri la Sherry, alături de Cei Patru Sute, care ne tratau cu condescendența rezervată evreilor proaspăt îmbogățiți și prințeselor pierdute. Sau ne duceam la The Russian Eagle să privim celebritățile de pe Broadway amestecându-se cu înalta societate în miez de noapte.

Această schimbare din caracterul lui Felix era alarmantă. Eram obișnuită cu un soț care nu se gândea la nimic altceva decât la muncă întreaga săptămână, care avea rar un alt subiect de discuție decât prețul unei acțiuni Westinghouse sau al unei emisiuni de acțiuni General Motors. În cei cinci ani de când îl cunoșteam, nu stătuse niciodată treaz mai târziu de ora zece – cu excepția serii de sâmbătă – ca să nu întârzie la serviciu.

În ultima vreme, atitudinea lui față de mine se schimbase. Era aproape bănuitor și gata să-mi facă pe plac. Părea neatent când vorbea despre serviciul lui. Acum eram aproape convinsă că știa despre Michael.

Într-o seară, în timp ce mâncam supă cu limbă-de-mare la un club de pe Broadway, Felix mi-a zis:

— Vreau să discut ceva cu tine.

Am simțit că roșesc până în vârful urechilor, dar am încercat să fiu calmă. Mi-am ținut respirația și am așteptat.

— Am primit un telefon de la Lachter azi, a început, iar eu am respirat ușurată și aproape că m-a bufnit râsul.

Lachter era în Germania – pe banii lui Felix, desigur – ocupându-se de petiție. Dumnezeu știe câți bani îi dăduse escrocului ăluia până acum și nu văzuse nici un rezultat în schimb.

— Crede că suntem aproape de reușită. Crede că data procesului va fi stabilită în mai puțin de douăsprezece luni.

Lachter zicea asta de ani de zile, de când fusese angajat de Felix.

Am fost pe punctul de a-i spune: „Să terminăm cu asta, Felix. E de ajuns.” De ce nu putea renunța la obsesia asta? dar știam de ce: dacă aș fi recunoscută vreodată ca fiind adevărata Anastasia, capul familiei Romanov, lucrul ăsta îl va ridica instantaneu la rangul Celor Patru Sute; s-ar fi răzbunat pe toți cei care au râs de el pe la spatele lui și nu l-au considerat mai mult decât un evreu parvenit.

Anastasia era de asemenea lanțul care mă lega de el. În trecut, ori de câte ori simțea că mă îndepărtez de el, mă aducea înapoi ispitindu-mă cu promisiuni de recunoaștere și de răscumpărare a drepturilor câștigate de mine prin naștere. M-a sedus cu moștenirea Romanovilor așa cum un tânăr lipsit de scrupule îi oferă insistent băutură unei virgine. Și eu îl lăsasem s-o facă.

Dar nu avea să aibă loc nici un proces, eram sigură de asta acum. Dacă m-aș întoarce vreodată în Germania, dosarul cu privire la moartea fostului meu soț ar fi redeschis imediat. Ducele de Hesse se asigurase de lucrul ăsta. Probabil că aș fi arestată în clipa în care aș trece granița.

Felix mă asigura de ani de zile că putea rezolva problema asta. Zicea că după tot acest timp cazul va fi respins de instanță, că dovezile împotriva mea erau cel mult indirecte. Dar eu nu mai voiam să risc.

Nu pentru Anastasia.

În seara asta, Felix mi-a oferit veștile, această speranță efemeră de răzbunare, ca pe o minciună mare și frumoasă, împachetată ca un cadou, iar expresia de pe fața lui era a unui iubit plin de speranță. Nu puteam să-l rănesc.

— Mulțumesc, am mormăit și i-am zâmbit.

— O să te fac prințesă! a exclamat, luându-mă de mână și zâmbind.

Și în clipa aceea am fost sigură. Știa despre Michael.

MICHAEL.

M-am uitat la ceas. Goldfinch întârziase o oră; n-avea de gând să mai vină. M-am jucat cu lingurița în jurul cești de cafea; laptele se brânzise la suprafață ca uleiul de pe East River. Oricum nu plănuisem să-l beau.

Asta era. Mă prinsese cu minciuna. Nu mai aveam ce să fac acum, din moment ce nu avusesem niciodată intenția să-l șantajez. Misterul Anastasiei îmi scăpase încă o dată printre degete. Am achitat nota de plată și am plecat.

Când îmi amintesc acum de asta, mă întreb ce gândeam în acele momente. Probabil că îmi ziceam că adevărul și dreptatea mă vor proteja, mă vor face invizibil. Îmi propuneam să-l implic într-un scandal nu numai pe unul din cei mai importanți oameni de pe Wall Street, ci și întregul guvern al Angliei și credeam că nu voi păți nimic. Adevărul era că nu aveam nici un fel de protecție.

Nici chiar redactorul de la ziarul unde lucram nu știa despre

Goldfinch, din moment ce nu voiam să-mi murdăresc sufletul compromițându-l pe asistentul lui Beard.

Trebuia să aibă loc o răfuială.

* * *

Toamna plutea în aer, orașul era în sfârșit răcoros și auriu. Vânzătorii ambulanți vindeau covrigi calzi, iar în cartierele mai sărace cărucioarele cu gheață erau însoțite de căruțe cu cărbuni. Era de asemenea începutul unui nou sezon social și limuzinele erau aliniate una în spatele alteia în fața hotelurilor elegante de pe Fifth Avenue.

Mă îndreptam spre casă; pe stradă erau oameni care se plimbau, râdeau și vorbeau. N-am avut nici un presentiment. Mulțimi de oameni se înghesuiau deja să ia bilete la „Cântărețul caraghios", următorul film al lui Al Jolson după succesul răsunător cu „Cântărețul de jazz". Era primul film în întregime sonor produs de Hollywood. Peste tot auzeai pe cineva fluierând sau cântând „Sonny Boy".

Am ieșit de pe Broadway, cu capul în jos și cu mâinile în buzunare. Mă gândeam la Anastasia; nu exista clipă să nu mă gândesc la ea. Nu puteam rămâne în New York; nu puteam pleca fără ea. Cei de la BUP insistau să le dau un răspuns în legătură cu postul din Shanghai. Trebuia să mă hotărăsc.

Nici până în ziua de azi nu știu de unde au apărut, dacă așteptau într-o mașină sau pe stradă în pragul vreunei uși. Nu pot să spun că mi-a fost frică; cred că prima mea reacție a fost una de neîncredere. Cred că am și râs; mi se părea pur și simplu ireal.

Erau doi bărbați, amândoi cu bâte de baseball în mână.

Șocul durerii îngrozitoare îți taie răsuflarea. Te doare atât de tare, încât crezi că nu poți respira. Nu poți gândi, nu poți face nimic. Corpul tău încearcă să scape; de asta se zvârcolesc oamenii atunci când sunt în agonie. Nu folosește la nimic, dar durerea face ca judecata și obiectivitatea să fie inutile.

Nu m-au lovit la cap, care e o țintă mai mică și mai greu de nimerit. În plus, erau profesioniști și cel care i-a plătit nu mă voia mort. Unul m-a lovit pe spinare, rupându-mi coastele, celălalt m-a lovit peste fluier, rupându-mi instantaneu piciorul și scoțându-mă din joc, făcându-mă să cad pe trotuar.

Mi s-a părut că bătaia a durat o veșnicie, dar probabil că nu durase mai mult de câteva minute, altfel aș fi fost mort acum. Îmi amintesc că încercam să mă târăsc ca să scap de ei, lucru care le

făcea plăcere, căci mă urmăreau râzând. Am auzit un strigăt; nu mi s-a părut a fi unul omenesc, dar cred că eu strigasem. Apoi s-au aplecat deasupra mea și am știut că mă vor lovi din nou și că nu puteam face nimic ca să-i opresc.

M-au lovit iar pe spinare și am văzut o lumină strălucitoare în fața ochilor. Durerea era atât de insuportabilă, atât de dramatică, încât semăna cu un șoc electric care îmi zguduia trupul. Am devenit un animal, zgâriind aerul cu unghiile. Îmi amintesc că l-am auzit pe unul râzând și m-am întrebat ce fel de om simte plăcere când face așa ceva. Apoi am văzut – sau poate doar mi-am imaginat – bâta ridicându-se din nou, dar n-am simțit când mi-a lovit capul. Mi-am pierdut cunoștința și s-a terminat totul.

ANASTASIA.

Când am ajuns la spital, prima persoană pe care am văzut-o a fost Sofia. Fusese întotdeauna elegantă și nestatornică, o fată dezmățată care se debarasa cu nepăsare atât de bărbați, cât și de paharele goale, așteptându-se ca servitorii sau fratele ei să facă curat după ea. N-am crezut niciodată că îi păsa de altceva decât de rochii Lanvin și coctailuri Manhattan. Și acum stătea pe coridor, cu fața mânjită de rimel, arătând de parcă tocmai scăpase dintr-un accident de tren.

N-am înțeles atunci și nu înțeleg nici acum. Nu-l iubea chiar atât de mult. Mă îndoiesc că-l iubise vreun pic; poate se prefăcuse că ține la el doar ca să-mi facă mie în ciudă. Dar e posibil să mă fi înșelat.

— Sper că ești mulțumită, mi-a aruncat când m-a văzut.

Nu aveam ce replică să-i dau.

— Se simte bine?

— Nici n-o să-l mai recunoști, a răspuns ea.

Era o nuanță atât de triumf, cât și de groază în vocea ei. Nu-i mai rămânea acum decât să mă vadă zdrobită de durere și pe urmă putea să plece. Dar n-am fost zdrobită; era prea curând să simt ceva. În loc de asta, am întins mâna spre Sofia, dar ea s-a dat înapoi.

Când auzisem ce se întâmplase, alergasem într-un suflet la spital; voiam să văd cu ochii mei cât de grav fusese rănit. Acum, în mod ciudat, voiam să amân acea clipă îngrozitoare cât mai mult posibil.

— Ce s-a întâmplat, Sofia? am întrebat.

N-a vrut să-mi spună.

Tatăl lui Michael a ieșit dintr-un salon, precedat de o armată de

servitori și de paznici. Chiar și cei doi polițiști care așteptau pe coridor l-au salutat pe bărbatul cărunt în palton Burberry.

Am alergat spre el. Îl cunoștea pe Felix, desigur; mă cunoștea și pe mine, soția lui. Ne întâlnisem în cercurile mondene, cum se spune.

— Ce cauți aici? m-a întrebat.

Cred că știa, era un om inteligent, își dăduse deja seama cum stăteau lucrurile. Soția unui alt bărbat care aleargă palidă la față pe coridorul unui spital ca să fie la căpătâiul fiului său. Nu era nevoie să fii un geniu de pe Wall Street ca să-ți dai seama ce înseamnă asta.

M-am uitat peste umărul lui și am văzut un corp zăcând în pat și o infirmieră aplecată deasupra bandajelor, luând pulsul rănitului. Sofia avea dreptate, nu l-am recunoscut; capul lui arăta ca un pepene fără coajă, de două ori mai mare decât era normal, înfășurat tot în bandaje, și avea un picior și brațul drept în ghips.

Ăla nu putea fi Michael.

— Ce naiba cauți aici? a repetat Sheridan.

— O să se facă bine?

— Ți se pare că arată bine?

Am intrat în salon. Michael și-a întors capul spre mine; avea un ochi umflat. Cel puțin era conștient. Am așteptat să zică ceva. Dar el n-a dat nici un semn că mă recunoaște. Absolut niciunul.

* * *

Când m-am întors acasă în seara aia, Felix mă aștepta deja în salon, citind Wall Street Journal, cu picioarele puse confortabil pe un scaun și cu un pahar de whisky pe masa de lângă fotoliul lui. O lampă îi lumina palid ziarul. Părea atât de calm! asta era și mai rău – mult mai rău – decât dacă ar fi făcut scandal și ar fi țipat la mine.

— Cum se simte? m-a întrebat direct.

— Ai auzit ce s-a întâmplat?

S-a întors la ziarul lui. Juca teatru; probabil că învățase mult de la mine. M-am întrebat ce simțea cu adevărat.

— Mă întreb în ce s-o fi băgat, a mai zis.

M-am dus la răcitor, am luat niște gheață din primul compartiment și am pus-o într-un pahar fără picior. Am turnat apoi peste ea două degete de whisky din carafă. L-am băut repede, ca pe un medicament. M-a ars pe gât și a avut un gust oribil; era din cel mai bun malț, dar pentru mine tot gust de apă murdară avea.

Felix m-a privit mirat.

— Se simte bine?

— Are fractură de craniu și de maxilar, iar genunchiul drept și fluierul piciorului drept sunt zdrobite. Are și un braț rupt și s-ar putea să nu mai vadă cu ochiul drept. I-au rupt zece coaste.

Felix n-a părut impresionat de această înșiruire de răni.

— Mă mir că nu ești încă acolo, la spital, la căpătâiul lui, mi-a aruncat.

Avea dreptate; în acele momente nu-mi spuneam decât: „Te rog, Doamne, nu-l lăsa pe Michael să moară! o să fac tot ce vrei, dar nu-l lăsa să moară!”

— Încă îl mai iubești, nu-i așa?

— Te iubesc pe tine, Felix.

— Ce bine ar fi fost să fie adevărat!

Am ieșit din cameră crezând că o să vină după mine, dar n-a fost așa. Eram amândoi pierduți în gânduri, uluiți de răsplata bizantină și sângeroasă pe care o primești în urma alegerilor făcute. Felix spera fără îndoială că Michael va muri și că asta îi va rezolva toate problemele. Dar se înșela. Adevărata lui problemă avea să vină peste doar câteva zile și nu cred că a prevăzut-o vreodată.

MICHAEL.

Ieșeam din nou la suprafață, lăsând în urmă căldura unei lumi de gelatină trandafirii și primitoare. Era ca și cum m-aș fi trezit dintr-un vis frumos și m-am împotrivit. Nu simțeam nici o durere în locul ăla. Cred că din pricina tranchilizantelor.

Dar acum părăseam lumea viselor. Am văzut niște siluete într-o cameră albă. Cineva s-a aplecat deasupra mea și am simțit mirosul înțepător al dezinfectantului pe hainele sale. Mi-a dat să beau o gură de apă. Am încercat să-mi amintesc unde eram și cum ajunsesem acolo.

Probabil că am adormit din nou, deoarece țin minte că după aceea l-am văzut pe tatăl meu aplecat deasupra patului. Îmi amintesc haina din păr de cămilă, părul cărunt și cravata Sulka; am crezut că am murit, pentru că arăta ca Dumnezeu sau, mai bine zis, ca diavolul.

Nu puteam să vorbesc. Nu știam că doctorii îmi legaseră strâns maxilarul. Ochiul drept era umflat și nu puteam să-l deschid; probabil că ăsta era motivul pentru care vedeam totul în ceață. Morfina îmi anihila durerea, cel puțin deocamdată. Dar lucrul ăsta avea să se schimbe curând.

— Spune-mi cine ți-a făcut asta, a șoptit. Spune-mi cine ți-a

făcut asta și o să-i fac să regrete că s-au născut.

Astea au fost primele lui cuvinte duioase. Mi-am zis: „Ce să-mi facă?” Nu-mi aminteam nimic. Nu știam cine sunt și unde locuiesc. Nu-mi amintesc vizita Anastasiei, a fratelui meu sau a mamei mele. Nu-i recunoșteam. Spre deosebire de Anastasia, mie mi-a revenit memoria după câteva zile, deși mi-a luat mult timp să-mi amintesc în cele din urmă tot ce s-a întâmplat în acea după-amiază pe străduța de lângă Broadway.

Cât despre durere, morfina m-a ajutat s-o suport și încă mă mai ajută uneori; de aceea îmi place să fumez un pic de opiu. După o viață trăită în viciu, obiceiurile proaste tind să devină mai degrabă o a doua natură decât o alegere.

* * *

Tatăl meu a venit din nou să mă vadă câteva zile mai târziu, când a fost clar că nu aveam de gând să mă instalez în reședința familiei din Long Island. Încă mă mai hrăneam intravenos, dar cel puțin îmi aminteam cine sunt de cele mai multe ori.

— Spune-mi cine ți-a făcut asta, a repetat.

Ce puteam să-i spun? ar fi putut să fie Beard. M-am gândit la uriașul irlandez cu pumnii cât roata carului de mari, care venise în apartamentul meu din Village. Acum era un băiat care învârtea o bâtă de baseball.

Dar nu eram sigur.

Îmi amintesc că Sofia a venit să mă vadă doar o singură dată. Când m-a văzut, a trebuit să fie susținută de una din infirmiere. Mi-am dat seama după felul cum a țipat și cum aproape a căzut în genunchi că nu arătam prea bine.

N-am înțeles mai nimic din ceea ce a zis. Poate că era înnebunită. Dar după aceea mi s-a părut că reacția ei era exagerată în raport cu sentimentele ei pentru mine. Uneori încă mă mai întreb dacă nu cumva s-a simțit mai degrabă vinovată decât șocată. Îi spusese fratelui ei despre relația Anastasiei cu mine din pură dușmănie? fusese oare Felix și nu Beard cel care îi plătise pe bătăuși?

Cred că n-o să aflu niciodată.

* * *

Am mai văzut-o pe Anastasia doar de două ori. Prima dată a fost chiar înainte de a mă externa. Atunci puteam deja să stau în capul oaselor și să mănânc mâncare solidă, cu condiția să fi fost mai întâi pasată, puțină înghețată și niște compot de mere. Mâncare

pentru bebeluși.

Anastasia a apărut ca o viziune, în blană de hermină, cu perle la gât și cu brățări de diamante la ambele încheieturi. A strâmbat delicat din nas din pricina mirosurilor din spital: dezinfectant și miros vag de urină. Îmi adusese flori și fructe. Nu aveam ce face nici cu unele, nici cu celelalte.

— Arăți îngrozitor, m-a compătimit ea.

— Și eu care credeam că arăt din ce în ce mai bine.

— Fața ta are culoarea prunelor și a cremei de ouă. Arăți ca un homar zdrobit.

— Mulțumesc.

S-a uitat în jur cu atâta dispreț, încât ai fi crezut că-și petrecuse toată viața în cluburi, că nu fusesem nevoit să o scot dintr-un râu din China.

— Un salon privat.

— Tatăl meu a plătit pentru el.

— Credeam că asta e împotriva principiilor tale.

— Aveam comoție cerebrală!

A oftat, de parcă ar fi fost cea mai patetică scuză pe care o auzise vreodată. I-am privit chipul și m-am întrebat ce se petrecea în spatele acelor ochi albaștri luminoși. Nu se putea citi nimic în ei.

— Vino cu mine la Shanghai.

— Nu pot.

— De ce nu?

— Poate înainte, a răspuns și mi-am dat seama că refuzul ei din acea după-amiază când eram în apartamentul meu nu fusese chiar atât de categoric pe cât crezusem. Dar acum nu pot. Felix are probleme, Michael. Are nevoie de mine.

— Și eu am nevoie de tine.

A zâmbit auzind asta.

— Nu e adevărat.

Nu voiam s-o pierd, nu acum. Gândul ăsta m-a făcut să devin răutăcios.

— Și atunci ce intenționezi să faci, prințesă? o să te pierd din nou, nu-i așa?

— Ce-ai vrea să fac?

— Aș vrea să spui „Da, o să vin cu tine în China și o s-o iau cu mine și pe fiica ta.”

— Nu pot să-i fac asta lui Felix.

— De ce nu? mie mi-ai făcut-o.

— Rachel nu te cunoștea atunci.

— Ce contează lucrul ăsta?

A vrut să mă ia de mână, dar mi-am retras-o.

— Nu pot s-o fac încă o dată, Michael. Nu pot să-i fac lui ceea ce ți-am făcut ție.

— De ce? ce s-a schimbat?

— Eu m-am schimbat, a spus.

M-am uitat la tavan, la tencuiala albă, am auzit zăngănitul unui cărucior cu mâncare pe coridor și plânsetul cuiva din camera de așteptare. Nu-mi venea să cred că o voi pierde cu adevărat.

— Michael, tu o să-ți vezi de viața ta. Așa faci întotdeauna. Gândește-te la toate acele dansatoare în cluburi de noapte.

— Pleacă!

— Ai putea rămâne în New York.

— Și apoi?

— Aș putea să fiu în continuare amanta ta.

— E mai bine să-ți bați joc de soțul tău decât să fii cinstită cu el?

— E mai bine să piardă ceva ce n-a avut niciodată decât să piardă singurul lucru la care ține cu adevărat.

— Nu pot rămâne aici, Anna. Asta este.

— Nu ești obligat să te duci la Shanghai. Faci același lucru de care mă acuzai pe mine la Londra. Pui ambiția mai presus de ceea ce iubești.

— Dacă stau aici, cât o să treacă până când o să afle Felix despre noi?

— Cred că știe deja. Dar a afla nu e același lucru cu a mă da afară. N-o să facă asta.

— Pari foarte sigură de tine.

— Mă iubește, Michael. Nu pot să-l rănesc și nu pot s-o rănesc pe Rachel.

S-a ridicat în picioare.

— Când o să ajungi în Shanghai, o să-I mulțumești lui Dumnezeu că ai scăpat. Într-o zi, vei uita de mine.

— Dar tu? tu vei uita de mine?

S-a oprit în pragul ușii.

— Bineînțeles că da, mi-a răspuns.

Am privit fix coridorul gol și alb ca laptele. M-am gândit la ceea ce tocmai spusese Anastasia. Fusese întotdeauna o mincinoasă desăvârșită. Am vrut să cred că mințea din nou.

* * *

Mi-am petrecut următoarele săptămâni într-un scaun cu rotile. Tata m-a luat la el, iar mama aproape că m-a implorat s-o las să mă îngrijească. Avea să-l aibă din nou pe băiatul ei cu ea pentru o vreme, neajutorat și lipsit de vlagă, exact așa cum voia ea. N-au putut să-mi dea fosta mea cameră, pentru că era la etaj, așa că au golit un salon de la parter și m-au instalat acolo. Aveam servitori care îmi aduceau mâncarea pe tavă și care îmi spălau hainele, avea cine să-mi achite notele de plată și să-mi facă patul. Tot ce trebuia eu să fac era să mă trezesc dimineața și să-mi amintesc să respir.

* * *

Stăteam în salon, privind cum se lasă seara pe Fifth Avenue și gândindu-mă să mă distrez numărând trăsurile trase de cai care treceau printre automobilele care claxonau pe stradă. Stăteam acolo de o oră și nu văzusem nici un cal, doar zarva secolului XX aici, în bătrânul New York.

O servitoare îmi adusese un pahar cu limonadă și-l pusese pe masa de lângă scaunul meu. Era clar că servitorii primiseră ordin să-l facă pe fiul risipitor să-și dea seama ce pierduse, căci mi se aduceau încontinuu limonade reci și sandvișuri cu carne de curcan și eram întrebat mereu de sănătate și dacă mai aveam nevoie de ceva. Am stat acolo, ghiftuit, citind noul roman al lui Hemingway, întrebându-mă dacă așa avea să fie și când mă voi ramoli. Aș fi fost nebun să mă ridic de pe scaunul ăla și să plec din casa aia. Piciorul mă furnica sub ghips.

În după-amiaza aceea, tatăl meu a venit devreme acasă de la serviciu, a intrat în salon și s-a lăsat să cadă pe unul din scaunele cu spătar în formă de aripă. Purta un smoching și avea o expresie acră pe față. M-am pregătit pentru o discuție importantă, căci el nu era un maestru al conversațiilor mărunte. Părea că nu știe cum să spună ceea ce avea de spus – lucru care nu-i stătea deloc în fire – așa că a luat ziarul New York Times și a început să citească.

Simțeam tensiunea din atmosferă. În cele din urmă, a aruncat ziarul pe jos.

— Îl mai ții minte pe Goldfinch? m-a întrebat.

— Bineînțeles că-l mai țin minte pe Goldfinch.

— Ei bine, sper că ești mulțumit.

— Mulțumit?

— În timp ce tu erai în spital, poliția i-a pescuit cadavrul din East River. Sinucidere, sau cel puțin așa zic polițiștii.

Afară pe stradă a trecut un cal scuturând din cap, în timp ce în spatele lui claxona frustrat un Ford negru, din care se auzeau voci furioase. Era primul pe care îl vedeam de când stăteam acolo. M-am gândit la cal pentru că nu voiam să mă gândesc la Goldfinch, la văduva lui și la cele două fiice rămase fără tatăl lor.

— Zi ceva! s-a răstit tatăl meu.

— Ce-ai vrea să zic?

— Orice, la naiba! într-o oarecare măsură, tu ești de vină pentru ce i s-a întâmplat. Și eu sunt.

Cred că avea dreptate, deși eu eram mult mai vinovat ca el. Dar nu era ceva de care să-ți dai seama imediat. Vina are nevoie de timp să-ți pătrundă în suflet, la fel ca rugina.

— Cum ai aflat?

— A scris în ziare. Au zis că s-a aruncat de pe podul Brooklyn. Probabil că s-a lovit de grinzi când a căzut. Fața lui era zdrobită.

— Dumnezeule!

— N-ar fi trebuit să te las să faci asta.

— Ce anume?

— Fiule, ești implicat într-o afacere care te depășește. Chiar nu înțelegi orașul ăsta deloc, nu-i așa?

Nici el nu credea că fusese sinucidere. Dar n-o să aflu niciodată adevărul. Era posibil să-ți zdrobești fața sărind de pe pod, dar era puțin probabil.

— Sper că ai învățat ceva din asta, a încheiat el și a ieșit din cameră.

Am stat acolo, privind după-amiaza aurie transformându-se în seară. Prin aer pluteau fire de praf, luminate de razele soarelui care pătrundeau prin ferestrele înalte. Nu mai erau cai pe stradă.

Leonard Goldfinch a apărut exact când s-a lăsat seara, s-a așezat pe același scaun pe care stătuse tatăl meu și m-a mustrat pentru rolul pe care îl jucasem în moartea lui. Era și o tânără fată cu el. Poate că era fiica lui sau poate că mintea mea începătoșată crease o prostituată minoră ca balsam pentru conștiința mea. Mi-a spus că eu eram de vină și că nu obținusem nimic. Banii țarului dispăruseră, se întorseseră în mâinile celor bogați și corupți, acolo unde își aveau locul; așa că ce sperasem să obțin? mi-a spus că sunt un prost, ceea ce știam deja, și mi-a spus că fusese împins de pe pod, că nu sărise el singur. Dar se poate să-mi fi zis asta doar ca să mă facă să mă simt mai bine.

Eu i-am zis că nu intenționasem să-i fac vreun rău, dar lui nu

prea i-a păsat de lucrul ăsta și cred că avea dreptate. Bunele intenții nu înseamnă nimic. Lucrurile fie ies cum trebuie, fie nu ies deloc.

ANASTASIA.

Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri. Era vineri, 4 octombrie, iar pe prima pagină a ziarului New York Times scria: „CEA MAI MARE PRĂBUȘIRE A ANULUI.

LOVEȘTE PIAȚA DE ACȚIUNI.

Tranzacționarea a 1.500.000 de acțiuni.

În ultima oră covârșește întreaga listă.

ACȚIUNILE US STEEL SCAD CU ZECE PUNCTE”

De mai bine de o lună, lumea vorbea numai despre piața de acțiuni. Întruna cădea și-și revenea. Orașul, întreaga țară își țineau respirația.

E ușor să privești înapoi acum și să te întrebi de ce oamenii s-au purtat așa cum s-au purtat; e ușor să judeci când știi deja cum se vor rezolva lucrurile.

Curând după ce Michael a ieșit din spital, acțiunile US Steel au scăzut până la două sute nouă dolari pe acțiune. Dacă ai fi avut bani atunci, i-ai fi investit în orice alte emisiuni majore de acțiuni înainte de a-i învesti în US Steel. După cum mi s-a spus, păreau mai sigure și era mai probabil să-și revină.

Dar ăsta e motivul pentru care istoricii par întotdeauna atât de mulțumiți de sine. Știu deja cine a câștigat și cine a pierdut.

* * *

Totul a început într-o luni.

Felix n-a venit acasă în seara aia; mă sunase deja dimineață să-mi spună că părea să fie o zi proastă și că va dormi la birou. În acea după-amiază am ascultat știrile la radio. Prețurile au început să scadă imediat după prânz: acțiunile Otis Elevators au scăzut până la patruzeci și trei de dolari pe acțiune, Westinghouse până la treizeci și cinci. Acțiunile Radio Corporation au scăzut de la o sută paisprezece până la patruzeci și cinci. Panica a cuprins orașul.

Mai multe detașamente de poliție s-au adunat pe Wall Street. L-am auzit la radio pe Thomas Lamont, partenerul de afaceri al lui J. P. Morgan, vorbind pe deasupra zumzetului mulțimii din jurul lui:

— Au existat câteva mici probleme la vânzarea pe piața de acțiuni, a explicat el simplu.

A adăugat că, după părerea lui, piața era solidă din punct de vedere tehnic și că trecea doar printr-o perioadă de readaptare.

Comentatorul de la radio a fost mai puțin rezervat. A relatat fără suflare despre cozi interminabile în fața ghișeelor din fiecare agenție de schimb și bancă de pe Wall Street. A urlat în microfon că președintele Hoover se pregătea să acționeze, că Raskob și Miller plănuiau să salveze situația, că piața era în haos și că podelele agențiilor de schimb nu se mai vedeau din pricina hârtiei de la teleimprimatoarele automate.

Până seara, criza s-a terminat. Marile agenții își păstraseră calmul și își menținuseră coeficientul de siguranță în loc să vândă tot. Piața răspunsese sprijinului organizat oferit de J. P. Morgan. Totul avea să fie în ordine. Pierderile de șase miliarde de dolari suferite dimineață fuseseră reduse la jumătate în timpul după-amiezii. Ce fusese mai rău trecuse.

M-am gândit la revoluția care avusese loc în țara mea natală cu doisprezece ani în urmă. Se pare că lumea era mereu la un pas de haos, că viețile noastre atârnau de un fir fragil de păr.

* * *

Nu l-am văzut pe Felix decât miercuri dimineață. N-a ajuns acasă de la serviciu decât după miezul nopții. Nu era nici șase și el era deja îmbrăcat să se întoarcă la birou. Am stat în mijlocul dormitorului în cămașa mea de noapte, în timp ce făcea manevre în jurul meu, luându-și ceasul de pe noptieră și cravata din sertarul de la comodă. Avea cearcăne la ochi. Părea epuizat.

— E ceva ce-ar trebui să ne îngrijoreze? l-am întrebat.

Mi-a zâmbit obosit.

— Bineînțeles că nu.

— Dacă piața continuă să fie în scădere.

— Piața o să-și revină.

— Dar dacă ne prinde.

— Nu știi nimic despre piață! avem o grămadă de acțiuni cu coeficient de siguranță și dacă vând acum o să pierd o avere. N-o să ne mai rămână nimic! piața înseamnă să știi să-ți păstrezi calmul. Așa se fac sumele mari de bani. Nu intenționez să-mi pierd calmul acum.

A plecat. Am aruncat ziarul pe pat. Apoi, cuprinsă brusc de furie, l-am aruncat într-un colț al camerei. Nu suportam să-l mai văd.

Pentru prima dată în viață, nu-mi făceam griji pentru mine. Nu-mi făceam griji decât pentru Rachel.

M-am întrebat dacă era mai bine decât să mă plictisesc de

moarte.

MICHAEL.

Tata nu mi-a adresat nici un cuvânt cât timp am mers cu mașina spre centrul orașului. A rămas permanent distant, iar acum, după ce acumulasem o experiență de câțiva ani, înțelegeam de ce. Tot ce îi trebuise – respect, putere, huzur, o soție frumoasă – obținuse cu ajutorul banilor. Nu avusese nevoie să ceară nimic altceva decât prețul. Dusese o viață de negocieri. De aceea nu știa cum să se poarte cu mine.

Am oprit în fața unei clădiri din gresie maro aflată la intersecția dintre Strada 14 și Fifth Avenue. Davis a parcat automobilul Packard în spatele unui Renault roșu și s-a grăbit să ne deschidă portierele. Tatăl meu a coborât primul, iar eu l-am urmat înăuntrul clădirii. Am urcat în tăcere cu liftul până la etajul doi. Când am ieșit din lift, a scos un set de chei din buzunar și a descuiat ușa unui apartament.

A așteptat în timp ce eu m-am uitat în jur. Părea nefiresc de agitat.

Apartamentul avea un dormitor, o sufragerie mare, o bucătărie și o sală de mese. În dormitor și în sufragerie erau șeminee și toate camerele aveau covoare turcești pe jos. În sala de mese era un candelabru din cristal.

— Ce înseamnă asta? am întrebat eu.

— E al tău, dacă îl vrei.

— Am unde să stau.

— În rahatul ăla de apartament? m-a contrazis el, iar eu l-am privit mirat, căci îl auzisem rar pe tatăl meu rostind un cuvânt care nu putea fi repetat în cercurile mondene.

— Încerci să mă cumperi.

Era o expresie îndrăzneață, aceeași tactică de intimidare pe care o folosea pretutindeni.

— Încerc să te conving că nu e nevoie să trăiești ca un sărăntoc pentru tot restul vieții, a scrâșnit printre dinți.

— Nu trăiesc ca un sărăntoc. Trăiesc ca majoritatea oamenilor. Nu trăiesc ca tine.

— Apartamentul ăsta e al tău. Fără nici o condiție. Nu vreau să trăiești ca un polonez.

Am zâmbit fără voia mea. Bigotismul lui era atât de evident și de neafectat, încât aproape că era plăcut.

— Nu trebuie să lucrezi pentru firmă, ca fratele tău, dar nu văd

de ce n-ai avea bani, respect și un loc în America modernă.

Întrucât nu i-am răspuns, a continuat:

— Ai văzut mașina decapotabilă de jos, marca Renault?

Am încuviințat din cap.

— Și aia e a mea?

— E un cadou. Poți s-o accepți sau să n-o accepți.

— Mulțumesc, am făcut eu.

— O s-o accepți?

— Nu.

— Pentru numele lui Dumnezeu, de ce? nu-ți cer nimic, Michael, dar de dragul meu, de dragul mamei tale, cel puțin lasă-ne să facem ceva pentru tine!

Nu-mi făcea deloc plăcere să-l aud implorând în felul ăsta. Eram uimit, dar nu încântat. În plus, nu era adevărat ce spusese; erau condiții. Nu atunci, desigur, dar aveau să fie în viitor. Nu voiam nimic necâștigat de mine. Și dacă profesia pe care mi-o alesesem nu plătea la fel de bine ca profesia lui, ei bine, asta era problema mea, nu a lui.

— Mulțumesc, dar mă descurc și singur.

— Ești un ticălos! mi-a aruncat și a ieșit ca o furtună afară din apartament.

M-am uitat încă o dată în jur. A existat un moment de regret, recunosc. Dar, pentru mine, un drept câștigat prin naștere e ceva ce obții ca răsplată pentru munca altuia. Respectul meu de sine era ceva modest, dar muncisem ani de zile pentru el și nu voiam să-l arunc cu nepăsare pe fereastră. Am închis ușa apartamentului, am încuiat-o și am coborât scările ca să mă alătur tatălui meu, care mă aștepta spumegând de furie în mașină.

* * *

A doua zi mi-au scos ghipsul, am dat cârjele înapoi și am ieșit pe stradă doar cu un baston. Șchiopătam destul de rău; doctorii spuseseră că starea piciorului meu avea să se îmbunătățească, dar că voi avea mereu nevoie de baston. Restul corpului se vindecase foarte bine, dar nu și genunchiul. Asta avea să fie amintirea mea din New York.

Davis m-a dus acasă cu automobilul Packard și primul lucru pe care l-am făcut a fost să-mi fac bagajele și să chem un taxi. Mama nu înțelegea, nu că mă mutam, ci că nu-l lăsam pe Davis să mă ducă cu mașina în Greenwich Village. Simțeam pânza lipicioasă a familiei strângându-se în jurul meu. Cât stătusem în scaunul cu rotile,

meditasem și luasem hotărâri.

Era timpul să-mi văd de viața mea. Dar nu alesesem un moment prea bun. Cât fusesem eu în scaunul cu rotile, economia Americii o luase razna.

* * *

Era prima dată când mă duceam la locuința lui Felix din Upper East Side. Mi-a deschis o servitoare și am fost lăsat să aștept în foaier, unde am admirat elegantele statui egiptene, obiectele siriene din crom și sticlă de inspirație Maugham, telefonul alb-auriu de pe măsuța din hol. Prin ușa arcuită, am văzut în salon exemplare ale revistelor Vanity Fair și Vogue împrăștiate pe canapea ca niște veșminte aruncate vraiște. Sofia și doamna Rifkin m-au privit uimite înainte ca Anastasia să-și facă apariția și să închidă repede ușa.

— Michael!

— Anna.

— Ce cauți aici?

Iată-ne din nou, având atâtea să ne spunem și lipsindu-ne cuvintele care să umple golul dintre noi. De câte ori mai jucasem scena asta?

Nici acum nu eram sigur că fac ceea ce trebuie. Stătusem treaz toată noaptea, meditând, făcând pe „avocatul diavolului”. Știam că nu avea să fie ușor, iar acum nu voiam decât să se termine.

— N-ar fi trebuit să vii aici.

— Am venit să-mi iau rămas-bun.

A închis ochii.

— Ah!

Am privit fascinat cum i-a curs o lacrimă pe obraz. Apoi a deschis din nou ochii.

— Te simți bine?

— Păi, după cum vezi, am fost scos din echipa olimpică de alergări pe distanțe mari. Dar o să supraviețuiesc.

Am văzut-o făcând inventarul: cicatricea de deasupra ochiului meu drept, o cicatrice roz urâtă, și nasul meu, care devenise și mai interesant ca înainte. Și bastonul, desigur; atenția oamenilor era mereu atrasă de baston.

— Un corp în care s-a trăit bine, am glumit eu și am zâmbit.

— Ce ai de gând să faci?

— Am acceptat postul ăla din Shanghai. Dar tu?

A aruncat o privire spre salon, unde rudele ei stăteau fără îndoială cu urechile lipite de ușă. A dat din umeri, ceea ce însemna

că rămânea acolo.

— Sunt sigur că o să supraviețuiești, am adăugat, mirându-mă de disprețul din vocea mea și urându-mă pentru asta.

— Te iubesc!

A șoptit cuvintele în așa fel încât să n-o audă ceilalți. Nici eu nu voiam s-o aud. La ce-ți folosește că te iubește cineva de la celălalt capăt al lumii? nu-mi folosea la absolut nimic.

Trebuia să mă eliberez.

S-a dus la oglinda din hol, a scos o batistă și a încercat să-și salveze machiajul, atingând ușor petele de sub ochi.

— O vezi pe Anastasia Romanov acolo? am întrebat-o.

— Uneori.

— Spune-mi, în fond, cine a fost ea? o prințesă rusă răsfățată pe care ai recreat-o tu. Chiar a meritat s-o readuci la viață? ce s-ar fi întâmplat dacă ai fi rămas secretul meu în Shanghai? ce s-ar fi întâmplat dacă n-ai fi știut niciodată despre toate astea?

Eram destul de aproape ca să-i simt parfumul. A renunța la ea ar fi ca și cum mi-aș tăia o bucată din corp. Făcuse parte din viața mea mult timp; chiar și în cei cinci ani cât trăiserăm departe unul de celălalt, ea fusese mereu în gândul meu, fusese punctul de referință al fiecărei zile.

Când am dat să plec, m-a întrebat:

— Dar ce-o să mă fac fără tine?

A rostit cuvintele atât de încet, încât de-abia am auzit-o. M-am oprit în pragul ușii.

— Nu știu, am răspuns.

ANASTASIA.

Crezusem că voi găsi o cale să-l fac să se răzgândească sau că va găsi el o cale să mă facă pe mine să mă răzgândesc. Când am auzit ușa închizându-se în urma lui, a trebuit să lupt cu imboldul de a fugi după el și de a-l aduce înapoi. Știam că făcusem ceea ce trebuia, ceea ce fusese mai greu. Nu pot să spun că am plâns; nu mai aveam lacrimi pentru toate greșelile pe care le făcusem. Dacă ar fi fost să plâng, aș fi plâns pentru hotărârea îngrozitoare pe care o luasem cu cinci ani În urmă, când îl lăsasem să plece. Ăsta era post scriptum-ul.

* * *

Și iată cum s-a sfârșit.

O săptămână mai târziu, Felix a venit acasă mai devreme. Era prima dată în cinci ani de căsătorie când Felix venea acasă înainte

de ora șase în timpul săptămânii.

Stătusem singură toată ziua, ascultând știrile la radio. Una din cele mai sigure acțiuni, US Steel, trecuse de pragul de două sute. Era cea mai mare scădere înregistrată vreodată la bursă.

În timp ce se lăsa seara, am ascultat ultimele știri din Wall Street. Cu o voce ridicată, reporterul descria bursa ca pe o tabără gata de război; patru sute de polițiști fuseseră trimiși acolo să mențină ordinea. Reporterul spunea că tocmai venise de la bursă și că văzuse agenți de schimb plini de transpirație pe față și cu cămășile rupte, arătând de parcă s-ar fi bătut într-un bar. Podeaua era din nou acoperită de hârtia de la teleimprimatoarele automate și de grămezi de formulare rupte.

Piața se prăbușea iar.

Mi-am ridicat privirea și l-am văzut pe Felix stând în pragul ușii, iar ceea ce m-a înspăimântat a fost înfățișarea lui normală, cu excepția ochilor care nu erau fixați nici asupra camerei, nici asupra mea, ci a unui lucru îndepărtat; asupra viitorului, poate, așa întunecat și lipsit de speranță cum era acum. Și-a pus servieta lângă ușă și și-a dat haina jos înainte ca servitoarea să apuce să o ia. Haina a căzut grămadă pe covor. Felix a intrat în salon, s-a dus la bar și și-a turnat un pahar mare de whisky. Îi tremurau mâinile și a lovit sticla cu zgomot de pahar.

Am așteptat să zică ceva. În loc de asta, s-a dus la geam și a privit cum se lasă seara peste parc.

— Felix?

— Suntem terminați, a spus direct. Am pierdut totul. Nu mai avem nici măcar bani să plătim datoriile. Nu mai avem absolut nimic.

N-am simțit nimic, chiar nimic. Avusesem o cale de scăpare pentru o vreme, dar acum nu mai exista.

Felix a continuat să vorbească neîndurător.

— Piața s-a prăbușit. Nu ne-a mai rămas nici un ban; din momentul ăsta nu mai avem decât o grămadă de datorii. Va trebui să vindem mașina și apartamentul și vom fi nevoiți să ne lipsim de servitori, desigur.

— Nu mai există speranță?

— Absolut niciuna.

Ciudat: îmi amintesc că mi-am zis: „Ei bine, va trebui s-o luăm de la capăt.” Cu zece ani în urmă eram dansatoare în cluburi de noapte în Shanghai. Am supraviețuit atunci, voi supraviețui și

acum. Poate această convingere că eram ea, că eram Anastasia, mă făcuse puternică. Eram o supraviețuitoare și supraviețuitorii asta fac: supraviețuiesc.

Am stat acolo, la etajul al doisprezecelea, privind spre Manhattan, spre siluetele întunecate ale copacilor din Central Park și spre luminile care sclipeau în turnurile acestui oraș monstruos. Mica noastră dramă se repeta peste tot în Manhattan în seara aia.

Pentru Felix era altceva. Tatăl lui fusese cel care îi scosese pe el și pe mama lui din Rusia. Asta era prima lui încercare grea și nu avea puterea să treacă prin ea.

— Am pierdut două milioane de dolari azi, a adăugat. Datorez aproape trei.

Era timpul să-i spun despre speculațiile mele la bursă. Îmi închipuiam că avea să fie furios, căci el considera banii și afacerile drept ceva rezervat bărbaților. Nu-i spusesem mai devreme pentru că era un simbol al independenței mele, fizice și emoționale, asul meu din mânecă.

Dar știam că acum trebuie să-i spun. Îmi calculasem profiturile într-un carnețel roșu pe care îl țineam într-un sertar secret din biroul meu. Nu erau de ajuns ca să plătim datoriile, dar ne puteau ajuta să trecem de perioada dificilă de după faliment. Suferisem și eu pierderi mari, dar vândusem totul cu două săptămâni înainte, ca să fiu liberă să plec la Shanghai dacă mă răzgândeam. Pierdusem aproape o sută de mii de dolari; agenții mei de schimb mă sfătuiseră să nu vând, să-mi păstrez calmul, cum zicea Felix mereu.

Nu înțelegeau că jocul pe care îl jucam eu nu avea nici o legătură cu mijloacele de majorare a profitului și cu coeficienții de siguranță.

Felix o să sufere când o să afle că eu reușisem acolo unde el eșuase. Dar lucrul ăsta avea să le dovedească de asemenea ceva Sofiei și mamei lui. Voi avea în sfârșit un loc în familia asta. Nu voi mai fi refugiata lor hrăpăreață, persoana fără adăpost care voia să pună mâna pe tot ce găsea.

— Vino înăuntru, Felix. Trebuie să-ți spun ceva.

— Cred că o să mai stau puțin aici, mi-a spus. Tu du-te înăuntru dacă vrei. O să vin și eu imediat.

Era răcoare afară și m-am dus să-mi iau un jerseu. Când m-am întors, el nu mai era și oamenii se adunau deja în jurul trupului său căzut în mijlocul străzii.

* * *

Înmormântarea fusese plătită dinainte. Felix era mereu grijuliu în privința asta; de aceea avusese curajul să sară. Era singurul lucru pentru care încă mai avea acoperire financiară.

În fața porților cimitirului era un șir lung de automobile Hispano-Suiza negre; prietenii lui Felix. Majoritatea mașinilor erau de vânzare acum; pe geamuri erau lipite cartonașe cu prețul pe ele.

Probabil că sună ciudat, dar înmormântarea a fost deosebit de sinistră. Atmosfera nu sugera tristețe, ci frică. Foștii lui prieteni și asociați stăteau în fața mormântului în paltoane negre și lungi, iar pe chipul lor se citea: „Eu sunt următorul.” Curând după aceea, doi au ales aceeași cale de ieșire ca Felix.

După înmormântare, am mers încet cu doamna Rifkin pe poteca tristă dintre morminte. Părea firavă și adusă de spate în hainele ei de doliu. Durerea îi zdrobește foarte repede pe cei bătrâni. Gândul că fiul ei o lăsase nu numai îndurerată, ci și săracă nu făcea decât să-i sporească disperarea.

Poate că ăsta a fost motivul pentru care a ales acel moment să spună ceea ce a spus. Nu mai avea nimic și voia ca și eu să fiu în aceeași situație. Presupun că i se părea corect.

— Ce vei face acum?

— Nu știu.

— Viața fără bani nu e viață. Nu-i așa?

— Voi găsi o cale să supraviețuiesc.

— Bineînțeles că vei găsi, a zis ea, de parcă tocmai mușcase dintr-o lămâie. Dar va trebui să renunți la procesul din Germania, nu-i așa?

Anastasia, ființă efemeră ce era, avea să rămână la fel de misterioasă ca întotdeauna. Așa și trebuia. În fond, Felix fusese cel care întreținuse flacăra.

— Trebuie să-ți spun ceva, a adăugat când am ajuns la poartă.

Am așteptat și, Dumnezeu s-o ierte, a zis ce-a zis în timp ce o țineam de braț.

— Felix ți-a spus că era sigur că tu ești Anastasia.

— A fost primul lucru pe care mi l-a spus.

Și-a ridicat privirea spre mine și ochii ei de un albastru spălăcit au strălucit triumfători. Avea să se răzbune pe mine pentru că îi încornorasem fiul.

— A fost primul lucru pe care l-a spus și celorlalte trei fete.

— Care fete?

A oftat.

— Nu știu dacă ești Anastasia sau nu. N-am întâlnit-o niciodată. Dar Felix a cunoscut-o când era copil. Au mai fost trei fete înaintea ta, una în Paris și două chiar aici în New York, iar el a fost sigur că fiecare era Anastasia. N-a putut accepta niciodată că era moartă. A fost singura fată pe care a iubit-o, dar nu i-a spus atunci; n-ar fi îndrăznit. Doar moartea ei a făcut-o accesibilă. Vezi tu? erai o mică prințesă pierdută și el voia să te salveze. Micul Felix Rifkin.

A clătinat din cap.

— A fost fiul meu și l-am iubit. Dar a fost întotdeauna un băiețel trist.

Aș fi fost mai puțin șocată dacă m-ar fi pălmuit. Tocmai citise necrologul Anastasiei Romanov.

Am vrut s-o lovesc. N-am simțit niciodată o ură atât de mare pentru cineva cum am simțit pentru bătrâna aia atunci. Dar, în loc s-o lovesc, am stat acolo, ținând-o de braț, și am întrebat-o:

— Cine erau acele fete?

— Doar niște persoane fără adăpost, așa ca tine, cu păr blond și cu ochi albaștri. Locul primei fete era într-un azil de nebuni, unde probabil că a și ajuns. Celelalte două erau evreice ruse care voiau să-și depășească statutul social. Dar toate aveau familii care puteau fi găsite sau amintiri care dovedeau că sunt impostoare și în cele din urmă am reușit să demonstrez că erau toate trei mincinoase. Dar tu ai fost deșteaptă. Te-ai prefăcut că nu-ți amintești nimic, așa că ce puteam face? totuși, cred că Felix a obținut în cele din urmă ce și-a dorit. Și-a obținut prințesa și a fost fericit. Recunosc că l-ai făcut fericit o vreme.

Rachel plângea, voia să meargă acasă. Maggie, bona ei, o ținea de mână; era un gest de bunătate, știa că n-o mai puteam plăti, dar venise totuși la înmormântare ca să aibă grijă de mica Rachel. Era un ultim serviciu pe care ni-l făcea. Un act de caritate.

— Taci, Rachel! am șuierat eu și asprimea din vocea mea a făcut-o bineînțeles să plângă și mai tare.

Țesătura întruchipării mele s-a destrămat și a luat foc. Michael avusese dreptate de la bun început. Anastasia Romanov murise în noaptea aceea, ucisă de o ploaie de gloanțe, cu capul zdrobit de paturile puștilor paznicilor ei. Eu eram doar o invenție a lui Felix Rifkin, care încerca să ajungă la măreție.

— Îmi pare rău, dar cred că e mai bine să știi adevărul, a șuierat bătrâna dușmănoasă.

Am ajutat-o să se urce în automobilul Hispano-Suiza și m-am

urcat și eu lângă ea. Am ținut-o pe Rachel pe genunchi în timp ce ieșeam încet cu mașina pe poarta cimitirului. A început să plouă; era o zi rece de noiembrie din anul 1929. Îmi aminteam doar zece ani din viața mea și tot nu descoperisem ce se întâmplase cu restul.

* * *

Tocurile pantofilor mei răsună pe podeaua de lemn a acestui salon imens. Un vânător de chilipiruri poate cumpăra un apartament ca al nostru, în Upper East Side și cu vedere spre Central Park, la un preț de zeci de ori mai mic decât ar fi costat cu o lună în urmă, preț în care era inclus și un automobil Hispano-Suiza. Cine mai are bani să plătească pentru așa ceva? contrabandiștii și gangsterii.

Mobila a fost vândută pentru a plăti creditorii; n-a mai rămas decât o oglindă aurită pe perete, o lampă de inspirație egipteană și câteva lăzi. Doamna Rifkin a plecat, s-a dus să locuiască cu o verișoară de-a ei din Lower East Side. La fel Sofia. Ce-o să se întâmple cu ea? mama ei i-a spus că s-ar putea să fie nevoită să-și găsească de lucru, iar ea s-a făcut palidă și aproape că a leșinat.

În ciuda pierderilor considerabile, aveam treizeci și opt de mii de dolari bani gheață; era o sumă destul de bună, având în vedere că puteai cumpăra un Rolls Royce cu puțin peste o sută de mii. Bătrânețea doamnei Rifkin va fi asigurată.

N-au rămas decât fantome în apartament și curând vor dispărea și ele. Cred că fantomele trăiesc în amintirile oamenilor, nu au afinitate pentru locuri.

Fantomele mele vor fi mereu cu mine.

MICHAEL.

Fereastra mea dădea spre acoperișurile chinezești cu țigle cenușii și cu streșini ondulate. Era începutul sezonului ploios și ropotul ploii pe acoperiș aproape că acoperea sunetul abacului din magazinul de peste drum. Cantități mari de apă murdară intrau în jgheaburi. Am auzit sunând sirenele unui vapor Blue Funnel în timp ce acesta ancora lângă Bund.

M-am uitat o vreme cum plouă, apoi m-am plimbat distrat prin camere; eram custodele singuratic al amintirilor mele. Doar eu puteam să decid care obiecte erau prețioase, care puteau fi expuse și care urmau să fie lăsate să se așeze praful pe ele în magazia de sub scări. M-am plimbat însoțit de fantome prin muzeul meu particular; aici îi vedeam sânii, aici zâmbetul, iar aici era ziua în care ne-am plimbat prin Hyde Park, am privit rațele mergând în

grup spre lac și am râs de ele; aici era noaptea în care am făcut dragoste și am avut orgasm în același timp.

Seara m-am plimbat singur pe holuri, cercetând fiecare comoară în parte, disecând fiecare nuanță specială de mister, ca un critic, ca un adevărat cunoscător al durerii. În cele din urmă, am ajuns în fața celui mai prețios exponat al meu; aici, păstrată cu grijă, era amintirea felului în care se uitase la mine în acea seară în clubul de noapte, când o inventasem pentru prima dată pentru mine însumi. Simetria ei perfectă, toate femeile întrupate într-una singură, rochia mulată, zâmbetul misterios și rujul roșu ca sângele; m-am uitat și m-am mirat de felul cum a intrat în viața mea, dând din șolduri, cu brațele întinse pe lângă corp și apatică.

Ce mai rămăsese? câteva fotografii monocrome cu Piccadilly Circus și Belgravia Square lipite într-un album vechi.

Cât despre ceilalți. N-am aflat niciodată ce s-a întâmplat cu Beard. A suferit pierderi mari când s-a prăbușit piața în anul acela și se zice că s-a întors în Europa. Sau s-a dus în America de Sud? n-am mai auzit de el de atunci.

Tatăl meu a suferit și el pierderi serioase, dar afacerea lui a rămas în picioare, desigur, la fel ca aceea a lui J. P. Morgan și a celorlalți. Averea lor fusese diminuată peste noapte, dar își păstrau conacele, mașinile și servitorii. Vechii bogătani vor fi mereu înaintea noilor îmbogățiți.

Felix a fost unul dintre ghinioniști, unul dintre cei care au suferit cel mai mult de pe urma crahului, cum a fost numit. Am auzit că s-a aruncat pe fereastră la o săptămână după ce am plecat din New York. Pompierii au fost nevoiți să spele trotuarul cu furtunul și o mare parte din Felix Rifkin a ajuns mai degrabă în canale decât în Cimitir. Bietul de el!

Mackie pusese mâna pe niște scrisori scrise de unul din verii țarului și mi le dăduse mie. N-am aflat niciodată cum a reușit să le obțină.

„O, Anastasia! olga și Tatiana erau atât de calme; se putea conta mult pe ele. Înalte și maiestuoase, ar fi fost niște prințese extraordinare. Iar Maria, o copilă blândă și fericită, zâmbea mereu. Dar Anastasia. Ce copilă rea! și atât de diferită de surorile ei! a fost întotdeauna puțin îndesată, dar a devenit de-a dreptul grasă în adolescență. Și așa o rușine pentru noi!”

Nu semăna deloc cu Anastasia mea.

„Anastasia era o diavoliță. Nimeni n-o punea niciodată la punct.

Mama ei își petrecea tot timpul rugându-se și stând cu „Prâslea„, după cum îi spunea ea lui Alexei, și închizându-se singură cu preotul ăla nebun. Copiii erau pur și simplu lăsați în plata Domnului, făceau ce voiau ei. Anastasia era o bătăușă; dacă nu-i făceai pe plac, te lovea cu piciorul, te zgâria și te trăgea de păr. Nu avea nimic bun în ea. După părerea mea, e mai bine că a scăpat lumea de ea.”

Anastasia mea nu era fiica țarului, sunt sigur de asta. Dar nu mai contează. În cele din urmă am scăpat de ea, oricine o fi fost. Cu excepția faptului că mă gândesc mereu la ea, sunt liber.

Fiecare vrea o prințesă în viața lui, iar eu o avusesem pe-a mea. Nu știu dacă a fost un lucru bun sau unul rău. Asta rămâne la latitudinea voastră.

ANASTASIA.

Jonci cu pânze maro alunecă pe apă. Ploaia face cerculețe pe suprafața cenușie a apei, iar sampanurile intră și ies din ceață. Simt mirosul orașului Shanghai înainte să se vadă Bundul. Am ajuns de unde am plecat.

O strâng pe Rachel de mână și simt că mă strânge și ea la rândul ei. Nu înțelege ce s-a întâmplat. Nici acum nu știu dacă o să-i pot explica vreodată.

Mă întreb ce-o să spună el când îl voi găsi. E undeva acolo, în acel oraș cenușiu și străin. Azi sau mâine voi bate într-o ușă vopsită în roșu și emailată, iar servitorul lui chinez se va duce să-l cheme. Mă va vedea stând în ploaie cu fiica lui și cu bagajele grămadă pe trotuar. Mă întreb ce va face.

Am călătorit mult și am făcut lucruri de care nu sunt mândră. Dar am supraviețuit și cred că mâine va fi mai bine pentru mine.

Numele meu e Anastasia Romanov și mă întorc acasă.

SFÂRȘIT

1 Barcă de dimensiuni mici, folosită în Orient; (n.tr.)

2 Rochii lungi, cu gulere înalte și cu o despicătură într-o parte, purtate de femeile din China; (n.tr.)

3 Navă mică de lemn, folosită pe coastele Japoniei, Chinei și Coreii pentru transport și pescuit; (n.tr.)

4 Prea târziu! (germ.) (N. Red.).

5 Iubițel (germ). (N. Red.)
6 Curtea Criminală Centrală din Londra, (n.tr.)